מעריב

MAARIV • מעריב • העתון הנפוץ ביותר במדינה

לגליון זה מצורף: מוסף בוקר • את • שווקים • מעריב ת"א

680 | היום 168 עמוד

יום ו' | כ"ד בחשון תשמ"ו | 8.11.85

גליון מס' 11569 – שנה ל"ח

המחיר — 680 שקלים (כולל מע"מ) המחיר באילת (ללא מע"מ) — 580 שקלים

המייסד והעורך הראשון ע. קרליבך ז"ל

כל הזכויות שמורות ל"מעריב" (C) 1985

מודעפון

24 שעות ביממה מודעות לוח ומשפחתיות מעריב הלוח החם

383838

● טמפרטורות: — ירושלים 15—25; תל אביב 18—26; חיפה 18—26; אילת 18—32. הטמפרטורות בי ארץ ובעולם בעמ' 11.

מבצע שלא יחזור שנית!!!

במוצאי שבת משעה 6.30 נמכור 30 חדרי שינה

כולל: מיטה + מזרון אורטופדי 190×140 2 ארונות לילה וגב למיטה

במחיר 449.000 שקל

נמשכת מכירת מזרונים "סילי", "מפי", ו"פרדייז" במחירים מפתיעים

דימור — ריהוט תרבות הדיור

החברה הוותיקה והאמינה בישראל

ארלוזורוב 53 ת"א (בנין השופרסל)

שמיר: איך מנהיגי מצרים אינם מתביישים להיות שותפים להצהרה מחפירה כזו

„רק פתי יאמין לערפאת", הגיבה לשכת פרס על „הצהרת קאהיר"

שר החוץ תוקף בחריפות את מובארך ואומר: המצרים לא דרשו ממנהיג אש"ף להפסיק פעילות הטרור והרצח, אלא לרכז אותה בישראל; ערפאת הודיע שאש"ף מגנה טרור מחוץ לשטחים שבידי ישראל, אך לפלשתינים בשטחים זכות להתנגדות מזויינת; וושינגטון: הודעה מעניינת אך לא מספקת

מאת רפאל מן, יהושע ביצור, שפי גבאי, גיל יוהלובריץ' ועודד גרנות

„רק פתי יאמין לערפאת", הגיבו אמש בלשכת ראש-הממשלה בירושלים על הכרזתו של מנהיג אש"ף בקהיר בדבר הפסקת הטירור, למעט ההתנגדות המזויינת בשטחים הישראל.

תגובה ברוח דומה השמיעו גם מקורות במשרד החוץ, אשר אמרו כי אין כל חדש בדברי ערפאת, שכן הוא לא הודה קודם לכן שארגונו נוקט טירור בחו"ל, ר

(סוף בעמוד 11)

● ערפאת קורא הצהרתו, לידו — מובארך.

חוסיין לא ענה לשאלה: האם תיפגש עם פרס?

מאת תמר גולן שפי גבאי, עודד גרנות ואבינועם בר־יוסף

„מתי תיפגש עם שמעון פרס לאור היום?" קרא הכתב ל־עבר המלך חוסיין בצאתו מ־ארמון האליזה. „תשובתי לש־אלה זו היא מה שכבר אמרתי וחזרתי ואמרתי", השיב המלך, „אנו עובדים בכיוון של הסכם כולל בהשתתפות כל הצדדים הנוגעים למיכסוך, כולל ההי־בם הפלשתיני. ואנחנו מאמי־נים כי הדבר יוכל לקרות".

הכתב הישראלי, חזר על שאל־תו, „מתי עם פרס מתי עם פרס". המלך הפסיק להולקיק של שנית את דבריו והמשיך: „תקוותנו — בקרוב, ותחת חסות מועצת־הבט־

(סוף בעמוד 11)

זמני הדלקת נרות

פרשת השבוע — חיי שרה

	קה"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.08	5.21
תל־אביב	4.26	5.23
חיפה	4.16	5.21
באר שבע	4.24	5.22
אילת	4.28	5.27

פרס מציע עוד מס: מלוה חובה

מתנגד לקיצוץ בבטחון, בחינוך ובבריאות

מאת שרגא מקל ודוד ליפקין

ראש־הממשלה שמעון פרס, מציע להטיל מלוה חובה, ש־ אמור יהיה לספוג מן הציבור 150—200 מיליון דולר. ראש־

(סוף בעמוד 11)

זה לא מ„אלף יוד"...

„מחובתנו לא לציית לחוק"

קבע פרופ' עדי צמח מהאוניברסיטה העברית בדיון על הדרכים לעצור את „הפאשיזאציה של ישראל"

מאת שלמה נבעון

„...כשאלת השאלה האם מ־חובתנו לפעול בדרך של אי־ ציות לחוק והכבוש? התשו־בה היחידה שאני יכול להגיד

(סוף בעמוד 11)

על־פי הנחיה מגבוה של מיניסטריון התרבות הרוסי:

במוסקווה מוצג מחזה חיובי על הגירת היהודים מבריה"מ

יהודי בריה"מ רואים בכך סימן לשינוי במדיניות; הקהל הגיב בהתלהבות לשירים ולריקודים חסידיים; אחד השחקנים במחזה: מולדת היא המקום בו אתה חש בבית

מאת י. פינקלמן, סופר „מעריב" בלונדון

„במשך הראשונה זה 35 שנה, מוצג על במת תיאטרון מוסקבאי מחזה אוהדת היהודים המבקשים להגר. הי־ יהודים מתוארים במחזה בלא שמץ של לעג ובלי רבב של תעמולה אנטי ציונית" — מספר העיתונאי וי־קטור לואיס בדיווח מפורט ששיגר ממוס־ קווה לעיתון „ג'ואיש כרוני־ קל" בלונדון.

המחזה — „רחוב שלום עלי־ כם 40" מאת ארקדי סטאווי־ צקי, המועלה בתיאטרון סטא־ ניסלבסקי שברחוב גורקי במו־ סקווה — הפך לשיחת־היום ב־ קרב יהודי בריה"מ. לדברי לו־

(סוף בעמוד 11)

הגורבאצ'ובים בכיכר

● מיכאל גורבאצ'וב (מימין) סוקר את המצעד הצבאי בכיכר האדומה; בין הצופים גם בתו, אירינה, ובעלה והנכדה אוקסאנה (משמאל). ראה עמ' 4. (צילום א.פ.)

עשרות חרדים תקפו והיכו זוג חוקרי־מס בשכונת מאה שערים

אחרים סירבו לעזור להם ומנעו מהם להזעיק משטרה; לבסוף הצליחו להחלץ ונלקחו לטיפול רפואי; מנהל המכס: „לא נרשה ל„קסבה' של מאה שערים לשלוט בנו"

מאת אילן כבר

צעיר וצעירה, עובדי מס־ערך מוסף אשר סיירו אמש בשכונת מאה שערים בירושלים, במסג־רת תפקידם, הותקפו בידי עש־רות חרדים, אשר היכו והניסו אותם מהשכונה. איש מתושבי המקום לא חש לעזרת השניים ובעלי חנויות אף סירבו לאפשר להם להזעיק את עזרת המשט־רה. השניים הצליחו לבסוף ל־הימלט לתחנת המשטרה במגר־ש הרוסים.

משטרת ירושלים, העומדת חס־רת אונים מול האלימות החרדית, טרם הצליחה לעצור אף לא אחד מכל פרשיות השוד והאלי־מות שהיו בשכונת מאה שערים בשנה שעברה. גם הפעם לא הצ־ליחה המשטרה לעצור חשודים.

אנשי מס ערך מוסף שכחו, כ־ נראה, כי איזור „הקסבה" בשכונת מאה שערים מופקר במשך רוב שעות היום וכל חילוני התלוף בו צפוי למצוא עצמו מותקף ללא הגנה. חמש חוליות של אנשי מע"מ פקדו אתמול את החנויות במאה שערים, לשם גביית מסים ומעקב אחר ניהול רישומי הסוח־רים. אחת החוליות, ובה צעיר ו־ צעירה יוצאי צבא, נכנסה למגד־ניה ברחוב מאה שערים. בעת בדיקת הספרים שם, נכנסה לפתע לחנות קבוצה גדולה של חרדים, אשר זרקו עליהם בקבוקים והיכו בהם בחפצים שונים. אנשי המע"מ ניסו להשתמש בטלפון כדי להז־עיק את המשטרה, ואולם אז הי־ניף אחד החרדים את מכשיר הי־

(סוף בעמוד 11)

ביצוע ניתוחי שינוי־מין בארץ נחקר על־ידי משרד הבריאות

מנכ"ל המשרד הורה לבדוק פעולתו של ד"ר עמיצור פרקש, מנהל המחלקה האורולוגית בשערי־צדק; ד"ר פרקש מנתח, לדבריו, אנשים שבשל נישואים „בתוך המשפחה" נולדו עם אברי־מין פגומים; אומר: „אני פועל לפי החוק"; במשרד הבריאות לא ידעו על ביצוע ניתוחים כאלה בארץ בהיקף כה גדול

מאת דליה מזורי

מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' דן מיכאלי, מקים היום צוות בדיקה, כדי לברר אם רופא, המבצע במשך תקופה ארוכה ניתוחים לשינוי מין, עבר על החוק. ניתוחי שינוי מין נדירים ביותר בעולם, וזו הפעם הראשונה שנודע על כך שהם מבוצ־עים בארץ בהיקף כה גדול. הרופא, ד"ר עמיצור פרקש,

(סוף בעמוד 11)

מרצפות חוסן

התקופה תמסה אותנו עם המחירים למטה

לדוגמא: מרצפות סטנדרט 20X20 במחיר 6465 ש' למ"ר

מרצפות סטנדרט 30X30 במחיר 7650 ש' למ"ר

מכירה: לבונטין 12 ת"א, טל. 622955, אזור תעשיה יהוד, טל. 351415

„מ ג ד ה"

מעבדת שיניים אקספרס

תיקון ותידוש פרותזות במהירות

רחוב אלנבי 66 תל־אביב טל. 656180

במוצ"ש במתי"מ!

מוצרי קריסטל בתשלומים נוחים

המבצע ב־7 בערב

מתי"מ

צילום

כתביעת ישראלי לצילום

גליון מס' 3 הופיע ונמצא בדוכנים ובחנויות הצילום

03-773898, 767320 טל.

רופאי שיניים

בהזדמנות ציוד דנטלי מיבואן

כולל אחריות והרכבה

טלפון 03-621186

Victory

אבנת עד בע"מ

בוטיק־סודר

חדש בטקסו

בהנחות גדולות

פתוח מוצאי השבת עד 22.00 (עד 31.3.86)

„קניה עם רעיון"

חידון הסמלים

ראה „מעריב ת"א" עמוד 14

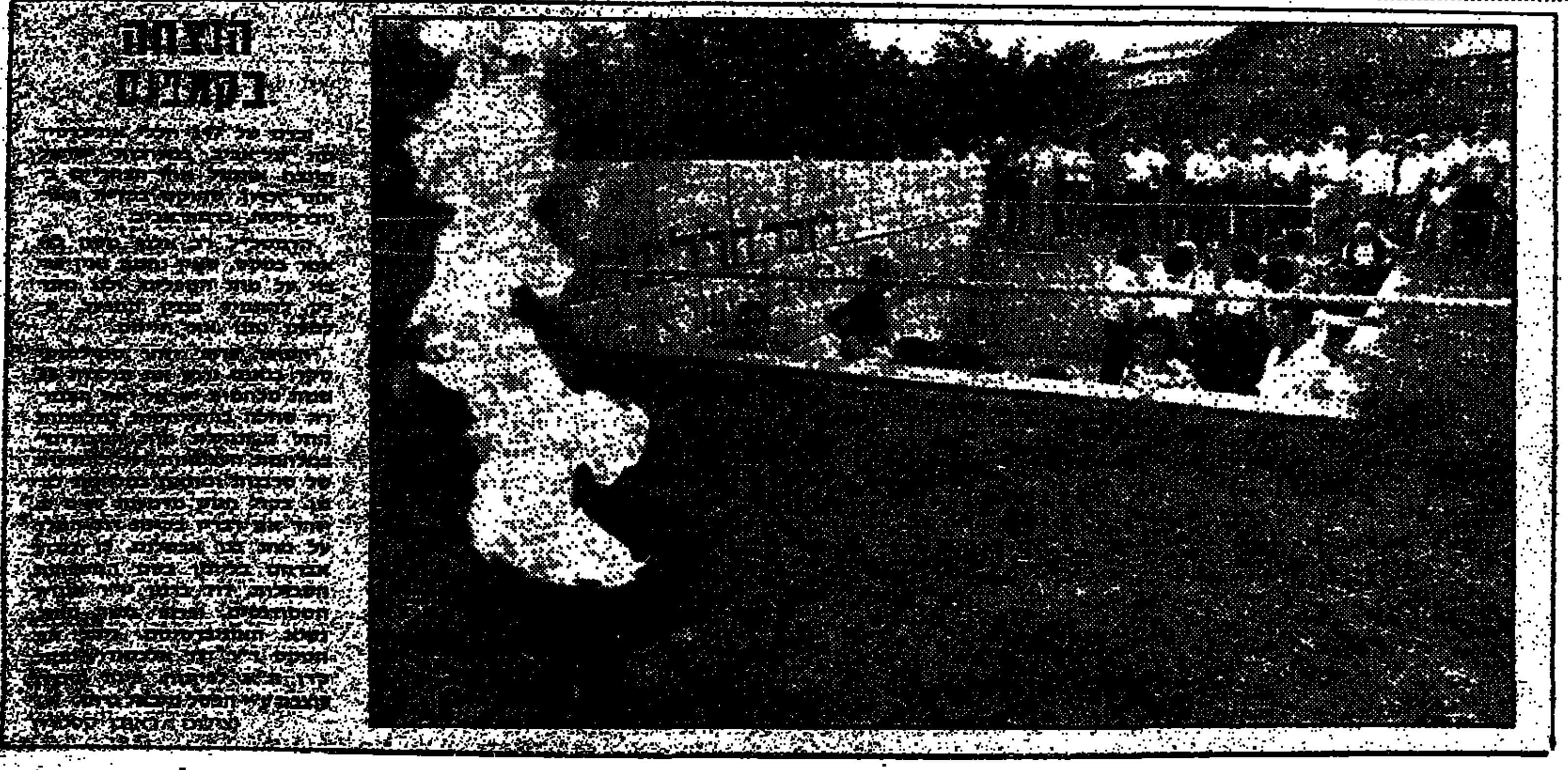

תובעים לסגור את „חמצן' — „הקורא למלחמת אזרחים'

זמיר: ביקשתי את העתון כדי לעיין בכתוב בו; אם יש חשד להמרדה צריך לאסור הופעתו כמו העיתון א.י. מאריאל ✶ עורך „חמצן" שמואל שם־טוב: „אני לא מתרגש"

מאת יהושע ביצור, דליה פלג, ברוך מאירי ואבינעם בר־יוסף

יו"ר סיעת התחיה ח"כ גאולה כהן פנתה אתמול אל היועץ המשפטי לממשלה פרופ' יצחק זמיר, בדרישה להורות מיד על סגירת העתון „חמצן" ואיסור הפצתו, לאחר שפירסם מאמר בזכות מלחמת אזרחים במדינת ישראל. היא ביקשה מן היועץ המשפטי לפעול באותה זריזות ובצורה נחרצת כפי שנהג בסגירת העתון א.י.

פרופ' זמיר שמע מח"כ גאולה כהן על תוכן המאמר בעתון „חמצן" וביקש ממנה להעביר אליו עותק. הוא יעץ לה גם לפנות בנדון זה לשר המשטרה חיים בר לב והבטיח כי יפעל עוד היום בנושא זה.

גם ח"כ אריאל ויינשטיין (ליכוד) פנה אל שרי החינוך הפנים והמשטרה ודרש מהם לפעול מיד כדי למנוע את הפצת העתון „חמצן" בבתי־ספר תיכוניים.

בעתון לתלמידים „חמצן" מצדד כתב העתון מאיר דורון בעד מלחמת אזרחים: „מלחמת אזרחים נראית כדבר הנורא ביותר, איננו יכול להתגונן לא כפרט ולא כמדינה מפני מלחמה כזו — כותב דורון — זוהי מלחמה בידיים חשופות ללא צבא המספק חגורת בטחון (כי הצבא יהיה מפורד כמו המדינה) ללא משטרה שתשליט סדר, ללא חוק שיקבע את גבולות הקרב ומיגבלותיו. מלחמה שכולם בה מפסידים... מצד שני מלחמת אזרחים יכולה לזכך עם. מלחמת האזרחים בין הצפון והדרום בארה"ב בסוף המאה ה־19. מלחמה שמציינה היה שיחרור הכושים מעבדות ועקרונות של שוויון האדם וחירותו זיככה את העם האמריקני והעמידה אותו בראש אומות המערב... אצלנו ארץ מסוכסכת יושבת היום מלחמה כזו תהיה הקץ. ובכל זאת אני בעד מלחמת אזרחים! מלחמת אזרחים למען השלום. מלחמה שתצבע את פניה של הארץ. את מקומנו במזרח התיכון, את עמדתנו בעולם. אני מוכן להרים יד על מתנגדי השלום. בתנאי שמנהיגים ערביים (חוסיין, אסד, ערפאת) יושיטו יד לשלום, כיהודי להיות אינטרסנטים צרים ואטומי אופק וילכו בדרך היחידה שלא עוברת דרך קני תותחים. אז, אם יש צורך תמורת כפפת השלום אני מוכן גם להניף רובה".

„אין אני ממהר לנקוט צעדים לסגירת עתונים; בטרם אקבל את עתון „חמצן" ואקרא את הכתוב בו, אין בדעתי להורות על נקיטת צעדים נגדו" — אמר אמש היועץ המשפטי לממשלה לסופר „מעריב".

„מסורת קדושה במערכת המשפטית היא לשמור על חופש העתונות. מסורת זו מקודשת גם בעיני וצריך לשמור עליה מכל משמר" — קבע היועץ המשפטי לממשלה, פרופ' יצחק זמיר.

עם זאת ציין היועץ המשפטי לממשלה כי במקרים קיצוניים ויוצאי דופן — כאשר ישנו חשד להמרדה, כפי שקיים לגבי עתון א"י מאריאל יש לנקוט צעד בלתי שגרתי ולהורות על סגירתו.

„בסך הכל רציתי להגיע הביתה בשלום", אומר יעקב רחמים, עורך העיתון א"י. היוצא לאור באריאל. לטענתו, פרסום המאמר נועד למנוע מלחמת אחים ונכתב במגמה להזהיר על כך שקיימת סכנה כי החזרת שטחים יכולה לגרום למלחמת אחים.

למרות הקפאת ההתנחלות נוספו בשנה האחרונה בהתישבות שמעבר לקו הירוק כעשרת אלפים מתנחלים. כך קובע דו"ח עדכני של „פרוייקט הגדה המערבית", הנערך בהנחיתו של ד"ר מירון בנבנישתי.

עורך „חמצן", שמואל שם־טוב (בנו של ח"כ ויקטור שם־טוב) הגיב אמש על דרישתה של חברת הכנסת גאולה כהן לסגור את העתון „חברת הכנסת גאולה כהן מנסה לחפש סימטריה למה שנכתב בעתון אלף יוד. אני לא מתרגש מזה ואין לי ספק כי היועץ המשפטי לא יתייחס כלל לנושא. זהו מאמר פובליציסטי לחלוטין שבא בתגובה למה שהופיע באריאל. הכתב התכוון במאמרו. כי אם יהיו אנשים שינקטו באלימות נגד תהליך השלום, האלימות לא תהיה חד־צדדית".

„סבב מינויים" צפוי במטכ"ל

מאת יוסף ולמר, סופר הצבאי של „מעריב"

סבב המינויים הצפויים בצמרת הפיקוד יסוכם „בקרוב מאוד".

למטרה זו ייפגשו בזמן הקרוב שר הבטחון יצחק רבין והרמטכ"ל רב־אלוף משה לוי.

צו סגירה ל־24 שעות לתיאטרון אל־חכוואתי

אלוף פיקוד המרכז אמנון שחק (בצילום, מימין) הוציא את הצו אתמול כדי למנוע כינוס פעילי ארגונים עויינים באולם התיאטרון במזרח־ירושלים

מאת אילנה באום

אלוף פיקוד המרכז, אמנון שחק, הוציא אתמול צו המורה לסגור את תיאטרון אל־חכוואתי במזרח ירושלים ל־24 שעות. תוקף הצו מאתמול ב־1 בצהריים עד היום ב־1 בצהריים. הנימוק להוצאת הצו: כינוס של ארגונים עויינים לישראל.

מגורמי בטחון נודע, כי זה אמור היה להיות כינוס מחאה בלתי חוקי נגד אטימת הבתים בירושלים המחבלים מיריש. בין היתר אמור היה להשתתף בו גם בסאם שקעה.

אנשי תיאטרון אל חכוואתי דחו דברים אלה בתוקף: „אין לנו חוזה עם אף אחד היום ומחר. בתיאטרון היו אמורות להערך חזרות על הצגה שלנו ועל הצגת תיאטרון „סנבל" שצריך להופיע אצלנו ביום שישי. אנו מקפידים להחתים כל גוף השוכר את האולם אצלנו כי לא תערך שם פעילות בלתי חוקית" — אמר דאוד כותב חבר הנהלת החכוואתי.

בסאם שקעה, אשר כנראה לא ידע כי זו גירסתם של אנשי החכוואתי אמר לי אמש בשיחת טלפון: „קבלתי הזמנה להשתתף היום בכינוס בתיאטרון אל חכוואתי אך לצערי נבצר ממני לעזוב את ירושלים בשל התחייבויות קודמות".

צד"ל חשף חוליית שיעים

מאת מנחם רהט

חוליה של מחבלים שיעים מאנשי „חיזבללה", נחשפה ע"י צד"ל בכפרים שיעיים בדרום לבנון. בתיהם של אנשי החוליה פוצצו בידי אנשי צד"ל.

ברשות אנשי החוליה נמצאו מיטעני חבלה, מיטעני־צד, טילי קטיושה, פצצות „אר.פי.ג'י.", נשק ותחמושת. בצד"ל מייחסים להם את האחריות לשורה של פיגועים שהיו באחרונה ברצועת הבטחון שבדרום לבנון, במרחקים של עד ארבעה ק"מ מהגבול עם ישראל.

לנוכח מימצאי חקירתם ומצבורי התחמושת שנמצאו ברשותם, הוחלט לפוצץ את בתיהם. קודם לכן פונו בני משפחותיהם מן הבתים. אנשי צד"ל קראו לתושבים להזות בפיצוץ בתיהם של המחבלים „למען יראו וייראו".

כמו־כן עצרו אנשי צד"ל לחקירה 80 תושבים שיעים החשודים בהבעת אהדה למחבלי „חיזבאללה", והזהירם. בתום „המעצר לשם אזהרה" שוחררו לבתיהם.

הביטוח הלאומי מבקש להעסיק עובדים זמניים

כדי להתגבר על הפניות הרבות להשלמת הכנסה

מאת ברוך מאירי

המוסד לביטוח הלאומי מבקש לגייס 200 עובדים זמניים, כדי להתגבר על הגל הגואה של מספר הפונים להבטחת והשלמת הכנסה.

נוכח עומס העבודה ההולך וגדל, פרצו העובדים בשביתה. אולם אתמול הורה בית הדין האזורי לעבודה בירושלים לעובדים — וזאת לפי בקשת ההנהלה — למנוע את סגירת הסניפים ולקבל קהל.

במכתב דחוף ששיגר אתמול, מנכ"ל הביטוח הלאומי, נסים ברוך, לנציב שירות המדינה, הוא הזהיר כי אם לא תיענה בקשת המוסד לתוספת עובדים, המחיר שישולם יהיה הרבה יותר גבוה".

המוסד לביטוח לאומי מבקש לגייס את 200 העובדים הזמניים, לתקופה של 100 יום. נציב שירות המדינה מבקש להעביר את בקשת המוסד לאישור ועדת חריגים של שרים, המטפלת בקבלת עובדים חדשים בזמן ההקפאה במשק.

בחודש האחרון חלה עליה של יותר מ־100 אחוזים במספר התביעות: 7,200 לעומת 3,500 תביעות בחודש ספטמבר. הגידול העיקרי בתביעות הוא בתחום השלמת ההכנסה. דבר המצביע על השחיקה הגדולה שחלה בשכר של העובדים במשק.

הקרב על הכתר

לקספרוב חסרה חצי נקודה

מאת שאול הון

בתיקו נסתיים אמש במוסקבה המשחק האלוף אנאטולי קרפוב לבין הטוען לכתר, ה־23 בהיקרב לאליפות העולם בשחמט בין גארי קספרוב. המצב עתה 11:12 לטובת קספרוב ודרושה לו חצי נקודה בלבד לזכיה בכתר העולמי.

למרות „יום המהפכה", שהוא חג לאומי בברה"מ, נערך אמש המשחק. קספרוב שיחק בלבן ושיחק בזהירות, לאחר שהפסיד במשחק הקודם בעמדת שיוון כאשר שגה בהזזק זמן הירי. אמש היתה לו עמדה עדיפה, אך לא כדי נצחון והיריבים הסכימו לתיקו.

המשחק הבא, האחרון, ייערך בשבת וקרפוב יפתח בלבן. הוא חייב לזכות, כי תיקו יספיק לקספרוב להיות אלוף העולם.

הרי מהלכי המשחק ה־23:

קספרוב — קרפוב

1. ד4 ד5, 2. ג4 ה6, 3. פ־ג3 ר־ה7, 4. פ־ז3 פ־ו6, 5. ר־ז5 ח6, 6. ר־ח4 ס־ס0, 7. ה3 ס־ס0, 8. צ־ג1 ג6, 9. ר־ד3 פ־ד7, 10. ס־ס0 ד־א, 11. ר־ג4 ה5, 12. ה3 ה־ה, 13. ה־ר פ־ב6, 14. ר־ב3 צ־ח8, 15. צ־ה1 ר־ו5, 16. צ־צ+ מ־הצ, 17. מ־ה2 מ־ה7, 18. צ־ה1 צ־ח8, 19. מ־ה4 פ־ד5, 20. פ־פ ב:פ, 21. פ־ה5 ר:פ, 22. צ־ר ר־ה6, 23. מ־ה3 מ־ח8, 24. מ־ה3 ו6, 25. צ־ה1 ר־ז7, 26. מ־ה3 (מאיים פ־הצ5+) מ־ה6, 27. צ־ג1 ר־ה8, 28. ר־ד1 א6, 29. ר־ה3 ו6, 30. ח4 ח5, 31. ז3 ר־ה7, 32. א4 צ־ד7, 33. א5 מ־ז7, 34. מ־ב3 מ־ה6, 35. מ־ב4 מ־ח8, 36. מ־ז2 מ־ח8, 37. צ־ב5 מ־ה7, 38. מ־ג3 ו5, 39. מ־ה3 ו4, 40. ר־ד1 מ־ה4+, 41. מ־ז1 הוסכם תיקו.

הלל: אינני מסוגל נפשית להניח הצעת החוק של ח"כ כהנא

שוקל פניה מחודשת לבג"ץ

מאת יהושע ביצור

יו"ר הכנסת שלמה הלל שוקל אפשרות של פניה נוספת אל בית המשפט העליון, כדי שידון בהרכב מורחב של 5 או 7 שופטים בפסק הדין שנתן בג"ץ אשר חייב להעלות הצעות חוק של ח"כ מאיר כהנא על שולחן הכנסת.

יו"ר הכנסת שלמה הלל הבהיר גם אתמול כי אין הוא יודע כיצד להחלץ מן הדילמה שאליה נקלע בעקבות הפסיקה של הבג"צ מאחר ואין הוא מסוגל מבחינה נפשית להעלות על שולחן הכנסת הצעות חוק גזעניות של ח"כ כהנא.

ח"כים מסיעת המערך פנו אליו אתמול וביקשו ממנו שלא לשקול אפשרות של התפטרות מתפקידו.

יו"ר ועדת הכנסת ח"כ מיכה רייסר (ליכוד) האשים את יו"ר הכנסת שלמה הלל שהוא לא נשמע ואינו פועל לפי פסיקה בג"צ ומסבך ללא צורך את פרשת ההצעות של כהנא.

עולי אתיופיה יידרשו לטבול כדי להינשא

הרבנות הראשית הוציאה הנחיות לרושמי נישואין

יהודי אתיופיה שירצו להינשא יידרשו לטבול — כך עולה מהנחיות ששיגרה השבוע מועצת הרבנות הראשית לרושמי הנישואין ברחבי הארץ.

לפי הנחיות אלה, היהודים מאתיופיה מוכרים כעדה יהודית, אך לצורך נישואין תלוי ועומד הספק של התערבות בגויים ולכן קובעת הרבנות כי חלה הטבילה על מי שירצה להנשא.

למנהיגים הרוחניים של העדה שמורה הזכות להעיד על מעמדו האישי של המבקש להנשא, זאת, במסגרת המכון למורשת יהדות אתיופיה הנמצא בשלבי הקמה.

מלשכת הרב הראשי אברהם שפירא נמסר אמש כי עמדת הרבנות בנושא הטבילה הובהרה היטב במהלך כל הדיונים וכן בשיחות עם ראש הממשלה, ולאחרונה שבה מועצת הרבנות הראשית ואישרה את העיקרים שעליהם החלט בעבר.

יבוטלו מבחני אינטליגנציה במוסדות חינוך

מנכ"ל משרד החינוך והתרבות מר אליעזר שמואלי החליט לאשר המלצות של ועדת מומחים, בראשות המדען הראשי של המשרד פרופ' יוסף דים בגן הילדים, לקראת קבלתם לבית הספר הבאשי, לפיהן יבוטלו מבחני הכושר לכלל התלמייסודי, ובבית־הספר היסודי, לקראת הקבלה לחטיבת הביניים.

הוועדה מונתה בחודש מאי 1985 לאחר שהתברר, כי במערכת החינוך נערכו מבחנים על־ידי גורמים שונים שאינם מהווים חלק אינטגרלי מתהליך ההוראה. מדובר במבחני אינטליגנציה ובמבחנים פסיכומטרים המשמשים לאבחון, שיבוץ, וייעוץ.

במסקנותיה מצביעה הוועדה על התועלת שעשויה לצמוח משימוש נכון במבחני כושר, לרבות מבחנים קבוצתיים. עם זאת, קיימת סכנה שמבחנים אלה עלולים, במצבים מסויימים, לשרת מטרות מנוגדות את מטרות החינוך (למשל הרכבת כיתות הומוגניות או הצגת ציון במבחן כושר באופן קבוע של הפרט המעיד על יכולת מולדת). לכן ממליצה הוועדה שיש להגביל את השימוש במבחני הכושר הקבוצתיים.

„ועדת באשי" קבעה, כי מאחר שעל־פי מדיניות משרד החינוך ועל־פי החוק מתקבלים התלמידים לבתי־הספר היסודיים ולחטיבת הביניים לפי אזורי מגורים אין עוד צורך במבחני בדיקה כלשהם לקראת כניסתם למוסד.

עם קבלת המלצה זו לא ייערכו עוד מבחני כושר לכלל התלמידים. הועדה ציינה כי היא ערה לצורך לאבחון תלמידים בודדים על־מנת לבחור דרכי טיפול מתאימות ובמקרה זה אפשר יהיה לערוך מבחני כושר לתלמידים אלה.

„לבדוק המורה שהטיף לא לשרת בצה"ל"

ח"כ גאולה כהן פנתה לזמיר בעקבות הפרסומים ב„מעריב"

מאת ניל יודילוביץ'

פרשת המורה שנטען כי שכנע תלמידים לסרב להתגייס ולצדד בפלשתינים, שנחשפה אתמול ב„מעריב" עוררה הדים נרחבים.

תלמידים נוספים לשעבר בביה"ס הפתוח „אבשלום" התקשרו ל„מעריב" ואישרו כי המורה ד"ר רוברטו בסטרס ניהל פעילות פוליטית ותרבותית חריגה בביה"ס. אל ביה"ס הגיעו אתמול עיתונאים רבים. מנכ"ל עיר"ת ראשון־לציון, שלמה אבוטבול, שוחח עם מנהל ביה"ס, יעקב גיסין. מר אבוטבול אמר, כי אם נכונה הידיעה שהמורה טיפח דעות שמאלניות קיצוניות בקרב תלמידיו, הרי שמעשה זה חמור ביותר ומצריך תגובה חריפה.

חברת הכנסת גאולה כהן פנתה ליועץ המשפטי לממשלה ודרשה כי הפרשה תבדק.

ח"כ יוסי שריד הגיב על הפרסום: „אינני יודע מה עשה המורה, אבל באופן עקרוני אם באמת מחנך הניא תלמידים מלהתגייס לצה"ל אז חובה להתייחס לדבר בכל החומרה. גיוס לשרות בצה"ל הוא מעבר לחילוקי דעות פוליטיים. בכל ההתבטאויות שלי אני דוחף לשרות בצה"ל ב„ראש גדול"".

בבתי הספר בראשל"צ היתה פרשת המורה האנארכיסט לשיחת היום. תלמידים ניהלו בהפסקות ויכוחים האם מעשי המורה מוצדקים, או לא.

מעריב
עורך: עידו דיסנצ'יק
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית מעריב, רחוב קרליבך 2 (מיקוד 61200), ת.ד. 20010 טלפון 439111.

ירושלים: המערכת: רחוב הלל 14 (מיקוד 94581), טלפון 221151. הפצה ומודעות: רחוב הלל 16, טלפון 231769. מרכז הפצה: טלפון 521159

חיפה: רחוב הנביאים 29 (מיקוד 33104), טלפון 674674. הפצה ומודעות: רחוב הנביאים 32, טלפון 673254.

באר־שבע: מערכת, מודעות ושיווק: רחוב קקל 90, טלפונים 74850, 74973, 37553.
(c) כל הזכויות שמורות ל„מעריב".

הודעה לציבור

(מיועדת במיוחד למנויי תחנות השידור בכבלים)

החתומים מטה נציגי בעלי זכויות היוצרים של חברות הסרטים והחברות לקלטות וידאו מודיעים בזאת לציבור כדלקמן:

1. החתומים מטה לא נתנו רשות כל שהיא להקרנת הסרטים או קלטות הוידאו אשר להם זכות היוצרים בה, לתחנות כבלים כל שהיא בישראל ו/או השטחים והפועלות ללא היתר חוקי על פי חוק הבזק.
2. מנויי תחנות השידור בכבלים שותפים, על כן, לפגיעה הקשה בזכויות היוצרים של החברות הנ"ל, על כל ההיבטים החוקיים הנוגעים לכך לכל תחומי המשפט.
3. בישיבת בעלי הזכויות ביום 4.11.85 ניתנו הוראות ליועצים המשפטיים לנקוט בהליכים משפטיים נמרצים כנגד מנויי תחנות השידור בכבלים אשר לא יינתקו מתחנות השידור עד ה־15.11.85 (כולל תביעות נזיקין אזרחיות).

מודעה זו ניתנת כשירות לציבור.

החתומים:

מפיצי הסרטים בישראל

מפיצי קלטות הוידאו בישראל

„תדהמה ורוגז" מתמיכת קראקסי בטרור האש"פי

שמיר: ראש־ממשלת איטליה העז להשוות המפלצות האלה ללוחמי חופש

מאת רפאל מן,
סופר המדיני של „מעריב"
וכתבי סוכנויות הידיעות

ישראל תמהה היום רשמית בפני ממשלת איטליה על דבריו של ראש הממשלה בטינו קראקסי אשר הצדיק בנאום בפרלמנט ברומא את פעולות הטרור של אש"ף. דובר משרד החוץ פירסם אתמול הודעה, בה נאמר: „ישראל הודעזעה עמוקות נוכח ההצדקה האידיאולוגית המבהיקה לטרור האש"פי".

המחאה מתייחסת לדברים שלא היו כלולים בנאום הכתוב, בהם אמר קראקסי שאינו פוסל את זכות של הפלשתינים למאבק מזויין, אך סבור שהטרור מוליך למבוי סתום.

המחאה הישראלית נמסרה בירושלים על ידי סגן מנכ"ל משרד החוץ לעניני אירופה, ישעיהו ענוג לממונה על שגרירות איטליה בישראל פרנציסקו באסקונה. ברומא תימסר המחאה על ידי שגריר ישראל באיטליה איתן רון למשרד החוץ האיטלקי.

בעוד ישראל מוחה נגד דברי קראקסי, קידם אותם דובר אש"ף בערב הסעודית בברכה חמה. „דבריו של ראש הממשלה קראקסי לא הפתיעו אותנו" — אמר ראש משרד אש"ף בריאד — „הם ביטוי נאמן למדיניות של ממשלת איטליה".

ברומא עוררו דברי קראקסי תדהמה ורוגז. מחר צפויים דברי הבהרה מצידו של ראש ממשלת איטליה בטרם תיערך הצבעת אמון בסינאט. בעוד משקיפים מרגישים שהקואליציה המחודשת־ישנה היא רופפת, סבורים הכל שקראקסי יזכה גם באמון הסינאט. זאת, משום שבשעה זו אין רואים לו באיטליה תחליף.

ניל יודילוביץ' מוסר: שר החוץ, יצחק שמיר, אמר אתמול כי „הראשון שנחלץ להגנת אש"ף היה לצערנו ראש ממשלת איטליה סוציאליסט באמן, מאמין בכל האידיאלים והצדק האנושי והוא נעמד בפרלמנט של איטליה והשמיע שם דברי הגנה, הערכה והצדקה למעשי הרצח של אזרחים, נשים וילדים והעז להשוות את המפלצות האלה ללוחם החופש הדגול מאציני".

השר שמיר קרא לאנשי מפלגת העבודה המשתייכים לתנועה הסוציאליסטית העולמית לטפל בתופעה, שפשטה במחנה הסוציאליסטי העולמי.

ארבעת חוטפי האניה „אכילה לאורו" יועמדו כנראה למשפט עוד החודש באיטליה, באשמת החזקת נשק וחומרי חבלה. בשבוע הבא יקבעו רשויות המשפט באיטליה מתי להעמידם לדין באשמות החמורות יותר — חטיפה ורצח, הנושאות מאסר עולם.

בית המשפט בגנואה יחליט בשבוע הבא גם אם לחדש את צו המעצר שהוצא נגד אבו עבאס על ידי שופטים בסיציליה.

● לא מצביע — ירוחם משל (מימין), נחם פסח (ראשון משמאל) ודן רוזוליו — מרימים ידיהם — בעת הצבעות הסיכום בוועידה. (צילום: י.פ.פ.א.)

השר גור: עלינו להיזהר שמודעי לא יעשה לפרס מה ששרון עשה לבגין

סערת רוחות פרצה בוועידת ההסתדרות כאשר שר הבריאות תקף את הליכוד ✶ זבולון שליש קרא: „לא יתכן ששר המופיע כאן כאורח יחסל חשבונות פוליטיים בעוד שאנו נתכנסנו כדי לפתור בעיות" ✶ קיסר: עלינו לערוך שינויים בהסתדרות ✶ הוועידה ננעלה אמש בשירת האינטרנציונל המחודש

מאת גיל קיסרי

כאלופת הקוזרה, שסערת־הרוחות האמיתית היחידה בוועידת ההסתדרות, אשר נעלה אמש את דיוניה — לא קמה בגלל האבטלה הגואה, השחיקה בשכר, המאבק למען שכר־המינימום, אלא על נושא פוליטי מובהק: יחסי הגומלין בתוך ממשלת האחדות.

את האש בדיוני אתמול הצית שר הבריאות מרדכי גור, שאמר: „עלינו להיזהר שמודעי לא יעשה לראש הממשלה פרס מה ששר הבטחון שרון עשה לבגין. מספיק במשך שנים נהרסה ושובשה מדיניות הבטחון. אנחנו לא נחכה שיהרסו את המדיניות החברתית כמו שהרסו את המדיניות הבטחונית".

באולם פרצה מהומה כאשר צירי הליכוד קראו לשר הבריאות להתפטר. אך הוא צעק לעברם: „מה אתם חושבים שאני אתפטר ואתן למודעי ולשרון להמשיך לעבוד ?"

זה היה יותר מדי בשביל אנשי הליכוד ויו"ר הסיעה זבולון שליש קרא: „אין להעלות על הדעת ששר המופיע כאן כאורח יעלה על בימת הוועידה וינסה לחסל חשבונות פוליטיים על זמן הדיבור של הצירים, בעוד שאנו התכנסנו כאן כדי לפתור בעיות". בעוד שר הבריאות עוזב את האולם בפיצוצו של נאום שליש, קרא הנואם: „שר הבריאות הכושל ביותר, שבזמנו נסגרים בתי חולים, שר המתוסכל מבחינה פוליטית, שבזמנו פוטרו קשישים מבתי חולים, השר שלא הצליח בשום דבר בממשלה — שר הבריאות הזה עוזב את האולם" — והמהומה גדלה עוד יותר.

מורת רוח על קיפוח מורים ונשים

עוד בנושא הבריאות הגיב יו"ר קופת חולים, פרופ' חיים דורון, על איומם של רופאי קופ"ח להנהיג רפואה פרטית: „לא יקום ולא יהיה ערבוב תחומים בין רפואה פרטית, כלומר ביזנס, לבין רפואה ציבורית".

הוועידה ה־15 נבחרה בבחירת 501 חברי המועצה וכן בבחירת הוועד הפועל. על רקע זה נשמעה מורת רוח מכיוונים שונים לגבי אי־צדק בייצוג גופים שונים: מזכיר הסתדרות המורים יצחק ולבר ציין כי למרות שארגונו מייצג כ־65 אלף עובדים לא הוקצה לו במועצה אלא מקום אחד. הוא איים כי אם לא יתוקן המצב ישקלו המורים לפרוש מההסתדרות ולהקים גוף נפרד. גם הנשים מיחו על אפלייה: למרות שהן מונות יותר ממחצית אוכלוסיית ההסתדרות לא הגיע מספר הנשים בוועידה אלא ל־15 אחוז.

רוב הצעות ההחלטה שהוגשו, אושרו על ידי הוועידה, אולם ברגע האחרון הוכנסה, לפרק המדיני, הצעה „טריה" בעקבות הפרשה של פרסום המאמר בכתב העת „א.י.". הוועידה קיבלה פה אחד החלטת גינוי נגד פרסום המאמר ונגד כל פעולה הכופרת ומסכנת את סמכויותיה ותוקפה של הממשלה.

יש להערך לגזירות חדשות ולמעמסה נוספת

בדברי סיכום אמר מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, כי הוחלט לסייע לאזורי הפיתוח ולפיכך כל המפעלים החדשים שיוקמו „חברת העובדים" יוקמו באזורי פיתוח, לרבות באזורים ערביים.

עוד אמר ישראל קיסר בישיבת הסיכום, כי אינו יכול לבשר שהתקופה הקשה כבר מאחורינו. להיפך, חלקה עוד לא הגיע לשיא, ויש להערך ולהתכונן לגזירות חדשות ולמעמסה נוספת. „אני וחברי מהנהגת ההסתדרות לקחנו על עצמנו תפקיד קשה. הייתי מעדיף כמובן לבוא ולומר לעובדים: השגתי לכם עוד 20 אחוז תוספת, אבל המצב אינו כזה, וכשאתה צריך להנהיג עליך להחליט החלטות קשות".

קיסר תקף שרים בממשלה המדברים רבות על עיירות הפיתוח והדאגה להן, ולא עושים בכיוון זה. הממשלה לא הלכה לערי הפיתוח במשך שנים, טען, ומכאן ההצטברות של האבטלה הגדולה שם. ואילו חברת העובדים היא זו שפעלה ופועלת בשטחים אלה.

„תביעת הליכוד להצטרף לוועדה המרכזת — לגיטימית"

בהתייחסו לתביעה החוזרת ונשנית של אנשי הליכוד לצרפם לוועדה המרכזת, אמר המזכ"ל כי תביעה זו נראית בעיניו לגיטימית וצודקת. כל אדם שהוא חבר בגוף רוצה להיות שותף — אתה נכנס לכנסת — רוצה להיות שותף בממשלה, וזה לגיטימי ואינו פסול. אולם, הוסיף, הדבר כרוך בשינוי התפישה החברתית הכוללת של אנשי הליכוד, וזאת עדיין לא קיים, לכן אין לדרישה זו מקום במצב העכשוי.

קיסר אמר כי עלינו לערוך שינויים בהסתדרות, אף כי הדברים אינם פשוטים.

לאחר ההצבעות שרו הנאספים את המנוני ההסתדרות „התקווה", „התחזקנה" ו„האינטרנאציונל", כאשר השיר האחרון הושר בנוסח המתוקן, אשר חולק גם מודפס, בתוספת התודים לכל באי הוועידה.

מרוב נאומים ודיונים לא הבחינו כמעט צירי הוועידה באדם קשיש שהציב משמרת־מחאה של אדם אחד כדי למחות על העוול שנעשה לו: בתום 28 שנות־עבודה הוא יצא לגימלאות ומקבל ליד 95 אלף שקל לחודש. הוא ניצב על מקומו שעות רבות, אך נציגי ונבחרי מעמד העובדים חלפו על פניו מבלי לזרוק לעברו מבט.

● „התחזקנה ידי"... המזכ"ל ישראל קיסר בעת נעילת ועידת ההסתדרות. (צילום: י.פ.פ.א.)

מחריפה המחלוקת מערך־ליכוד על ליווי בי"ל למו"מ עם ירדן

מאת רפאל מן
סופר המדיני של „מעריב"

ראש הממשלה, שמעון פרס ושרים ממפלגת העבודה דחו אתמול בתוקף את התנגדות הליכוד ל„ליווי בינלאומי" למו"מ עם ירדן. לדברי שרים במפלגת העבודה הגרסות שרי הליכוד נגד ליווי בינלאומי תמוהות ביותר, לאחר שהכנסת אישרה כשבוע שעבר את הודעתו של ראש הממשלה, ונתנה בכך גיבוי לעמדה בענין הליווי הבינלאומי.

„התנהגות זו מפרה את רוח ההסכם הקואליציוני", נאמר אמש בהודעה שפורסמה בשמם של שרים במפלגת העבודה.

חילוקי הדיעות החריפים בין שתי המפלגות הם סביב דרישת הליכוד לדון בשאלת הוועידה הבינלאומית בקבינט המדיני — שם מובטח תיקו — וסירובם לראות בהצבעת האמון בכנסת אישור לרעיונות פרס בענין הוועידה הבינלאומית.

המחלוקת בעניין זה נידונה אתמול בשיחה שקיימו ראש הממשלה שמעון פרס וממלא מקומו יצחק שמיר. מלשכת ראש הממשלה נמסר כי הדובר בשיחה „שיגרתית", אך מקורות בליכוד מסרו כי השניים עסקו בין היתר בהחלטת שרי הליכוד שלא לאפשר כל ליווי בינלאומי, ולעמוד על ניהול מו"מ ישיר בלבד.

השר אריאל שרון אמר אתמול כי בניגוד למצב ששרר כשבוע שעבר הרי עתה יש תמימות דעים מלאה בין שרי הליכוד בהתנגדותם האמורה לוועידה בינלאומית.

סגן שר החוץ ח"כ רוני מילוא אמר אתמול כי הסכמה ישראלית לועידה בינלאומית היא בבחינת כניסה ל„מלכודת פתאים", שתיצור חזית אחידה של ברית המועצות, מערב אירופה ומדינות ערב, אשר תתרום לדחוק את ישראל לגבולות 1967 והקמת מדינה פלשתינאית בשליטת אש"ף ו־

● סגן שר מילוא

וצרפת.

יהושע ביצור מוסר: יו"ר סיעת המערך ח"כ רפי אדרי תקף אתמול בחריפות את שרי הליכוד והאשים אותם כי הם מנסים לטרפד כל נסיון של תסות בינלאומית, דבר העומד בניגוד מוחלט להחלטת הכנסת אשר אישרה את הודעת ראש הממשלה בנושא זה.

מוסרת „בוש אמבוס", ותישלה וייס סימה אתמול במסיבת עתונאים בוושינגטון, כי ראש הממשלה שמעון פרס הסכים בנושאי להשתתפותה של ישראל בוועידה בינלאומית לשלום במהות שתתכנס בעוד חודשיים בז'נבה, בהשתתפות ישראל, ארצות־הברית, ירדן, אש"ף, וכן סוריה ומצרים.

שגריר ארה"ב בישראל, תומס פיקרינג, נפגש אמש עם ראש הממשלה שמעון פרס. פיקרינג הביא עמו דיווח על שיחותיו של שר החוץ ג'ורג' שולץ במוסקבה עם מנהיג בריה"מ מיכאיל גורבאצ'וב.

בפגישה השתתף גם ואט קלוטריוס, הדיפלומט האמריקני אשר מונה לשמש כעוזרו המיוחד של ריצ'ארד מרפי לעניני תהליך השלום באזור.

ישראל פותחת במסע להוקעת „השקר הגדול שיצא מהאו"ם"

מחרתיים תתקיים בבניין האו"ם עצרת על „ישראל והציונות" במלאות 10 שנים להחלטה המשווה הציונות לגזענות ✶ משלחות ערב מנסות לסכל עריכת העצרת

מאת דן רונזי,
סופר „מעריב" בניו־יורק

במלאות עשר שנים להחלטת עצרת או"ם המשווה את הציונות לגזענות, פותחת ישראל במסע ציבורי נמרץ להוקעת ההחלטה ולהצגת הציונות באור הנכון.

מחרתיים תתקיים בבניין או"ם עצרת של „ישראל, ציונות והאו"ם", שבה יעצרו אישים ישראלים ואמריקנים את „השקר הגדול שיצא מהאו"ם", כדברי שגריר ישראל באו"ם, בנימין נתניהו.

בעצרת ישתתפו, לבד מנתניהו, גם ג'ין קירקפטריק, לשעבר שגרירת ארה"ב באו"ם; סנטור דניאל מויניהן, שאף הוא כיהן כשגריר ארצו באו"ם; ורנון וולטרס, השגריר הנוכחי של ארה"ב בארגון הבינלאומי; קנת ביאלקין, יו"ר ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים הגדולים והבנימין צונס, לשעבר שגריר קוסטה ריקה בישראל ושגריר ארצו באו"ם.

השגריר נתניהו אמר בשיחה ל„מעריב", כי מדינות ערב החלו להפעיל „מכבש לחצים של הרגע האחרון" על או"ם כדי לסכל את עריכת העצרת.

במקורות אחרים נודע, כי יתכן שהמשלחות הערביות ינסו לשבש את הסידורים הטכניים כדי למנוע את קיום האסיפה.

השגריר נתניהו ציין, כי העצרת תוערך בכל מקרה ושהמארגנים ערוכים לקראת כל אפשרות. נודע, כי ננקטים אמצעי ביטחון קפדניים למנוע כל שיבוש.

במסיבת עיתונאים אמר נתניהו, כי עצם קיום העצרת בתוך בניין או"ם היא תופעה ללא תקדים ו־הדבר הדהים את המשלחות הערביות.

השגריר ציין, כי קבלת ההחלטה היתה הפגיעה הפוליטית החמורה ביותר בישראל מאז היווסדה. „השוואת הציונות לגזענות הפכה את ישראל היהודים לגוף מגונה שאין לו זכות קיום", ציין השגריר. „ההחלטה הכתה שורשים עמוקים בעולם והעבירה אנטי־שמיות ואנטי־ציונות לחמש יבשות".

„ישראל מנצלת הצטלבותם של שני התאריכים — מלאת 40 שנה לאו"ם ו־10 שנים לקבלת ההחלטה כדי להוקיע את הפשע הפוליטי החמור" — ציין נתניהו.

השגריר אמר, כי, למעשה, מטרת המסע היא להביא לביטול ההחלטה ע"י קבלת החלטה אחרת בעצרת. „לפי שעה, מערך הכוחות באו"ם לא מאפשר השגת מטרה כזו, אך צריך לפתוח במתקפה הדיונית כדי להתקרב ליעד".

לפני העצרת, תיערך הפגנה גדולה ב„מדרגות ישעיהו", מול בנין או"ם. מצפים להשתתפות אלפים.

בוא לגלוש
עם מועדון הים התיכון.
מחכים לך באתרי הסקי
בצרפת, שוויץ ואיטליה
חופשה נעימה!

לפרטים,
התקשר עוד היום
Club Méditerranée
אבן גבירול 38, תל אביב, טל. 254206/7/8 (03)

هكذا من الأصل

צבא קולומביה כבש מחדש את בניין בית המשפט העליון

27 נהרגו בקרב עם לוחמי הגרילה

מאת סופר „א.פ." בבוגוטה

צבא קולומביה פרץ אתמול אל בניין בית המשפט העליון בליבה של הבירה בוגוטה, שעליו השתלטו שלשום לוחמי גרילה שמאלנים מתנועת „19 באפריל", ושיחרר את עשרות בני הערובה, ביניהם כמה שופטים עליונים ואחיו של הנשיא.

27 בני אדם נהרגו במהלך השתלטות לוחמי גרילה על הבניין ושחרורו בידי הצבא. מידיעות ראשונות נראה כי נהרג אחד השופטים העליונים, שהוחזק כבן ערובה. יותר משמונת הבניין שוחרר בידי הצבא. לפני השתלטות הצבא, נמסר כי אנשי הגרילה החזיקו בכחמישים בני ערובה, שהיו עובדי בית המשפט העליון.

עדי ראיה סיפרו, כי נלכד גם מנהיג תנועת הגרילה ואחד ממייסדיה לפני 15 שנה, אנדרס אלמאראלס, שפיקד על ה־השתלטות על הבניין.

כמה עשרות אנשי גרילה השתלטו על הבניין ביום ד', שעה שהיו בו מאות בני אדם, והתבצרו בקומה הרביעית. הם תבעו מן הנשיא בליסאריו בטאנקור להעמיד את אחיו, השופט חיימה בטאנקור וסנאטור ששמו אריאס כמתווכים בינם ובין השלטונות. אנשי הגרילה דרשו להעמיד לרשותם זמן שידור ברדיו ובטלוויזיה מדי יום, לזמן בלתי מוגבל. אך ממשלת קולומביה הודיעה מראש כי לא תשא ותתן עם אנשי הגרילה.

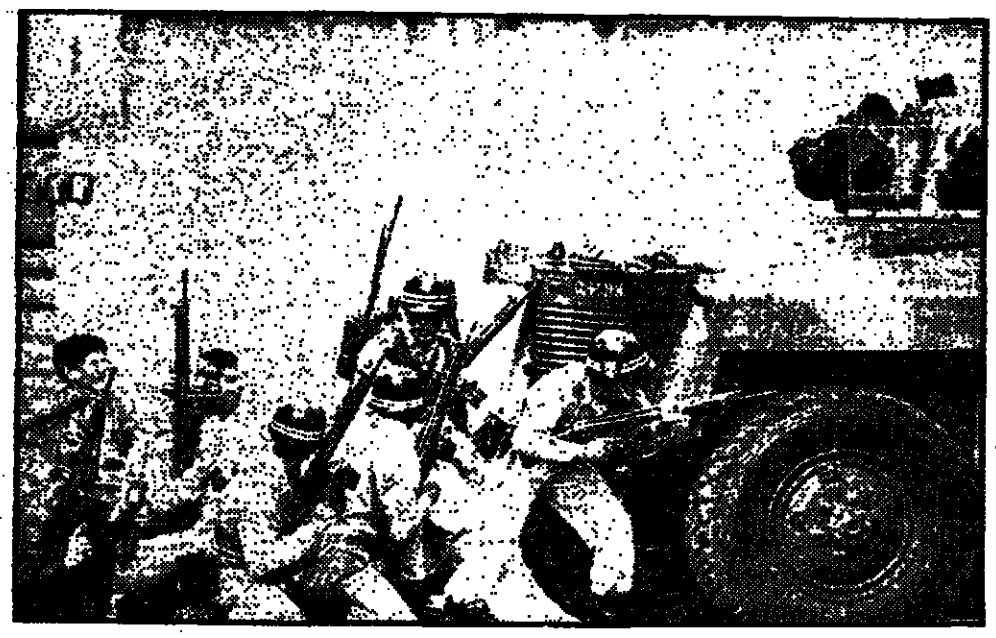

● חיילים בבוגוטה לפני ההסתערות על בנין בית־המשפט. (צילום: אי.פי.)

בביירות מחפשים גופות 6 האמריקנים

השיעים: „רצחנו את בני הערובה"

מאת שפי גבאי, סופר „מעריב" בלונדון

כוחות גדולים של משטרה ביירות לא מצאו עד שעה מאוחרת אמש את גופות ששת בני־הערובה האמריקנים שהוצאו להורג אתמול, לפי הודעת הארגון השיעי הקיצוני „אל ג'יהאד אל איסלאמי" בלבנון.

החיפושים נמשכו אל תוך הלילה בש־כונת אל־כורה במערב ביירות, אשר ל־דברי הארגון הפרו־איראני הזה, הושלכו הגופות באמת מסיטמאתיה.

„אל ג'יהאד אל איסלאמי" טען קודם, כי ששת בני הערובה האמריקנים הוצאו להורג בגלל כשלון המשא־ומתן המשאי, שהתנהל באחרונה עם מימשל ארצות־הברית על התנאים לשחרור החטופים.

ששת בני הערובה נחטפו בידי אנשי „חיזבאללה" המקבל את הוראותיו מאי־ראן והיו מוחזקים ואפשר גם עתה ב־מחנה שלהם „שייח' עבדאללה" ליד ה־עיירה בעלבק בבקעת הלבנון.

בעקבות הודעתו של הארגון, תבעה אמש המיליציה השיעית „אמל" של נביה ברי, מאנשי „חיזבאללה" לעזוב לאלתר את מחנה שייח' עבדאללה. „אמל" גם הזהירה שאם הדבר לא בוצע בהקדם, היא תעשה זאת בעצמה בכוח.

הקארדינאל של ניו־יורק: „הוואתיקאן מכיר למעשה במציאות ששמה ישראל"

מאת רן דגוני, סופר „מעריב" בניו־יורק

הקארדינאל אוקונור, איש ה־כמורה הבכיר של הכנסיה הקתו־לית בארה"ב אמר, כי הוואתיקן הכיר הכרה דה־פאקטו ב„מציאות ששמה ישראל". זו היתה הפעם ה־ראשונה שהמִמסד הקתולי, באירו־פה או בארה"ב, פירסם הצהרה כזו בפומבי.

אוקונור, הקארדינאל של ניו־יורק, הנחשב מקורב מאוד לכס הקדוש ב־רומא, אמר כי הפגישות שקיים האפי־פיור עם נציגים ישראליים והעובדה שהוואתיקן מכיר בזכותה של ישראל להגן על עצמה, הן הביטוי להכרה דה־פקטו של הוואתיקן בישראל.

בסעודה לכבוד הקארדינאל, שנער־כה מטעם „בני ברית" בניו יורק, ק־רא נשיא הקונגרס היהודי העולמי אד־גר ברונפמן, לאוקונור ללחוץ על ה־וואתיקן לכונן יחסים דיפלומטיים עם ישראל.

הקארדינאל לא השיב מיד על פניית ברונפמן, אך בשיחה עם עיתונאים, כתום הסעודה, ציין כי „הכס הקדוש מגלה רגישות רבה ביותר לשאלת ה־יחסים עם ישראל ולבעיות של הפלש־תינאים במזרח התיכון".

אוקונור ציין כי „לא יהסס כלל ל־העלות את הסוגיה באוזני „שר החוץ" של הוואתיקן, הקארדינאל קאסארולי או באוזני האפיפיור עצמו".

המזכיר הכללי של הקונגרס היהודי העולמי, ישראל סינגר, אמר אתמול כי הקונגרס פנה כמה פעמים בשבו־עות האחרונים לקארדינאל בבקשה ל־היפגש עמו ולהעלות באוזניו את ה־בקשה לכינון היחסים, אך אוקונור לא התפנה לפגישה.

„אם אין אנו יכולים לנקוט דיפ־לומטיה פרטית, ננקוט, איפוא, דיפ־לומטיה ציבורית", אמר סינגר. „הגי־עה העת שהכנסיה תפסיק לכעוס עלי־נו בגלל מותו של אדם אחד לפני 1985 שנה". לדברי סינגר, עושה ה־כנסיה „סלקציה" בין יהודים. „צריך לנקות את השולחן מכל שאריות ה־עבר, אחרת תהיה הידרדרות. הכנסיה צריכה להכיר בכל היהודים".

אדגר ברונפמן אמר בראיון: „היי־תי רוצה שהוד קדושת האפיפיור יש־מע, שהעולם היהודי רוצה לשוחח אי־תו; הבעיה היא, שאיננו יודעים אם האפיפיור אכן מקבל את המסר. ל־קארדינאל אוקונור יש קשרים טובים בוואתיקן. כשהוא מטלפן, האפיפיור מרים את השפופרת".

הפוטומאק מציף את וושינגטון

מאת סופר „מעריב" בוושינגטון

נהר הפוטומאק גאה אתמול והציף רחו־בות הסמוכים לגדה באחד מאיזורי היוקרה של וושינגטון אזור ג'ורג'טאון. כמה מאתרי התיירות המפורסמים של וושינגטון לרבות יד לינקולן, יד וושינגטון, ויד ג'פרסון נסגרו אמש על־ידי משטרת הבירה בפני תיירים ומבקרים, כאמצעי זהירות עד לירידת מפלס המים.

הגאות הגיעה לשיאה אתמול אחרי הצהרים ורבים מבעלי העסקים ליד הנהר פינו חפצי ערך מחנויותיהם ומחסניהם הסמוכים לגדת הנהר.

גשמים רבים שירדו בימים האחרונים גרמו גאות בנהרות ג'יימס ,פוטומאק וכתוצאה מכך להצפות במדינות וירג'יניה, מרילנד ומערב וירג'יניה. ככמה מאזורים אלו ניספו עד כה 34 בני אדם ובתים רבים נסחפו בזרם.

מטוס נוסעים יפאני נכנס בטעות לתחום בריה"מ

מטוס יפאני שכח אתמול להפיס מגנ, ד־מטוס הנוסעים שלו סטה מנתיבו וחדר בלא כוונה לתחום אוירי סגור של ברית־המוע־צות. תוך שניות הוזנקו מטוסי קרב סובייטיים לקראת המסתנן האווירי.

תקרית זו, שאירעה אתמול ליד המקום ש־הופל בו לפני כשנתיים מטוס נוסעים של דרום קוריאה, סיכנה את חייהם של 124 הנוסעים בקו טוקיו—פאריס.

„אני מתבייש מאוד", אמר הקברניט מודי־איקו נישיוקה במסיבת עתונאים; ראש ממשלת יפאן יאסוהירו נאקאסונה הביע זעזוע מהטעות שעלולה היתה להסתיים באסון. (א.פ.)

הסתירו מטילי זהב בשירותים של מטוס

מטילי זהב במשקל 37 ק"ג נתגלו אתמ־מול בבית השימוש של מטוס נוסעים פא־קיסטאני. הזהב נתגלה במקרה. אחרי נחיתת המטוס שבא מלונדון דיווח הצוות על קלקול. המתקנים מצאו שקית ובה מטילי הזהב.

פקידי המכס של נמל התעופה בקאראצ'י מיהרו ועצרו שלושה מן הנוסעים. להערכתם הת־כוונו השלושה לעבור את הביקורת ולשוב אחר כך למטוס כדי ליטול את הזהב שהבריחו. (א.פ.)

ראש ה„סי.אי.איי.": „יורצ'נקו לא לקח איתו סודות"

מאת עודד גרנות, סופר „מעריב" בוושינגטון

ראש סוכנות הביון המרכזית של ארה"ב, ויל־יאם קייסי, הודיע לבית הלבן כי חזרתו של יורצ'נקו לברית־המועצות גרמה אמנם „מבוכה פומבית", אך לא היתה אבדה מודיעינית חמורה לארה"ב. „בין שהיה יורצ'נקו עריק אמיתי ובין שהיה סוכן כפול — הוא לא לקח עימו למוסקווה סודות חשובים של הסי.אי.איי.", אמר קייסי.

משיחזור הרגעים האחרונים של המפגש בין יור־צ'נקו לבין מלווהו מסוכנות הביון המרכזית במסעדה „או פייה די קושון" ברובע ג'ורג'טאון, מתברר כי המלווה פעל כהלכה כשלא מנע ממנו ללכת, שהרי יורצ'נקו לא היה בבחינת אסיר.

בראיון לבטאון תנועת הנוער הסובייטית, „קומסו־מולסקיה פראוודה", טען אתמול יורצ'נקו כי אנשי הסי.איי.אי. שחטפוהו, כביכול, איימו עליו כי הם יגרמו לכך שישתגע, אם לא ישתף עמם פעולה.

עוד טען יורצ'נקו, כי ענה בידי הסוכנים האמרי־קנים, שהחזיקוהו במעון סודי בפרדריקסבורג שבמדינת וירג'יניה. יורצ'נקו טען כי הורעב, נקשר בכבלים ו־הושאר לבדו בחדר לתקופות ארוכות. „הם לא הירשו לי לדבר רוסית, ניסו לשכנע אותי שאין מספיק סוכני סי.איי.אי. הדוברים רוסית. כל יום נתנו לי גלולות וסמים. אתמול קמתי בפעם הראשונה אחרי שלושה חודשים ללא הרגשת רעב", סיפר האיש.

ממקורות בין המשטרה בטורונטו הוכחש אתמול שהיה קשר כלשהו בין התאבדות אשה סובייטית לבין פרשת יורצ'נקו. האמריקנים קשרו את המתאבדת בני־בדקובה ליורצ'נקו, אך הקנדים אמרו שהשניים לא קיימו כל קשר — רומנטי או אחר.

3 הישראלים שניסו לחטוף השר הניגרי מערערים בלונדון

מאת מאיר בלייך, סופר „מעריב" בלונדון

ערעורים של שלושת הישראלים שנידונו למאסר על חלקם בנסיון החטיפה של השר הניגרי לשעבר, יישמעו בלונדון ב־2 בדצמבר.

מי שעמד בראש החוטפים, אלכסנדר בקר, נידון ל־12 שנות מאסר, בעוד 2 חבריו, פליקס אבוטבול וד"ר פואל אריה שפירה, נידונו ל־10 שנים. השלושה, יחד עם איש שירותי הביון של ניגריה, שנידון ל־12 שנה, נשלחו לכלא בחודש מארס השנה.

השלושה הודו בכל ההאשמות, וקיוו שהעונש לא יחמיר בדינם.

סבא של אוקסאנה סוקר את מצעד יום ההפיכה

השם „מנגלה" נעלם ממשרדו של הבן

מאת עפרה ישעה־ליית, סופרת „מעריב" בבון

„יום אחד לפני שמשלחת „תאומי מנגלה" יצאה לפרייבורג, להזמין את בנו של הפושע הנאצי לחקירה פומבית בארצות־הברית, הסיר מישהו את השלט עליו הזליף מנגלה", מעל הבית שבו שוכן משרדו של הבן.

היה קיגל והאפרים רייכנברג, ניצולי ניסויי הזוועה של מנגלה בתאומים, הגיעו אתמול ל־פרייבורג עם צוות הטלוויזיה ההולנדית. והיש־ראלית, וכן כתבים ממקומים שציפו להם בתחנת הרכבת. הם יצאו תחילה אל משרדו של רולף מנגלה, ומצאו, כאמור, שהשלט הוסר מעל הבית שבו נמצא המשרד. גם בפעמון הדיבור של ה־בניין הוסתר השם.

התאומים, שאליהם נלווה אבי ארליך, נציג ארגון „הדור השני" של ניצולי השואה, נכנסו לבניין וצלצלו בדלת המשרד. פקיד שיצא לפתוח את הדלת ניסה לטרוק את הדלת בפניהם, אך הם הצליחו להכנס פנימה ומסרו לו את הזמנה המיועדת לרולף מנגלה, שכמובן נעדר מן ה־מקום.

שכנים מבוגרים בבית הדירות שבו שוכן המשרד בפרייבורג גידפו את המשלחת ואחד מהם אף ניסה לשבור את מצלמתו של צלם הטלוויזיה ההולנדית.

ממשרדו של רולף מנגלה יצאה המשלחת לביתו הפרטי של רולף מנגלה, השאירה הזמנה נוספת תלויה על דלת הבית. בתחנת הרכבת של העיר נטפלו אליהם בני נוער שרצו אחריהם וצעקו „יהודים, יהודים" וביצעו תנועות גנאי ממיטב המסורת האנטישמית — סלסול פאות ר־הליכה מתנודדת.

קול: אין להפלות הצוענים בגרמניה

מאת סופרת „מעריב" בבון.

בפעם הראשונה מאז הקמת הרפובלי־קה הפדרלית הגרמנית, חלקו מוסדותיה ה־עליונים כבוד לבני סינטי ורומה בגרמניה — הלא הם ה„צוענים", שביחד עם היהודים גורשו למחנות ריכוז והושמדו כמוהם בי־מי הנאצים.

בדיון מיוחד על מצבם של צוענֵי גרמניה, שנערך בבונדסטאג בבון, קרא הקאנצלר הלמוט קול למנוע הפליה כלפיהם. חברי המועצה ה־מרכזית של העדה התקבלו אצל הנשיא ריכארד פון וייצקר.

שנים רבות סירבה המועצה המרכזית של יהודי גרמניה, לערוך פעולות משותפות עם ה־צוענים; למרות זאת, הם שלחו הודעת תמיכה הודורות לקהילת יהודי פראנקפורט, במאבקה נגד ההצגה האנטישמית של פאסבינדר.

רשת בתי קולנוע גולן גלובוס־קנון ישראל - גאים להציג:

הסרטים הקופתיים בעיר

סרט המתח עפ"י אגאתה כריסטי

חף מפשע

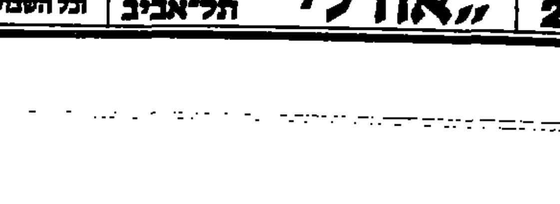

דונלד סתרלנד · פיי דאנוויי · שרה מיילס · כריסטופר פלאמר

שבוע 2 | „הוד" תל־אביב ליל שישי 9.45, 12 | „רון" חיפה

„הנינג'ה האמריקני - רמבו עם רמה." לוס אנג'לס טייםס

הנינג'ה האמריקני

שבוע 3 | תל־אביב תל־אביב שישי 10, 12 | אדיסון ירושלים | אורדע רמת־גן שישי 10 | סבוי חולון שישי 10 | עצמאות בת־ים | היכל הרצליה

הסרט עטור הפרסים

קולונל רדל

הסרט המדובר ביותר בעיר

סרטו של אישטוון סאבו ("מפיסטו") עם קלאוס־מריה ברנדאור ("מפיסטו")

שבוע 2 | „אורלי" תל־אביב | מוצ"ש וכל השבוע 6.00 עד 9.00 | „בנייני האומה" ירושלים

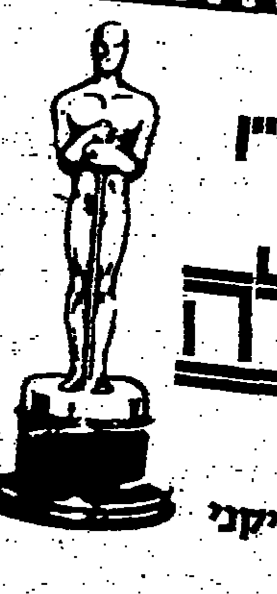

לאיתן גרין

אסי דיין מיכה שרפשטיין

וכל צוות הסרט

עוד סוף הלילה

כה לחי!

על המועמדות לפרס האוסקר האמריקני כסרט הזר הטוב ביותר.

גולן גלובוס־קנון ישראל מפיצי הסרט

בואו עם עודד תאומי בחופשת חנוכה ל:

שבוע של תיאטרון בלונדון

9 ימים (8 לילות) כולל: 5 הצגות מעולות, מלון מדרגה א', סיור בלונדון וביקור בסטרטפורד ★ ביצוע: „אופיר טורס" ★ היציאה: 6.12.

פרטים: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת „מעריב", טל. 03-439207

מועדון מטיילי מעריב

● עובדי המספנות מתנגשים עם שוטרים שפיזרו את הפגנתם (הצלם: פל מליגן)

פועלי המספנות התיישבו על הכביש

הפגינו ללא רשיון על עיכוב המשכורת, שיבשו את התנועה במפרץ חיפה ופוזרו בכוח בידי המשטרה

מאת דוד זהר ויהודה גור

עובדי מספנות ישראל, אשר נקבר אתמול כי הודעה להם שלא יקבלו אתמול את משכורתם, יצאו ממקומותיהם להפגנה בכביש מפרץ חיפה, גרמו חסימת צירים ושיבושי תנועה, דבר שאילץ את המשטרה להפעיל כוח למניעת השיבושים. שלושה מפגינים נעצרו — ושוחררו אחרי החקירה.

במספנות ישראל נהוג לשלם משכורות ב־7 בכל חודש. בחודשים האחרונים חלו תמיד איחורים בגלל המצב הקשה שבו שרויות המספנות. גם אתמול, 7 בחודש, נתבשרו כי אין כסף לשלם את משכורת אוקטובר. ללא קבלת רשיון מהמשטרה, צעדו כ־450 מפגינים לכיוון הכביש הראשי של מפרץ חיפה, תוך גרימת שיבושי תנועה. מהגיעם ליד בתי הזיקוק, התיישבו רבים מהם על הכביש הסואן, המוביל מחיפה לעכו ונבעצר כלי רכב.

לאחר שלא שעו לאזהרות מפקד משטרת המרחב, תנ"צ יעקב חביב ומפקד המחוז ניצב לוי שאול, החלו השוטרים לפנותם בכוח, תוך גרירת כמה מהמפגינים שישבו על הכביש. בהתנגשות זו הוחלפו מכות וחבלות בין כמה מפגינים לשוטרים. אך תוך זמן קצר פונה הכביש. בכל מהלך ההפגנה ליווה אותם כוח משטרה גדול, שבראשו עמדו מפקד המחוז, מפקד המרחב וסגנו. בהתנגשויות שונות שאירעו בין הצדדים נעצרו לבסוף שלושה מפגינים שהובאו למעצר בתחנת משטרת זבולון.

מפקד המחוז והמפגינים לוי שאול הודיע למפגינים, כי אילו ביקשו רשיון להפגנה מסודרת, היו מקבלים אותו. אך המשטרה לא תאפשר בשום אופן פריצת ושל חסימת צירים ושיבושי תנועה. לאחר דברים אלה הלה הגישה, המפגינים צעדו עד תחנת משטרת זבולון ושם התקיימה שיחה בין נציגיהם לבין מפקד התחנה. כשעתיים לאחר מכן משנסתיימה חקירת שלושת העצורים, הם שוחררו.

יו"ר הדירקטוריון של מספנות ישראל, מרדכי ציפורי, אמר אתמול כי הממשלה קיבלה החלטה לממן את המספנות ולדאוג לשכר העובדים במשך תקופה מסוימת, עד שיבורר עתידן של המספנות שתיקבע להן. יש דיונים על פרויקטים שונים ועל מדיניות הממשלה כלפי המספנות. ביום א' יתפרסמו תוצאות מכרז בינלאומי חשוב ביותר, שבו משתתפות המספנות, ומדינה במזרח הרחוק. אם יתברר שהמספנות זכו בו, תינתן תעסוקה ל־40% מכושרה של המספנה למשך תקופה ארוכה.

שוטר תושב קרית־אתא, מתחנת משטרת „זבולון", שהתמוטט אתמול במהלך התקריות בין המשטרה ומאות המפגינים המשולהבים של עובדי „מספנות ישראל", גרם להשתלהבות היצרים מאחר והסובבים אותו היו סבורים כי נפגע בידי המפגינים הנזעמים. התברר כי לא היו דברים מעולם. במהלך התקריות הודיע מפקד תחנת „זבולון" סגן־ניצב יעקב ברודצקי לאותו שוטר, כי אימו נפטרה זה עתה והוא משוחרר לאלתר מתפקידו מתחנת האסון שפקד אותו. לשמע הבשורה התמוטט השוטר, אך רק קומץ אנשים ידע את הסיבה.

מפקד תחנת „זבולון" סנ"צ יעקב ברודצקי אמר אתמול כי למשטרה הגיע מידע מוקדם אודות ההפגנה בלא רשיון של עובדי „מספנות ישראל" והמשטרה בפריסה מבצעית מוכנה כבר אתמול בבוקר עם כוח של 150 שוטרים, כולל תגבור שוטרים מבית הספר הארצי בשפרעם.

בשורה לקרחים: תכשיר מצמיח שיער

„מור הייר" פותח בצרפת ומשווק בארץ

מאת דליה מאיר

תכשיר מהפכני חדש מונע נשירת שיער ולעתים גורם לצמיחה מחודשת של שערות על קרחות. התכשיר „מור הייר" (יותר שיער), מורכב מחומרים טבעיים וויטמינים, ופותר גם בעיות של קשקשים, גירוי וגירוד הקרקפת.

את התכשיר הציגו אתמול בתל־אביב ד"ר סופי אברמוביץ, מומחית לרוקחות מצרפת שפיתחה אותו, ודורון קילצ'בסקי, נציג החברה המייצרת את התכשיר בארץ, „ארי קוסמטיקה".

ד"ר אברמוביץ' הסבירה כי יש כמה סיבות לנשירה מוגברת של שיער: הפרשה של חלב ושומן חומצי הפוגעת בבסיס השיער, דלקות וגירוי בעור הקרקפת, בשל חיידקים ופטריות, מה שגורם גם גירוד סיבי של הקרקפת, וריבוי קשקשים. התכשיר, המכיל גם אלכוהול, ממיס את שכבת החלב והשומנים, מחטא את העור ומאפשר לחומרים הפעילים לחדור לשורשי השיער. החומרים הייליה — מחזקים את השיער ומעוררים את צמיחתו.

מחקר שנערך בצרפת ושתוצאותיו הוצגו אתמול במסיבת עיתונאים הראה, כי אצל 89 אחוז מהמשיב וה־ גברים שסבלו מנשירה של שיער — הבעיה נפתרה לחלוטין, והשיער פסק מלנשור. אצל שעור דומה של משתמשים בתכשיר נפתרו הבעיות בעור הקרקפת והקשקשים.

דב אבידוביץ מרמת גן, העיד אתמול בעקבות השימוש בתכשיר, כי על קרחתו החלה לצמוח באורח פלא פלומת שיער, אך לא זה היה הנס העיקרי של השימוש בתכשיר: ה„שלג" של קשקשים שנשר על חליפותיו נעלם. בנו אלי בן ה־25 סבל מנשירה חמורה של שיער. אחרי חודש של שימוש בתכשיר פסקה הנשירה לחלוטין.

התכשיר טוב גם לחולי סרטן הסובלים מנשירת שיער עקב טיפול בהקרנות וטיפול כימותרפי.

„מור הייר" משווק בכל בתי המרקחת הפרפומריות ורשתות השיווק תמורת 17,900 שקל בלבד. התוצאות — כך הובטח לנו — נראות לעין מיד אחרי השימוש בבקבוק אחד (כחודש ימים לערך). על כל פנים משווקי התכשיר, נציגי חברת „אגיש", מבטיחים כי אין כל סכנה בחומרים המרכיבים אותו, כך שעל כל פנים, אם הטיפול לא יועיל — הוא לא יזיק.

„יש לי במקרר רק מים קרים"

נשות שוטרים הפגינו בתחנות משטרה

מאת שרה פרידמן, עזרא יגוב ושלמה גבעון

„יש לי במקרר רק מים קרים. בשר לא אכלו הילדים שלי כבר הרבה מאוד זמן. אני נותנת להם לחם עם גבינה לבנה. מה רוצים מהשוטרים? שהם יתנו את הנשמה בעבור שכר שאינו מספיק להאכיל את ילדיהם?" שואלת במרירות אביטל מלכה, אשת שוטר שבאה אתמול להפגין בתחנת המשטרה בבת־ים.

הן תיכננו להשתלט על התחנה ולא לאפשר את העבודה הסדירה. כמה נשים הגיעו „בגלל שמאיימים על הבעלים שלהן מלמעלה שאם האשה תעורר מהומה — הוא ישלם", אומרות הנשים. „כשהרופאים שובתים, באים לקראתם, כשהמורים משביתים ילדים זה בסדר. השוטרים נותנים שרות לאורח לילות וימים ואסור להם אפילו להיות מיוצגים על־ידי ועד נשים? בעלי מרוויח 400 אלף שקל נטו. אני פוטרתי מהעבודה. יש לנו משכנתא האוכלת כל החודש 350 אלף שקל. החוב לבנק מגיע ל־700 אלף שקל. מכרנו את טבעות הנשואין, את שרשרת הזהב היחידה שהיתה לי. אין לי אוכל לילדים, לא דמי נסיעה באוטובוס. בלשכת הרווחה אומרים שבשוטר לא מטפלים. מה נשאר לי?" אומרת אביטל מלכה. בעלה משרת 17 שנה במשטרה.

כ־30 נשות שוטרים הפגינו אתמול בתחנת משטרת אשדוד, מקצתן עם תינוקותיהן וילדיהן הקטנים. הנשים חסמו כביש סמוך — ושוטרי התחנה נאלצו להפנות כלי רכב לרחובות עוקפים.

הנשים תבעו כי שכר השוטרים ותנאי עבודתם יושוו לאלה של אנשי צבא הקבע, מאפריל 1984.

יו"ר הארגון הארצי של נשות השוטרים, בתיה שלומי מרחובות, נפגשה עם מפקד משטרת אשדוד, סגן־ניצב אהרון רב־ין וסגן ניצב אהרון עמ־קם, סגן מפקד מרחב לכיש. הוא הבטיח לתת הלוואות מ„קרן השוטר" למשפחות שוטרים שמצבן קשה ועבודה נוספת לשוטרים.

„השוטר נשוי למשטרה. מדוע לאשתו כה צרה?" נאמר בכרזות שהציבו אתמול עשרות נשות השוטרים בתחנת המשטרה בדימונה. הנשים פלשו לתחנה והשתלטו על כל הבניין. כמה מהן הביאו את הילדים לתחנה והאכילו אותם שם. המראה היה כשל פיקניק עליז.

דו"ח ועדת הביקורת של עירית הרצליה

מנכ"ל העיריה קיבל 1,000 ד' שכר דירה

עירית הרצליה שילמה שכר דירה בסך 100 דולר מהחדש (כולל מס הכנסה) עבור מנכ"ל העיריה הקודם ועדיין משלמת 800 דולר שכר דירה עבור הנזכר; שלא כדין, הסכומים מועברים לאנשים אלה ישירות ואינם מופיעים בתלוש המשכורת שלהם ולא דנו בהם במועצת העיריה. ממצאים אלה כלולים בדו"ח ועדת הביקורת של העיריה, שהוכן בימים אלה, אך טרם נדון בוועדה.

עוד נאמר בדו"ח כי עבור רכב צמוד הנמצא ברשות ראש העיריה, הגזבר והמנכ"ל משלמת העיריה תשלום מס הכנסה, דבר שהוא בניגוד למקובל בכל הרשויות המקומיות והמוסדות הציבוריים ולא אושר על־ידי מועצת העיריה.

סעיף נוסף בדו"ח עוסק בתשלום שקיבל הזמר צביקה פיק על הופעתו במסגרת חגיגות הקיץ בכיכר דה שליט בהרצליה פיתוח. הסך שקיבל — 5 מיליון ו־135 מאה אלף שקל (כ־3,500 דולר) כוסה לטענת הדו"ח בחלקו (סך 3 מיליון שקל) מתרומה של חברת רשת בשר הויתור מתקציב תרבות, שלא נוצר לכך.

בסעיף נוסף נאמר כי חבר הנהלת העיריה זכריה גמליאל, (אחד מחמשת חברי הקואליציה שהודחו השבוע מועדת ההנהלה), קיבל לא מכבר רכב סובארו „המשק העירוני מספק לו דלק".

ראש העיריה, אלי לנדאו, שנותר שלשום במיעוט במועצה, (ללנדאו יש עתה שמונה חברי קואליציה, לעומת תשעה חברים באופוזיציה שבראשות המערך) הגיב אמש בחריפות: „דו"ח ועדת הביקורת אינו נדון בעיתונות אלא בוועדה, וזו עדיין לא התכנסה", אמר. הוא האשים את חברי המערך בהדלפה ואמר כי הם „ניצלו ניצול בלתי אחראי את הכלנתריזם של שני חברי תנועת אשר עברו לסיעת תנועת למערך". לדברי תושבי הרצליה רואים מדי יום את השינויים שחלו בעיר וגם משרד הפנים ציין את השיפור.

יהודה עזיז מהמערך הגיב באמרו כי חברי תנועת שפרשו לא ערקו למערך.

מחר משחק הגמר על גביע המדינה בשחמט

מאת שאול הון

משחק הגמר על גביע המדינה בשחמט ייערך מחר בין קבוצת אס"א ת"א ובין קבוצת הרצליה.

המאבק לקראת הגמר עמד בסימן הפתעה, כאשר קבוצת הרצליה הדיחה את קבוצת באר שבע, שהחזיקה בעבר בעת ובעונה אחת גם בגביע המדינה וגם באליפות הליגה הלאומית. המפגש ביניהן נסתיים בתיקו 2.5:2.5 ובשל עדיפות נצחונות העפילה הרצליה לגמר.

המשחק יתחיל ב־10 בבוקר בבניין הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת ת"א (הכניסה כשער 4). בכל קבוצה ישחקו 5 שחמטאים.

חמודה ואברהם אורפלי
מאושרים בהולדת בתם
לילך
אחות ל:
אודליה, עליזה ושירלי
30.10.85 | ט"ו בחשון תשמ"ו

ביום שני
יש עוד גבר בבית!
מה במגזין שלך, אדוני? ■ חידושים בצעצועים לגברים ■ האיש העשיר ביותר בארה"ב ■ הלל שוקן, הבן שלא בעיתונות ■ רכב. טיול בסין, רפסודת תענוגות באילת. גברים וגירושין, עוד. ■ וגם תחיכה בשבילך, תראה אותה ביום שני, ספר לנו מה דעתך על הרגליים שלה.
תסתכל מה קורה ב„מעריב"

לסופרת
נירה הראל
ברכות
ומזל טוב
לרגל קבלת
פרס זאב
לספרות ילדים ונוער
לשנת תשמ"ו

דרוש לך קורס תיכנות?
דרוש לך קדם!
קורס תיכנות
תוכניתן סוג 1 (550 שעות)
בפיקוח משרד העבודה
(בוקר 1.12.85, ערב 24.11.85)
●בקורס נלמדות שלוש שפות תיכנות BASIC FORTRAN, COBOL
●בקורס יושם דגש על עבודה מעשית במחשב ובמסופי IBM של המכללה.
פרטים נוספים ותשקיפי הדרכה במשרדי המכללה
(פתוחים ברציפות עד השעה 20:00)
רח' קהילת ונציה 12 (בית מגור) נאות אפקה טל. 499058-03 (רב קווי)
קדם מכללה למחשבים ומערכות מידע בע"מ
כניסה חלקה לעולם המחשבים
קול התפוצות

לחמודה ואברהם אורפלי
ברכת מזל טוב
להולדת הבת
לילך
משפחת „מעריב"

BODY WORKS STUDIO
רמת־השרון
לולי ליבוביץ
מועדון בריאות
„נאוטילוס"
הילטון ת"א
נמרוד דרייפוס
מגישים:
ערב מרתק של ספורט וכוכבים
★ מיקי ברקוביץ' ★ אלי ישראלי
★ בוני גינסבורג ★ ג'ון טרוולטה
★ מוטלה שפיגלר ★ בידור, תצוגת אופנה והופעת ראוה
בערב גאלה באולם קולנוע „דקל" תל־אביב
ביום חמישי, 14.11.85, בשעה 9.00 בערב
– הנאה מושלמת עם הסרט „מושלם" בכיכובו של ג'ון טרוולטה. בכורה ארצית!
– אלי ישראלי מראיין מבכירי הספורטאים.
– תצוגת אופנת ספורט של גלי – עם מיטב הדוגמניות.
– הופעות ראוה של קראטה והתעמלות אירובית.
כרטיסים ניתן להשיג בכל משרדי הכרטיסים ובערב המופע בקופה.
כל הכנסות הערב קודש למען „אילן", איגוד ישראלי לילדים נפגעים.

כתיבה במכונה ב־12 שעות
בשיטה עיוורת
בי"ס למסחר „רימון", ת"א, דיזנגוף 85, ☎ 281985

רב־גת	רב־חן	שבוע
חיפה	ת"א	6

מועדון מטיילי מעריב
טל. 03-439207
פטגוניה
34 יום כולל ארץ־האש, ארגנטינה, צ'ילי והקרנבל בריו עם „אנית הכבוד"
היציאה: 12.1.85

לפרופ' גרשטל,
אינסברוק – אוסטריה
לרגל זכייתך בפרס ראשון בתחרות הבין־לאומית
שפע ברכות
מחבריך לעבודה

אנו מחפשים
כתבי יד טובים
להוצאה לאור לקראת שבוע הספר הקרוב תשמ"ו.
אם בידך כתב יד בכל תחומי היצירה שלח בהקדם אלינו.
בר - הוצאה לאור בע"מ תמוז
ת.ד. 23029 ת"א 61230

דרוש
מחסן בירושלים
1000 מ"ר מקורה
1000 מ"ר חצר עם אספלט מגודרת, עם טלפונים.
לפנות לטל. 053-055523

חוק ההזדמנות שווה בתעסוקה
תשמ"א–1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

הבלט הישראלי מציג בחנוכה
מפצח האגוזים
באולם הבימה תל־אביב, ביום ב' 9.12 וביום ג' 10.12
כרטיסים בקופת הבימה, קסטל ובמשרדים

עוכב צו הריסת מרפסת בדירת יועצו של פרס

אל שווימר: „להט חתם בלי לשמוע אותי״

מאת איה אורנשטיין

ראש עיריית תל־אביב שלמה להט, חתם על צו הריסה מינהלי של תוספת מיבנה שהוקמה באחרונה בדירת הגג של אל שווימר, יועצו המיוחד של ראש הממשלה שמעון פרס, המתגורר ברחוב יהושע בן נון 68, בתל־אביב.

לבקשת פרקליטיו של שווימר, אהוד אולמרט ואהרון ריבלין, עיכב בינתיים בית המשפט העירוני בתל אביב את ביצוע צו ההריסה. דיון במעמד שני הצדדים בנוגע לצו יתקיים בבית המשפט בראשית החודש הבא.

מדובר על שיפוצים שנעשו במירפסת ביתו של שווימר — קיר בלוקים ותקרת בטון לצורך סגירת המירפסת. על פי צו ההריסה שהוציא ראש עיריית תל אביב הוקם המיבנה שלא כדין.

אולמרט מציין כי שווימר נסע לארה״ב בפמליית ראש הממשלה בביקורו האחרון שם. בשובו ארצה נודע לו כי ב־8 באוקטובר חתם ראש עיריית תל־אביב על צו ההריסה. שווימר מעולם לא קיבל את צו ההריסה וכי דינו להתבטל משום שהוא לא הוצג כדין ומשום שלשווימר לא ניתנה הזדמנות לטעון את טענותיו לפני ראש העירייה.

פרקליטו של שווימר טוען בבית המשפט כי מדובר בסגירת מירפסת, כמו שעשו כל דיירי הפנטהאוזים בשלושת הבניינים שבמקום.

רשם בית המשפט נעתר לבקשת עורכי הדין והחליט לעכב את צו ההריסה עד להחלטה אחרת.

אל שווימר

גרוזבורד: „רכשנו המכ״ם והמחשב בחבילה אחת״

יו״ר מועצת המנהלים של רשות שדות התעופה מסביר את ההחלטה שבעטיה נחקר במשטרה

מאת דן אריקין

„רכישת מכשיר המכ״ם החדש לנמל התעופה בן־גוריון היתה תלויה ברכישתה של המערכת הממוחשבת הנלווית אליו. בגרסת ההסכם נזכר המונח האנגלי „פנדינג״, „התלייה״ (הי פתוחה) של אחד בשני ולפיכך לא היתה לנו ברירה, אלא לראות את שני פריטי הציוד כחבילה אחת והדבר בוצע באישור מועצת המנהלים של רשות שדות התעופה, משרדי האוצר והתחבורה ועדה מקצועית שבדקה ענ־ין זה״.

כך אמר אתמול יו״ר מועצת המנהלים של רשות שדות התעופה, אריה גרוזבורד, שנחקר לאחרונה במשטרה בדבר חשדות שקניית המערכת הממוחשבת לנמל ה־תעופה נעשתה ללא מכרז.

באותה פרשה נחקר גם מנכ״ל הרשות, צבי גוב־ארי, שאמר אתמול: „לא נחקרתי במשטרה, אלא באו אלי למשרדי וגבו ממני עדות. לא הוחרמו מסמכים של הרשות, אלא חוקרי המשטרה ביקשו מס־מכים מסויימים ומסרתי להם אותם״. מר גוב־ארי סירב להגיב על הפרשה עצמה.

אריה גרוזבורד אמר אף הוא שלא היתה זו חקירה משטרתית אלא „מסירת עדות״ וכי הוא ניהל בארה״ב את המו״מ ל־רכישת המערכת הזאת במסגרת משלחת שבה השתתפו ארבעה נציגים של רשות שדות התעופה.

ח״כ עוזי לנדאו, שהיה באותה תקופה מנכ״ל משרד התחבורה, אמר אתמול כי לא יגיב, מכיוון שהנושא נחקר במשטרה, אבל הסכים לומר: „בתקופה ההיא לא היה ספק לאיש שהחלופה שהוצגה לפנינו היתה החלופה הריאלית היחידה וצריך היה רק להחליט אם לבצע את רכישה כולה או לא״.

באפריל 1984 דיווח סופר „מעריב״ רזי גוטרמן ועודד גרנות כי בדיקה ב־מינהל התעופה הפדראלי של ארה״ב ב־וושינגטון הראתה שלא היתה שום התנייה אמריקנית של רכישת מכשיר המכ״ם ב־רכישת המערכת הממוחשבת של חברת „בורוז״, שעליה נחקרו גרוזבורד וגוב־ארי.

אשר לאפשרות של ייצור המערכת ה־ממוחשבת בארץ, אמר אתמול גרוזבורד כי בשעתם פנו הרשות ומשרד התחבורה לחברת „אלתא״ המומחית בייצור מכשירי מכ״ם, אולם חברה זו הודיעה שעיסוקה במכשירי מכ״ם צבאיים ולא היה לה ענין בייצור מכ״ם אזרחי לנמל התעופה.

המערכת הממוחשבת שהותקנה וכבר פועלת בנמל התעופה בן־גוריון, קשורה למכשיר המכ״ם החדש של הנמל ומספקת לו את הנתונים שבעזרתם מנהלים פקחי הטיסה במגדל הפיקוח את התנועה במרחב האווירי של ישראל.

7 מפעלים „סרבנים״ מזהמים את הקישון

ראש עיריית חיפה דורש „לכסות אותם״

מאת ראובן בן־צבי

11 אלף מע״ק שפכים תעשייתיים מוזרמים מדי יום לנחל הקישון בחיפה משבעה מפעלים גדולים השוכנים על גדותיו, גורמים מטרדים אקולוגיים חמורים ופוגעים באיכות החיים של תושבי חיפה והאזור.

אנשי איכות הסביבה אומרים כי ה־גורמים העיקריים לזיהום הנחל הם „דש־נים״, „חיפה כימיקלים ובתי הזיקוק, ה־מזרימים מדי יום 10 אלפים מע״ק שפ־כים בקטע הנחל מבפעל „דשנים״ ועד הים, לאורך 10 ק״מ.

כל המפעלים באזור השקיעו בשנים האחרונות כ־2.5 מיליון דולר בלבד, ב־מיתקנים למניעת זיהום הנחל, אך, לדעת היחידה לאיכות הסביבה דרושה השקעה נוספת של כ־10 מיליון דולר כדי שהנחל יפסיק להיות מיטרד אקלוגי. המזהם ה־גדול ביותר את נחל קישון הוא מפעל „דשנים״ המוזרים מדי יום 4500 מע״ק שפכים והוא המפעל היחידי אשר עדיין לא הגיש תכניות מפורטות כמתחייב מה־צו לתיקון המעוות. לדעת היחידה לאיכות הסביבה, יוכל המפעל, בהשקעה של מילי־ון דולר, להוסיף למשק המים הארצי כ־אלפיים מע״ק מים ליום, כמות השווה ל־צריכת מים של 20 אלף תושבים, על יד־הקמת מיתקן מיחזור לשפכים. הודגש כי המפעל משתמש בגדות הנחל כמזבלה ל־מוצריו, ויש סכנה של סתימת אפיקו. לעומת זאת הפעילו המפעלים הפטרו־כימיים מתקן לטיפול בשפכים ובבן הסי־רו מפרד כבר.

לדעת היחידה לאיכות הסביבה, יוכלו המפעלים המזהמים לסיים את הפעלת ה־מתקנים למניעת הזיהום לקראת סוף ה־80 ולהתחיל ביישום התכנית לשיפור אי־כות הנחל לרמה שתאפשר גם קייט ונופש.

ראש עיריית חיפה, אריה גוראל, דרש „לכסות את המפעלים המזהמים את נחל הקישון בשפכים תעשייתיים״. לדבריו, יש לנקוט צעדים חריפים נגד המפעלים, כדי לעורר את הנהלות המפעלים לבצע את התכניות ולהקצות משאבים להקמת מת־קנים לטיפול בשפכים תעשייתיים.

הגורר נהג בלי רשיון

מאת יצחק בן־חורין

שני גוררי רכב שעבדו עבור המש־טרה בפתח תקוה, חשודים במסירת פרטים כוזבים, בניסיון להסתיר את עברם הפלילי. אחד מהם חשוד בנהי־גת רכב גורר ללא רישיון.

בעקבות חשיפת הפרשה על ידי המש־טרה, בוטל הזיכיון שנתנה בחודש יולי לזוכה במכרז לגרירת רכב מטעמה בחו־צות פתח תקוה. בימים אלה הושלמה ה־חקירה והחומר הועבר לפרקליטות מחוז המרכז. חקירת המשטרה העלתה כי גור־רים שהם עבריינים מסרו פרטים כוזבים כדי להסתיר את זהותם.

המשטרה החליטה כי אין מקום לנקוט צעדים נגד החברה שזכתה במיכרז. אך לם החוזה בוטל. בימים הקרובים תימסר העבודה לחברה אחרת שהשתתפה במיכ־רז, ותחודש גרירת כלי רכב בפתח תקוה לאחר הפסקה של שלושה חודשים.

מקורות: ייתכנו שיבושים בהספקת המים

חב׳ החשמל מנתקת זרם לבארות

מאת אהרן פריאל וראובן בן צבי

חברת מקורות לא תוכל לשלם לחב׳ החשמל 7 מיליארד שקל שהיא חבה לה, אלא אם האוצר יפרע את חובו הכולל למקורות, בסך של כ־20 מיל־יון דולר, כך נמסר אתמול מהנהלת החברה.

חב׳ החשמל הפסיקה אתמול את הזרם ל־15 בארות מים של מקורות, כלחץ על החברה לפרוע את חובה לחודש אוקטובר. במקורות נמסר כי אם תפסיק חב׳ החשמל את הזרם לתחנות שאיבה ולבארות נוס־פות, צפויים מחוזם שיבושים באספקת מים בכלה ארץ.

מנכ״ל מקורות, יחזקאל זכאי, פנה את־מול לשרי האוצר, החקלאות והאנרגיה וביקש שיתערבו.

עובדים הבעירו צמיגים ליד מועצת קדימה

עשרות מעובדי המועצה המקומית קדימה בשרון הפגינו אתמול ליד מש־רדי המועצה במחאה על שטרם קיבלו את משכורת חודש אוקטובר ולא את ההטבות הסוציאליות המגיעות להם. העובדים הבעירו צמיגים והוללו מהו־מה והמשטרה הוזעקה להשיב את ה־סדר ומכבי אש — לכבות את הצמי־גים הבוערים.

יו״ר ועד העובדים, משה קיזמן אמר כי כבר חודשים מקבלים העובדים את משכורתם באיחור רב, אין משלמים עבו־רם דמי קופת חולים, קרנות ותמלוגים שונים.

משרד האוצר

אגף התקציבים — מחלקת ההדרכה

יום עיון לזכר הנופלים

גד בנונה הי״ד — **בארי חזק** הי״ד

מיכה חזק הי״ד — **עמוס מילר** הי״ד

עובדי אגף התקציבים שנפלו במלחמת יום הכיפורים

בנושא:

התכנית הכלכלית — היבטים שונים

יום העיון יתקיים ביום רביעי ז׳ בכסלו תשמ״ו (20.11.85) במכון ון־ליר, רח׳ ז׳בוטינסקי 43, ירושלים, בין השעות 08.15-14.00.

ישאו דברים: שר האוצר מר **יצחק מודעי** והממונים על התקציבים בעבר.

במסגרת יום העיון יתקיים דיון בנושא: יעדים כלכליים ותקציב המדינה בהנחיית הממונה על התקציבים מר אהרון פוגל.

— הקהל מוזמן —

ישראלים נגד האפרטהייד!

עצומה

אין עוד עם בעולם שסבל מהפלייה, מרדיפות ומגמעות כמו, היהודים, באשר הם יהודים. היום, קרבנות הגמענות הם השחורים בדרום־אפריקה, הנרדפים על שום צבע עורם. אם לא נקום ונתקומם כנגד מעשי עוולה אלה, לא נהייה ראויים למורשתנו ולצלם האדם ולא נמלא את חובתנו העליונה כלפי עתידה של מדינת ישראל, שקמה על אדני השוויון והאחוה, ברוח חזונם של נביאי ישראל.
מה ששנוא עלינו – אל ייעשה לזולתנו!

נרים את קולנו ונתבע מהכנסת וממשלת ישראל:
1. הביעו גינוי מלא להפרדה המעית בדרום־אפריקה.
2. החזירו את שגרירנו מפרטוריה לאות מחאה.

ועל כך אנו באים על החתום:

	שם	משפחה	מקצוע	כתובת מגורים	חתימה
.1					
.2					
.3					
.4					
.5					
.3					
.7					
.8					
.9					
.10					

חתום והחתם על העצומה ושלח אותה לכתובת: ישראלים נגד האפרטהייד ת.ד. 4399 תל־אביב

הצטרפו למצעד נגד ההפרדה הגזעית!

בואו לכיכר מלכי ישראל ביום רביעי, 13 בנובמבר, בשעה 16:00, שם נצטייד במסכות שחורות ונצא להפגנה מול שגרירות דרום־אפריקה בצומת אבן גבירול־הקריה.

תודה על שיתוף הפעולה.

איבי נתן.

מועדון מטיילי מעריב

בואו עם עודד האומי ל:

שבוע של תיאטרון בלונדון בחופשת חנוכה

9 ימים (8 לילות) של חוויה תרבותית, הכוללת 5 הצגות מעולות ★ ביצוע: „אופיר טורס״ ★ היציאה: 6.12
פרטים: „מועדון מטיילי מעריב״, מערכת מעריב, טל. 03-439207

מעריב ספורט

בהילוך איטי לבית הגמר

מכבי ת"א עלתה בפעם העשירית ברציפות לבית הגמר האירופי, לאחר ניצחון על אלופת הולנד, נשואה דן־בוס, 103—86

● קווין מגי (מימין), מאבק על הכדור החוזר עם לארי נייט, שחקן החיזוק האמריקני של דן בוס. (צילום: אורי קוכה)

מאת מרדכי רוזנבלום

מכבי ת"א לא נאלצה אמש להפעיל את מלוא כוחותיה על מנת לחלוף על פני האלופה ההולנדית, נשואה דן־בוס ול־העפיל לבית הגמר האירופי ב־פעם ה־10 ברציפות. 103—86 היתה התוצאה בסיום במשחק חלש, שהתנהל רובו ככולו ב־הילוך שני אצל האלופה הישר־אלית.

קשה לבוא בטענות אל שחקני מכבי על משחקם אמש. דן בוס, אחרי הפסד ביתי לפני שבוע, הגי־עה לת"א עם 7 וחצי שחקנים... ללא ריצ'י ג'ונסון האמריקני (קרע במפשעה) ועם אמריקני שני, לארי נייט אחרי ביתות, לא היו־תה אמש האלופה ההולנדית, יר־בה מאיימת על היתרון הגדול ש־השיגה מכבי בסהרטוגנבוס לפני שבוע.

רבים ביציעי ההיכל ועל ספסלי הקבוצות, ציפו ל„חיסול" מהיר ו־אלגנטי של הקבוצה הסימפטית של המאמן יאן דקר. הכל המתינו להצגה הרגילה של קווין מגי, לי ג'ונסון, מיקי ברקוביץ', דורון ג'מצ'י ומוטי ארואסטי, בדרך אל בית הגמר — לשווא.

גם ההולנדים חששו משואה ספורטיבית. טרם המשחק הם הת־הלכו על משטח הפרקט, נפולי פנים והביטו מבוהלים קמעה ב־„חימום" של המכבים.

אבל התסריט השתבש. אולי בג־לל עודף בטחון עצמי אצל שחקני מכבי ת"א, או שמא „האשמה" בשחקני דן בוס, שעלו למשחק ב־הרגשה שלהם אין מה להפסיד. כך או כך, שחקני מכבי ת"א לא הצליחו לפתח את משחקם הרגיל ואילו ההולנדים, במשחק לחימה ויכולת גבוהה של ריימונד בטוסה המצויין, שמרו על פער סביר ברוב דקות המשחק.

למרות כל זאת, יכולנו לראות גם כמה תזכורות ליכולת האמי־תית של המכבים. כך למשל אירע בדקה ה־10, כאשר התוצאה היתה 23—21 למכבי. לפתע, תוך 4 דקות, „ברחה" מכבי עם 19 נקודות זכות, מול 6 בלבד של ההולנדים.

מי שחשב כי הנה תשתולל מכבי ת"א ותצא, כהרגלה, למתקפות מהירות על הסל ההולנדי — טעה. שוב „נרדמו" שחקני הקבוצה, מגי וג'ונסון ואילו האחרים, ארו־אסטי, ברקוביץ' וג'מצ'י, עסקו יו־תר באיבודי כדור ובהחטאות ל־סל, מאשר בניצול היכולת הגבו־הה שלהם, בימים רגילים.

כאלה היו אמש פני הדברים ב„היכל הכדורסל" ביד אליהו. לא משחק מלהיב, שוטף, מרתק, ה־סוחט תשואות מקהל הצופים. אלא משחק רדום, אפרורי והייתי מעז לומר, גם משעמם.

אולי כאשמת הריב והניצחון הגדול מן השבוע שעבר, לא הת־ייחסו שחקני האלופה ברצינות רבה מדי למפגש האחרון בשלב המוקדם בגביע האלופות.

בלתי אפשרי גם לבחון את יכולתה האמיתית של מכבי ת"א על סמך המשחק אמש, לקראת המשחקים הקשים הצפויים לה בבית הגמר, מול יריבות קשות במיוחד, כמו אלופת ברית המו־עצות, ז'אלגיריס קובנה, סימאק מילנו, ריאל מאדריד המהירה.

אך נראה לי כי „עקב אכילס" של הקבוצה, הוא המשחק האיטי. קשה למכבי לפתח את משחקה הרגיל, ללא המהירות. כאשר ה־רכז ארואסטי אינו מריץ את חב־ריו — המכונה חורקת. לאט ה־מבוקר — זה לא הסגנון של מכבי ת"א של עונת המשחקים 1985/86.

תמה תקופת החימום בגביע ה־אלופות. כעת הכל ממתינים ל־הצגה האמיתית. בכדורסל האי־רופי: משחקי בית הגמר.

מכבי ת"א 103 (59)
דן בוס 86 (39)
[illegible]

אין חנינה לבן־עטר

יאיר בן־עטר ה„קפטן" ה־מתמרד של כדורסלני מכבי ר"ג הוא היחיד מבין חמשת השובתים שההנהלה לא הס־כימה לחון אותו למרות שבי־קש חנינה.

להבדיל יוחאי בעמן, ניר רכ־ליס, רואי שידלצקי ועמי נאווי הומתק העונש. רק שליש מהק־נס הכספי יוטל עליהם בפועל ו־שנשי ההרחקה הם על תנאי.

הנהלת מכבי ר"ג לא חננה את בן־עטר. מאחר שלא קיבלה את התפטרותו מתפקיד ה„קפטן" היא —

✱ נבחרת הנשים של ישראל בכדורעף שובצה בבית אחד עם אוסטריה, שוודיה, נורווגיה (פתר־רון) בטורניר האביב שיהיה ב־אוסלו בין ה־13 ל־19 באפריל.

גם לנשים בבית הגמר

[illegible]

הפועל ת"א שבה אמש מסרגוסה ורכזה פרישמן אומר:

„ארל הגדול מכולם!"

מאת ברוריה ביגמן

„ארל היה גדול. הוא מספר 1", אמר עמוס פרישמן הרכז הצעיר של הפועל ת"א ששבה אמש מסרגוסה אחרי שהעפילה לרבע גמר גביע קוראץ' על אף התבוסה בגומלין 93־104. „היינו מוכנים ויכולנו לנצח את ה־משחק. חבל שלא ניצחנו. ה־שופטים לא היו מרוצים מכך שהפסדנו. אנחנו משתפרים מ־משחק למשחק", אמר פרישמן.

מנהל הפועל ת"א התמיה גם הוא לארל. „הוא היה עצום. הוא תמיד טוען שהקהל מחייה אותו וכך היה. הוא 'דיבר' כל המשחק עם הקהל וממש הוציא את ה־צופים הרשעניים מכליהם. המשחק הופסק מספר פעמים כאשר ה־צופים השליכו חפצים וקליפות ל־מגרש. ארל וג'ק צימרמן שהם בעלי ניסיון רב במעמדים מעין אלה הרגיעו את חבריהם והחדירו בהם שלווה".

לאחר המשחק ישב ויליאמס מכונס בתוך עצמו. „הוא לא קיבל את זה שהפסדנו. הוא צעק על החברה שהיינו חייבים לנצח", סיפר רוזוביץ'.

„זה היה מאבק הרבה יותר קשה מזה שהיה לנו כאן בארץ. הספר־דים הציגו יכולת טובה מיותר מזו שהציגו בתל־אביב. הם עשו שעורי בית והפתיעו אותנו בכמה דברים. אני מרוצה".

נצחונות־חוץ למוליכות בליגת הנוער

קבוצת הנוער של מכבי ת"א ד־ירידתה למאבק על האליפות, ה־אלופה מכבי חיפה זכו אמש בנצ־חונות חוץ, במסגרת המחזור ה־חמישי של ליגת הכדורסל לנוער.

מכבי ת"א זכתה בנצחון משכ־נע על יריבתה א.ס. אשקלון 95—69. לשמנה נזקקה האלופה החיפנית למאמץ מיוחד, כדי להב־ביע את הפועל הוד־השרון 76—73. במחצית המשחק הובילו כדור־סלני הוד־השרון 39—34.

יתר התוצאות — בצפון: הפועל עמק־הירדן — הפועל נהריה 89—86; הפועל כרמיאל — בק־עת בית־שאן 84—71; מכבי חדרה — מכבי חולון/פ"ת 82—76; הפו־על חיפה — בית"ר ת"א 99—66; בדרום: הפועל חולון — מכבי ר"ג 75—69; הפועל ר"ג — אלי־צור רמלה 105—69; הפועל י־ם — מכבי באר־שבע 70—42.

✱ ברה"מ מוליכה ביתרון של 3.05 נקודות על סין בתחרויות הג־ברים באליפות העולם בהתעמלות במונטריאול. בתחרות ליחידים מוליך סילביו קרול מגרמניה המזרחית לפני הרוסי ארטמוב. הסיני לי נינג מדורג חמישי והיפאני גושיקן שביעי.

בליגה האנגלית:
היונייטד מול ונסדיי

משחק לא קל צפוי למולי־כה, מנצ'סטר יונייטד במחזור ה־16 בליגה האנגלית כשתופיע בשבת במשחק חוץ, מול שפילד ונסדיי, המדורגת שלישית ומ־רוחקת ב־13 נקודות מן האר־ריות.

השניה בטבלה, ליברפול, עם 10 נקודות מהיונייטד תשחק אף היא בחוץ, אצל קובנטרי, הממוקמת במקום ה־14 בטבלה.

המשחק המסקרן בשבת, עשוי להיות בגודיסון־פארק, האלופה אברטון (שביעית בטבלה) תארח את ארסנל (חמישית).

משחקים נוספים: בירמינגהאם — ניוקאסל; צ'לסי — נוטינגהאם; לסטר — סאותהאמפטון; מנצ'ס־טר סיטי — איפסוויץ'; אוקספורד — ווסטהאם; טוטנהאם — לוטון; ...יון וילה; ווסט ברו־מיץ' — ק.פ.ר.

תייטד לא יכלה ב־... שה בחצי גמר ה„סופרקאפ" האנגלי, כשסיימה בתיקו 1:1 עם קבוצת נוריץ'.

במשחקים חוזרים בגביע הליגה האנגלי סיבוב שלישי: סוטנהאם גברה על רימבלדון 0:2, צ'לסי ניצחה את פולהאם 0:1, סאותהאמ־פטון הביסה את בירמינגהאם 0:3, ווסט ברומיץ' גברה על קובנטרי 3:4.

בגרמניה:
מנשנגלדבך — לברקוזן

המשחק המרכזי בשבת ב־מחזור ה־14 „בבונדסליגה", יהיה במנשנגלאדבאך הקבוצה המארחת, שעלתה בשבת לראש הטבלה, כשהיא מקדימה בהפ־רש שערים את וורדר ברמן, תארח את לברקוזן, הרביעית בטבלה.

האלופה, באיירן מינכן, הממו־קמת שלישית עם נקודה פחות, תארח את האחרונה בטבלה, בו־רוסיה דורטמונד. ברמן תארח את אורדינגן; קלן — נירנברג; המבורג — דיסלדורף; סארברי־קן — מאנהיים; האנובר — בו־כום; שאלקה — פרנקפורט; ש־טוטגרט — קייזרסלאוטרן.

שחקני רמת־השרון:
„לא נשחק בשבת"

מאת עמי כברי

הפועל רמת־השרון, שבהנהלתה התפטרה שלשום עקב משבר תק־ציבי, עלולה לא להופיע השבת למשחק הליגה נגד הפועל מרמורק.

בעוד שיו"ר האגודה מאיר דד־רון התחייב, כי שחקניו יעלו ב־שבת לשחק לאחר שיכנסם מחר ויציג בפניהם את פני הדברים, נחושים כדורגלני הפועל רמת־השרון לא לשחק כל עוד לא נפ־תרו הבעיות הכספיות ולא מונ־תה הנהלה. „אם אין לנו הנהלה בקבוצה — שישלו את הנוער ב־שבת. אנחנו לא נשחק", אמרו שחקני הקבוצה.

השוער פורש מהכדורגל

שוער המשנה של הפועל חיפה ראובן פרץ הודיע את־מול את מאמן קבוצתו אהרון גרשגורן כשהודיע במפתיע על פרישתו מכדורגל. הנימוק: סי־בות אישיות.

גרשגורן, שסירב לקבל את הד־עת השוער, ביקש שישקול או־תה שנית וימסור לו על החלטתו הסופית ביום ב' הקרוב. בינתיים זומן לאימוני הקבוצה השוער יד־רם לבדאו וזה יוחזם אם יחליט פרץ לפרוש סופית.

„ועדה בודקת" ללא סמכות להעניש

הוועדה שנקבעה לבדוק את הסיבות לכשלונה של נבחרת הכדורגל במשחקים המוקדמים של הגביע העולמי, תוכל להגיש המלצות להנהלת ההתאחדות

מאת א. טבק

לוועדה הבודקת את כשלון נבחרת ישראל בכדורגל ב־מש־חקים המוקדמים של הגביע ה־עולמי, אין סמכות לקבוע ול־העניש אנשים או אשמים, אלא רק להביא לפני הנהלת ההת־אחדות את מסקנותיה. כך הת־ברר אתמול בדיון הראשון של הוועדה, בתשובה לשאלה של אחד מחברי הוועדה.

עם זאת נמסר בוועדה, כי ראשי ההתאחדות הבטיחו לא לעסוק ב־מינוי מאמן במקומו של יוסף מי־רמוביץ, כל זמן שהוועדה פוע־לת, על אף העובדה שכתב המינוי של הוועדה אינו עוסק ישירות ב־נושא זה.

הוועדה מעריכה כי יידרשו לה 50 שעות של דיונים, כדי לשמוע כ־30 עדים מומחים לפני שתגיע למסקנות כלשהן.

לדיון הראשון ביום שלישי בש־בוע הבא הוזמנו המאמן הלאומי יוסף מירמוביץ, מנהל הנבחרת אברהם בנזרי והקפטן אבי כהן.

ברשימת המוזמנים לישיבות ה־באות נמצאים מאמני נבחרות יש־ראל בעבר כולל אלו של הנוער. כן יוזמנו העתונאים שליוו את ה־נבחרת במסעה לאוסטרליה וניו־זילנד.

בשלב ראשון לא יוזמנו ראשי ההתאחדות בתקופת ההכנות, חיים הברפלד ועזריקם מילצ'ן, אם כי הובהר לוועדה כי יש לה סמכות להזמינם. לעומת זאת יופיעו לפני הוועדה מי שהיו חברי ועדת הנב־חרות, אורי קרבי וראובן פרידנר.

מי שירצה להופיע לפני הוועדה ולא הוזמן יוכל לעשות זאת על־ידי פנייה בכתב.

נראה כי הוועדה מצפה, כי שחקני נבחרת ישראל יבקשו מר־צונם להופיע לפני הוועדה.

מנהלי הקבוצות אל שחקני הנבחרת, לפני המפגש עם ניו־זילנד:

„תשמרו על הרגליים!"

מאת מאיר ריפמן

הנבחרת הלאומית מתכנסת היום אחר הצהריים בשפיים, לקראת המשחק האחרון (ביום א') במוקדמות הגביע העולמי נגד ניו־זילנד. מנהלי הקבוצות ביקשו אתמול משחקניהם ב־נבחרת: „תשמרו על הרגליים".

הפגרה בליגה מסתיימת ובשבת הבאה שוב חוזרים למשחקי הליגה הלאומית ולשני משחקי מוקד: ה„דרבי" התל־אביבי בין הפועל למכבי והאלופה מכבי חיפה נגד מחזיקת הגביע בית"ר ירושלים. לארבע קבוצות אלה ביחד, 11 נ־ציגים בנבחרת, וכאמור, אתמול דאגו להזכיר לשחקנים את השי־כות המשחקים, ועוד יותר — את הדאגה לבריאותם.

מי שכבר אתמול נמצאו בלתי כשירים, הם החלוץ רוני רוזנטל והקפטן אבי כהן, שלא מתאמנים כלל בגלל פציעה, ונראה שיחמיצו את המשחק ביום ראשון, כדי ל־נוח ולא להחמיר את פציעתם.

באימון היום אחר הצהריים ב־איצטדיון רמת־גן, יעמדו לרשותו של המאמן יוסף מירמוביץ רק 13 שחקנים, ומתוכם רק 11 שח־קני שדה.

„כדורגלניה הבין־לאומיים של האלופה מכבי חיפה הופתעו את־מול בתום אימון קבוצתם, כש־מאמנם שלמה שרף אמר להם: „אנא עשו הכל לסיים את תפקיד־כם בנבחרת בצורה מכובדת, אך הדבר החשוב לי מכל — השגיחו על הרגליים...".

לשרף ידוע כי רבים מחברי ה־נבחרת מחכים לארמלי והבורותו בפיגה. עוד נודע למאמן החיפני כי ארבעת כוכביו מתכוונים שלא לצאת היום למחנה האימונים של הנבחרת לקראת המשחק מול ניו־זילנד וזו היתה הסיבה העיקרית לדימתם על־ידו.

שווייצר ש„נעלם" — ונתגלה בקפריסין:

„לראות כדורגל מעולם אחר"

הסביר מאמן הפועל ת"א כשחזר מהמשחק בגביע האלופות בין אנדרלכט לניקוסיה (3—1)

לאן נעלם דוד שווייצר? שואלים שחקני הפועל תל־אביב שלא ראו את מאמנם ביומיים האחרונים. אך, אל דאגה, שווייצר יוביל את הקבוצה השבת בגביע הטוטו נגד מכבי חיפה. שווייצר פשוט „קפץ" לאי השכן קפריסין, כדי לראות כדורגל אירופי: משחק גביע אירופה לאלופות שבו ניצחה אנדרלכט הבלגית את אמונויה ניקוסיה 3—1.

לשחקנים נאמר, שמאמנם נעדר בגלל סיבות אישיות. את ה־סיבה האמיתית לא סיפרו להם, בגלל חשש מבעיות בטחוניות. „חשבתי לנסוע לחופשה באילת, אך קפריסין קרובה יותר ושם גם אתה יכול לראות כדורגל מעולם אחר", אמר אמש דוד שווייצר. שהיה בין 30 אלף הצופים שמילאו את האיצטדיון. שווייצר, ששהה יומיים במחיצת שחקני אנדרלכט יחד עם בנו משה, חזר אמש ארצה.

ינסו להתפשר בעניין העברתו של קרמר

מאת יונתן הללי

במשחק גביע הטוטו בין מכבי חיפה והפועל תל־אביב, שייערך מחר בקרית־חיים, ינסו ראשי שתי הקבוצות לסכם את העברתו של המגן יוסי קרמר מחיפה לתל־אביב שמוכרז ב־קליפה למכבי פתוח.

בין שני המועדונים קיימים חי־לוקי דיעות על גובה סכום הש־חרור שדורשת חיפה מתל־אביב אך נודע שהחיפנים יהיו מוכנים להתפשר עם התל־אביבים מאחר וברצונם לעזור למגן הנחוש ב־דעתו לעזוב את הקבוצה ולהצט־רף להפועל תל־אביב.

לאן השבת
כדורגל

(השעה הראשית: 14.30)

„גביע הטוטו"

בית א'
הפועל ב"ש — הפועל חיפה; מכבי חיפה — הפועל ת"א.

בית ב'
בני־יהודה — הפועל פ"ת; בית"ר ירושלים — מכבי יבנה (בדימונה).

בית ג'
מכבי שעריים — מכבי ת"א; שמשון ת"א — הפועל כ"ס.

בית ד'
הפועל ירושלים — מכבי נתניה (בבית שמש); מכבי פ"ת — מכבי יפו (ביום ו').

ליגה ארצית
הפועל טבריה — הפועל ה־דרה; הפועל לוד — בית"ר חיפה; הכח ר"ג — בית"ר נ־תניה; בית"ר רמלה — בית"ר ת"א (במגרש בית"ר נתניה); רמת השרון — הפועל מרמו־רק; הפועל ר"צ — מכבי צמ־רד; בית־שמש — הפועל יהוד (12.00); „צפרירים" חולון — הפועל עכו (ביום ו').

ליגה א' צפון
„עליה" כ"ס — אחי־נצרת; בית"ר נהריה — קרית־אתא; מכבי שפרעם — קרית־הכר־מל; מכבי עפולה — מכבי חדרה; הפועל רעננה — אור־עקיבא; בית־שאן — מכבי ב־מרה; נצרת־עלית — קרית־שמונה.

ליגה א' דרום
הפועל אשקלון — קרית־מלאכי; אור־יהודה — „להוזה" חולון (ב־11.00); הפועל ראשל"צ — הפועל בת־ים; הפועל ירוחם — הפו־על אזור; קרית־גת — בית"ר ב"ש; קרית־אונו — „השקמה".

2 בכרטיס 1

רכוש כרטיס החל מ־6000 שקל בלבד והזמן בן זוג להצטרף אליך חינם לצפות במשחק הגומלין

ישראל ניו זילנד

הכניסה לנשים חינם!

ביום א', 10 בנובמבר, בשעה 3.30 אחה"צ, באיצטדיון רמת־גן

● משחק רשמי בגביע העולמי בשיפוט — שלישיית שופטים מגרמניה.

כרטיסים ברוקוקו, דיזנגוף 93, בכל משרדי הכרטיסים, וביום המשחק גם בקופות האיצטדיון ברמת־גן — החל משעה 14.00.

הבנקים יגבשו הצעות להפחתת הריבית

במקביל יפחית בנק ישראל את הריבית על ההלוואות שהוא מעמיד לרשותם

מאת סופר „מעריב"

נגיד בנק ישראל ד"ר משה מנדלבום, דרש אתמול מהנהלות הבנקים להוריד את הריבית החריגה בשיעור של כשני אחוזים בחודש. הכוונה היא להקטנת עמלת ההקצאה ותוספת הסיכון שהבנקים גובים על האשראי החריג שהם נותנים.

בפגישות שקיים אתמול נגיד בנק ישראל עם ראשי הבנקים, הוא עמד על כך שעל הבנקים להפחית רכיבים שונים המייקרים את האשראי. הכוונה היא לאשראי השיקלי החופשי. הוא ציין שכיום הריבית הבסיסית היא 4 אחוזים לחודש, אך הרכיבים השונים מייקרים את הריבית האפקטיווית הממוצעת ל־7.5 אחוזים.

במקביל מוכן בנק ישראל להוריד את הריבית שהוא גובה מהבנקים על המדרגה העליונה של ההלוואות שהוא מעמיד לרשותם. בנק ישראל מבקש שהפחתת הרכיבים השונים תיכנס לתוקף כבר בשבוע הבא. הבנקים הודיעו כי יגבשו הצעות מפורטות בימים הקרובים והן יועברו לבנק ישראל.

„האוצר מונע מחברות ביטוח להגדיל אשראי"

מאת עודד שורר

„מדיניות האוצר מונעת מחברות הביטוח להגדיל את האשראי לחברות וגופים עסקיים" — האשימו אתמול נציגי ענף ביטוח החיים במסיבת עיתונאים לרגל האסיפה הכללית של התאחדות חברות לביטוח חיים.

יו"ר ההתאחדות, עוזי לוי, מנכ"ל חברת „מגדל", אמר כי האוצר מחייב את חברות ביטוח החיים לשמור על שיעור מינימלי של השקעות חופשיות אשר רובן מהווה מקור להלוואות לסקטור העסקי במשק. לדעתו, בתנאים הנוכחיים אין חברות ביטוח החיים יכולות להגדיל את מרכיב ההשקעה החופשית כחלק מהשקעות שלהן, מחשש להפסדים, כיוון שאנו איננו חיים במשק נורמלי.

ערי הפיתוח יקבלו רבע מהסכום שביקשו

מאת יצחק בן־חורין

הממשלה תכסה את הגרעונות המוניציפאליים של ערי הפיתוח ותפעל לחידוש השקעות ובנייה.

למרות זאת הביעו אתמול ראשי ערי הפיתוח את אכזבתם, בתום פגישה עם ראש הממשלה שמעון פרס, סגנו יצחק נבון והשרים הכלכליים.

ראשי ערי הפיתוח תבעו אמש, בישיבה שהיתה בלשכת ראש הממשלה בתל־אביב מקדמה של 50 מיליון דולר לכיסוי גרעונות מצטברים ותשלומי עבודות פיתוח שנעצרו, שיחרור ערי הפיתוח מתכנית ההקפאה ועוד. ראש הממשלה, שמעון פרס, אמר להם: „הבעיה היא לא למי לתת, אלא ממי לקחת". הוא הבהיר כי הממשלה תוכל לתת רבע מהסכום הנדרש.

המישנה לנציב מס הכנסה, אברהם צרפתי (בתצלום):

„אגודות הספורט אילצו אותנו לפעול נגדן"

מתעלמות מחובותיהן למס הכנסה הנאמדים ברבע מיליארד ש'

מאת עודד שורר

„אגודות הספורט פשוט הבריזו בורד מסים והכריחו אותנו לפעול נגדן. הן פתחו למעשה במלחמה וחייבו אותנו לנקוט אמצעים שאינם אהודים עלינו, כמו חקירות והבאה לבית משפט". כך אומר המישנה לנציב מס ההכנסה והממונה על החקירות והמודיעין, אברהם צרפתי, בראיון ל„מעריב".

צרפתי מסביר כי אין כל מדיניות של „עליהום" במה שנוגע לסיפור באגודות הספורט, אלא הן פשוט הגדישו את הסאה מבחינת אי כיבוד החוק.

בשבועות שחלפו טיפלה מחלקת החקירות של מס ההכנסה בספורטאים וראשי אגודות ספורט וזימנה אותם לחקירה והגישה נגד חלק מהם כתבי אישום. על פי הערכת מס ההכנסה מגיעים חובות האגודות לרבע מיליארד שקלים לערך.

ראשי אגודות הספורט יצאו בקריאות שבר על כך ששלטונות מס ההכנסה הורסים את ענף הספורט בדרישות לא מציאותיות ופנו לעזרת ראש הממשלה.

„אין לשלטונות המס כל כוונה לפגוע באגודות הספורט" — אומר אברהם צרפתי. האגודות משלמות, לדבריו, שכר לשחקנים בכסף או בשווה כסף כמו דירות ומכוניות, הן מנכות 30 אחוז מס במקור על תשלומים אלה ואת יתרת המס חייב הספורטאי לשלם לפי היקף הכנסותיו האחרות מעסקים פרטיים. יש ספורטאים שמגיעים, לדבריו, ל־60% מס שולי.

אברהם צרפתי מסביר כי אגודות הספורט ניצלו את היחס הסלחני של שלטונות המס לרעה. „אילו היינו רואים שיש בדק בית בספורט, כמו במיגזרים אחרים שנקלעו לקשיים, שמישהו נתן דעתו למשבר ופועל לשיפור המצב, היינו מעניקים מירווח נוסף לאגודות הספורט. לעצרי הספורט זה כאילו על פלנטה אחרת, כאילו אין מצוקה. מדוע שנקבל כמובן מאליו שכר כדורגלן של מאה אלף דולר לשנה? אם יש לאגודות די כסף לשלם משכורות עתק לכדורגלנים, למה שלא ישלמו קודם כל את חובותיהן התוספים למס ההכנסה?

גידול של 50% בגרעון המסחרי באוקטובר מאפיל על שיפור קודם

מאת שרגא מקל

הגרעון המסחרי במאזן התשלומים ירד ב־10 החודשים הראשונים של 1985 ב־644 מיליון דולר לעומת התקופה המקבילה אשתקד והסתכם ב־1,794 מיליון דולר. זהו שיפור בשיעור 26%. על כך מסרה אתמול הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

היצוא עלה באותה תקופה ב־9% והגיע ל־4,402 מיליון דולר (עליה של 386 מיליון דולר) והיבוא ירד ב־4% והסתכם ב־6,582 מיליון דולר (ירידה בסך 258 מיליון).

מהנתונים עולה, כי מאז התוצאה התכנית הכלכלית החדשה (יולי — אוקטובר) ירד הגרעון המסחרי ב־27% לעומת החצי הראשון של השנה. היצוא עלה באותה תקופה ב־5% והיבוא ירד ב־4%.

עם זאת התברר כי בחודש אוקטובר חל שינוי במגמת השיפור במאזן המסחרי. יבוא הסחורות עלה בחודש האחרון לעומת ספטמבר ב־165 מיליון דולר, שהם 28%, והסתכם ב־756 מיליון דולר. היצוא עלה אף הוא ב־87 מיליון דולר, אך לא היה בכך כדי לקזז את העליה ביבוא והגרעון המסחרי לעומת ספטמבר (כ־78 מיליון דולר). אחת הסבות לכך היא עליה בשיעור 40% שחלה ביבוא מוצרים בני קיימא (כולל מכוניות נוסעים).

נשיא „אלביט": דרוש שינוי בשיטת הסיוע שאנו מקבלים מארה"ב

מאת אורי גינוסר

„הטכנולוגיה הישראלית עשויה ללכת לאיבוד" — התריע נשיא חברת „אלביט", עמנואל גיל — „אלא אם כן תשונה בהקדם שיטת הסיוע שמקבלת ישראל מארצות־הברית".

בפגישה עם כתבים כלכליים בתל־אביב הדגיש גיל, כי התלות הישראלית בסיוע האמריקני טומנת בחובה סכנה רבה. לדבריו חייבת הממשלה לתבוע מהאמריקנים כי הסיוע לישראל יינתן בדרך של השקעות בתעשיה טכנולוגית, או על ידי שותפות של יזמים ישראליים עם חברות אמריקניות. לדוגמא, אם רוכש משרד הבטחון מחברה אמריקנית מוצר כלשהו, צריך לחייב אותה להקים מפעל בישראל, כאשר הבעלות עליו תהיה של יזמים ישראליים, לפחות בצורה חלקית. „אם התעשייה הטכנולוגית הישראלית לא תנגוס בצורה מעשית מכספי הסיוע, היא תלך לאיבוד".

מפעל רוגוזין יכפיל היצוא בשנת 1986

מפעל רוגוזין באשדוד, המייצר לבדים לצמיגים, יכפיל את היצוא שלו בשנת 1986 וזה יסתכם בכ־20 מיליון דולר, לעומת עשרה מיליון בשנה הזו.

ההגדלה הניכרת תתאפשר לאחר שהחברה השלימה תכניות הרחבה גדולות, שיכפילו את כושר הייצור שלה. במשרד התעשיה והמסחר יסייעו לחברה על ידי הבטחת מימון יצוא מתאים מבנק ישראל. צעד זה הוא חלק ממדיניות המשרד לקדם את היצוא התעשייתי כבר בשנה הקרובה.

מימון מקרן היצוא יועלה מ־80 ל־85%

המימון בקרן המשלוחים ליצוא יוגדל החל מה־1 בינואר ויועמד על 85 אחוז מהתמורה, במקום 80 אחוז כיום.

על הגדלה זו סיכמו אתמול שר התעשיה והמסחר, אריאל שרון, ונגיד בנק ישראל, ד"ר משה מנדלבום.

בעקבות קיבוע שער החליפין רבו תופעות של ניצול מוגבר של אשראי מקרן זו והנגיד הוריד בנק ישראל את שיעור המימון. משרד התעשיה והמסחר דרש לחזור לשיעור מימון של 90 אחוז, אך בשלב זה הוסכם על מימון של 85 אחוז.

הועד הציבורי לגלוי ילדי תימן הנעדרים

כנס הורי ילדי תימן הנעדרים

יתקיים אי"ה ביום ראשון כ"ו חשון תשמ"ו 10.11.85 בשעה 17:00 באולם המתנ"ס בראש־העין.

בהשתתפות:
הרב יצחק פרץ שליט"א — השר יוסף שפירא
שר הפנים
מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר
הרב רצון ערוסי שליט"א — ח"כ הרב מנחם פורוש
ח"כ גאולה כהן — ח"כ מרים גלזר־תעסה
רבנים, ראשי רשויות ואישי ציבור

תרומות יתקבלו בברכה – לחשבון הועד הצבורי
בבנק הבינלאומי סניף ראש־העין. חן מס' 105-403350

חברה ארצית מובילה בייצור מוצרי מלט לענף הבנייה והפיתוח

מעוניינת להתקשר עם גוף שיווקי

בעל פוטנציאל שיווק בענף הבנייה

למטרות:
★ קידום מכירות
★ שיווק והפצה
★ מכירה, התקשרויות וגביית כספים

רק גופים שיווקיים רציניים ומוכרים, בעלי יכולת שיווק וקידום מכירות מוכחים, עם מערך התקשרויות וגבייה, יפנו בכתב בציון פרטים מלאים ודרך הפעילות לת.ד. 3124 תל־אביב מיקוד 61030, עבור „ענף הבנייה".

– סודיות מובטחת –

דירות עם (מיסודה של „רסקו") בע"מ

למכירה דירות יד שניה

מתאימות לבודדים, זוגות צעירים וקשישים

★ אבו כביר	4 דירות	1½ ח'	20,000 $ בשקלים
אבו כביר	דירת	3 ח'	30,000 $ בשקלים
★ קרית־אונו	דירת	2 ח'	30,000 $ בשקלים
קרית־אונו	דירת	3 ח'	35,000 $ בשקלים
★ חולון	דירת	3 ח'	$22,000 בשקלים
★ יהוד	דירת	3 ח'	60,000 $ בשקלים

בד־משפחתי מתאים לבניה נוספת

בפרטים נא לפנות למר שחורי, טל' 03-378766 בשעות:
ימי א', ב', ד', ה': 8.00 עד 15.30
יום ג': 8.00 עד 17.00 — יום ו': 8.00 עד 13.00

לבעלי זכאות — תנאי תשלום נוחים

הועד הציבורי למען אדוה בן־שושן

חברי הועד:
שמחה מילר – ראש העיר קרית־מוצקין.
– ראש מחלקת נוירוכירורגיה, רמב"ם
– יו"ר המועצה הדתית קרית־מוצקין.
– המנהל המחוזי בנק הפועלים.

תודה לכל התורמים להצלתה של אדוה

תורמים יקרים, הוכחתם מעל לכל ספק שנותרו בכם הערכים היפים והנעלים בעם ישראל רוח ההתנדבות והתקרבות.

מאחר שנבצר מאיתנו לצדות לכל אחד אישית בחרנו בדרך זו להביע תודתנו.

תודה לכם מקרב לב
בשם המשפחה, וכל תושבי העיר.
איחולי החלמה לאדוה

שמחה מילר
ראש העיר קרית מוצקין
בשם הועד הציבורי

מוזיאון תל אביב

מוזיאון תל־אביב
שדרות שאול המלך

תערוכה חדשה

אוסף קרן פרדריק ר. וייסמן של אמנות בת זמננו

הפתיחה: מחר, מוצ"ש, כ"ה בחשון, 9.11, בשעה 8.00 בערב.

דברי פתיחה: **שלמה להט,** ראש עירית תל־אביב־יפו

בנוסף לשעות הביקור במוזיאון תהיה התערוכה פתוחה לקהל גם בימי שישי בשעות 10.00–14.00.

הנעילה במוצ"ש 14.12.85.

ספרית מעריב

בהזדמנות

לרגל חיסול מלאי של סדרות:

☐ **כתבי א. שלונסקי** ב־10 כר'
רק **27,000 שקל** במקום 65,300 שקל

☐ **יומן אישי – משה שרת** ב־8 כר'
רק **27,000 שקל** במקום 65,300 שקל

☐ **שנותי בבית הלבן – הנרי קיסינג'ר** ב־5 כר'
רק **27,000 שקל** במקום 65,300 שקל

המלאי מוגבל!

המבצע בתוקף עד 15 בדצמבר 1985 או עד שיאזל המלאי • המחירים כוללים דמי משלוח בדואר.

ספרית מעריב, דרך פ"ת 72 א', תל־אביב.

לכבוד ספרית מעריב
ת"ד 20208 תל־אביב 61-201

נא לשלוח אלי את הסדרות המסומנות ב־x.

רצ"ב המחאה ע"ס ______ שקל לפקודת ספרית מעריב.

שם ______ מס' ת"ז ______
כתובת ______ מיקוד ______
טלפון ______ תאריך ______ חתימה ______

---

* מנצ'סטר יונייטד — ארסנל.
* צ'לסי — טוטנהאם.
* סאותהמפטון — נוטינגהם פורסט.
* אברטון — מנצ'סטר יונייטד.

אלה הם ארבעת המשחקים המלהיבים שאותם תראו במסגרת התכנית הבלעדית לקוראי מעריב:

חגיגה של כדורגל בלונדון

ביצוע: „אביר טורס"
היציאה: 29.12
פרטים: „מבזק ספורט" מעריב, מערכת מעריב, טל. 03-439207

גרין קארד בע"מ

החברה המובילה בישראל בהקמה ותפעול מועדוני צרכנים

דרושים

115 אנשים הרוצים להצליח

מה תיתן/י?
עבודה רבה וקשה ללא ויתורים.
שעות עבודה בלתי שגרתיות.
רצון עז להצליח תוך כדי התמדה, מרץ רב ויעילות.

מה תקבל?
הדרכה יעילה ומקיפה אשר הבטיח את הצלחתך אם רק תתמיד.
עבודה בשעות גמישות והכנסה גבוהה.

המשרות פנויות באזורים הבאים:
תל־אביב; יפו; בת־ים חולון; ראשון־לציון; רחובות; אשקלון; אשדוד; לוד רמלה יבנה; באר־שבע והנגב; ירושלים; מעלה אדומים; עפולה והעמק; אצבע הגליל; רמת־גן; גבעתיים בני־ברק; פתח־תקוה; רמתיים רעננה כפר־סבא; רמת־השרון הרצליה; נתניה; חדרה והשרון הצפוני; חיפה; הקריות של חיפה; בית־שמש; טבריה; הגליל המערבי.

השכר הצפוי
500 עד 3,000 $ למתאימים ולמתמידים.

להתקשר
03-289938, 03-296731, 03-204406.

הנהג, עשה לך מנהג קבוע – קח עמך חיל לדרך

לחברנו **יהושע כהנא**
משתתפים באבלך במות
אמך
אגודת העתונאים בתל־אביב

הפדרציה הציונית הקנדית
אבלה על פטירתו של
ד"ר **לאון אריה קרוניץ**
מבן נשיא הפדרציה הקנדית
ומשתתפת באבלה של המשפחה.

נשיאת הפדרציה:
נרי בלומפילד
וההנהלה הארצית הקנדית
של הפדרציה

מינהלת המוסד לביטוח לאומי ועובדי סניף ירושלים
משתתפים באבלה של
שולמית ברעם
במות
אביה ז"ל

הסוכנות היהודית לא"י. מחלקת עליה וקליטה
משתתפים בצערו של העובד
זאב טוביאנסקי
במות עליו
אשתו ז"ל

בזק. חברה ישראלית לתקשורת בע"מ
משתתפים בצערו של
מר **אריה סטרול**
במות עליו
אמו ז"ל
סמנכ"ל הנדסה ותכנון
עובדי אגף הנדסה ותכנון
וועד העובדים

המרכז למחקר גרעיני. נחל שורק
משתתף באבלה הכבד של חברתנו
רלי אהרונוביץ
במות עליה
אביה ז"ל

למר **מישקובסקי** היקר
משתתפים באבלך הכבד
על מות
אשתך ז"ל
דוד ויטנברג ונשות'

מועדון צרכנים
לקוראי **מעריב**
קנה בבתי העסק המתפרסמים במדור "מועדון הצרכנים" מדי יום רביעי במוסף "סגנון"
ותזכה בפרס ללא הגרלה
על כל קניה בסך 25 ש' חדשים תקבל עט בלוגרף חינם!
על כל קניה בסך 50 שקלים חדשים תקבל כרטיס קולנוע חינם!
על כל קניה בסך 150 שקלים חדשים תקבל ארוחה סינית חינם!
על כל קניה בסך 750 שקלים חדשים תקבל משחק מחשב חינם!
על כל קניה בסך 2000 שקלים חדשים תקבל מצלמת פולארויד!

חידון פרסים
1. לאיזה בית עסק שייך טלפון מס' 218016
2. לאיזה בית עסק שייך טלפון מס' 057־71122
את התשובות נא לשלוח לחב' גרין־קארד דיזנגוף מספר 510 ע"ג גלויות בלבד

פרס ראשון מתנת: אורות פיל
אבן גבירול 83 ת"א אבן גבירול 89 ת"א
טל. 225845, 247359

שלישיה רשת שחור מס' דגם 6338031 | זוג בפס רשת שחור מס' דגם 7421021

בהגרלה שנערכה ביום 1.11.85 זכה בפרס הראשון מר סעדון מירושלים

מצפה הילה
ישוב קהילתי בגליל המערבי
קולט משפחות
– לפרטים נא לפנות לטלפונים :
בבוקר : 04־978938.
בערב : 04־975746.

מושב פארן בערבה
קולט משפחות צעירות ורציניות
עם או בלי ילדים.
למשקי רפת וירקות.
לפנות בכתב לוועדת קליטה, מושב פארן ד.נ. ערבה מיקוד 86835.

עידן
מושב עובדים צעיר בצפון הערבה
קולט
משפחות עד גיל 35 בלי / עם ילדים עד גיל 11.
נא לפנות בכתב בצרוף תולדות־חיים לוועדת קליטה.
עידן ד.נ. ערבה. מיקוד 86840.

מעריב לילדים — הקיטנה!
היום עמודים : 23, 24, 25, 26
בשבוע הבא

"אגף" יצרני בימקלים בע"מ אשדוד
ת.ד. 262, טלפון 055־21321

מכרז למכירת רכב
החברה מציעה למכירה את הרכבים הרשומים מטה:
1) "מרצדס" 100 תוצרת גרמניה, מספר 821–807, מודל 79, אוטו' אוטו'.
2) "ריינג'" דגם 65 1301 סטיק, מספר 60–249–62.

את הרכבים הנ"ל ניתן לראות בחצר המפעל מיום ששי 8.11.85 עד יום רביעי 13.11.85.
הצעות בצירוף המחאה בנקאית לפקודת חב' "אגף" בע"מ אשדוד, בסך 10% מערך ההצעה להגיש לא יאוחר מיום 13.11.85 לנציג המפעל במח' רכב.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה או כל הצעה שהיא.
הצעות ללא המחאה בנקאית כנדרש לא תתקבלנה.
העברת הבעלות תבוצע על חשבון הזוכה במכרז ביום הוצאת הרכב.

מכרז
חברה קבלנית להפעלת שרותי אוכל בכופעל תיירותי גדול
נתונים קיימים:
★ 300 סועדים ליום בממוצע לשנה.
★ ציוד מלא ברמה בינלאומית.
★ 3 חדרי אוכל ר"ג מנונים.
נתונים נדרשים:
★ נסיון מוכח בהפעלת שרותי אוכל (התונות, מלונות ומפעלים).
★ המלצות וערבות בנקאית.
★ הפעלה על בסיס השכרה.
הצעות יש לשלוח לת.ד. 1606 ת"א, מיקוד 61016, עד ל־9 בדצמבר 1985 ולציין ע"ג המעטפה עבור חב' קבלנית.
אין החברה מתחייבת למסור את כל העבודה למציע אחד בלבד.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

תורנות לקבלת מודעות אבל לגליון יום א' –
במוצאי־שבת מצאת השבת עד שעה 24.00 (חצות).
(ביום א' לפנות בוקר אין קבלת מודעות)
ב"מעריב" תל־אביב רחוב קרליבך 2.
טל. 439111, 439269, 439434.

תענוג להאזין
עפרה חזה
שירי מולדת ב'
תקליט חובה בכל בית
עכשיו בכל חנויות התקליטים
מעל גבי קלטות ותקליטים
הד ארצי

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות בשיטה עיוורת
בי"ס למסחר "רתם" ת"א, דיזנגוף 85, ☎ 281965

קבלת מודעות 24 שעות ברחוב
מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל **מעריב**
הלוח החדש
מתקבלות **24 שעות ביממה** ב' דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)
טל 246363 239952

הנהג
עשה לך מנהג – קח עמך חייל לדרך

לוח־פון שרות מודעות בטלפון 03־292779

מועדון מטיילי מעריב
כל הטיולים ומבצעי הנופש מיועדים לכל קוראי "מעריב" – ללא תשלום דמי־חבר.

שבוע של תיאטרון בלונדון
תגיגה תרבותית של 9 ימים (8 ימים), הכוללת: 5 הצגות, מלון מדרגה א', ביקור בסטרטפורד, סיור בלונדון והסעות להצגות ★ ביצוע: "אופיר טורס" ★ היציאה: 6.12.
המלווה: השחקן עודד תאומי.

שבוע בלונדון לדתיים ושומרי מסורת
חופשה וטיול של שבוע – עם מלווה דתי ומזון כשר (חצי־פנסיון) ★ בתכנית, בין השאר: סיורים בלונדון, וינדזור והמוזיאון הבריטי ★ כרטיס שבועי לרכבת התחתית לכל נוסע ★ ביצוע: "גשר" ★ היציאה: 8.12.

מצרים
★ טיול קלאסי של 8 ימים לקאהיר, הפירמידות, לוקסור ואסואן. היציאה: 1.12; 6.12; 7.12; 8.12; 15.12.
★ איול של 6 ימים בקאהיר, הפירמידות, אלכסנדריה והדלתא. היציאה: 7.12; 10.12.
בכל הטיולים: חצי פנסיון ★ ביצוע והדרכה: "נאות הככר".

קניה
★ 10 ימים בשמורות המערביות ואיזור הרי קניה. כולל: מאסאי־מרה, נאקורו, באריגנו, סמבורו, איזור הר־קניה, ניירובי ★ היציאה: 5.12.
★ 17 יום בשמורות המערביות והמזרחיות. טיול מקיף הכולל גם את שמורות אמבולסי וטסאבו ואת מומבסה ★ היציאה: 5.12.
הלינה: לודג'ים ★ ביצוע והדרכה: "נאות הככר".

חג־המולד באיטליה, שנה חדשה בפאריס ומכירות סוף העונה בלונדון :
טיולי חורף לאירופה הקלאסית
★ 18 יום באיטליה, שוויץ, צרפת ואנגליה. היציאה : 20.12.
★ 12 יום בשוויץ, צרפת ואנגליה. היציאה : 26.12.
ביצוע : "נתור" (איחוד סוכני נסיעות בע"מ).

פרטים : "מועדון מטיילי מעריב"
מערכת "מעריב", רח' קרליבך 2, תל־אביב, טל' 03־439207
פתוח בימי חול בין השעות 8.30 עד 18.00

ספרית מעריב
על החתום
מאת **אפרים אילין**
אוטוביוגראפיה עשירה וצבעונית של איש עסקים ישראלי יוצא דופן ובעל מעוף, שהיוזמה והתושיה היו סוד הצלחתו. זה אדם אשר עשה את הונו עוד לפני הקמת המדינה בעיסקות עתירות דמיון.
בספר נחשפות לראשונה עלילות מרתקות מתולדות המחתרת; הברחת נשק לארץ בימי מלחמת השחרור; העלאת יהודי רומניה וימי הבראשית של התעשיה הישראלית.
המחיר לצרכן 24,150 שקל
לכבוד ספרית מעריב ת"ד 20208 תל־אביב 61201
נא לשלוח אלי את הספר "על החתום". מצ"ב המחאה ע"ס 24,150 שקל, לפקודת ספרית מעריב.
שם ______ מס. ת.ז. ______
כתובת ______ מיקוד ______
טלפון ______ תאריך ______ חתימה ______

הופיע חדש

בצער וביגון אנו מודיעים על פטירתו של ראש משפחתנו היקר באדם

ד"ר לאון אריה קרוניץ

אשר נפטר במונטריאול, קנדה
ביום רביעי, כ"ב בחשון תשמ"ו, 6.11.85.

אבלים:
אשתו: פיי קרוניץ
בנותיו: ד"ר רינה קרוניץ ניו מרק ומשפחתה
ד"ר נעמי קרוניץ לסקין ומשפחתה
הבן: עמנואל קרוניץ
אחותו: בלומה פרסקי

במלאת שנה למותו של יקירנו

פסח מושקוביץ ז"ל

ובמלאת חמש שנים למות יקירנו

יצחק הילר ז"ל

תתקיים אזכרה, ביום ראשון, כ"ז בחשון תשמ"ו (10.11.85) בשעה 15.00, בבית הקברות בקרית־שאול.
אוטובוס יעמוד לרשות המשתתפים בשעה 14.30, ברח' הרצל 71, רמת־גן.

המשפחה

ליהודית אקהויז

השתתפותנו הכנה באבלך הכבד
על מותה של אמך הכבודה

בלה צ'יזיק ע"ה

בית הזורע שמרת
שרה ומיכאל פרנקל
העובדים ומשפחותיהם

במלאת שנה למותו של יקירנו

דוד פרימן ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ג', כ"ח בחשון תשמ"ו (12.11.85).
נפגשים בשער בית העלמין הישן בחוף הכרמל חיפה בשעה 14.30.

דבי פרימן
רוז הרסט
ומשפ' כרם, חיפה

לג'קי

אתך באבלך
על מות

אביך ז"ל

רון אומן

בתי זיקוק לנפט בע"מ

אבלים על פטירתו של

ישראל רטנר ז"ל

ומביעים תנחומים למשפחה.

לחברנו חגי נתיב

אתך באבלך
במות עליך

אביך ז"ל

בית ארמטורות

לידיעת תושבי חיפה והצפון
משרד
מעריב
לקבלת מודעות
משפחתיות
כל סוגי מודעות
הלוח החדש
ומנויים
ל"מעריב"
ול"מעריב לנוער"
רח' הנביאים 32
קומה ב', חיפה,
טל' 673254
673256

תורנות לקבלת מודעות אבל לגליון יום א'
במוצאי־שבת
מצאת השבת עד
שעה 24.00 (חצות)
(ביום א' למנות בוקר, אין קבלת מודעות)
ב"מעריב" ת"א, רחוב קרליבך 2, טל. 439111, 439269, 439434.

כתיבה במכונה
בבי"ס למסחר
"רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85

במלאת שלוש שנים לפטירתה
של יקירתנו

עליזה בגין ז"ל

נעלה לקברה בהר־הזיתים ונתייחד עם זכרה.
האזכרה ביום שלישי, כ"ח בחשון התשמ"ו (12.11.85), בשעה 3.00 אחר הצהריים.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירת יקירנו

בוריס דב גרייבר ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום שלישי, כ"ח בחשון תשמ"ו (12.11.85),
בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.
נפגשים בשעה 15.30 ליד השער הראשי.

המשפחה

אזכרה

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו

בתיה אבני ז"ל

נעלה לקברה ביום ראשון, כ"ז בחשון תשמ"ו (10.11.85) בשעה 3.30 אחה"צ.
נפגשים בבית העלמין בנחלת יצחק.

המשפחה

ביום שבת, כ"ה בחשון תשמ"ו 9.11.85

במלאת שש שנים לפטירתו של יקירנו

קרול שורץ ז"ל

נתייחד עם זכרו – דמותו חקוקה בלבנו לעד.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת אשתי,
אמנו וסבתנו היקרה

מלכה מר ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, כ"ז בחשון תשמ"ו (10.11.85) בשעה 15.00 בבית העלמין "הדרום" גבול חולון בת־ים.
נפגשים ליד השער־הישן

המשפחה

טקס האזכרה וגילוי המצבה של יקירנו

ר' מנחם כהן ז"ל

מרדביאן – ליטא

יתקיים ביום השלושים לפטירתו, יום שני, כ"ז מרחשון תשמ"ו (11.11.85), בשעה 15.30 בבית הקברות "סגולה", פתח־תקוה.
אחותו: רבקה ונפתלי דולב
שדה צבי

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

שמואל מאירי ז"ל

נקיים טקס גילוי מצבה ביום א' 10.11.85 בשעה 14.30 בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

יד לבנים

טקסי אזכרה לחללי "מבצע קדש" ופעולות התגמול

יערכו ביום שני,
כ"ז בחשון תשמ"ו – 11.11.85

★ ירושלים – הר־הרצל ב־13.00
★ חיפה – ב־15.30
★ תל־אביב – קרית־שאול ב־15.30

במלאת שלוש שנים לנפול יקירנו

עמוס רימון ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ"ז בחשון תשמ"ו (10.11.85) בשעה 2.00 אחה"צ בחלקה הצבאית בבית העלמין הישן בראשון לציון.

המשפחה

במלאת שלוש שנים לנפילת יקירנו

איתן זהבי ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון, כ"ז בחשון תשמ"ו (10.11.85) בשעה 15.30 אחה"צ בחלקה הצבאית בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

טובה מושקוביץ ז"ל

אלמנת ר' מרדכי מושקוביץ ז"ל
ממייסדי מושב טירת־יהודה.
נעלה לקברה לגילוי המצבה ולהתייחד עם זכרה, אי"ה, ביום רביעי, כ"ט במרחשון תשמ"ו (13.11.85) בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין "סגולה" בפתח־תקוה.

המשפחה

בס"ד

במלאת שנה לפטירתו של

הרב אהרון משה (שיין) אוולאי יקירנו זצ"ל

נעלה לקברו, להתייחד עם זכרו, ביום ב' כ"ז בחשון תשמ"ו (11.11.85).
נפגשים בשעה 15.00 ברחבת הר המנוחות.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתה של

אילנה אוליצור ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום שלישי, כ"ח בחשון תשמ"ו (12.11.85) בשעה 16.00 בשער בית העלמין החדש בכפר סמיר חיפה.
תודה לכל מנחמינו.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו

שושנה מנדל ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שלישי, כ"ח חשון תשמ"ו (12.11.85) בבית העלמין הדרום, בגבול חולון–בת־ים, בשעה 3.00 אחה"צ.
נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת אמנו,
אחותנו וסבתנו היקרה

שרה ויסברג ז"ל

(לבית וינרב)
אלמנת חנן ויסברג
נעלה לקברה לאזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון כ"ז חשון תשמ"ו 10.11.85 בשעה 16.30 בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים.

משפחות: פריהר, שריר, וינרב

בצער רב וביגון קודר הננו מודיעים
על פטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

צפלר יוליוס (יהודה) ז"ל

ההלוויה תצא היום, יום שישי, כ"ד בחשון תשמ"ו (8.11.85) בשעה 11 לפנה"צ מבית המנוחה ברחוב העליה השניה 7 חדרה (ליד קופ"ח דגניה) לבית העלמין הישן בחדרה.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
אמנו וסבתנו היקרה

עדה בר־עם ז"ל

הלויה התקיימה אתמול, יום חמישי, כ"ג בחשון תשמ"ו, 7.11.85, בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.

אברהם ויונה בר־עם
איילת, אמיתי ונעמה
וכל בני המשפחה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

שבתאי שכטר

על מועד הלויה להתקשר 03־417224.

המתאבלים:
אשתו: רבקה
בתו וחתנה: אושריה וחיים לוין
בנו וכלתו: יצחק ותלמה שכטר
נכדיו: נעמי, יואל, דורון ומיכל

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירתו של יקירנו

דוד אלקלעי ז"ל

ההלויה התקיימה אתמול, יום חמישי
כ"ג בחשון תשמ"ו (7.11.85).

המשפחה המתאבלת

אמנו וסבתנו היקרה, הנפש הטובה

חנה (בלנקה) הרמלין

אי נ נ ה

הלויה היום, יום ששי, כ"ד בחשון תשמ"ו (8.11.85) בשעה 13.30 בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים, ליד השער החדש.
מרים ואבנר הרמלין ומשפחותיהם
אהובה ואורי הראל (הרמלין) ומשפחותיהם

במלאת שנה לפטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

יצחק בכר ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום שני, כ"ז בחשון תשמ"ו (11.11.85) בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים בשער הישן.

אשתו: מזל
בתו: עפרה אל־עמי
בתו: שרה טרמין
בנו: משה בכר
וכל בני המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתו של יקירנו

אלכסנדר (אלכס) רוזנצויג ז"ל

תערך אזכרה ביום ראשון, כ"ז בחשון תשמ"ו (10.11.85) בשעה 15.30.
נפגשים ליד השער הישן בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון–בת־ים.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

אנשל אוסטרר ז"ל

ממשרדנביץ מקרבינה

תערך אזכרה ביום א', 10.11.85 בשעה 15.30 בבית העלמין הישן חוף הכרמל, חיפה.
מוקירי זכרו נפגשים ליד השער.

המשפחה

אזכרה
במלאת שנה לפטירתו של

אמיל כהן ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו בכ"ח בחשון תשמ"ו 12 בנובמבר 1985 בשעה 3 אחה"צ בבית העלמין הדרום, בגבול חולון–בת־ים.
אשתו: הנריאטה
ובני משפחתו

פרס מציע

(סוף מעמוד 1)
הממשלה מציע להפיל את המלווה על ההכנסה ולכנותו „מלווה תרומה לצמיחת המשק".
פרס העלה הצעה זו במוצ"ש, בישיבה שקיים אתמול בלשכתו עם חלק מהשרים הכלכליים ופקידים בכירים. בישיבה התברר שפרס מתנגד להצעת משרד האוצר לקצץ את מלווה החובה — כלומר מס נוסף על הציבור.
שר הכלכלה גד יעקבי והפרופסור לכלכלה מיכאל ברונו, שהשתתפו בדיון, התנגדו להצעה.
הישיבה נועדה לדיון ראשון על הצעת התקציב לשנה הקרובה 1986/7 שהכין משרד האוצר. ראשי האוצר הציגו את הצעתם לקצץ חצי מיליארד דולר מן התקציב, לפי הפירוט הזה:
★ 180 מיליון דולר מתקציב הבטחון.
★ 70 מיליון דולר בחינוך (משרד החינוך יסמוך בתקציבו את תוספות השכר שישולמו למורים על־פי המלצות ועדת עציוני).
★ 20 מיליון דולר בבריאות.
★ 150 מיליון דולר בסובסידיות.
★ הקיצוץ הנוסף יתחלק בין משרדי הממשלה האחרים.
הצעת האוצר נתקלה בהתנגדות שר הכלכלה גד יעקבי. הוא אמר שאין להעלות על הדעת קיצוץ נוסף בתקציב החינוך, וכדי לשקם את מערכת הבריאות יהיה צורך בתוספת תקציב. יעקבי הציע להקטין את נטל מס ההכנסה, להוריד את שיעורי הריבית ולאפשר לקופות־גמל ולקרנות פנסיה להשקיע ישירות במשק במקום באגרות־חוב ממשלתיות.
ראשי האוצר ציינו, כי הקיצוץ הנוסף בתקציב נחוץ כדי לשמור על הישגי התכנית הכלכלית.
ראש הממשלה אמר אתמול במיפגש של הסיבת הדירקטורים של המרכז לניהול, כי אינו מאמין במתן עבודות דחק למובטלים. הוא הוסיף כי עתה יש לשים לב למיקוד במשק, כלומר, בכל מפעל ומגזר כדי שלא יתמוטט בתקופת המעבר. ראש הממשלה ציין, כי שברנו את נקודת־הסיכון של התמוטטות המשק, ועתה עומדים בתחילתה של הבנית העשיה להוביל את המשק לפריחה ולשגשוג.

במוסקווה מוצג מחזה

(סוף מעמוד 1)
אים, הם נזהרו על שהמחזה הותר להצגה ורואים בכך סימן לשינוי המדיניות כלפי הגירתם של יהודים מברית־המועצות.
המחזה מספר על משפחת מרגולין מאודסה, המתגוררת בבית דירות מוזנח המפוני. משפחת מרגולין מחליטה לעזוב את בריה"מ. הרוח החיה בהחלטה הם שני הבנים, אחד מהם פרופ' לפיסיקה והשני מנתח. הבן המנתח מסביר: „איני רוצה שהצלחותי ייזקפו לזכות עמיתי, רק משום ששמי מרגולין ולהם שמות רוסיים".
אם המשפחה, רוזה מרגולין, שאת דמותה מגלמת השחקנית אנה ביקוב, מופיעה באשה תמה ומשוללת אהדה. היא מסרבת לנסוע. אין היא נוטרת טינה לבריה"מ ובאותה מידה מסרבת לראות את עצמה כבוגדת. לעומתה, הבעל סימון מתייסר קשות. הוא אינו רוצה לנסוע. הוא מגדיר עצמו כקומוניסט, שאינו נושא כרטיס מפלגה. לבסוף הוא שולח יד בנפשו. הטרגדיה מכריעה גם את רוזה, הנשארת כדי לקבור את בעלה, ואילו שני הבנים מהגרים.
המחזה כולל שירים וריקודים יהודיים שהתקבלו בתשואות רמות על־ידי הקהל שנכח בהצגה הכללית. לדברי ויקטור לואיס, התפעל הקהל במיוחד כאשר הבן המנתח אמר: „מולדת איננה מקום בו נולדת במקרה, אלא המקום בו אתה חש בבית".
לואיס מספר: „שמעתי את אחד הצופים מאחורי אומר בלחש: מנהל התיאטרון חייב היה בוודאי להיאבק קשות כדי לקבל אישור להעלאת המחזה, אבל האמת היא שהמנהל לא נזקק כלל למאבק. לא זו בלבד שהוא לא ביקש אישור, אלא שהמחזה הומלץ בפניו על־ידי מיניסטריון התרבות".
ויקטור לואיס סיים את דיווחו במלים אלה: „לא רחוק ממני ישב הגנראל דרגונסקי, יושב ראש הועד האנטי־ציוני. פניו היו מאוכזבות".

מחובתנו לא לציית

(סוף מעמוד 1)
היא: „כך, זו חובתו של כל איש ואיש מי שאיננו עושה זאת הוא פשוט — איך אומר מבעל הפיס — שותף". הציטוט הזה אינו לקוח מהעיתון „אלף יודיע", אלא מדברים שאמר בחודש יולי השנה פרופסור לפילוסופיה עדי צמח מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
דבריו של פרופסור צמח הודפסו בחוברת „עיונים בתרבות הפוליטית בישראל", בעקבות דברים שהושמעו ביום עיון במרעדון „צוותא" בירושלים בתחילת יולי השנה. יום העיון הוקדש לזכרו של צביקה דיטשע ז"ל, גמה מאנשי השמאל הקיצוני שנפטר ב־1982. רכזו ומשברת הדברים של מאיר פעיל, מנחם בריינקר ועדי צמח. החוברת הוצאה בדפוס בירושלים והתפצה בכמה אלפי עותקים.
עוד אמר פרופסור עדי צמח ביום העיון והדברים הודפסו בחוברת: „האם ניתן לעשות פעולות שלא יהיו בבחינת סמל בלבד, אלא יסייעו באופן מעשי, על־ידי מרי של מיעוט קטן, לעצור פאשיזאציה של ישראל? תשובתי היא כן. ולכן אני מאוד אופטימי בשלב זה. התשובה היא חיובית משום שברגע זה המצב הוא שאותו מיעוט קטן של בני אדם בעלי תודעה ובעלי הכרה השוקלים שיקול מוסרי, אי אפשר בלעדיו. המספרים בדוקים, יש בגבעת ברנר יותר טייסים מאשר בתל־אביב..."
עדי צמח ניתח את המצב הפוליטי בישראל ואמר שגם אם יעלה בישראל שלטון שירצה לספח את הגדה או כצעד ראשון לחסל 300 אנשי רמה, אמנים ואנשי צבא כדי לגבור על ההתנגדות מבית, גם אז לא יעלה הדבר בידיו. „זה לא יפעל. אנחנו נמצאים במצב שיש בידינו כוח גדול הרבה מעבר לכוחנו המספרי. אם לא נוותר על האופציה שלנו למרי ולסבוטאז' ולהתנגדות אלימה, אז יש לנו כוח עצום, ואם נפעיל את הכוח הזה בצורה חכמה והויה ונפעיל אותו בנקודות קריטיות אנחנו עשויים להשיג הרבה מאוד".
ד"ר זאב צחור, ראש המחלקה להיסטוריה באוניברסיטת בן־גוריון, פרסם תגובה על הדברים בשבועון של המשמר „חותם" בסוף חודש יולי השנה. ד"ר צחור כתב: „הקשת הרציונית של התרבות בישראל תיסגר במעגל שבו השמאל הקיצוני נושק לימין הקיצוני, בהסכמה ביחס לזכותו של המיעוט הקטן בעל התודעה, המוסר לפעול בדרכים אלימות למימוש האידיאולוגיה שלו".
את תגובתו של פרופ' עדי צמח לא ניתן היה לקבל אמש משום שהוא שוהה בשנת שבתון בחו"ל.

לכו בפיס

בהגרלת הביפיס מצטבר של מפעל הפיס שהתקיימה אתמול זכו הכרטיסים הבאים:
בסך — 120,000,000 שקל זכה המספר 180610.
כזור המזל לא עלה בגורל ו־הפרס המצטבר בסך 160,000,000 שקלים עבר לשבוע הבא.
מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 360,000,000 שקלים (כולל צבירה).
בסך — 6,000,000 שקל זכה המספר 439245.
בסך — 3,000,000 שקל זכו המספרים: 541280; 636851.
בסך — 180,000 שקל זכו המספרים: 028138; 028896; 033951; 045406; 087901; 121647; 142217; 216114; 239130; 292865; 294312; 300157; 303332; 304851; 310865; 329555; 346796; 356862; 371794; 441573; 485108; 548589; 562506; 577598; 647455; 694565; 773846; 831451; 845967; 878727; 879973; 896344.
בסך — 90,000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 4373; 9915.
בסך — 15,000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 394; 932.
בסך — 9,000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 216; 886; 996.
בסך — 3,000 שקל זכו המספרים התלת־ספרתיים: 000; 017; 025; 054; 110; 123; 139; 143; 161; 186; 266; 289; 296; 454; 538; 547; 550; 551; 555; 560; 665; 780; 889; 906; 916; 989.
בסך — 1,500 שקל זכו המספרים הדו־ספרתיים: 03; 10; 11; 23; 28; 31; 34; 36; 37; 45; 50; 51; 61; 64; 66; 67; 68; 79; 87; 88; 89; 95; 97.
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 8 זכו בסך של 1,500 שקל.
רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

● הפתעה זומנה לקהל שבא אמש לקולנוע צפון בת"א, להקרנת הבכורה של הסרט האיטלקי „המפתח". בחורה ערומה קיבלה את פני הבאים, כשהיא שוכבת על מיטת אפיריון. המארגנים אומרים שהדבר נועד „להכניס את הצופים לאווירה האירוטית של הסרט". (צילום: עדי אבישי)

רק פתי יאמין לערפאת

(סוף מעמוד 1)
[illegible] של ויתור כביכול, הוא חוזר על עמדות אש"ף. המערות הרגישו, כי דברי מנהיג אש"ף על כך שהפלשתינים ימשיכו ב„מאבק המזויין" — פירושם שימשך הטירור.
עוד בטרם דיבר ערפאת בקהיר הזהיר מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, בשיחה עם שגריר ארה"ב תומס פיקרינג, מפני הציפיות הנעשים על־ידי חוסיין ומובארק לבנות מחדש את מעמדו של אש"ף, לאחר שבחודש האחרון נחלש מעמדו בעקבות „אכילה לאורו", פרשת המשלחת בלונדון וההימנעות מהזמנת ערפאת לנאום באו"ם.

● תגובת שמיר

על הצהרת ערפאת בקהיר הגיב שמיר: „ערפאת נדרש על־ידי מארחיו להצהרה לא חלילה שיפסיק את פעולות הטרור והרצח, אלא שיתרכז בפעילותו הטרוריסטית רק בישראל, יהודי מותר לרצוח, אבל שלא יהיו פעולות טרור באירופה, כי זה מפריע לאירופים".
שמיר תקף בחריפות את נשיא מצרים שנתן חסותו להשמעת הצהרת ערפאת. הוא אמר כי היה בפעולה משום הפרת חוזה השלום עם ישראל. „אש"ף אינו מסכן את בטחון ישראל. הוא חלש מדי, אבל הוא מסכן את השלום בינינו ובין שכנינו. הודעה כזאת ביוזמה, בסיוע ובחסות של מצרים פוגעת בשלום".
שמיר הוסיף: לא הייתי מייעץ לאף אחד לסמוך על הבטחת ערפאת שלא יהיו עוד פעולות טרור באירופה. איני מבין איך מנהיגי מצרים לא התביישו להיות שותפים להודעה מחפירה כזאת מפי ערפאת. אחרי הכל אנחנו מקיימים עמם יחסי שלום, ונאמר בפירוש בחוזה השלום שכל צד צריך למנוע מעשי חבלה וטרור.
השר אריאל שרון אמר אמש, כי דברי ערפאת בקהיר „מדגישים את הצורך לפגוע באש"ף ובכל מפקדיו בכל מקום בו הם נמצאים, וזה צריך להיות היעד המרכזי של מערכת הבטחון הישראלית".
„האם ניתן להעלות על הדעת מצב שבו ניתן לרצוח יהודים במקום אחד, בארץ ישראל, תמורת ויתור על רצח יהודים במקום אחר? לא יעלה על הדעת לתת לגיטימציה לרצח יהודים", אמר שרון.
דוברי כל המפלגות בקשת הפוליטית בישראל דחו אתמול את דברי ערפאת, על הפסקת הטרור ברחבי העולם אך המשכתו למעשה בישראל ובשטחים כבלתי מספקים, אשר מוכיחים כי אש"ף אינו ראוי להיות שותף למו"מ מדיני כלשהו.
חבר ועדת החוץ והבטחון מטעם המערך, ח"כ שמחה דיניץ אמר: להרוג אזרחים בדרך לכותל המערבי זה לא יותר לגיטימי מאשר להרוג יהודים בצרפת, איטליה או באניות ובמטוסים. אין לנו סיבה להאמין למה שערפאת אומר, ולכן הוא מוסיף להיות מחוץ לתחום מבחינת מו"מ מדיני.

● הפרדה נאצית

ח"כ גאולה כהן מהתחיה: ערפאת עוסק בהפרדה נאצית בין השטחים לבין העולם ורוצה לגרום לכך שיחרימו את היהודים בכל מקום. כל אלה הסבורים כי אפשר להגיע להידברות עם אש"ף זכו עתה להוכחה מזעזעת, כי ארגון הטרור הזה אין לו כוונה לחדול ממעשי רצח בלתי פוסקים, כי זו תנועה נאצית במהותה.
מזכ"ל מפ"ם ח"כ אלעזר גרנות: ערפאת השאיר את המצב בעירפול. אש"ף חייב להפסיק את כל פעולות הטרור כתנאי להשתתפותו בתהליך השלום.
מזכ"ל המפד"ל, ח"כ זבולון המר: ערפאת לא שינה באופן מהותי את דרכו ועדיין הוא מדבר בכפל לשון. לכן איננו בן שיח עימנו. הוסיף ח"כ פרופ' אבנר שאקי איש המפד"ל: הצהרת ערפאת היא הסרת משמעות. אין רצח למחצה, לשליש ולרביע.
ח"כ מרדכי וירשובסקי (שינוי) קרא לראש הממשלה שלא להודיע על עמדה של שלילה מוחלטת כלפי הכרזת ערפאת אלא לקבוע, שערפאת יודיע מפורשות על הפסקה מוחלטת של הטרור בכל מקום ובכל זמן.
„הודעה מעניינת אך בלתי מספקת", הגיבו אמש פקידים אמריקניים בשיחות פרטיות על דברי ערפאת. משרד החוץ האמריקני שקל אמש לפרסם תגובה רשמית על דברי ערפאת, אולם בשעת ערב מאוחרת הוחלט להמתין עד לקבלת הנוסח המלא של דברי ערפאת, כדי לגבש את עמדת ארה"ב.
בשיחות פרטיות הביעו פקידים אמריקניים אכזבה מכך שערפאת לא מילא אחר התנאים שהציב המימשל האמריקני להידברות עם הארגון: הכרה פומבית בישראל וקבלת החלטות מועצת הבטחון 242 ו־338. לטענת פקידים אלו יש בהודעת ערפאת רק מענה חלקי לתנאי שהוסיפה ארצות הברית לתנאים הקודמים, לאמור: ויתור מוחלט על שימוש בדרך הטרור. העובדה שערפאת ממשיך לדגול בטרור בתוך השטחים מלמדת, כי הוא אינו רוצה או אינו יכול לפרסם הודעה חד־משמעית על הפסקת מעשי האיבה בכל מקום שהוא.

● הצהרת ערפאת

מנהיג אש"ף יאסר ערפאת השמיע אתמול באזני כתבים, אחרי שיחותיו עם חוסני מובארק, את מה שהוא כינה „הצהרת קאהיר", שעקרונותיה הם כדלקמן: אש"ף מגנה פעולות טרור ואלימות מחוץ לשטחים המוחזקים בידי ישראל, אך עומד על זכותם של הפלשתינים המתגוררים בשטחים להתנגדות מזויינת. אש"ף ינקוט צעדים דרסטיים כנגד המפרים הוראה זו.
ההכרזה נועדה לשקם את דימויו של ארגון המחבלים.
שעות אחדות לפני שקרא ערפאת מהכתב את הודעתו, כשהוא עומד לצידו של הנשיא מובארק בפתח ארמון „אל קובה" בקהיר, אמר דוברו אחמד עבד־אל רחמאן, כי מתגבשת החלטה להתנגד לטרור נגד אזרחים, לא רק בחו"ל, אלא גם בישראל ובשטחים. אולם נראה, כי שליטי מצרים שלחצו על אש"ף לקבל סעיף בסגנון זה, לא הניבו פרי. עבד־אל רחמאן אף אמר, כי על פי ההצעה תתנהל ההתנגדות בישראל ובשטחים רק נגד כוחות הבטחון הישראלים.
ערפאת טען, כי אש"ף איתן בהחלטתו להגיע לפתרון של שלום באזור בהתאם להחלטות הפיסגה הערבית בפס בשנת 1982 ובהתאם להחלטות ז'נווה, הקשורות לקיומה של ועידה בינלאומית לשלום במזרח התיכון. בקשר לכך ניסו מקורות רשמיים בקאהיר ללטש את הדברים באומרם, שזוהי הכרה בזכות מדינות האיזור ובכלל זה ישראל להתקיים בגבולות בטוחים ומוכרים ובזכותו של העם הפלשתיני להקים את מדינתו על אדמתו החוקית.
ערפאת אמר בהודעה, לעיני עשרות אנשי תקשורת מרחבי העולם, שהוא מצדד בוועידה בינלאומית על בסיס של מתן ערבויות לעם הפלשתיני בכל הנוגע לזכויותיו הכוללות — הגדרה עצמית, הקמת מדינה עצמאית וזכות השיבה. בתמורה מוכן אש"ף לבדוק ברצינות את התנאים המוצגים על־ידי הצדדים האחרים, וכנראה הכוונה לארצות הברית, לעריכת ועידה כזאת.

הכתב לא הבין את חוסיין

מאת יעל פז־מלמד

פירוש מוטעה שנתן כתב „קול ישראל" בפאריס מישל ולוטובסקי, לראיון קצר שהיה לו עם המלך חוסיין — הביא לכך ש„קול ישראל" פתח את אחת ממהדורות החדשות של השעות 17.00 ו־18.00 בידיעה מוטעית, לפיה אמר חוסיין לכתב „קול ישראל" בפאריס שהוא מוכן להיפגש בקרוב עם ראש־הממשלה שמעון פרס בחסות האו"ם.
בסביבות השעה 18.00 ביקשו אנשי החדשות בירושלים לשמוע את ההקלטה במלואה. בהקלטה הם שמעו את שאלתו של ולוטובסקי ואת תשובתו של חוסיין, שבה לא נאמר בפירוש שהוא יהיה מוכן להיפגש עם פרס בקרוב. ואכן, החל במהדורת החדשות של 19.00 בערב נסוג „קול ישראל" מן הידיעה הסנסציונית ששודרה בשתי המהדורות הקודמות.

● טמפרטורות חזויות: ירושלים 15—25; תל־אביב 18—26; חיפה 18—26; באר־שבע 14—29; צפת 15—24; טבריה 20—28; עפולה 15—30; שומרון 15—26; לוד 16—28; יריחו 16—30; עזה 18—26; אילת 18—32.
● מזג אוויר בערים גדולות בעולם: אוסלו 1—6, מעונן; אמסטרדם 4—11, גשום; אתונה 14—18, מעונן; בריסל 0—10, מעונן; בואנוס איירס 18—30, בהיר; וינה 8—11, בהיר; ז'נבה 6—10, בהיר; יוהנסבורג 14—29, בהיר; לונדון 9—15, מעונן; לוס אנג'לס 14—27, בהיר; מונטריאול 5—9, מעונן; ניו־יורק 11—12, בהיר; פריס 6—13, מעונן; קהיר 15—28, מעונן; קופנהאגן 4—7, גשום; רומא 15—23, בהיר.

עשרות חרדים

(סוף מעמוד 1)
טלפון וזרק אותו לעברם.
מוכים וחבולים נסו שני החרדים על נפשם וניסו להתקשר למשטרה מחנויות סמוכות ואולם אף סוחר לא איפשר להם לעשות זאת. לבסוף הצליחו להגיע לתחנת המשטרה במגרש הרוסים שם התלוננו. אחר כך נלקחו לטיפול רפואי.
מנהל המכס, מרדכי ברקת אמר ל„מעריב": „זה לא ירתיע אותנו מלהמשיך ולגבות מסים גם במאה שערים. לא נרשה ל„קסבה" לשלוט בנו. אני מזועזע מהמקרה. מעולם לא נתקלנו ביחס עויין ומשפיל כל כך כפי שנתקלנו בו בשכונת מאה שערים".

אמש בתיאטרון

למה חתול

„חתול", מנחם עיני ב„חמאם", יפו העתיקה.

מנחם עיני פותח את תוכניתו במונולוג חביב של חתול, המשקיף על המצב האנושי מנקודת־ראותו המיוחדת, הקבועה בפחי־האשפה.
עד־מהרה „שוכח" השחקן את נקודת־המוצא הזאת והוא עובר, אט־אט, לדרוש בסוגייה המורכבת של היחסים בינו ובינה, וממנה — לסוגייה מורכבת יותר: היחסים בינו לבינו.
הכל טוב ויפה. נשמע אמיתי, כן, בעיקר כשהוא פורט על נימי בדידותו של האוהב האומלל. הבעייה היא רק, שהכל נותר בתחום המלל בלבד. לכלל אירוע תיאטרוני כמעט שאין הדברים מגיעים.
במשך הערב נשמעת פילוסופיה בגרוש, וכאשר מבצבץ לו רגע של הומור, אין זה אלא על גבול הוולגארי. סופו של הערב שהשחקן פותח אפילו בריקוד „סטפס". למה? ככה. בבימויו של אבי לוויה ישנם רגעי חושך רבים, כדי לגרוף מחיאות־כפיים.
מנחם עיני הוא שחקן מוכשר ומגוון, שחקן בעל נוכחות חביבה. אך באלה אין די לערב־יחיד. צריך גם טקסט, עריכה ובימוי. צריך גם שמה שיש לומר — יקבל ביטוי בימתי נאות. לפי שעה, מחיאות־כפיים קלושות.

אליקים ירון

מיצוות עשה מחייבות — לחברי ההסתדרות הציונית

מאת ישעיהו אביעם

„עליה — היא היעד האישי העליון המוטל על הציונות. מתוך הכרה שמימוש הציונות כנה בתהליך ההגשמה עצמית, ושובה עם כל ציוני וציונית להתחיל באותו תהליך ולהתמיד בו עד לעלייתו האישית ועלייתם של בני משפחתו".
החלטה זו נתקבלה אתמול פה אחד, כמיצוות־עשה ראשונה במעלה של ההסתדרות הציונית העולמית, על־ידי ועדת ההשיבה הבינלאומית בעניין השינויים במיבנה וההתחדשות הציונית של ההסתדרות הציונית, אשר סיימה אתמול דיונים שנמשכו ימים במלון „השרון" בהרצליה.
לראשונה מאז קבלת „תכנית ירושלים" סוכם על הצורך בביצוע מצוות עשה המחייבות כל חבר בהסתדרות הציונית העולמית, כמו למשל: על כל ציוני לחנך את ילדיו בחינוך עברי וציוני וכן בהרחבת רשת החינוך היהודית במקום מגוריו הנוכחי; וכן בהרבה לקדם את עקרונות הרעיון הציוני והצורך בחיזוקה של הציונות בקהילתו.
החלטות אלו נתקבלו כאמור פה אחד. ויכוח סוער התנהל במשך שלושת ימי הדיונים בוועדה העליונה בהצעת יו"ר ההנהלה הציונית אריה דולצ'ין, לחייב את כל הסניפים בגולה לקיים בחירות דמוקרטיות אישיות לקראת הקונגרס הציוני הל"א.
דולצ'ין הודיע אתמול, כי הוא פונה אל ההנהגה הציונית בארצות־הברית לקיים דיון נוסף ועד ינואר להביא הצעה מגובשת כיצד ינוהלו הבחירות לקונגרס הציוני בארצות־הברית. ולא, יעלה את הצעתו בישיבת הוועד הפועל הציוני שיתכנס בחודש פברואר 1986 והיא תתקבל בהצבעה.
נראה שההנהגות הנוכחית בארצות־הברית חוששת מקיום בחירות דמוקרטיות, וזאת, משום הצטרפותם של הארגונים הגדולים כמו: הרפורמים, הקונסרבטיבים, האורתודוכסים, הספרדים ו„מכבי" לתנועה הציונית.

ביצוע ניתוחי שינוי־מין

(סוף מעמוד 1)
מנהל המחלקה האורולוגית בבית החולים „שערי צדק" בירושלים, השיב אתמול: „מדובר באנומליה מקובלת ורגילה בה אני מטפל. הדבר נעשה על־פי החוק".
ד"ר פרקש נוהג להציג את מחקרו בנושא בכנסים רפואיים מדעיים בחו"ל.
לפני שנה וחצי, כשהחל לבצע את הניתוחים, סיפר ד"ר פרקש ל„מעריב", כי מדובר בקבוצת אנשים מסויימת שבשל נישואים „בתוך המשפחה", נולדו בה זכרים עם אברי־מין בלתי מפותחים. כסיבה זו, ביקשו לעבור ניתוח לשינוי מין. מדובר באנשים מבוגרים, שלדברי ד"ר פרקש מפריע להם הדבר מבחינה נפשית.
בניתוח לשינוי מין כורתים לגבר את האשכים, מבלי להוציא את עור שק האשכים. לאחר מכן כורתים את אבר המין ומשאירים רק קטע קטן לפתח השתן, שיהפוך לקליטוריס. לאחר מכן בונים את הואגינה: יוצרים חלל בתוך המקום המיועד לכך ושותלים שם את העור של שק האשכים או עור רגיל מאיזור אחר בגוף.
ברגע זה הופך הגבר לבעל אבר מין נקבי, אך זה אינו הופך אותו לנקבה, משום שאין לו, וגם אי־אפשר לבנות, את אברי הרביה הנקביים (רחם, חצוצרות שחלות). הוא נשאר גם בעל כרומוזומים זכריים. לעומת זאת אפשר להגדיל את שדיו על ידי סיליקון.
ד"ר עביצור פרקש טען כי הניתוחים מבוצעים בידיעת משרד הבריאות ובאישורו. הוא לא אישר כי הוא מקבל תשלום עבור הטיפולים, ולא אמר שמשרד הבריאות ממנן אותם. ואולם מנכ"ל משרד הבריאות לא ידע על כך דבר, ואף נדהם כשלראשונה שמע על ניתוחים אלה, המבוצעים זה תקופה ארוכה בישראל.
ד"ר פרקש כועס על כך שהנושא הועבר לידיעת משרד הבריאות. „אני יודע שעכשיו יעלו על זה ויאסרו את הניתוחים. לקחת מהאנשים האלה את התקווה שהם יכולים לשנות את מינם — זה להפוך אותם לאומללים", אמר ד"ר. אולם פלסטיקאי מומחה הגיב על טענה זו ואמר: „מה שהופך אותם לאומללים זה דווקא הניתוח. לקחת אדם ולשנות את אבר מינו — את זה קל לעשות. אבל לתקן את האישיות שנהרסה — זה קשה. כי לא לוקחים בחשבון, שניתוח כזה עלול לגרום להרס מוחלט של האישיות, ולהפוך את האדם לסכיזופרני".
לדברי המומחה, בעולם הגיעו למסקנה שאסור לעשות ניתוחים כאלה בלי שהחולה יעבור טיפול פסיכולוגי ארוך טווח.

חוסיין לא ענה לשאלה

(סוף מעמוד 1)
חוץ האמריקאית באופן של חשבון לענין במסגרת הערבית שהיא יכולה להציע לביצוע החלטות האו"ם 242 ו־338 שהן הבסיס להסדר".
לפני הילופי דברים אלה נערך חוסיין לשיחה ממושכת עם הנשיא מיטראן. מלשכת הדובר בארמון האליזה איתר אמש, כי צרפת אכן תמימת דעים עם המלך חוסיין בדבר היות אש"ף „נציג הכרחי" בכל מו"מ על שלום באזורנו.
בראיון לרדיו מונטה קארלו הכחיש חוסיין את הידיעות כאילו קיבל איגרת מראש־הממשלה שמעון פרס בעת פגישתו אתמול בפאריס עם נשיא צרפת פרנסואה מיטראן. אולם, אמר, תחושתו היא שבמזרח־התיכון נוצרה עתה אווירה של ציפיה לאירועים חיוביים. כדי לתמוך בדבריו אמר: „אנו מוצאים היום בשני המחנות אנשים המאמינים שזה הזמן לכונן שלום כולל וצודק לטובת הדורות הבאים".
הנהלת מועצת יש"ע שבה ותקפה הלילה את תוכניותיו של ראש הממשלה שמעון פרס, שהחליט, לפי שעה, למסור חלקים מארץ ישראל לזרים.
המחלוקת בין שני בתי הקונגרס האמריקני, בעניין התנאים למכירת נשק לירדן, הסתיימה אמש, לאחר שוועדת החוץ של בית הנבחרים החליטה פה אחד לסמוך את ידיה על החלטת של הסנט לעכב מכירת נשק לירדן עד ה־1 במרץ.
עד אתמול התנגדו חברים בבית הנבחרים לנוסח זה, כיוון שהוא מאפשר למימשל למכור את הנשק לירדן אחרי תאריך זה ללא אישור נוסף מצד הקונגרס. אולם יו"ר ועדת החוץ של הסנט ריצ'ארד לוגאר, הודיע כי לא יסכים לשינוי בנוסח ההחלטה, שכבר התקבלה בסנט, וקיבלה בדיעבד את הסכמתו של הנשיא רייגן. החשש כי העדר הסכמה בין הסנט לבית הנבחרים על נוסח ההחלטה יאפשר לנשיא לבצע את המכירה כבר עתה — שכנע בסופו של דבר את ידידי ישראל בבית הנבחרים לסמוך את ידם על החלטת הסנט.
השר הח"כ לשעבר מרדכי בן־פורת שיגר מכתב לראש־הממשלה שמעון פרס בעניין ההתפתחויות האחרונות בתהליך השלום. באגרתו מזכיר בן־פורת, כי ישראל נתנה תמיד עדיפות לסוגיית זכויות היהודים מארצות ערב, שהוגרשו משם.

מעריב

עמוד 12 — יום ו', כ"ד בחשון תשמ"ו — 8.11.1985

החיילת שנאנסה רשמה מספר הרכב והחשוד המבוקש מאז יולי — נעצר

אתמול הוארך בבאר־שבע מעצרו של החשוד באונס חיילת ובמעשים מגונים בשתי חיילות בדרום הארץ

מאת שלמה גבעון

מאז החדש יולי השנה מבקשים חוקרי משטרת מרחב הנגב להתחקות על עקבותיו של אדם, החשוד באונס חיילת ובביצוע מעשים מגונים באיומי סכין בשתי חיילות. שלשום נעצר החשוד, הודות לתושיה של חיילת, שהצליחה לרשום את מספר לוחית הזיהוי של המכונית בה נסע לאחר שביצע בה מעשה מגונה.

החשוד, תושב דרום הארץ, הובא אתמול לבית־המשפט השלום בבאר־שבע שם הוצאה נגדו פקודת מעצר ל־10 ימים. השופט, יואב ביזה, אסר את פירסום שמו של החשוד וכל פרט העלול לזהותו, וכן אסר פירסום שמותיהן של החיילות.

בבואו אתמול לבית־המשפט הבחין החשוד בצלמים ובעתונאים הרבים ומיהר לכסות את פניו בסוודר שלבש. בא־כוח המשטרה, מפקח יצחק דדוש, ביקש מן השופט לעצור את הנאשם ל־15 יום. בבקשה פירטה המשטרה שלושה מקרים בהם מעורב החשוד. הראשון אירע ב־2 ביולי, בשעות הצהרים, הוא אסף למכוניתו חיילת שהמתינה לטרמפ בתחנת ההסעה ביציאה מבאר־שבע לכיוון משמר הנגב. הוא סטה ממסלול נסיעתו ובאיומי סכין ביצע בחיילת מעשה מגונה. לאחר מכן החזירה לבסיסה.

המקרה השני אירע, לדברי בא־כוח המשטרה, ב־3 באוגוסט. החשוד אסף חיילת בצומת קיבוץ אורים, והסיעה לבקשתה לכיוון באר־שבע. באזור הקונטרי קלאב, בכניסה המערבית לעיר, סטה מן הכביש, נכנס לאחת המחורשות וביצע בחיילת מעשה מגונה באיומי סכין. לאחר מכן החזירה הביתה.

המקרה האחרון אירע לפני כשבועיים ב־21 באוקטובר, החשוד אסף חיילת בצומת אופקים. ונסע אתה כביכול דרך לכיוון באר־שבע. הוא סטה מן הכביש והפעם לא הסתפק, לדברי בא־כוח המשטרה, במעשה מגונה אלא אנס את החיילת באיומי סכין. החיילת הספיקה לרשום את מספר לוחית הזיהוי של המכונית והתלונה בעצר החשוד.

בא־כוח המשטרה אמר אתמול בבית־המשפט, למשטרה אין התנגדות לפירסום שמו של החשוד והיא מבקשת רק לאסור פרסום שמותיהן של החיילות שנפלו קרבן למעשיו. לעומת זאת, בא־כוח החשוד, עו"ד י. ביתן, ביקש לאסור את פירסום שמו של החשוד והשופט נענה.

שופט בית המשפט המחוזי בבאר־שבע, אליעזר ריבלין, דחה אמש ערעור שהגישו העיתונאים בבאר־שבע בעניין איסור פרסום שמו של החשוד באונס ובמעשים המגונים בחיילות. השופט ריבלין קבע שיש טעם רב בנימוקי הערעור, אך הואיל ואין לו סמכות לדון בהחלטתו של שופט השלום שהוציא את הצו, הוא השאיר את המערערים לבג"ץ.

● החשוד מכסה פניו בבואו אתמול לבית־המשפט (צילום: שלמה גבעון)

היד הקטועה הובאה בשקית לחדר הניתוח

מאת שלמה גבעון

רופאי המחלקה הכירורגית בבית־החולים סורוקה בבאר־שבע ניסו אתמול במשך כמה שעות ולא הצליחו לחבר למקומה את ידו הימנית של אבו גיאסר חמדין, בן 18, מרפיח.

היד נתלשה מן הכתף בתאונת עבודה, בעת שאבו ג'אסר טיפל במכונה חקלאית.

חמדין הובא אתמול לפנות ערב לבית־החולים סורוקה באמבולנס של מד"א מאופקים, נהוג בידי חניה אולמקיים. נהג האמבולנס מסר לידי הרופאים את היד הקטועה, שנארזה בשקית מיוחדת עם קירור. כל נסיונות של הרופאים לחברה נכשלו, משום שהיד נתלשה לחלוטין ולא נותר גדם.

100 רבנים התירו לאשכנזי אשה שניה

בכך איפשרו לו לעקוף חרם דרבנו גרשום; אשתו הראשונה מסרבת זה 8 שנים לקבל גט

מאת מנחם רהט

מאה רבנים התירו באחרונה גבר אשכנזי מ"עניתוהו" ואיפשרו לו להינשא לאשה נוספת, חרף סירובה של אשתו הראשונה לקבל ממנו גט. ההיתר המיוחד מאפשר לו לעקוף את חרם־דרבינו־גרשום האוסר על גברים בני העדה האשכנזית להינשא בו־זמנית לשתי נשים.

ההיתר הוענק בהכנת "גט משולש" עבור האשה סרבנית הגט. זהו למעשה גט רגיל אך אין הוא נמסר לאשה בשל סירובה לקבלו, ומכיוון אין גט כזה מתירה מכבלי הנישואין, כל עוד לא הגיע לידיה. ה"גט המשולש" מופקד בידי אדם שלישי.

הבעל היה בעבר תושב צפת. לפני 8 שנים נפרד מאשתו, הותירה בביתה בצפת ועקר להולון, מאז ניסה לקבל את הסכמת אשתו לגט, אך האשה סירבה בתוקף.

בעל מכולת אמיד נרצח בפרדס

גופתו של רביב חנוכה, סב לשלושים נכדים, נמצאה ליד ביתו בכפר יונה; משפחתו: "הוא היה אדם אמיד והדבר היה ידוע"

מאת תלמה פרויד

רביב (גריב) חנוכה, בן 71, תושב כפר יונה ובעל מכולת בנתניה, נמצא אתמול בבוקר ללא רוח חיים בפרדס ליד ביתו. על גופתו היו סימני אלימות והמשטרה סבורה כי נרצח.

שלשום בערב לא חזר חנוכה לביתו ובני משפחתו הודיעו על העדרו למשטרה. בשעה שש ושלושים בבוקר מצא פועל ערבי את הגופה, כאשר בא לעבוד בפרדס. היו עליה סימני חנק ופגיעות בראש.

במשפחת חנוכה מאמינים, כי אבי המשפחה, אב ל־8 ילדים וסב לכשלושים נכדים (בני המשפחה התקשו אתמול לחשוב במה בדיוק), נפל קורבן למישהו, שעקב אחריו במשך תקופה כלשהי ושדד את כספו. "רביב חנוכה היה אדם אמיד מאוד, הוא נהג לעזור לבני המשפחה ולנזקקים אחרים והדבר היה ידוע", סיפרו.

● רביב חנוכה

לחנוכה היו עסקים נוספים מלבד חנות המכולת המשגשגת, שהחזיק בשוק בנתניה. למרות זאת חי חיים צנועים ומשפחתו מתגוררת עד היום בבית דל בכפר יונה. מקורביו מספרים, כי עסק, ככל הנראה, בעסקי מטבע־חוץ.

בתו של הנרצח, הרצליה, מודה, סיפרה כי אביה נהג לצאת מדי יום ב־8 בבוקר לחנותו בשוק ולשוב הביתה בשמונה ושלושים בערב. "הוא היה אדם אחראי מאוד ומסור למשפחה, מעולם לא פנה ימינה או שמאלה לאחר העבודה מבלי להודיע. משלא שב בערב מהעבודה, חששנו שקרה משהו. בלילה הודענו למשטרה על העדרו ובבוקר הודיעו לנו שגופתו נמצאה בפרדס".

רביב חנוכה ידע בחייו תלאות מרובות. בשנים האחרונות איבד שניים מנכדיו — תינוק בן 9 חודשים, שנחנק למוות, ונער בן 16 שנפטר ממחלת דם. אחד מבניו, מרדכי, מת מהתקף לב בגיל 41.

הרצליה מספרת, כי אביה היה אדם בריא למרות גילו המתקדם. "לפני שבועיים נפלה דלת חנותו על כף רגלו, הוא סבל כאבים ושמתי לו תחבושות רטיבות, בקשתי שיקח כדור נגד כאבים, אך הוא סרב, שנא תמיד לקחת תרופות".

הוא עלה ארצה מעירק ב־1948, עם אשתו וחמישה מילדיו.

דוברת משטרת מרחב השרון אמרה, כי נבדקים מספר כיווני חקירה בהקשר לרצח. נודע כי המשטרה סבורה שהרצח בוצע על רקע פלילי, אך נבדקת גם אפשרות שהרקע למעשה חבלני. בסמוך לאזור מציאת הגופה (לא הרחק מצומת בית ליד) כבר היו מעשי רצח וחטיפה על רקע חבלני.

אילטקס — חנות המפעל של "שמיכות כרמיה"

שמיכות, כריות ושקי שינה במחירי המפעל

מחירים לדוגמא:	מחיר רשתות שיווק	מחיר באילטקס
★ שמיכת אקרילן 150/200	34,825.–	17,000.–
★ שמיכת מילוי פוך סינטטי 150/200 תוצרת אילטקס	64,100.–	40,000.–
★ שמיכת מילוי סינטטי "כרמיה" 150/200	77,120.–	48.200.–
★ סט זוגי ללא גהוץ – (סדין כפול + ציפה כפולה + 2 ציפיות) יצרן מס' 1 בארץ	96,007.–	58,000.–
★ סט מגבות – מגבת 75/120 + מגבת 50/100	34,430.–	16,000.–
★ דובון דגם צבא	67,500.–	45,000.–
★ ציפית 50/70 עודפי ייצור	6,590.–	3,300.–

המכירה ליחידים, ועדי עובדים וקיבוצים גם במקומות העבודה.

טלפון: 625893 ,623066

וצוות אילטקס יגיע אליכם.

(הסדרים מיוחדים לקניות מרוכזות).

אילטקס

גרוזנברג 24, ת"א (ליד כלבו שלום) פתוח רצוף 18.00-8.00

אילטקס — מחירים זולים בלי חכמות

"רונלד ששון"

חנויות המפעל פתוחות במוצ"ש

מבצע השבוע!

מכנסי כותנה לנשים וגברים

~~46,000.-~~ 28,000.- ש'

מכנסי כותנה לילדים 22,000.- ש'

תל־אביב: מנורת המאור 3 פינת נחלת יצחק 36 טל. 03-210708

ירושלים: מרכז מסחר בית הכרם

akadama

ronald sassoon®

רם נוף בע"מ

יבוא תכנון ופיקוח.

לרגל בית העץ ה־100 בישראל בואו לבקר בבית פתוח של רם נוף

גבעת השרון, רמת הפלמח.

פנת כט' בנובמבר (ליד המעגל)

דירה לדוגמה ביום שבת 23.11

Mjöbäcks Villan

בתי עץ שוודים

בפרטים נא להתקשר למשרדי רם נוף

משרד: רם נוף בע"מ, רח' בר יוחאי 28, ראשל"צ 03-947433

רוביר

היי!! מתנות...מתנות...

כ־8 מיליון שקל מתנות בצ'קים

וגם סוויטה מפוארת במלון מלכותי

אירוח לזוג ב־

אלה המתנות לעורכי השמחות מעתה ועד סוף פברואר 1986 באולמי הפאר של ישראל

אולמי בוטון ר"ג

פרטים מלאים: רחוב ז'בוטינסקי 84 טל. 730092,730141,719953

★ מוגבל ל־250 אורחים ויותר לא כולל בריתות.

מכרז למכירת מגרש

קרית בן־גוריון חולון

הח"מ מונו מטעם כב' בית משפט השלום בתל־אביב־יפו, תיק אזרחי 24281/83 כמנהלי מכירה לכל בעלי המגרש הידוע כחלקה 49 בגוש 7183.

פרטי המגרש: חלקה 49 בגוש 7183.

שטח רשום: 1,561 מ"ר.

אפשרות הבניה: עפ"י תכנית ח/266, 6 קוטג'ים טוריים.

מוזמנות בזה הצעות לרכישת המגרש בשלמות לפי נוסח הסכם ותנאים שיימסרו ע"י החתומים מטה. על המציע יהיה להגיש תוך 14 יום ממועד פירסום מכרז זה לעו"ד הח"מ. הצעה בכתב בצרוף חתימה בראשי תיבות על ההסכם ולצרף להצעתו ערבות בנקאית צמודה לדולר ארה"ב שער יציג, בלתי מותנית בגובה 10% משווי ההצעה לפקודת הח"מ. תוקף הערבות יהיה לתקופה של 60 יום ממועד פרסום מכרז זה.

הח"מ לא יהיו חייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

ההתקשרות תהיה כפופה לאישור כב' בית משפט השלום בתל־אביב־יפו.

דן בר חיים, עו"ד, טל. 03-298352, 03-295294 רחוב אלנבי 81 א' תל־אביב

ישי קורצפלד, עו"ד, טל. 03-237176 רח' בן־יהודה 120 תל־אביב

כמנהלי מכירה מטעם בית המשפט

למה לך להפסיד?

חידושי הסטריאו האחרונים יוסיפו לך הנאה רבה

החלף ישן בחדש

עד 12 תשלומים דולריים במסגרת עסקת מימון

מערכת סטריאו — רדיו, טייפ, פטיפון ורמקולים 12x$54

סטריאו בסיטונות

★ מרנץ 36: רסיבר + טייפ + רמקולים 2,100,000.–

★ רסיבר פיונירה + פטיפון + רמקולים 990,000.–

★ סנסוי 36: מגבר + טיונר + טייפ + רמקולים רק 999,000.–

★ רוטל: מגבר + טיונר + טייפ + רמקולים 990,000.–

★ המרכז לרמקולים בחצי מחיר עם שריטות קלות ★ ללא תוספת מע"מ

סטריאו־מיוזיק העליה 62 ת"א פתוח מ־10.00-13.00 16.00-19.00

חשוב לנגרים!!!

בימי ראשון ושני, 10 ו־11 לנובמבר 1985, בשעה 4.00 אחה"צ, תערך בתל־אביב הדגמה של הפעלת

מכונת ליטוש מגע הדישה (קונטקט שליקי) עם אפשרות ליטוש עד 1300 מ"מ.

גד, מכונות לעיבוד עץ בע"מ רח' הרצל 85, ת"א טל. 03-821717.

קולנוע בן יהודה תל־אביב

בבכורה ארצית

הבז ואיש השלג

קניה עם מועדון מנויי מעריב

"גאות הכיכר"

היציאה: 5.12 (חופשת חנוכה) פרטים: טל. 03-439207

הלוח החדש

במוסף "שווקים" עמודים 15—36

הבלט הישראלי מציג בחנוכה

מפצח האגוזים

באולם הבימה תל־אביב, ביום ב' 9.12 וביום ג' 10.12

כרטיסים בקופת הבימה, קסטל ובמשרדים

הסטודנט כפועל בבית־חרושת לציונים

השביתה היחידה בה היו מעורבים סטודנטים בישראל, נערכה על שכר הלימוד שלהם, כשלאדישות הכללית סיבות אובייקטיוויות: שירות צבאי ממושך, הצורך ללמוד מהר, להשיג תואר ולהקים משפחה ■ פרופ' עמוס שפירא: פני הסטודנט כפני החברה

מאת אהרון דולב

בדרך לקמפוס התל־אביבי עדיין מזדקרות הכרזות. קצת בלעגות. זכר לקרבות־הרחוב שניהלו הסטודנטים למען מטרה חברתית נעלה, של 250 „ירוקים". „1150 דולר – מות ההשכלה הגבוהה", זעקה כרזה. לפי שעה נותר הפער הקטלני בעינו, אך ההשכלה הגבוהה, אם לדון על־פי מראות הקמפוס, עדיין חיה ובועטת.

בדרך אל פרופ' רינה שפירא, ראש החוג לסוציולוגיה של החינוך המוקירה קלסתרו של הישראלי כסטודנט מצוי („מי אתה, הסטודנט הישראלי?", הוצאת עם־עובד), חוצים את רחובות הקמפוס הסואנים. ממש סכנת־נפשות. במגרשי־החנייה התפוצצות: לוחיות־רישוי מספרות שנתונים אחרונים, לרבות „86" בכמות מרשימה.

בעניין „מות ההשכלה" בגלל 250 דולר, פרופ' רינה שפירא חושבת ומצאה, כי בפריסה לשנה מדובר בתוספת של כאלף שקל ליום. „שריפת הספרים בחוצות, בגלל תוספת בסך אלף שקל ליום"? את המעשה הזה היא מנסה להרחיק עמוק. „לא, אינני מאמינה. שורף־הספרים איננו הסטודנט הישראלי, שאני מכירה".

הסטודנט הישראלי, שרינה שפירא מכירה, איננו סטודנט שמרים דגלים, מפני שאין לו דגלים, זולת זה, המתנוסס בקריטים של מסלול־המרוץ אחר התואר האקדמי. רינה שפירא יוצאת לישיבה ופרופ' עמוס שפירא נכנס ללשכתו בבניין הפקולטה למשפטים. פרופ' שפירא, עד לשנה האקדמית הנוכחית דיקן הפקולטה למשפטים באוניברסיטת ת"א ויו"ר ועדת־הקבלה לשעבר, הוא אדם צעיר, מעורה בחיי הסטודנטים.

בהפלגה השוואתית אל תקופת לימודיו בארה"ב, בשנות השישים הרדיקליות („מרד הסטודנטים"), מייחס עמוס שפירא משקל לבגרות הביאולוגית של הסטודנט הישראלי, בהשוואה לעמיתו הצעיר במערב. הלה, בניגוד לישראלי, עונה לדמות הסטודנט הקלאסי, תוסס ומתסיס, יוצא לרחובות, עולה על מתרסים.

פרופ' שפירא מדבר על דיוקן של הסטודנט הישראלי כ„צעיר־זקן". רודף „תכלית" והישגים, עד כדי ניכור מכל הסובב את עולמו. נעול על המרוץ להשגת התואר, כרטיס־הכניסה לחיים בסטטוס מקצועי וחברתי עתיד.

„אינני רואה שום קשר בין היותי סטודנט לבין מצוקות החברה. אני רואה באוניברסיטה מוסד לימודי. נקודה".

קו בולט בפרופיל הסטודנט מסביבה הסלקציה. המהפכה האוניברסיטאית בישראל בעשורים האחרונים, היא מהפכה כמותית, לא מהותית, מעיקרה. אם בשנות החמישים מנתה אוכלוסיית הסטודנטים בישראל כחמשת אלפים נפש, כיום לומדים באוניברסיטאות כשבעים אלף. אולם, המרכיב הסלקטיווי (למשפטים, למשל, מתקבל סטודנט אחד מכל עשרה) נותר כשהיה. הוא הדין בגילו הגבוה של הסטודנט הישראלי, גורם מכריע בכל הקשור בקווי דמותו ומידגמי התנהגותו הקבוצתיים.

שנתון הקולג' של הסטודנט במערב הוא שנתון הגיוס של עמיתו הישראלי. הוא „היילנבהי". בקמפוס הישראלי, ספק אם יימצא סטודנט המסיים עבודת־דוקטורט מתחת לגיל 32־33. הגיל מצוי באמצע שנות השלושים לחייו. זהו פיגור בשיעור 5–10 שנים לעומת הסטודנטים במערב. רבים מטופלים במשפחות, בעול בית ופרנסה. לומדים, עובדים, לחוצים, אינם מניפים דגלים. אין זמן.

„השינוי מתחיל בקביעה, כי הסטודנט הישראלי איננו עונה על המודל הקלאסי. בקמפוסים שלנו אין אגודות סתרים, אחוות ופאבים. הסטודנטים שלנו באים לאוניברסיטה מן הבית, חוזרים הביתה, בתום יום ההרצאות. הסטודנט שלנו הוא תכליתי, פראגמטיסט. אין לו פנאי ל'שטויות' ובכלל זה אידיאולוגיות, סיסמאות ונוסחאות לתיקון החברה והעולם. הוא שקוע, רובו ככולו, במסלול המרוץ אחר הגלימה. זה מרוץ תחרותי אכזרי. לא זו בלבד שאינו מגלה נטייה מרדנית להוביל מאבקים נגד מגמות שליליות בחברה מטריאליסטית משתנה. הוא חשוף להן, משתלב ומתמסר בהן".

פרופ' שפירא, האומר זאת, „חושף" גם פן חיובי בדמות הסטודנט הישראלי. באורח פרדוכסלי, אף הוא נגזר ממצב זה. אין בקמפוסים בישראל סטודנטים נצחיים, בטלנים. כשרון, שקידה ומוטיוואציה גבוהה להשכלה, הם מן התסמונות המובהקות של אוניברסיטאות ישראל. „התיזה שלי", מסכם פרופ' עמוס שפירא, „היא כי פני האדישות לענייני הכלל של הקמפוס הישראלי, הן כפניה האדישות של החברה הישראלית בכללה. הסטודנט הישראלי הוא בראש וראשונה אדם ישראלי, בבואת חברתו, וסטודנט רק במקום השני. הוא תוצר־צעיר־לחוץ, בחברה־תחרותית־לחוצה". הסטודנט הישראלי הוא מאזין־קשוב למוצא פי המרצה. מאזין ורושם הכל ומשנן חוק. יש לו מוטו אחד בחייו האוניברסיטאיים – לקבל ציון טוב, לעבור את הבחינה, להשיג את התואר. תפש אותו בקפטריות, מוקדי התגודדות. הקפטריה בבית גילמן, למשל, בבניין הפקולטה למדעי הרוח, שעליה אומרים יודעי־דבר: „רוצה לראות פראיירים, שמחפשים את המותר הפרטי שלהם, תואר שיקנה להם מעמד בחיים, בלי לדעת מה הם רוצים – לך לגילמן. שם גם מיבצר התחיכות הגדול".

אלי כהן, למשל. סטודנט בן 26 לארכיאולוגיה. בוגר צה"ל, משפחה מבוססת. אבא, עולה ממצרים בשנת הגירוש, 1957, מנהל סניף בנק בת"א. בבית שתי מכוניות פרטיות. אחת („המודל הישן של אבא"), חונה ברחבה שליד שער הכניסה למדעי הרוח. בעיות כספיות אין לאלי כהן. „עקרון" יש לו: מימון שכר־הלימוד בכוחות עצמו. הקיום – על חשבון אבא.

קיום, או שכר־לימוד – יותר ממחצית קהילת הסטודנטים עובדת. מציאות זו, „אקדמיה עובדת", אין לה אח ורע באוניברסיטאות העולם. פער־הגיל וקווי־השוני מוגדרים בפי פרופ' רינה שפירא במונח סוציולוגי: „מוראטוריום חברתי", שמקבל בוגר־התיכון במערב, נמנע מן התיכוניסט בישראל. „מוראטוריום" זה נמשך במערב עד סוף הקולג' וקבלת התואר. בישראל הוא מסתיים בגיל 18.

המעבר חד וחריף. השיבה הפתאומית לספסל הלימודים בתום השירות הצבאי משולה ל„מוראטוריום" דחוי, תרתי־משמע. כי הסטודנט הישראלי המבוגר, המנוסה, ניצב כבר על פרשת דרכי־החיים. העתיד בשער. מחר ימצא בת־זוג, יקים משפחה, יחפש פרנסה.

המידגם המייצג מסווג את אוכלוסיית הסטודנטים בישראל כמעמד־בינוני־פלוס. הלחץ הוא לחץ שבבחירה רצונית: „רבים עובדים", אומרת רינה שפירא, „וגם 'מושכים' מהקופה של אבא. הם רוצים להרוויח. עוד מעט יצטרכו להתמודד במבחני־החיים".

אלי כהן יצא, בגמר הצבא, „לאוורר את הראש" בחו"ל. „כמעט כולם עושים את זה". חזר ונרשם לארכיאולוגיה בידיעה, כי הביקוש לארכיאולוגים שואף לאפס ו„בטוח שלהיות מזה אי־אפשר". לא אסון. העיקר התואר. אחר־כך, עם הבי־איי. ביד, ילמד משהו מעשי, מקצוע מכניס, למשל ראיית־חשבון. והתואר הנכסף הוא כרטיס כניסה למקום טוב בחברה משיגנית.

גם חברו של אלי, עמיר פלדמן, 26, דור שני בארץ, סיים שרותו בצה"ל, יצא לסיבוב בעולם, חזר ועלה על מסלול המרוץ אחר התואר. אלי ועמיר, בני 26, שניהם „זקנים", גם בעיני עצמם.

אלי כהן: „תראה, קח את אחי, יוסי. אחרי הצבא רצה להתקבל למשפטים. ציוני הבגרות לא הספיקו. נסע ללמוד בצרפת. הוא בן 25, נחשב שם לזקן־הכיתה. יוסי לומד בכיתה עם בני 19־20, שגומרים משפטים בגיל 22־23, שבו אצלנו רק מתחילים. אז עוד מתפלאים שהסטודנט הישראלי זקן, אדיש ולא עונה על הפרופיל המערבי?"

האם השתתף אי־פעם, בשתי שנותיו כסטודנט ביציאה מאורגנת לאיזושהי פעילות חוץ־לימודית? „אף־פעם. ראשית, אין 'יציאות'. מחוץ להפגנות שנוגעות לכיסו של הסטודנט, ואפילו לאלה נענה רק מיעוט". למה? בגלל תדמית העסקנה הסטודנטיאלית הנבחרת במיעוט מצביעים. יש סלידה ממשטר המפלגות בישראל, הואיל ועסקונת־הסטודנטים מצטיירת, בצדק, כמהדורה מוקטנת של משטר המפלגות, סטודנטים רבים סולדים ממנה.

סטודנטית ענת גינזבורג
רושמים ורצים הלאה

סטודנט אמנון חסב
צריך לקרות משהו

סטודנט עמיר פלדמן:
האידיאלים עברו מהעולם

סטודנטית אילנה סופר
מתמידה בחונכות בפר"ח

עמיר פלדמן תמים־דעים: „גם אצלי, ענייני חברה ומדינה מתחילים ונגמרים בהשיבה, לא במעשה. האוניברסיטה, בעיני שניהם, רחוקה מלהצטייר כחממה למנהיגות העתיד. אלי ועמיר: „אנו חיים בעידן משיגני, חומרני. האידיאלים מתו וביחד איתם עבר מהעולם גם דור המנהיגות הלא־משכיל, שייסד ובנה את הארץ על אידיאלים וערכים".

ענת גינזבורג, 26, פתח־תקוואית דור שמיני, תלמידת מדעי־הרוח: „יש משהו בבדיחה על הסטודנטים הישראלים שהמרצה מברך אותם ב'בוקר טוב' והם רושמים זאת במחברת. נכונה הטענה, שהסטודנט הישראלי אינו מגלה סקרנות אינטלקטואלית ואינו ספקן גדול. אולי משום שבקושי יש זמן להאזין להרצאה רצופה. שומעים, רושמים, ורצים הלאה".

אלי כהן: „קוראים מאמרים, שהמרצים דורשים ובאים לשיעורים עם סיכומים של שיעורים קודמים, פשוט כדי לקבל ציון טוב. האוניברסיטה נהפכה לביח"ר לציונים. תעמוד על־יד לוח־הציונים אחרי מבחן, תסתכל על הסטודנטים, שבאים להשוות ציונים. רמת ההתפתחות וההעמקה בלימודים לא־משחקת. העיקר הציונים. מה שפעם היה אמצעי, נהפך למטרה. גם החברה בחוץ אשמה. אתה יוצא מהאוניברסיטה לחיים ומה מתברר? שהביקוש בחוץ הוא לתואר. לא לעמקנות".

ענת: „תראה, אצא וארצה להיות מזכירה רגילה, לא יותר. גם אז, התואר הוא תעודת־ביטוח. חוץ ממיעוט, שרואה ייעוד, נניח בהיסטוריה, כל הלימודים במדעי־הרוח הם מרוץ לתואר, שמקנה עדיפות בהשגת משרות טובות בחוץ".

עם זאת, ענת סבורה, כי האשם איננו רק בסטודנט. גם המרצה לחוץ. רוצה לסיים שיעור ולרוץ הלאה, לעיסוקים אחרים. בדרך כלל משרות חלקיות נוספות. לא זו בלבד שהמרצים אינם מטפחים סקרנות וספקנות, רובם אינם ששים להפרעות ואינם מעודדים התמודדות אינטלקטואלית ודיונים בכתה. המפגש בין הפרופסור לסטודנט באולם ההרצאות, מבטא איזו ברית אילמת בין „גורמים לחוצים".

פרופ' עמוס שפירא מאשר מציאות זו ומצר עליה: הסטודנט הישראלי המצוי הוא "חייה משננת". הפרופסור הישראלי המצוי הוא פרגמאטיסט־לחוץ, בן לחברה פרגמאטית לחוצה. תיפקודו מושפע, בין השאר, גם מ„משכורתו הדלה" ומן הכורח הנילווה „לחפש עוד רבע מישרה". עינו נעוצה בשעון. הסטודנט הסקרן גוזל זמן יקר. ומשום כך הסטודנט בעל הפוטנציאל האינטלקטואלי, „שאותו אנו מצווים לעודד", לא תמיד ירהיב עוז להציג קושיות „מיותרות". המסר הפרגמאטי, שמשדר אליו המרצה שלו, עובר ונקלט. „הסטודנט שלנו איננו חדשן, איננו חוקר, אינו מקורי".

האם ציפיותיה של החברה, המממנת את האקדמיה ואת עלות הסטודנט (בשיעור פי עשרה, לפחות (כעשרת אלפים דולר לשנה), מגובה שכר־הלימוד. לקטוף את פירות השקעתה. הן ציפיות הניתנות למימוש?

פרופ' שפירא: „אם התהליך יימשך ותימשך גם הירידה המתמדת בתיקצוב ההשכלה הגבוהה, יירדו הן רמת הציפיות של החברה והן רמת התממשותן".

פרופ' רינה שפירא:
„אין לו דגלים"

פרופ' עמוס שפירא:
הסטודנט כ„צעיר־זקן"

ענת, אלי ועמיר שולחים אותך אל המדעים המדוייקים: „שם תמצא אנשים מעשיים, שבניגוד ל'מדעי־הרוח', בהרו בייעוד מקצועי. באים לעשות תואר ספציפי ולהשתמש בו בחיים".

גלעד פארן, יליד ת"א, בנו של מנהל בתדיראן. שנה שלישית בפיסיקה ומתימטיקה. רוצה להיות פיסיקאי־תיאורטי. אך מוכן להגמיש שאיפות הקרניות ולהתאימן לחיי־מעשה בהסבה לתעשייה. גלעד נוסע לאוניברסיטה ברכב של אבא ויחד משלם 70 דולר דמי־שכירות חודשית בדירה תלת־חדרית ברמת־אביב. ביחד עם עוד סטודנט וסטודנטית. גם חברו אלכס ארנסבורג, יליד צ'ילי (שנת־עליה 1970), בן המעמד הבינוני־הגבוה („יש שני רכבים בבית"), רואה את עתידו בפיסיקה־שימושית.

דוגמת חבריהם ממדעי־הרוח, אין להם עניין בשום פעילות חוץ־לימודית. גלעד: „אני רואה באוניברסיטה מוסד לימודי. נקודה. אינני רואה שום קשר בין היותי סטודנט לבין מצוקות החברה". אלכס: „כן, יש אדישות כללית. איננו עוד נערים כמו הסטודנטים במערב. אין בנו עוד התלהבות נעורים".

גלעד: „חוץ מזה, ב'מדוייקים' לומדים 30 שעות בשבוע ועוד 30 שיעורי־בית. ושנינו עובדים, כמו הרבה סטודנטים". ההורים משלמים שכר־לימוד. הקיום – עצמי.

באוניברסיטה, אומרים גם הם, לא מפתחים מחשבה, מפתחים ציונים. גם לרווקים קשה. קל יותר לנשואים. שהם 15 עד 20 אחוז מהכיתה. הלחץ נתפס כאן, לאו דווקא כגורם שלילי. הוא מביא לידי יישוב־דעת.

– מנהיגות העתיד?

„במישור המדעי־מקצועי, כן. זו פקולטה מצויינת. מנהיגות חברתית־פוליטית לא תצא מכאן. הרוב סולד מעסקנות, מתנגד להפגנות, שביתות, מחאות, אפילו בענייני שכר־לימוד. אלכס: „השביתו לשבועיים בגלל 250 דולר. לי, השבועיים האלה שווים פי כמה". גלעד: „בכלל, במשק במצוקה, אין זכות לשבות על כסף. הסטודנט, למרות שקשה לו. עדיין קל לו פי כמה מאשר לאוכלוסיית המצוקה בישראל".

– סטודנטים בני שכבות ואיזורי מצוקה?

רבים לומדים על מילגות. ויש להגדיל את התמיכה בהם. גלעד: „אני קפיטליסט בהשקפת עולמי. עם רגישות מיוחדת לשכבות החלשות". גם אלכס.

– האם רגישות מספקת כדי להיחלץ ולהקדיש זמן להלש"ים בפעילות התנדבותית?

זה לא.

גלעד: „אני יכול להקדיש כל שעת פנאי לאיוורור הראש מנוסחאות, במושגים של הפסד נקודות בציונים. כשאני הולך לסרט. יש לזה מחיר מעבר לכרטיס הכניסה".

– חברות?

היו. כרגע, לא. מפריע בלימודים. פרובלמטי. גלעד הכיר בחודש שעבר סטודנטית „מוליקה". רצה להתחיל איתה ברצינות. התחיל הפסיק: „התברר. שזה על חשבון הלימודים". אלכס: „מוותרים על חתיכות ומסיבות".

במדעים מדוייקים כבמדעי־הרוח, סגירות אדישה לכלל, פתיחות מירבית לקידום האישי. כך בקרב אוכלוסיית סטודנטים חילונית באוניברסיטת תל־אביב וכך באוניברסיטת בר־אילן, ש־60 אחוזים מתלמידיה מוגדרים כדתיים. בפי אמנון חסב, 23, מבר־אילן, חובש כיפה, 4 שנים בנח"ל, כולל קורס קצינים. שנה שניה בכלכלה, אותו מענה־לשון: „אל תשכח, שבגיל שאני מתחיל, לעמיתי במערב יש כבר תואר והוא יוצא לחיים". כך או כך. כדי שאמנון ייחלץ ליטול חלק פעיל בבעיות הכלל, צריך לקרות „משהו קיצוני ביותר". רק „משהו קריטי" יניע אותו לזנוח את הלימודים ולצאת לרחוב. למשל, „החזרת יהודה־השומרון".

אפילו מפרוייקט החונכות, פר"ח, המשותף לאגודת הסטודנטים ולאוניברסיטה, בסיוע לילדי־מצוקה, פרש אמנון „מחוסר זמן". הלך להשתכר לפרנסתו בחצי מישרה. לעומת זאת, מצא פנאי להיבחר לרכז פרוייקטים באגודת הסטודנטים. משמע, יש זמן לפעילות סטודנטיאלית צרה. מודה אמנון: „יש אדישות. גם בבר־אילן. אפילו במעגל הפעילות הסטודנטיאלית הצר. מתוך 12 אלף סטודנטים, הצביעו בבחירות לאגודה 2500 בלבד. „אחוז מביש".

אילנה סופר, 22, בת העיירה נתיבות, מתמידה בתפקידי החונכות בפר"ח. מישהו בחדר מעיר. בנימה מפוכחת: „נכון. יש מאות סטודנטים חונכים בפר"ח. אבל הרוב הגדול הולך לזה בגלל התשלום, המילגה". הקביעה הצינית איננה מעוררת ויכוחים.

אמנון דתי. אילנה מסורתית. דונן בר־יהודה, עתודאי מרמת־גן, מייצג מיעוט חילוני גדול בבר־אילן. פעיל באגודת הסטודנטים. פעילות הזדהותית, שגורמת לו תחושת־שייכות: „לא, לא הייתי פורש מפעילות האגודה למען פעילות חוץ־סטודנטיאלית". אילנה סבורה, כי בכל־זאת, בשל הצביון הדתי של בר־אילן, „פה יש עדיפות ערכית". היא שאלה סטודנטים לא דתיים למה עברו הנה. אמרו לה שבאוניברסיטה הקודמת הרגישו כמו בבית־חרושת לציונים. דבריה מעוררים ספקנות חייכנית.

שושנה חזה, 20, בת המושב ברכיה ליד אשקלון, תלמידת תולדות עם־ישראל וספרות משנה, מלגלגת על אבחנתה של אילנה. „פה, שם, אותה אדישות. ניסיתי לארגן סטודנטים להדבקת מודעות נגד העלאת שכר הלימוד. שאלו אותי אם השתגעתי להקים אותם מוקדם בבוקר ושאלך לחפש פראיירים אחרים.

מנכ"ל בר־אילן, ומי שהיה פעם יו"ר התאחדות הסטודנטים הארצית, דוד אלטמן, מבקש לתקן במקצת את הרושם. הוא מספר שבכל זאת, בבר־אילן, מוכן כל סטודנט להתקבל על־תנאי, המעמיס עליו תוספת שעות בשיעור 25 אחוזים, בלימודי יהדות ושורשים.

לטענה, כי מדובר במאמץ תועלתני־עצמי ולא בפעילות לטובת הכלל, משיב אלטמן, כי יש גם ניצנים התנדבותיים: פרוייקט להגשת סיוע משפטי ואזרחי לשכונות־מצוקה; אימוץ כלא תל־מונד בידי סטודנטים לקרימינולוגיה; סיעוד לחולי כליות ועיוורים. כמה? קומץ.

אבחנותיה של פרופ' רינה שפירא מנוגדות בתכלית לכמה מן הניסוחים האפוקליפטיים, שזעקו מן הכרזות של הסטודנטים השובתים. כגון: „מבני עניים כבר לא תצא תורה". רינה שפירא כופרת בסיסמה ריקה זו. כעשר שנים לאחר צאת ספרה ערכה מידגם והעלתה מימצאים „זהים בצורה מדהימה".

מסקנה: דיוקן הסטודנט הישראלי המצוי, הוא קלסתר בלתי משתנה. סיבה: ההרכב הדמוגראפי והסוציו־אקונומי של אוכלוסיית הסטודנטים בישראל, הוא הרכב בלתי משתנה. בשני העשורים האחרונים, בהם גדל חלקם של בני עדות המזרח באוכלוסיה הכללית לכדי 60 אחוזים, חלקם באוכלוסיית הסטודנטים, נשאר כמעט סטאטי. מכל 5 סטודנטים בישראל, אחד בלבד הוא בן עדות־המזרח. „זה מאפיין, בין השאר, גם את רחובות הקמפוס, המתפקקים מעומס כלי־רכב", היא אומרת.

מכל חמישה סטודנטים בישראל רק אחד הוא בן עדות המזרח ■ פרופ' רינה שפירא מעלה על נס את המוטיווציה שלו

„השורה התחתונה היא כי הסטודנט הישראלי הוא 'סטודנט־ממשיך'. שמרן. לא מהפכן. הוא ממשיך של מהפכת אבותיו, שני הדורות שקדמו לו. בהיותו ממשיך, אין הוא בנוי לעלייה על בריקדות חברתיות ומיתרסים פוליטיים.

„הסטודנט שלנו אינו מורד בהוריו. פער־הדורות בקמפוסים האמריקנים איננו תופעה מוכרת באוניברסיטאות שלנו. הסטודנט הישראלי בא אלינו מהבית וחוזר מן ההרצאה הביתה. שום זעזועים אינם צפויים ממנו לחברה, לטוב או רע. אין בו לא מרדנות ולא חדשנות. יש לנו סטודנטים־ממשיכים של חברת־מבוגרים. הסטודנט הממשיך מזדהה עם הקיים ובדרך־כלל גם מרוצה מן הקיים, מן המימסד בכללו, הפוליטי, האוניברסיטאי".

עם זאת, יש ניצנים מכיוון בלתי־צפוי.

„כן", אומרת רינה שפירא, „בני עדות־המזרח. דווקא קבוצת מיעוט, שתהליכים סוציו־היסטוריים קיפחו את חלקה היחסי כדי שליש בלבד ממשקלה הכמותי באוכלוסיה. רמת שאיפותיהם דומה לזו של חבריהם 'המערביים'. רמת השאפתנות גבוהה יותר. יותר נכונות לעבור משוכות חברתיות. בניגוד לחבריהם המערביים, ניכרת בהם סטייה לכיוון תעסוקות מקדמות ועמדות השפעה חוץ־אקדמיות. בניגוד למצופה, שהותם במוסד האקדמי לא זו בלבד שאינה מחריפה מתחים עדתיים, אלא היא גורמת להרפייתם. המצטיינים שבבני עדות־המזרח – והם רבים ביחס הפוך למשקלם המספרי – לא ינהיגו מרד עדתי ולא ישתתפו בו. הם לא יילכו בדרך המחאה הקבוצתית, אלא יעלו על מסלול הקידום האישי, בכל המימסדים. לרבות חברה ומדינה".

כדורגל בלי רגליים

כשלון הנבחרת – ניתוח לאחר המוות ■ המחלה לא היתה בהכרח פאטאלית, אבל איש לא רצה לאבחן את הסימפטומים ■ שחקנים חסרי משמעת, מאמן רחום וחנון והתאחדות שאת חשבון הנפש השאירה לסיום

מאת אלכס פרלסמן ומאיר ריפמן

„אינני מתרגש מהתוצאה שהשיגה נבחרת אוסטרליה מול הקבוצה היוגוסלאווית הכוכב האדום. את אוסטרליה אני מכיר כמו את כף ידי. אותי מדאיגה טאיוואן, עליה אין לי שום מידע"...

דברים אלה אמר יוסף מירמוביץ', מאמן נבחרת ישראל בכדורגל, כאשר במהלך מחנה האימונים שקיים הסגל בגרמניה, התבשר על תוצאת משחק אימון של האוסטראלים.

הכל, גם העתונאים, סברו כי נבחרת ישראל תצליח לפחות בשלב הראשון. תסיים ראשונה את תת-הבית ותתמודד במפגש כפול עם סקוטלנד על הזכות לשחק בשנה הבאה במשחקי הגמר במקסיקו. אבל יותר מדי חריקות היו בהכנותיה של הנבחרת הלאומית למשימה. הן החלו במחנה האימונים בגרמניה, במחצית השניה של חודש יולי.

אך מי שהיו אמורים לפקוח עינים, לא עשו זאת. המאמן הלאומי לא ראה את הכתובת על הקיר. גם מעבידיו של המאמן, ראשי ההתאחדות לכדורגל, ביכרו לערוך את חשבון הנפש רק לאחר סיום המשימה במקום לנסות להקדים תרופה למכה.

אין ספק כי המאמן נעים ההליכות קיבל כמעט כל דרישה מקצועית שלו, כולל נסיעות ריגול לאוסטרליה ולניו-זילנד. בדיעבד, יש כיום חברי הנהלה המצטערים שלא היה מישהו שהתנגד לדרישותיו הרבות של יוסל'ה, מחשש מפתחון-פה אם חלילה יהיה כשלון...

האותות מבשרי הרעות החלו להיראות לאחר כמה ימים במחנה האימון, בשבוע האחרון של חודש יולי. כך, למשל, החליט המאמן לבטל את אחד משני אימוני הכושר היומיים של מומחה הכושר מספר אחד בארץ, משה פטלוק. הנימוק של מירמוביץ': „אצלי הכושר הוא אמצעי להשגת מטרות הכדורגל. אצל פטלוק הכושר הוא מטרה בפני עצמה".

המחנה היה רצוף בארועים חריגים ובהפרות משמעת. לאחד ממשחקי המבחן הגיעה הנבחרת באיחור של חצי שעה. גם המאמן עצמו לא תמיד עמד בלוח הזמנים. ובכך לא יכול היה לשמש דוגמה טובה לשחקנים (היו אף מקרים שראשי המשלחת נאלצו להעיר אותו בחדרו לאחר שנרדם ולא הגיע לתדריך לחניכיו).

שחקנים היו מבלים בלילות – נקנסים. גולת הכותרת היתה התקרית האלימה בין שלמה שירזי לאלי אוחנה, כאשר אוחנה הקניט את חברו לקבוצת בית"ר ירושלים במהלך משחק שש-בש. שירזי ענה, אלי ירה בו את מפתח החדר ובתגובה הלם שירזי בידיו באגרוף. היתה גם מערכה שניה ביניהם, אבל התערבותו של יו"ר ההתאחדות חיים הברפלד (שהיה או בארץ) מנעה את החזרתם לארץ. הם רק נקנסו.

היו גם תקריות שקטות יותר. כמו בין אבי כהן לקידס. האחרון טען כי הקפטן הלאומי ניסה להכשילו. מי שרצה ללמוד על היחסים החברתיים בנבחרת היה צריך להקשיב לדבריו של ריפעת טורק בשובו מהמחנה: „יש בסגל טיפוסים שליליים מאוד".

אבל מה שהדאיג הרבה יותר במחנה היו ההפסדים רבי השערים מול קבוצות חובבניות והעובדה שיותר ויותר שחקנים שמו בראש מעייניהם נסיונות ללכת בעקבותיו של דוד פיזנטי ולהגיע לקבוצות מקצועניות באירופה. משה סיני יצא למבחנים במנצ'סטר יונייטד האנגלית, אוחנה קיווה לצוד את עיניהם של מגלי הכשרונות במשחק מול חובבנים.

בשתיים אחר חצות יצא מלצר מחדרו של אוחנה ■ מירמוביץ': „אשלח אותך לארץ" ■ אוחנה: „שלח, אתה לא מפחיד אותי" ■ המאמן הלאומי: „היתה אדישות" ■ אחרי ההפסד, הלכו ה„אדישים" לרקוד בדיסקוטק...

לאחר הפסד אחר, לקבוצה הולנדית, אמר המאמן: „יש שחקנים חסרי אחריות שאיבדו את הראש". אבל 10 מבין ה־12 ששותפו באותו משחק היו בהמשך בהרכב הקבוע שהציב המאמן במשחקי קדם גביע העולם. רק ברדה שילם את המחיר. שירזי נופה בעקבות הפרשה הפלילית שבה הסתבך. בהמשך ההכנות, לאחר משחקי המבחן הפנימיים שבהם גבר ההרכב המשני על הבכיר, איים המאמן כי יהיו שינויים וכי שחקנים ישלמו את המחיר. בסופו של דבר הוסיף לתת את אמונו המלא ב־11 שלו.

לאחר שהסגל נוצח בידי קבוצה מהליגה השלישית אמר מאמן הכושר: „זה מתחיל להראות כמו בית הבראה". השחקנים קיטרו, רצו לשוב הביתה והובסו 3 – 7 נגד בורוסיה מינשנגלדבאך. בסיום המשחק אמר דוד פיזנטי: „שמרתי על עצמי, כי מה שהיה לי בראש זה משחק הבונדסליגה בשבת הקרובה נגד פראנקפורט". המאמן הלאומי: „יכולנו לסגור את המשחק ולסיים בתוצאה מכובדת. אבל אני עשיתי להיפך. הוריתי לשחקנים לתקוף כדי לתרגל את כל מערכי הקבוצה".

איש לא התרגש מהדו"ח של חבר הנהלת המשלחת שלמה סופר בתום המחנה („כבר אחרי יומיים גיליתי שהנבחרת בצרה חברתית. אי-אפשר לטייח. צריכים לחול שינויים בנבחרת"). גם דבריו של אבי כהן („ספגנו יותר מדי שערים מיותרים וצריך לתקן את הליקויים בהגנה") חלפו עם הרוח.

המאמן הלאומי הפך כל יריבה מיוזעת של הנבחרת לאימפריית כדורגל. לאחר צפייה באימונה של נבחרת טאיוואן, אמר: „הם שולטים בכדור כמו הברזילים". ישראל ניצחה את „הברזילים" האלה 6 – 0 ו־5 – 0. בכך הסתיים הפרק של קורת הרוח היחסית בהופעתה של הנבחרת. הדעה הכללית לאחר שנוכחנו ביכולתה האפסית של טאיוואן היתה שניתן היה להביס אותה בתוצאות אסטרונומיות.

אלי אוחנה יצא למבחן בקייזרסלאוטרן הגרמנית. לאחר שבועיים צוטט באחד העתונים: „אני מוכן, נפשית, לוותר על גביע העולם – אם בית"ר לא תאפשר לי לשחק בגרמניה". גם רוני רוזנטל יצא להיבחן בבונדסליגה. פיזנטי צוטט כי „קלן היא אצלי מעל לכל. ואם מנהלה ידרוש שלא אסע לאוסטרליה ולניו-זילנד – אמלא את הוראתו". אחר-כך הכחיש פיזנטי בתוקף כי אמר דברים אלה.

שבוע לפני המשחק הגורלי נגד אוסטרליה – סערת רוחות נוספת סביב אוחנה. לא מופיע לאימון ויורד לאילת עם יו"ר אגודתו, משה דרש, במקום לשמור על רצף אימונים. יוסל'ה טוב-הלב סולח. זוהי אחת מחולשותיו של המאמן. קשה לכעוס ונוח לרצות.

המאמן ידע כי לאוסטרליה שני חלוצים מסוכנים, קוסמינה ומיצ'ל. הוא הודיע על כך קבל עם ועדה. כעבור 48 שעות כבשו השניים את השערים לנבחרתם במשחק שהימם את 40 אלף באי איצטדיון רמת-גן. ישראל, עם שני חלוצים בלבד במשחק שבו היה המאמן חייב ללכת על כל הקופה ולהציב מערך התקפי, נוצחה 1 – 2. הכנסתם של רוזנטל וסלקטר בשלהי המשחק היתה מאוחרת מדי.

לקראת הגומלין באוסטרליה פיתה ראש המשלחת, מנחם אריאב, את כדורגלני הסגל בהעלאת מענקי הנצחון ל־2,700 דולר לשחקן. אבי כהן דרש להרחיק את העתונאים מחדרי השחקנים במלון, לאחר פירסום כי שתי צעירות מקומיות שהו בחדרו של אחד השחקנים. העתונאים לא הורחקו והפירסומים נמשכו. קללות ואיומים בין סיני לארמלי. בתגובה על קללה של אוחנה אמר זאהי: „אני אחסל אותך בארץ". מירמוביץ' הזהיר את אוחנה כי ישלח אותו לארץ, לאחר שמלצר של שירות החדרים יצא בשעה 2 אחר חצות מחדרו של החלוץ. אלי: „שלח, אתה לא מפחיד אותי". לבסוף אלי התנצל.

התקרית הבאה שבה היה מעורב כבר אירעה במשחק. תנועה מגונה לעבר הקוון או הקהל – והוא מורחק. הנבחרת נשארת ב־10 שחקנים, תוצאת התיקו 1 – 1 נשארת בעינה. אבי כהן ואחרים טענו שפיזנטי שמר על הרגליים.

גם המאמן איבד משהו מהאבירות שאיפיינה אותו. „פיזנטי חביב לא נתנו לנבחרת כלום", סיכם. „היתה אדישות ושחקנים לא התאמצו". אדישות או לא, השחקנים הלכו לרקוד בדיסקוטק בלילה שלאחר המשחק. פיזנטי תבע לחזור לגרמניה במקום לשחק באוקלנד, במשחק של ההזדמנות האחרונה.

גם זו הוחמצה. הפסד 1 – 3. בהתאחדות החליטו להקים ועדה לבדיקת הכשלון. בדו"ח הראשוני שלו, האשים המאמן גם את העתונאים.

„רמבו" במדורי הספורט

מדורי הספורט ניפחו את הבלון הענקי הזה שקוראים לו נבחרת ישראל בכדורגל ובנקמה על האכזבה שלהם, פוצצו אותו לאחר מכן בזעם ■ כל בחורה שבאה לבקש חתימה משחקן, זכתה לתמונה בעתון...

מאת בוקי נאה

מה בסך הכל קרה? עלו כמה בחורים ועוד כמה עסקנים על מטוס, נחתו בארץ זרה, עלו שם על משטח דשא, היו פחות טובים. קיבלו שניים-שלושה גולים וחזרו הביתה עם מתנות לנשים ולילדים.

על פי הסטאטיסטיקה של המכס הם תופסים כל יום כמה עשרות מבריחים קטנים, „טועים", מנסים לעבור במסלול הירוק במקום האדום, כי הם ממהרים הביתה. על אף אחד מאלה שתופסים אותו כל יום במכס עם איזה שתיים-שלוש חולצות, וידאו או טייפ, לא מדווחים בעתון. זה לא מעניין אף אחד. אבל מעולם לא אמרו כל כך הרבה קוראי עתונים „מגיע להם", כמו אחרי שתפסו שחקנים שלנו מנסים להתפלח במסלול הירוק.

מדורי הספורט של העתונים, הרדיו והטלוויזיה ניפחו את הבלון הענקי הזה שקוראים לו נבחרת ישראל בכדורגל ובנקמה על האכזבה שלהם, פוצצו אותו לאחר מכן בזעם. שום פוליטיקאי או מוסד לא קיבלו בחודש אוקטובר כל כך הרבה שטח בעתונים כפי שקיבלה נבחרת ישראל. לא את שמעון פרס שנסע לאמריקה לחפש את השלום, לא את פגעי הטרור, לא את משבר העגבניות ולא את צרותינו הכלכליות, לא סיקרו במסירות-נפש כזו.

מי שקרא את מדורי הספורט בחודש שעבר יודע מה מלמיליאן אכל, מה השאיר בצלחת, איך הוא ישן בלילה, כמה מעריצות ביקשו ממנו חתימות, מתי הוא חייך, מתי היה רציני ומתי התעוות ברגל.

נבחרת הכדורגל שלנו היא נמר של נייר. העתונים הפכו את התולתול הזה לפיל ובעיני רוחנו כבר ראינו את הגביע העולמי עומד אצלנו בסלון הלאומי.

„המשחק בין ישראל לאוסטרליה מתחיל לחשמל. הכרטיסים נחטפים", בישר „חדשות" בשניים באוקטובר. „מעריב" כתב באותו יום: „הם צריכים לדעת שהם באים רק להפסיד". הם, כמובן, האוסטרלים.

בחור ירושלמי אחד ששמו אוחנה ירד לאילת כמו שכולנו עושים מפעם לפעם וכבר מרוח על כך כותרות שמנות בעתונים. כל יום עמוד שלם בכל עתון. בשלב הזה, „השחקנים בכושר מצויין" והם „מבשלים שערים נפלאים".

כל יום שחולף, מעלים מדורי הספורט את המתח. כל מי שבאה לבקש חתימה מאחד הבחורים זוכה לתמונה בעתון ויוצרת רושם כאילו לכל אחד מהכדורגלנים יש לפחות מיליון מעריצות. מראים לנו תמונה של אלי אוחנה עושה מאסאז' לזאהי ארמלי ונותנים לה כיתוב „לפי שיתוף הפעולה שהם מגלים כאן אנחנו יכולים להיות שקטים".

כל יום האלילים עולים בדרגה. עכשיו מראים לנו תמונות איך הם אוכלים במסעדה. „בתיאבון אורי, בתיאבון רוני, אכלו טוב, תשנו טוב אל תתאמצו יותר מדי, ביום שני אנחנו רוצים אתכם בכושר מלא", כותבים מתחת לתמונה.

יום לפני המשחק הראשון עם אוסטרליה מתנוסס דגל ישראל בכל מדורי הספורט. מסביב תמונות ראש של האלילים. בני כמה הם. כמה הופעות יש להם בנבחרת. „נחישות ומזל בקרב בחורינו", כותבים בעתונים.

העתונים מייעצים מה לעשות כדי שהקריאה „אל אל ישראל" תרעיד את היציעים. „הכינו את הרגלים הנגדנות".

מה בסך הכל קרה? עלו כמה בחורים ועוד כמה עסקנים על מטוס, נחתו בארץ זרה, עלו על הדשא, קיבלו שניים-שלושה גולים וחזרו הביתה עם מתנות לנשים ולילדים

רגע לפני המשחק הראשון אין אפילו קורא עתונים אחד בישראל שחושב על הפסד אחרי מבול הגאווה הלאומית שהורידו עליו מדורי הספורט. אוחנה ומלמיליאן מבטיחים בצוותא בתמונה לעידוד. ולא סתם: „אם תעזרו, אנחנו ניכנס לאוקסטוה, נהיה בסידרוף".

המכה הראשונה. כותרות העתונים צועקות: „למחוק את החרפה". כשראש הממשלה טס לארצות-הברית, נתנו לו רק תמונה אחת בעתונים ביום שהמריא. לאלה נתנו עמודים שלמים. „אנחנו נוסעים להחזיר חוב לעם ישראל", אמר זאהי ארמלי בנמל התעופה. „אנחנו" מקסימום, הוא דיבר על עצמו.

כל מטוס נקלע, כמעט בכל טיסה לכיס אוויר. לא עסק גדול. כשהנבחרת שלנו נחתה באוסטרליה דיווחו כאן העתונים על „כיס אוויר מיסתורי שהצליח להבהיל אפילו שועלי טיסות ותיקים". רחמנות.

כשהם באוסטרליה מדווחים לנו מה הם אוכלים, איפה הם מבלים, מה הם שותים, מי אמר למי בקשר למה ומי רב ומי ישן עם מי באותו חדר.

אורי מלמיליאן קורא ברגע האחרון מעל דפי העתונים מאיישם באוסטרליה לשר החינוך יצחק נבון: „תדאג שיהיה שידור". הכאסח במדורי הספורט על נבון, על הנהלת רשות השידור, לא עוזר. לא היה שידור. המדינה הפסידה רבבות דולרים.

המתח לקראת המשחק עולה ומירמוביץ' עדיין מחפש „אנשים חזקים לידו והדרה להשמת שלו במטרה להתגבר על מערך ההגנה ולהשתלט על מערך הקדם יותר". מי שלא ידע מי זה מירמוביץ' יכלו לחשוב שזה שר הבטחון, אלוף הפיקוד או מישהו גדול אחר בסיבה שלום. אבל ידעו.

„בידיעות אחרונות" נותן אורי מלמיליאן מונולוג על החלום שחולם בלילה. „אני רואה איך אני מקבל את הכדור, למי אני מוסר אותו ומה קורה אחר כך בהמשך"...

העתונאים מתכוננים ל„הלילה הארוך ביותר".

הרגע הגדול מגיע. כשהעתונאים כאן רצים במכונות הדפוס, הבחורים שלנו עולים למגרש באוסטרליה. כשראשוני העתונים יוצאים ממכבש הדפוס זועקות הכותרות. „אלי אוחנה וזאהי ארמלי בתוך הנבחרת". „קץ לציון צפיה", „הם חייבים לנו משהו".

מתמסים את עם ישראל נגד האוסטרלים האלה. כותבים שהם מבלים את הפה נגד כותתינו. שהם שולחים אנשים לצייר צלבי-קרס על כר הדשא. שהם קוראים לאבי כהן [illegible].

כשהכותרת „בוקר טוב ישראל" באחד מדורי הספורט מגיעה אל זכבי העתונים – לעם היושב בציון כבר רע על הנשמה. התוצאה כבר שודרה ברדיו.

מיליוני מילים, מאות תמונות, כותרות מפולפלות. הבלון עולה למגרש ומתפוצץ ברגע של אמת.

אחרי זה, כמובן, כותבים כל כך בהנאה איך תפסו אותם מנסים להתפלח לארץ עם שני טראנזיסטורים, שלושה זוגות נעליים ותולצת ספורט אחת.

בפעם הבאה אולי ילמדו את הלקח. יפרסמו בתחתית העמוד, בכותרת על שני טורים: „נבחרת ישראל בכדורגל יצאה לתחרות באוסטרליה". הסבר יש רק בפרטים. הכותרות מדורי הספורט.

תמונת מצב בעיר דרומית

טיול קטן בעולם התחתון

מאת מנחם תלמי

עיר ישראלית בדרום הארץ. שיכוני קובייה מודקרים לגובה. יער אנטנות טלוויזיה צומח פרא על הגגות כאילו היה יונק את חיותו מדודי השמש. תלולות בודדים ואדמות צחיחות בעיבורי השכונה, שנקרא לה כאן שכונה דָלֶת. מדרומה שכונה חֵית. רק בני המקום יודעים היכן עובר הגבול בין שכונה דלת לשכונה חית. לאחדים מהם יש לגבול הבלתי נראה הזה משמעות כמעט גורלית. האנשים מדברים כאן עברית, ערבית, רוסית, ניבים של גרוזינית וקווקזית. בקיוסקים, שנהפכו לבתי קפה קטנים, יושבים טיפוסים עייפים, שמתגלחים פעם בשבוע. פה ושם דוכני פיס־לוטו־טוטו עם קהל אוהדים קבוע. פה ושם מתנועעים טיפוסים קצת הלומניים, שאינם מבני השכונה הזו וגם לא מבני העיר הזו. לא נהוג לשאול כאן הרבה שאלות. אבל אם תשאל ואם יענו לך תדע כי הללו באו לכאן לחפש "חומר". יש כאן מספר „תחנות" והן ידועות ב„חומר" הטוב שלהן ובשרות המיהמן. כשבמקומות אחרים, בגלל סיבה זו ואחרת, נוצר מחסור זמני, ה„תחנות" של שכונה דלת לא מאכזבות.

יש בשכונה הזו לא מעט אנשים הקמים כל בוקר להתפלל וללכת לאחר מכן לעבודתם. יש אחרים הקמים כל בוקר להתפלל ואחר כך פונים לעיסוקים שבינם לבין מה שאומרת התפילה פעורה תהום. מעניין באיזו קלות ופשטות עוברים הללו את התהום הזו. אלוהים לחוד, פרנסה לחוד.

כמו בכל מקום גם כאן – מרבית האוכלוסים מרוויחים את לחמם בעבודה ובתעסוקה לגיטימית. אבל יש מיעוט, לא צנוע ומוגדר למדי, הפועל במסגרות משפחתיות ושבטיות, המרוויח את קיומו מחוץ למסגרות שאנו מכנים אותן הגינות, יושר, חוקיות וכיוצא באלה. ודווקא מיעוט זה מקנה לשכונה את המוניטין האפל, את התדמית הלא־נהדרה שלה. משום מה לא מזכירים אותה בהקשר ללהקת המחול הנהדרה הפועלת במתנ"ס שלה. מזכירים אותה יותר בהקשר של תיגרות, סכינים, דם ונקמות דם.

מלבד סמים מטיב מעולה אתה משיג בשכונה זו מוהליבי מצויין עם צימוקים, מי שושנים ואגוזים מרוסקים. חלף זמן די רב מאז ביקורנו האחרון במקום ואנו מציינים בסיפוק רב שרמת המוהליבי לא ירדה, נשארה באותה איכות. למרות שבנו הבכור של בעל המקום הקטן הזה, בו אנו נוהגים לאכול את המוהליבי, מרצה עכשיו תקופת מאסר ממושכת בכלא באר־שבע, על שרקד למוות את חברו הטוב, שהיה במקרה גם מאהבה של אשתו. וכאן, במקום בו מגישים את המוהליבי הטוב ביותר בעיר הזו, אנו שומעים דו"ח קצר וממצה על האירועים השונים שהתרחשו פה בחודשים הארוכים בהם לא ביקרנו בעיר הזו.

הדו"ח הזה אינו מטפל באלה ההולכים לעבוד ולהרוויח לחמם ביושר. זה לא מעניין ולא מסעיר את הדמיון. הוא לא שולח אלומת אור על אלה מבני השכונה ההולכים ללמוד, לשמוע הרצאות בנושאי ספרות ותיאטרון או לרקוד ריקודי עם. את זה יש לך בכל מקום אחר. הדו"ח אינו מאזכר את המשפחות המתמקמות עם רדת הערב ליד הטלוויזיה, עם פיצוחים ובלעדיהם. הרי שמותיהן של משפחות אלה לעולם לא יופיעו בכותרות העתונים.

חוזי תמונת המצב לשעה זו: רפאל ט. קיבל במחוזי שמונה שנים. לא היה עירעור. אומרים שהוא נתן קוסמטיקה. אתם שואלים לבטח מה זה קוסמטיקה. גם אנחנו שאלנו. אז הסבירו לנו שקוסמטיקה זה כשאתה הולך לשבת במקום מישהו אחר, במקום האבא שלך, במקום האח שלך, במקום הגיס שלך. זה סידור פנימי של המשפחה. אתה נוטל על עצמך מעשה שלא ביצעת, לאביך או לאחיך זה מעניק חירות. לך זה מעניק כבוד. כבוד גדול. מסתכלים עליך כעל גבר נטו. במחוזי אתה חוטף שמונה שנים. מה תשב חמש חוצי לכל היותר. במשך הזמן אתה מתחיל לקבל חופשות קצרות מבית הכלא. ואז, כשאתה מגיע לשכונה, כל השכונה קמה לכבודך. אתה הולך ברחוב כמו מלך. כולם רוצים ללחוץ לך את היד ולהגיד לך סלאמתאק יא ג'אבר. המשפחה עושה חאפלה משתה מהסרטים. כולם מבשלים, כולם מביאים משקאות. אם המשפחה בסדר והגבר רווק דואגים להצמיד לו תתיכה לארבעים ושמונה שעות. שינקה את הדם ולא ישכח את העבודה. שיחזור לכלא שקט כמו שמן על המים.

כן, כולם יודעים שרפאל ט. יושב קוסמטיקה. בשביל אחיו יונה ט. שקוראים לו ג'ונה. ג'ונה יש לו ארבעה ילדים. הוא גם מחזיק את העסק המשפחתי. וכשקורה מה שקורה ויודעים שהמשטרה עומדת להגיע בכל רגע, עושים מועצה משפחתית להחליט מי יעשה קוסמטיקה בשביל ג'ונה. שותים את הקפה, אוכלים את הבורייקס, מדליקים את המאלבורו, מוציאים את העשן לאט לאט ומסתכלים על רפאל, שהוא האח הצעיר, לגמרי רווק. בעוד כמה חודשים צריך ללכת לצבא. כמה שלא יקבל, אפשר להוריד מזה שלוש שנים. אז כולם מסתכלים על רפאל והוא מדליק את הסיגריה שלו בידיים רועדות ומנענע בראש לאות הסכמה. ואז כל אחד מן הנוכחים קם בתורו, ניגש אליו, מחבק אותו, נותן לו נשיקה בלחי ימין, נשיקה בלחי שמאל ואומר לו אם יש ג'באר במשפחה זה אתה רפאל. ואומרים רפאל במילרע מודגש ואמיתי. עוד באותו לילה תבוא המשטרה. תעצור, תחקור, תלחץ, איכשהו הכל יתהדק סביב רפאל ומכאן ועד שמונה שנים בכלא באר־שבע הדרך לא קצרה, אך בטוחה.

טייב. רפאל יושב. מה שלום ג'ונה? יותר טוב שלא תשאל. כחודש לאחר שאחיו רפאל החל מרצה את עונשו

כחודש לאחר שאחיו רפאל החל מרצה את עונשו בבית הכלא, חוזר ג'ונה בשלוש בלילה ממשחק קלפים אצל הקווקזים ■ מאחת הפינות יוצאים שני חבר'ה, שואלים אותו האם הוא יונה ט. המכונה ג'ונה ■ נכון עונה להם ג'ונה, איך ידעתם ? במקום לספר לו איך ידעו, הם דופקים לו כדור בראש ■ לא מת מזה, אבל הידיים והרגליים לא עובדות אצלו יותר...

בבית הכלא חוזר ג'ונה בשלוש בלילה ממשחק קלפים אצל הקווקזים. מאחת הפינות יוצאים שני חבר'ה, שואלים אותו האם הוא יונה ט. המכונה ג'ונה. נכון, ענה להם ג'ונה, איך ידעתם? ובמקום לספר לו איך ידעו, הם דופקים לו כדור בראש. לא מת מזה. אבל הידיים והרגליים לא עובדות אצלו יותר. אתם תשאלו לבטח למה דפקו לו כדור בראש. גם אנחנו שאלנו. אמרו לנו: סיכסוך מסחרי. בדרך כלל, כשמשתמשים כאן במושג סיכסוך מסחרי, הכוונה היא למלחמה על שליטה באזורי ממכר הסמים.

נלך הלאה. מה שלום יאשקוב? תודה על השאלה. כבר יצא מבית החולים. אנחנו לא ראינו אותו. אבל זה שיושב אתנו בקיוסק־קפה ושותה קוקה־קולה בזמן שאנחנו מגרדים בכפית את שארית המוהליבי, אומר שיאשקוב נראה דווקא לא רע. ועוד הוא מספר לנו שהולך ויכוח בשכונה אם ליאשקוב יש או אין ביצים.

תמחקו את החיוך. זו לא בדיחה. יום אחד, לפנות ערב, שני רחובות מהמקום בו אנו יושבים ברגע זה, הכניסו לו צרור קצר במיפשעה. קלעו בול. עוד לפני שהגיע האמבולנס כבר התנהל ויכוח קטן אם הרקע לצרור במיפשעה של הגבר שייך לתחום הקלפים והחובות או לתחום הסמים. הרבה דם השאיר יאשקוב על הכביש והרופאים אמרו למשפחה שרק בעוד שבוע הם יוכלו להגיד אם יש סיכוי שהבנאדם יצא מהעסק הזה חי. אבל יאשקוב, גבר בריא כשד, יצא מזה. וכששואלים אותו היום, תגיד יאשקוב, איך העניינים שם, הוא עונה: השבח לאל, הכל עובד פיקס. אומר, אומר, אבל לא מוכרחים להאמין. אבל ליאשקוב חשוב מאוד שבטחו זה יאמינו לו והוא עושה כל מיני דברים שיכולים עוד לסבך אותו עם סאלח הקטן, שקוראים לו זודיאק. נכון שזודיאק כבר יושב שנתיים בכלא ועוד לא קיבל יום אחד חופשה. אבל מספיק שמישהו יצפצף לו באוזן שיאשקוב מבקר מפעם לפעם בביתו. לראות מה שלום הילדים. ובעיקר מה שלום האשה. אולי חסר לה משהו. הוא לא ישכח לעשות את החשבון בהזדמנות ראשונה.

נלך הלאה. על הקבר של אליאס מטילוב – האבא של האחים מטילוב והבן של מטילוב הזקן, שהוא הגבאי של בית הכנסת של העדה – הציבו מצבה שחורה עם אותיות זהב ועם ציור זהב של עץ שבור. ויש שם גם חלון קטן בשביל לשים נר־נשמה. בומבה של מצבה. אומרים שעלתה איזה שלושת אלפים וחמש מאות דולאר. תריסר דקירות סכין היו הסיבה למותו ללא־עת של אדון אליאס. איש לא פיקפק כי את העבודה ביצעו בני משפחת לאלוב היריבה. יש דם בין שתי המשפחות. וכל מאמצי הנכבדים של העדה להביא לידי סולחה עלו בתוהו. המשטרה ערכה מיד מעצרים בקרב בני לאלוב. בראש וראשונה כדי למנוע נקמת דם מצד המטילובים. אבל בינתיים התברר למטילובים שאת הסכין הכניס לאבא שלהם אחד בשם עסלי, אולי תמורת תשלום מהלאלובים, אולי בהקשר לפרשה אחרת לגמרי. ברגע שהם ידעו שאת העבודה המלוכלכת ביצע עסלי, ידע עסלי שהם יודעים, תפס מונית והסתלק מהעיר. כמה שעות אחר־כך ידעה המשטרה מה שנודע לבני מטילוב המנוח. והיא פתחה במצוד אחרי עסלי שברח צפונה. אבל האחים מטילוב הקדימו את המשטרה. הם גילו שהבורח המבוקש ישן אצל ידידה ותיקה ליד חיפה. המשטרה עצמה הגיעה לאותה כתובת כדי לשמוע מאותה ידידה ותיקה כי ערב לפני כן יצא עסלי לקנות סיגריות. כעבור זמן מה שמעה רעשים מוזרים בחוץ. הסתכלה מהחלון ועוד הספיקה לראות שלושה גברים גוררים גבר אחר לתוך מכונית שמנועה פועל. המכונית הסתלקה בחריקת צמיגים וכל הסימנים מעידים כי הגבר הנגרר היה לא אחר מאשר עסלי המבוקש.

יומיים לאחר מכן הובאה לבית החולים גופה שנמצאה מוטלת בשדה קוצים. בהודעה לעתונות נמסר כי המנוח היה פנים מוכרות למשטרה. היתה מעט הגזמה בהודעה לאקונית זו. הפנים לא היו יכולות להיות מוכרות. אפילו לא לאמו של הבר־מינן. מישהו, בעזרת קופיץ של קצבים, עשה בהן שמות. אבל טביעת האצבעות הוכיחה מעל כל ספק כי הגופה בעלת הפרצוף המרוסק היא גופתו של עסלי. המשטרה עצרה את האחים מטילוב. אבל כמו שאומרים בשכונה יש להם אחול־מניוקי של אליבי. אפילו עם קופיץ של קצבים לא ישברו אותו.

השמש נוטה מערבה וצללים ארוכים נמרחים על פני רחובותיה של שכונה דָלֶת. בקיוסק המרכזי של הלוטו־טוטו־פיס כבר מדליקים את כל התאורות הבהירות הצבעוניות ועדת הצובאים שם מתעבה והולכת. האוטובוס האוסף פועלים למשמרת הערב של המפעל הגדול עוצר ליד הצומת. בבתי הכנסת הקטנים של העדות השונות מתפללים תפילת ערבית. ליד יהודים ברי־לב תקיי־דיים, מתפללים יהודים שמאצבעותיהם נודפים ריחות של סמים, קלפים ודם.

הגיע הזמן לקום וללכת. תחושה של דיכדוך. של רצון להסתלק מכאן. של צורך להתרחץ, להחליף בגדים ולנשום אקלים אנושי אחר. בדרך אל המכונית, החונה ליד המתנ"ס, אנו רואים באחד האולמות, את תמונותיהם של חוזה המדינה ונשיא המדינה. זו ליד זו. לרגע מתחשק לנו להיכנס פנימה ולשאול את הדוקטור בעל הזקן השחור והמבטים החולמניים אם במכלול חזונו את מדינת היהודים שיבץ גם מקום למשפחות של רפאל ט. ועסלי, לבני לאלוב ומטילוב וכל מיודעינו האחרים משכונה דָלֶת.

השמות כאן כולם בדויים; האירועים המתוארים קרועים ושאולים זה מזה; המקומות משובצים במאזנך ובמהפך – וכל זאת כדי למנוע צער ובושת ממי שלא מגיע לו. אפשר להסתכל על כל הכתוב לעיל כאליגוריה לתמונת מצב אפשרית. בכל מקרה – אם תרצו או לא תרצו – אין זו אגדה.

יוסף מלמד: „עשו לי טובה"

מאת מרדכי אלקן

„במשך 14 שנה הייתי ראש המועצה המקומית בראש־העין ותרמתי רבות לפיתוח העיירה הזאת. לכן, כאשר הפסדתי את ראשות המועצה בבחירות האחרונות שנערכו לפני שנתיים, חשתי אכזבה עמוקה מיחסו של ציבור הבוחרים אלי, שלא הוקיר אותי בקלפי. במשך חודשים רבים חשתי שנגרם לי עוול כבד. כשהתאוששתי, הבנתי, שלא גרמו לי עוול, אלא עשו לי טובה גדולה", דברי ראש המועצה המקומית לשעבר של ראש־העין, יוסף מלמד.

יוסף מלמד, בן 46, יליד תימן, אב לשבעה ילדים וסב לארבעה נכדים, היה כבר בגיל 24 מורה ומנהל בית ספר יסודי גדול בראש־העין. בחינוך החרדי הצעיר חש סיפוק רב. הוא ראה בכך את יעודו ולא היה לו רצון להמיר את שדה החינוך בעסקנות ציבורית. בכל זאת, התפתה יוסף מלמד להצעתו של הח"כ לשעבר, הרב יעקב מזרחי ז"ל, שהיה יו"ר המחלקה לעדות המזרח במרכז אגודת־ישראל.

יוסף מלמד ראה ברב המנוח מעין אב רוחני וחש כלפיו חובת קיום מצוות כיבוד אב. הוא נתבקש, במקביל לעיסוקיו בשדה החינוך, להיות עסקן ציבור בהתנדבות. בשעות הערב ניהל יוסף מלמד את מוסדות סניף אגודת־ישראל. בעקבות הצלחתו בקידום הסניף נבחר למרכז אגודת־ישראל ומשמש חבר המרכז גם כיום, למרות שזה כשנתיים אינו פעיל עוד במרכז המפלגה וצמצם את פעילותו בסניף המקומי.

כשהחל מלמד בפעילותו המפלגתית בראש־העין, היה לאגודת־ישראל נציג אחד במועצה המקומית. מלמד הכפיל את הנציגות של אגודת־ישראל במועצה המקומית כשהתייצב לפני כ־20 שנה בראש הרשימה בבחירות למועצה. בעקבות הצלחה זו פרש מניהול בית הספר. נבחר לסגן ראש המועצה המקומית ולראש מחלקת החינוך של המועצה. בתפקידו החדש הוסיף להיות מעורה בשדה החינוך.

יוסף מלמד: „רגוע ושליו"

לפני 17 שנה, בהיותו בן 29, חולל „הפיכת חצר", שהדיחה את הרב שלום מנצורה מראשות המועצה. כעבור כשנה וחצי הצליח הרב מנצורה במהלך נגדי לשוב לראשות המועצה. מלמד לא ויתר ושוב הצליח כעבור כחצי שנה לגבור על הרב מנצורה ולרשת את כסאו.

עידן „הפיכות החצר" בראש־העין חלף בעקבות הנהגת בחירות אישיות לראשות הרשויות המקומיות בנובמבר 1977. יוסף מלמד נבחר פעמיים לראש המועצה בבחירות אישיות. בהתמודדות השלישית לפני שנתיים כשל.

כיום הוא מנהל את עסקיו של בנו במפעל קטן לחומרי בניה וגם עוסק בקבלנות של עבודות בניה. הוא מרוצה מהמהפך שחל במעמדו: „היום אני רגוע ושליו. אין מטרידים אותי בשעות הקטנות של הלילה בטיפול בנושאים מוניציפאליים. יש לי זמן להקדיש שעתיים עד שלוש ללימודים יום יום. דבר שלא יכולתי לעשות כאשר הייתי ראש מועצה. אני משתדל להיות יותר בכל האפשר עם משפחתי ולהשלים את אשר החסרתי במשך שנים רבות של עסקנות ציבורית. מהמהפך הזה מרוצה גם משפחתי והיא עושה הכל שלא אתפתה עוד להיות מועמד בבחירות הבאות לראשות המועצה".

هكذا من الاصل

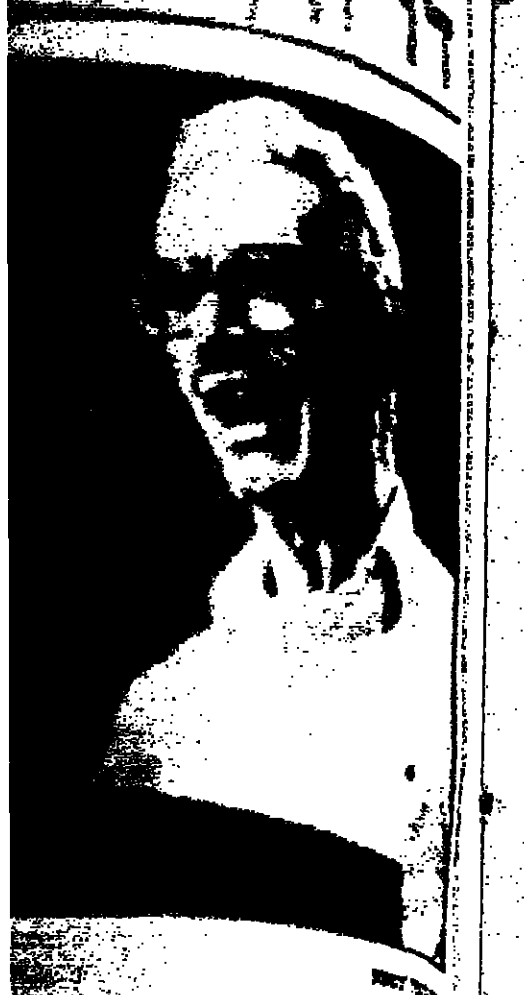

הצוות שלא שולף מהמותן

מקורבי פרס: „מרוצים מהצוות" ■ מקורבי שמיר: „לדיונים שלו אין תרומה מעשית" ■ בלשכת שר החוץ מתייחסים בחשדנות רבה למסמכים שפרופ' סיוון חתום עליהם ■ היריבות בין המערך לליכוד מקשה על ניצולו הפעיל של הגוף הזה ■ מאז חידוש המאמצים להחיות את מהלכי המו"מ לשלום, נתרבו הפניות של משרד ראש הממשלה אל הצוות

פרופ' עמנואל סיוון: יועץ מחוץ למערכת (צילום: יוסי זמיר)

איך עובד צוות החשיבה, המכונה „פורום אברשה", שממנו יוצאות ההערכות המתגלגלות לניירות המונחים לפני ראש הממשלה ■ „המסמך שהודלף לא נולד אצלנו", אומרים משתתפים בצוות ■ „נכון שהיו מחשבות בכיוון זה, אך גם לפחות בעוד שני כיוונים", אמר משתתף אחר ■ קווי הוויכוח לא מעמידים את אנשי המודיעין מול אנשי האקדמיה

מאת רפאל מן,
סופרו המדיני של „מעריב"

ביום ראשון השבוע, פחות מיממה לאחר נאומו של חוסיין בפרלמנט ברבת־עמון, הונח על שולחנו של ראש הממשלה מסמך המנתח את משמעות דבריו של מלך ירדן. כותב המסמך קבע כי חוסיין רומז בבירור על כוונתו לקבל על עצמו תפקיד מרכזי בטיפול בנושא הפלשתינאי. אולי על חשבון החלשת מעמדו של אש"ף. את המסמך כתב ההסטוריון והמזרחן פרופ' עמנואל סיוון, אחד מיועציו של שמעון פרס מחוץ למערכת הממשלתית.

אחת לשבוע, לעיתים בתדירות נמוכה יותר, יושב פרופ' סיוון בראש קבוצת מומחים המתכנסת בירושלים כדי לדון בהערכות מודיעין על המצב הבינלאומי האזורי, כדי לבחון השלכות אפשריות של מהלכים ישראליים. במפגשים אלה משתתפים נציגי מה שמכונה „קהילת המודיעין". לצד אנשי אקדמיה. לצידו של פרופ' סיוון משתתפים, בין היתר, המזרחן פרופ' משה מעוז והסוציולוג פרופ' גור עופר.

בעגה הירושלמית מכונה הקבוצה „פורום אברשה", כשם החיבה של מנכ"ל משרד ראש הממשלה אלוף (מיל.) אברהם טמיר המזמן את החבורה לדיונים, טמיר עצמו ועמיתיו במשרד ראש הממשלה מעדיפים את הכותרת „צוות חשיבה".

כאשר פורסמו לראשונה פרטים על המסמך שהוכן בלשכת ראש הממשלה. הכולל הצעה להסדר־ביניים שעיקרו שיתוף ישראלי־ירדני בניהול ענייני יו"ש ועזה. הושמעה הערכה כאילו זה נולד ב„פורום "אברשה". אנשים המעורבים בפעילות הצוות הכחישו זאת נמרצות. משתתפים אחרים אישרו כי רעיונות שונים על הסדר־ביניים אפשרי אכן נבחנו בדיונים שונים במסגרת זו. אך לא שם גובשה ההצעה שהודלפה. „נכון שהיו מחשבות בכיוון הזה, אך גם לפחות עוד בשני כיוונים", אמר אחד המשתתפים.

במשרד ראש הממשלה, שבו אין מכחישים את דבר קיומו של המסמך (אשר נכתב ככל הידוע ע"י המנכ"ל טמיר עצמו), מדגישים כי „צוות החשיבה" איננו גוף העוסק בתכנון מדיניות ובהגשת הצעות פעולה לראש הממשלה.

איש מן המשתתפים בפורום איננו מוכן להתראיין על עבודת צוות החשיבה. „סיכויי הצלחתו של פורום כזה עולים ככל שממעטים לדבר בו", אמר אחד המשתתפים.

אולם נראה כי „צוות החשיבה" קיבל על עצמו לעסוק בשני תחומים. האחד הוא עיון ובחינה של הערכות המודיעין בנושאים מרכזיים הנוגעים להערכה מדינית. מדובר בביתוח וסיכום הערכות שונות המובעות בקהילת המודיעין, בחינת הבדלי הערכות בין הגופים השונים, והעברת סיכומים תמציתיים לראש הממשלה, המסבירים את שורש חילוקי הדיעות.

בעבר כיהן ליד ראש הממשלה יועץ לענייני מודיעין, אשר בחינה כזו של החומר היתה בין תפקידיו המרכזיים. אולם מאז לא אויש התפקיד, היו במערכת גורמים שחשו בחסרונו, בעיקר כדי לגשר על הפער בין ספקי המודיעין לבין צרכניו, מקבלי ההחלטות.

הישיבה הקבועה של "צוות החשיבה" נפתחת בהרצאת שנושא אחד מאנשי קהילת המודיעין על הנושא הנדון. אחר כך מציגים יתר אנשי קהילת המודיעין, איש איש את הערכתו ואת התיחסות הגוף שהוא מייצג למידע. לאחר הצגת הדברים נפתח דיון, שבו משתלבים אנשי האקדמיה, כולם בעלי מומחיות בנושאים הנדונים. רוב הפרופסורים הם בעלי נסיון קודם בעבודת מודיעין, ויש להם גישה לחומר מסווג גם בתוקף שירותם במילואים.

בדרך כלל אין בריתות קבועות בין משתתפי הפורום. קווי הוויכוח אינם מעמידים את אנשי המודיעין מול אנשי האקדמיה דווקא. בין הנושאים שנדונו בהרחבה – המצב במפרץ הפרסי, ההתפתחויות במלחמת עיראק־אירן, המצב בסוריה.

בסופו של כל דיון כזה מסכם היו"ר, פרופ' סיוון, את הדברים ואחר כך מעלה על הכתב את הנקודות השונות שהעלו המשתתפים.

תחום הפעילות השני שבו עוסק הצוות הוא נסיון לבחון תגובות אפשריות של הצד הערבי למהלכים שונים ששוקלים מקבלי ההחלטות. זהו נסיון למסד בירורים מסוג זה הנערכים, למשל, בין שר הבטחון לראש אמ"ן כאשר „נבחנים מהלכים אפשריים והמערכת הפוליטית מבקשת לשמוע הערכות על תגובה אפשרית.

בעגת הביון האמריקני נוהגים לדבר על „נט אססמנט", הערכות מודיעין העוברות תהליך של סינון ועיבוד כדי להתאימן לצרכים ספציפיים של מקבלי ההחלטות. צוות החשיבה מנסה למלא תפקיד מסוג זה. בחודשים האחרונים, מאז נתחדשו המאמצים הפעילים להחיות את תהליך השלום, נתרבו הפניות של לשכת ראש הממשלה אל הצוות. המסמכים שמעביר הצוות מסייעים בהכנת הצעות מדיניות המנוסחות במשרדו של המנכ"ל טמיר.

לעיתים, כאשר נדרש הצוות להעביר לראה"מ הערכה בנושא דחוף, אין מכנסים את „המליאה", אלא הפרופ' סיוון, בהתייעצות עם חלק מן המשתתפים הקבועים, מכין נייר המועבר לעיונו של פרס. לעיתים גם לעיונם של מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, שר הבטחון יצחק רבין וחברי הקבינט המצומצם.

בחוגו הקרוב של ראש הממשלה מביעים שביעות רצון מן הצוות. לעומת זאת, בלשכת שר החוץ אין מייחסים לו כל חשיבות. „לדיונים שם אין כל תרומה מעשית", אומרים מקורבי שמיר. „יתכן שהתרומה היחידה שלו היא לניירות שמכין אחר כך אברשה טמיר". מנהל המרכז למחקר מדיני במשרד, אריה לוין, השתתף בדיוני הפורום פעם אחת מאז נכנס לתפקידו לפני שבועות אחדים. כך נהג לעשות קודמו, יצחק אורון.

מרבית ההערכות שמגובשות במרכז למחקר מדיני במשרד החוץ שונות מאלה הרווחות במשרד ראש הממשלה. בולטת במיוחד בחודשים האחרונים ספקנותם של אנשי משרד החוץ לגבי אפשרות הסכמה ירדנית למו"מ ישיר עם ישראל בלי השתתפות אש"ף. הערכה זו תואמת – במקרה או שלא במקרה – את תפישתו של יצחק שמיר. בלשכתו מתייחסים בחשדנות רבה למסמכים בחתימת פרופ' סיוון, ומביעים תקווה כי ראש הממשלה קורא במקביל גם את הערכות המרכז למחקר מדיני המשוגרות אליו בקביעות.

בממשלה בהרכב אחר ניתן היה לנצל וודאי ביעילות רבה יותר גוף דוגמת צוות החשיבה, אולי במתכונת־זוטא למועצה לבטחון לאומי. אולם היריבות הפוליטית והמימסדית בין חלקי ממשלת האחדות מקשה על ניצולו היעיל. „זה אולי גוף בלתי פורמאלי לזריקת רעיונות ובזיונים", אומרים בלשכת שר החוץ. אך בלשכת ראש הממשלה מקווים כי בשנה הראשונה לפעילות הצוות התחיל להתמסד, גם אם רק חלקית, היבט נוסף של עבודת מטה מסודרת המסייע לקבלת החלטות בלי שליפות מהמותן.

„קואליציה מוזרה" בין וייצמן והתחיה

הדלפת נייר העבודה ל„התחיה" ולאריק שרון, נועדה ליצור ברית משונה ■ בין מתנגדי ממשלת האחדות שבשלטון – וייצמן וטמיר – לבין חסידי שלמות הארץ הקיצוניים, אנשי „התחיה" ואריאל שרון ■ בעקבות ההדלפה נוצר מתח בין לשכת ראש הממשלה לבין לשכת המנכ"ל ולשכתו של וייצמן

מאת אבינועם בר־יוסף

ההדלפה של „התכנית להסדר־ביניים עם ירדן" ונייר העבודה שהכין מנכ"ל משרד ראש הממשלה אברשה טמיר והסערה שפרצה בישראל בעקבותיהם, עוררו מתח לא רק בין שרי הליכוד. גם במשרד ראש הממשלה לא שוררת עוד אותה הרמוניה בין לשכת ראש הממשלה לבין מנכ"ל המשרד אברשה טמיר והאיש שהביא אותו לשם, השר עזר וייצמן.

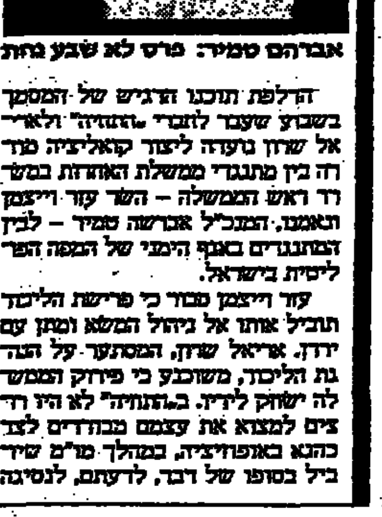

אברהם טמיר: פרס לא שבע נחת

הדלפת תוכנו הרגיש של המסמך בשבוע שעבר לחברי „התחיה" ולאריאל שרון נועדה ליצור קואליציה מוזרה בין מתנגדי ממשלת האחדות במשרד ראש הממשלה – השר עזר וייצמן ואנשיו, המנכ"ל אברשה טמיר – לבין המתנגדים באגף הימני של המפה הפוליטית בישראל.

עזר וייצמן סבור כי פרישת הליכוד תוביל אותו אל ניהול המשא ומתן עם ירדן. אריאל שרון, המסתער על הנהגת הליכוד, משוכנע כי פירוק הממשלה ישחק לידיו. ב„התחיה" לא היו רוצים למצוא את עצמם מבודדים לצד כהנא באופוזיציה, במהלך מו"מ שיוביל בסופו של דבר, לדעתם, לנסיגה גדולה משטחים ביהודה ושומרון.

זה הרקע להדלפת המסמך ל„התחיה" וללשכתו של שרון.

דובר משרד ראש הממשלה ברוך אשכנזי, סרב אתמול להגיב על פרשת ההדלפות: „אנחנו לא מוכנים להתעסק עם זה". הוא אמר כי היות שאינו מוכן להגיב על הפרשה, לא יהיה מוכן גם לעסוק בשאלת המתח שנוצר בין לשכת ראה"מ לבין לשכת המנכ"ל ולשכת השר וייצמן בעקבות ההדלפה.

ראש הממשלה, שמעון פרס לא שבע נחת מן הפרסומים. ראש הממשלה ער לקשיים הפוליטיים הנגרמים מהליכה למשא ומתן של ממשלה צרה מול החזית הרחבה שארגנו אריק שרון ואנשי „התחיה".

פרס ומקורביו תולים תקוות רבות בתכנית המתבססת על נייר העבודה של טמיר. אולם גם בלשכתו וגם בלשכותיהם של שמיר וארנס התייחסו בחומרה רבה להדלפה, שיצרה לדעתם שיתוף ציני על מנת לקדם אינטרסים פוליטיים צרים.

אנשי שרון אמרו: „עדיף לפוצץ את הכל עכשיו מאשר לתת לפרס יד להוצאת הליכוד מן התמונה בשלב [illegible] – סמוך לראשית הדו־שיח עם ירדן במסגרת ועידה בינלאומית [illegible]".

וייצמן סבור שפרישת הליכוד תביא אותו לניהול המו"מ עם ירדן ■ שרון משוכנע שפירוק הממשלה יחזק אותו ■ „התחיה" לא רוצה להישאר לבדה במאבק

החידון הבינלאומי לגבורת העם היהודי במלחמת העולם השניה
ביוזמת הסתדרות העובדים הלאומית

מנהלי בתי ספר, מורים, תלמידים

- *ההרשמה לחידון הבינלאומי לגבורת העם היהודי במלחמת העולם השניה נמשכת.*
- *ההרשמה תסתיים ב־8.12.1985, א' חנוכה כ"ה בכסלו.*
- *עד כה נרשמו למעלה מ־160 בתי־ספר מכל רחבי הארץ ומכל המיגזרים, ומאות תלמידים נרשמו באופן פרטי.*
- *כולם לומדים על עלילות הגבורה והמרד בגאצים.*
- *עדיין ניתן להצטרף למפעל חינוכי חשוב זה.*
- *החידון הבינלאומי ישודר בטלוויזיה ביום השואה, בהשתתפות בני נוער מכל העולם.*

הכתובת להרשמה: החידון לגבורה יהודית
רח' שפרינצק 23, ת"א, טל. 258351
או: רח' גאולה 32, ת"א, טל. 660240.

בשיתוף: יד ושם, בית לוחמי הגטאות, משואה, מורשת, הארגון העולמי של לוחמים יהודיים, פרטיזנים ואסירי המחנות, מוזיאון הלוחמים והפרטיזנים, המחלקה לחינוך ותרבות בגולה – ההסתדרות הציונית העולמית. מעריב

דו"ח / אמנון אברמוביץ'

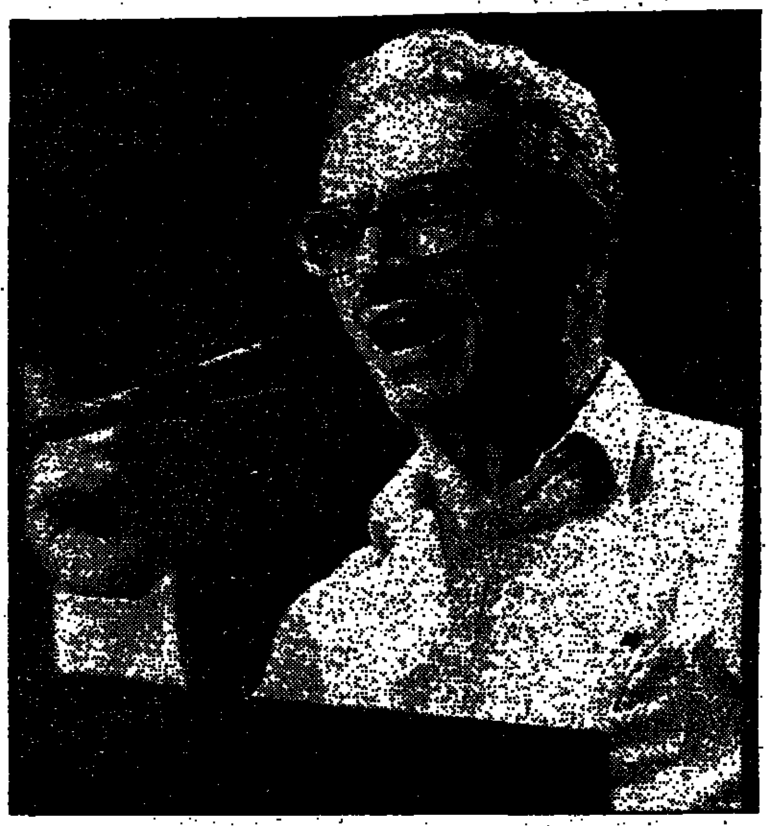

קיסר: מעשה ונשמע

העצני: מחפש ער"ד

נאמן: תושב־מבקר

סנוב, לשחות כבר למדת ?

המקומון "אלף יוד", היוצא באריאל, הוא אסופת מודעות. המאמרים שישנם שם, בכל שישנם, אינם אלא מילוי למוד־עות. מסמרות של קיסינג' בכפר־סבא, חרסינות באור־יהודה ומקלחונים בפתח־תקווה. המאמר הגורלי, שיעלה לבעל הדפוס באיבוד פרנסה או הלשנה, נכ־תב על ידי מ. בן־ישראל. במידה שקיים דבר כזה, הוא נושא שם של כושי עברי.

פעיל התנחלויות הפנה אותי השבוע להתבטאות של פרופ' עזי צמת, מרצה לפילוסופיה באוניברסיטת ירושלים, אשר בכתב־עת עיוני לבעיות חברה מצו־טט כמי שאמר, שיש לפעול נגד סיפוח בדרך של אי־ציות וסבוטאז'. מי שלא ינ־הג כך, אמר פרופ' צמת, הוא כמאמר מפ־על־הפיס, שותף.

בירקע של דפי־הזהב "אלף יוד", שלא כמו מאחורי דברי צמת, עומד יישוב מצויד בנשק ובהשראה אלוהית. יישוב שתנועתו הבטחונית אוצרת תנועות אוד־זת טילים נגד טנקים.

בדיון שהתקיים השבוע במועצת יש"ע, נבחו פוזות ממוצצות החברים. אחת לכמה שבועות, כמו שעון־קוקיה, קם שם אליקים העצני ומציין הצעת החלטה, לפיה מי שיחזיר חלקים מיהודה ושומרון ייחשב שלטון בלתי חוקי. הנהמה של העצני מתוגברת במסמך פסאודו־משפטי : חוק השבות מדבר על עליה לארץ ולא למדינה. כל בר־דעת יבין, כמובן, שעס־קינן בדבר איוולת. על־פי הגיון העצני ניתן לומר שעד יוני '67 תמכה ישראל בעליית יהודים לממלכת ירדן.

פעילי ההתנחלות בגדה מפולגים בהתפלגות לבנטית : יש שם "אמל" (יואל ברנן, ישראל הראל) ויש שם "חיז־באללה" (העצני). כאשר משופשפי גוש אמונים וותיקיו פוסחים, גם מסיבות טאקטיות, בין שני המחנות.

עתניאל (עתני) שנלר, מזכיר מועצת יש"ע, הוא שפוט של העצני. ולכן זוקף לחובתו לא מעט התבטאויות קיצוניות. עתניאל שנלר, אומרים לי, יהיה מוכן להחזיר חלקים מיהודה ושומרון תמורת הופעה בטלוויזיה.

המאמר ב"אלף יוד" וישיבת המועצה שאחריו, קלעו את המימסד ההתנחלותי לבעיה. זה זמן רב שהם מצויים במאמץ שתכליתו למנוע הישמטות אל שולי המחנה. הנה באות נקרע הפרגוד. מאגר ההתנחלות הרעיוני יבש זה מכבר. רוב רובם של ארבעים ושניים אלף שוכני יהודה ושומרון הם מתנחלי הטבת תנאי דיור. שערוריות, יודעים לוינגר ושות', לא תבאנה מתנחלים. וכאן לא תושיע אפילו המאזונה (דניאלה וייס).

שים לב, אמר לי מתנחל מיתולוגי, מי שידבר בטלוויזיה על אזיזה בנשק היה חילוני מאריאל. גם העצני חילוני. אולי משום שהעצני איננו כומר־דת, הנב־נה עם גלדיית האימאמים, הוא מחוייב להתהדר באיומים ולנקוט קיצוניות.

גוש אמונים התברגן. אנשיו רואים את ימיהם כלים בטוב. מתוך וילות הם נוהמים לא מתוך אשקוביות. כמה מיוצ־אי אלון־מורה מתגוררים היום כבבתי מי־דות בקרומים־פיתות. וילות מסוגננות על־פי מיטב הטעם הישראלי הרע. במד־רונות הכנסת, ביום רביעי השבוע, שמעו את הרב לוינגר אומר. איזה מרי־מוזין. בהיישה ישבתי עזוב ובודד. אף אחד לא הצטרף אלי. הפכנו ל"אשרי יושבי ביתך".

ש"ב משפט ארגון הטרור היהודי ריב־רו על סכנת מלחמת אזרחים. אמרה, אמרנו, שהגוש יסחוף את תומכיו למאב־בק. היום יושבים חברי הארגון בתל־מונד כמו טאטועלאך. האיום של "אלף יוד" בנשק, כמו דברים שנשמעו שם במועצה, היו בכוונה, "תחזיקו אותי או שאני יו־רה". הם מסוגלים לנפץ שמשות מכוני־ות, למרוח דם על קירות בתים, לפוצץ אוטובוס על נוסעיו התמימים – אבל לצ־את למלחמה נגד צה"ל ? סנוב, לשחות כבר למדת ?

המהומה שקמה השבוע אחזה אותם חרדה ופלצות. דוחקי הקץ נכנסו למיגו־נה. רון נחמן, אריאל, טילפן ללשכת שר הבטחון לומר, שאנחנו לא חושבים כך, שיש כאן טעות.

חרף מדיניות משרד הבטחון בשט־חים, מגיעה מלה טובה לרבין. הוא רצה לסגור את "אלף יוד" מיד. אחר־כך נעתר ונועץ ביועץ המשפטי לממשלה. רבין מתעב את מנהיגי המתנחלים כלמידתם. הם הלא עירערו את סמכותו כראש־ממש־לה. והרי אלה אותם אנשים, עם אותם פרצופים, לפעמים עם אותם בגדים. אף אחד, באף ישיבה, לא מסוגל להחזיר את רבין לינוק בעצבנות מהסיגריה. רק רא־שי המתנחלים.

היום לראשי יש"ע ילמד משהו על הנחישות של פרס ורבין להסדר מדיני : אין הסדר בלי לנטרל את ראשי הפלאנ־גות היו"שיות. ואין הדוגמה נאותה כמו זו שניקרתה השבוע.

לחשודים ערבים אוטמים בתים. לא־לה צריך לאטום לפתות את הפיות.

לפני זה, רצוי מאוד להעלות את משכורות השוטרים, ומשרתי הקבע בצה"ל.

קום התנערה

את ערב הפתיחה החגיגי של ועידת ההסתדרות ליוותה הפגנה קטנה של מפוטרי "אתא". בדרך הטיפול בפרשת "אתא" מתמצה ההבדל בין ישראל קיסר למודיעי, ירוחם משל. משל היה מתקין עוד סורג לבניין הועד הפועל, מבקש מהמשטרה להגביר את השמירה על ביתו ומארגן לעצמו נסיעה לחו"ל. קיסר, פו־ליטיקאי, לא מתרגש מכמה מאות שבי־אים. יש לו את מפוטרי "אתא" ואולי גם מפוטרי "סולל בונה" (קיסר הביתה !). אלף, אלף חמש מאות איש בשביל פולי־טיקאי הם אלמנט זניח.

ועידת ההסתדרות, כל ועידת הסתד־רות, ולא חשוב על כמה המסכן שידברו, מלווה בין היתר בשטף הדפסות של חוב־רות יקרות ערך. לפני כעשר שנים – משל מזכ"ל, קיסר גזבר – התברר שספר הוועידה מכיל כמה מלים על המחלוקת משל – בן־אהרון. הספר הגיע לעיונו של משל שעות אחדות לפני פתיחת הוע־דה. מה עושים ? נושיב, אמר משל, את פקידות הועד הפועל ופקידיו שיתלשו את הדף. הבל, אמר קיסר, אף אחד ממי־לא לא קורא. הדף התלוש רק יזמין שא־לות.

גם בוועידה האחרונה הודפס ספר יקר, שאף אחד ממילא לא קורא.

לישראל קיסר יש הרבה חן והרבה רצון טוב. נבחר בזכות עצמו ומתגבר בוועידה, נשאלת השאלה אם יעלה בכש־רו להיות משהו. קיסר הוא מהפכן זהיר ואיטי. אלא שמהפכה, תהיה קטנה ומ־דורגת ככל שתהיה, שורפת באשה את מחולליה. כאשר ישראל קיסר מדבר על שתי קדנציות, יש לקוות שאיננו רואה לנגד עיניו את התפקיד הבא. תסמונת "התפקיד הבא" איננה כוללת, בדרך כלל, מהפכה בתפקיד הנוכחי.

אם בודקים את השינוי באדרת ולא בגברת, הזינה ועידת ההסתדרות השבוע שנה משהו :

במקום לרוץ על האגף לאיגוד מקצו־עי – רגע בעובד. במשק ובחברה. במקום באגף הארגון ומועצות הפועלים – עסקו בכלליותה של ההסתדרות. אפילו האגף לתרבות וחינוך הופרד לשני אגפים נפר־דים. מעטים, כמובן, זוכרים שרק לפני שמונה שנים אוחדו שני האגפים הללו לאחד.

ערכאת השיפוט ההסתדרותית, שיאה של הרפורמה, תישא מעתה שמות חד־שים. הערכאה המחוזית תיקרא, רשות מחוזית. הערכאה הארצית, רשות ארצית. הרשות הארצית הוא שמו החדש של וע־דת הביקורת המרכזית. בראשה חייב לע־מוד משפטן (לא עורך־דין). גם היום עומד בראשה משפטן (לא עורך־דין).

בין ההסתדרות לבין חבריה מפרידים עסקניה. כדי להחזיר את ההסתדרות לחבריה, עליה לדלל את שורות עסקניה. ישנם כמה מקצועות בלי איגודים (מושכים), הרבה איגודים בלי מקצועות (פועלי העץ). לאחרונה פרש מתפקידו מזכיר איגוד פועלי העץ. במקום לקפוץ על המציאה ולאחד את פועלי העץ עם הבניין, מנה מזכיר חדש. עניינם של הפועלים לא קודם, אבל בעיית העסקן נפתרה.

בחור ששימש עוזר למזכיר איגוד פועלי הטקסטיל, מונה לאחרונה למזכיר איגוד היהלומים. ואני לא נכנס כאן לשאלת התאמת המזכירים לתפקידיהם. האם מדובר במזכיר שהוא מנהל, כלכלן, משפטן או די בכך שהוא "עממי".

השבוע, בשעת בוקר מאוחרת, הסתו־בבתי בבית הועד הפועל. הקומה הרבי־עית, אגף מזכירי האיגודים, היתה שומ־מה. לא שחיפשתי שם אנשים פעומי הכרת שליחות, פשוט חיפשתי אנשים.

במסורתנות ועידת ההסתדרות - המ־סורתנות הם תמיד הלב של כל ועידה וכינוס – עסקו בסוגיית ששים האחוזים. ישראל קיסר, לזכותו ייכתב, הציג דרי־שה לפיה, מי שמכהן בוועדה המרכזת שתי קדנציות ויותר, יצטרך לששים אחוז כדי להיבחר שוב. ההצבעה לצורך ששים האחוז נעשית במרכז המפלגה. הסתדרות השואפת להתקרב לחבריה צריכה היתה, כך הדעת נותנת, לערוך את ההצבעה במועצות פועלים.

הסתדרות המתיימרת להחזיר אליה את חבריה, לא צריכה אגף לשילוב עוב־דים במועצות־מנהלים. היא צריכה לשלב עובדים במועצות־מנהלים.

בשלהי מלחמת העולם הראשונה התורכים גירשו יהודים מבתיהם. חברי קיבוץ דגניה, בהנהגת א.ד. גורדון, מכרו למגורשים מזון במחיר מוזל. בשנים האחרונות נאלצו פנסיונרים להאבק בקרנות־הפנסיה ההסתדרותיות שעמדו עליהם לעשקם.

הצלחת מפלגת העבודה בנסיונה לגי־שר על הפער בינה לבין "הציבור", תלו־יה בישראל קיסר יותר מאשר בשמעון פרס. אני מנסה לתאר לעצמי את ההס־תדרות מחליטה על נסיגה מלבנון : היו מקימים אגפים, ועדות, וועדות־מישנה. היו מתמנים יו"רים, ממלאי־מקום, מזכי־רים – ונסיגה אין.

ערבות הדדית

בתחילת השבוע, כתפאורה מדרבנת לדיון הממשלתי על מצוקת החקלאים, חסמו מתיישבי הגולן כבישים, ובבקעת הירדן הבעירו צמיגים. ביטוי לתפישה מושרשת לפיה, אינך יכול להזיז כלום מבלי שקודם תשבור, תשרוף, תהרוס.

בנוסחה הזו יוצאים דופן הקיבוצ־קים. הקיבוצים נקלעו למצב כלכלי קשה. לתוך אותה מצוקה המאפיינת למעשה את המיגזר היצרני במשק. שערי הריבית האגריים, מסבירים לי, מייבשים כל חלקה יצרנית.

ההישרדות הכלכלית של הקיבוצים תתבסס על קיצוץ עמוק ברמת־החיים ועל שמונים מיליון הדולאר שהפסידו אצל דוד בלאס והאמורים להשתחרר בק־רוב מבנק דיסקונט.

אנשי הקיבוצים לא יצאו לרחוב. לא הבעירו צמיגים, לא זרקו ביצים ולא הש־מידו פרחים. הקיבוץ היה תותר, כנראה, אי תרבותי בחברה הישראלית. האידיאה בדבר נצחון הרעיון על היצר הוא פחות או יותר דפוס־חיים.

אחד מבכירי התק"ם אמר לי השבוע שאף קיבוץ לא יפשוט רגל. הערבות ההדדית, הוא אמר, אל תשכח את הער־בות ההדדית.

שאלתי אם לא נשמעים דיבורים על „כל קיבוץ לגורלו". אם בחדרי־האוכל לא אומרים, למה אני צריך להפסיד נסי־עה לחו"ל, בגלל הגזבר השלומיאל של המשק ההוא.

יש פה ושם קיטורים, הוא אמר. על הראשים, בחדרי־האוכל. אבל אף קיבוץ טרם יצא עם החלטת אסיפת־חברים. הנה, הוא אמר, כפר־עזה, קיבוץ מבוסס. מיפ־על "כפרית". נענה לדרישה לדחות את בניית חדר־האוכל החדש.

על אמת־המידה הציבורית בהן נמד־דים הקיבוצים תעיד העובדה הבאה : הביטוח ההדדי של המושבים הפסיד 39 מיליון דולאר או יותר מזה בשל ניהול כושל . העתונות עברה על כך בקול ענות חלושה. נתאר לעצמנו מה היה מתרחש אילו דובר בקיבוצים. הרי הסק־אנדל הזה עולה בחומרתו על פרשת הקיבוצים וקרן אש"ת.

ג'ט לאג

פרסום שנתנו אנשי "התחיה" לדבר קיומו של מסמך. אחד מני רבים, העוסק באפשרות, אחת מני רבות, של שלטון ישראלי־ירדני משותף בגדה המערבית – העניק לתנועת "התחיה" צביון פטריו־טי־בטחוני. כאילו יש לה קשרים סמויים עם גורמי בטחון המחלקים עימה את חר־דותיהם לגורל ארץ־ישראל.

פרופסור יובל נאמן הצטלם כמצוי ובקי במסדרונות הבטחון והמימשל.

הרי פרופ' נאמן אינו אלא תושב־מב־קר. חצי שנה בארץ־ישראל, חצי שנה, אם לא יותר, באמריקה. פרופ' נאמן מד־בר אנגלית עם עודף הפרלמנטרי. לא בדקתי, אך לא אתפלא אם מפאת נסיעו־תיו הארוכות התכופות הוא אפילו איננו מזיז את מחוגי שעונו להתאימם לשעון ישראל.

כשאני שומע את יובל נאמן מדבר, לעולם איני יודע אם זו תפישה סהרורית שכזו או שאולי זה ג'ט־לאג.

מעריב
התאחדות הסופרים במדינת ישראל
הסקציה של סופרים כותבי רוסית
המחלקה להסברה – ההסתדרות הציונית העולמית
קרן אביעזר

מכריזים על
הפרס השנתי לפובליציסטיקה בלשון הרוסית בישראל לשנת תשמ"ו
ע"ש אריה דיסנצ'יק ז"ל עורכו השני של מעריב

סופרים ועיתונאים כותבי רוסית החיים במדינת ישראל, מוזמנים לשלוח מאמר או קטע מפרוזה דוקומנטרית חדש, או שפורסם לראשונה בשנת 1985. על המאמר להיות מודפס במכונת כתיבה בשפה הרוסית ולכלול לא יותר מ־5 עמודים.

נושא המאמר או היצירה :
„העולה מברה"מ ודמוקרטיה בישראל"

את המאמר יש לשלוח בהתאם להנחיות הבאות :
- ללא ציון שם המחבר או כל סימן מזהה אלא בציון סימן היכר או שם משאל.
- שם כותב המאמר יוכנס לתוך מעטפה סגורה שעליה יופיע סימן ההיכר או השם המושאל.
- כל משתתף רשאי לשלוח מאמר אחד בלבד.
- המאמר והמעטפה יישלחו ללא ציון שם השולח לפי הכתובת: הסוכנות היהודית, המחלקה להסברה, ת.ד. 92 ירושלים 920–91 עבור „פרס שנתי".
- המאמר הזוכה יתורגם ויפורסם בשפה העברית וישא פרס כספי בסך ‎$ 500.-
- מועד אחרון למשלוח החומר: 31 בינואר 1986.

האלוף שלא שב ממסדר הנצחון

השבוע לפני 29 שנה, בדרכו הביתה ממסדר הנצחון במערכת סיני, בשארם א־שייח, התרסק מטוסו של אלוף פיקוד דרום, אסף שמחוני, בשטח ירדן ■ חבריו לנשק, מימי הפלמ"ח, מלחמת השחרור ומבצע קדש, מספרים על האדם והלוחם שעל קברו הפתוח אמר דוד בן־גוריון: „אהוב נפשי, אסף שמחוני, אלוף הנצחון"...

אסף שמחוני ז"ל: „שקט נפשי, חיוך תמידי, תמיד בראש"

מאת יוסף ולטר,
סופרו הצבאי של „מעריב"

בביתה של יהודית שמחונית, בקבוצת גבע שבעמק, הזמן כמו עמד מלכת. 29 שנים חלפו מאז היום שבו נסחף מטוס הפייפר של אלוף פיקוד הדרום, האלוף אסף שמחוני, לשטח ירדן והתרסק. הכאב נותר כשהיה.

יהודית שמחונית, אמו של חייל. היום, כמו אז. היא נושאת את כאבה בקרבה, בלי תחושת מרירות, בלי לנסות לתלות את האשם במישהו. גישתה פטאליסטית־משהו. כפי שנפרדה מאסף לפני שנות דור, בהיותו נער בתל־יוסף, כאשר הלך להגן על המולדת.

יהודית קורצה מהחומר של דור הנפילים. בת 84. סבתא ל־6 נכדים ול־17 נינים, מקובלת ואהובה על הכל. דומה שהזמן לא כופף את קומתה, שהמכות הרבות שידעה בחייה לא הכריעו את רוחה. דיקנתה יפה. החיוניות זורמת ממנה ומקרינה על הסובבים אותה. דיבורה רהוט, זכרונה קולח, סיפוריה ספוגים בניחוחות ארץ־ישראל של פעם, מלאי נשמה יתירה. דור הראשונים.

הריהוט בביתה פשוט. הקירות עמוסים מדפי ספרים. מאחת הפינות ניבטת תמונתו של אסף. פנים עגולים, מחייכים, שיער קצוץ ששיבה זרקה בו. „זמן לא רב לפני מבצע קדש", היא נזכרת, שהה אסף באנגליה. הוא למד שם בבית הספר לפיקוד ומטה. היו לו תכניות לסייר באירופה ולבקר באתרים רבים. לפתע, ביום בהיר, הוא מודיע לנו שעליו לשוב ארצה, ברחיפות, כיוון שמשה דיין, הרמטכ"ל, קורא לו. מאד הצטערתי. היתה לי הרגשה שמשהו גדול מתבשל. בשובו נתמנה אסף לאלוף פיקוד דרום. מיד אחר כך פרצה מלחמת קדש".

בן 34 היה אסף בנפלו. במותו, הסתלק אחד המפקדים הנועזים שהיו אי פעם בצה"ל. אריאל שרון, שהיה מפקד חטיבת הצנחנים במבצע קדש אמר עליו כי אילו נשאר אסף בחיים, היה יורש את דיין כרמטכ"ל. הוא מת בדרך שהלמה אותו – בסערה.

חבריו אומרים עליו כי הוא נולד חייל. את דרכו הצבאית התחיל למעשה בגיל 16, במושב נהלל. כשפרצו מאורעות 36', אירגן אסף את מרד הבנים נגד הישיבה על ספסל הלימודים. בנאום חוצב להבות קרא הנער לחבריו לאחוז בנשק. „בימי רצח ודמים. עת משתוללות כנופיות ערביות בהתקפות על ישובים יהודיים, לא לנו, בני 15־16, לעסוק בתורה ולהיות בין חובשי ספסל הלימודים, וההורים יעמדו בשער ויגנו. עלינו לצאת מחוץ לתחומי המשק ולקדם פני אוייב".

לימים, השתתף באופן פעיל בהגנה, בימי המאורעות. היה בין הראשונים שהצטרפו לפלמ"ח. השתתף בפלישה לסוריה, כדי לחבל במטרות מאחורי קווי כוחות וישי. הוא הדריך בקורסים רבים והיה ממניחי התשתית להקמת קאדר של מפקדים.

חבר הכנסת נחמן רז, יו"ר וועדת החינוך של הכנסת, היה ידיד נעורים. הוא זוכר אותו כדמות רומנטית בחברת הילדים בתל־יוסף. הוא מספר: „משפחת שמחוני הגיעה למשק מנהלל. אסף התבלט, עד מהרה, כנער חזק וספורטאי מצטיין. לא אשכח את מחנה הקיץ של ילדי העמק שנערך ב־1939 למרגלות הגלבוע. אסף היה ממארגני המחנה. באימונים בהטלת רימון, נפצע אחד הילדים. אסף עשה את כל הדרך למשק בריצה, כדי להזעיק עזרה. הודות לעזרה המהירה שהגיעה, ניצלו חיי הילד".

אסף המשיך לטפס בסולם הפיקוד. ב־1945, התמנה למפקד הגדנ"ע באיזור חיפה. מארגן ומשתתף בפעולות, פעיל במאבק נגד הבריטים. בשבת השחורה, נעצר בידי הבריטים והובל למחנה המעצר בעתלית ומשם לרפיח. בפרוץ מלחמת השיחרור, פקד על פלוגה בגדוד הראשון של הפלמ"ח ואחר כך היה מפקד הגדוד.

סיפורים רבים נקשרו בשמו. אסף השתתף ביותר מ־40 קרבות. בכולם התבלט כלוחם נועז וכמפקד. בשנת 1941 ביקשו הבריטים את עזרת היישוב בהכנותיהם לפלישה לסוריה וללבנון. אסף גוייס למחלקה הראשונה של הפלוגה הראשונה בפלמ"ח. המשימה הראשונה היתה לחדור לסוריה למטרות ריגול, סיור וחבלה. על החוליה של אסף הוטל לחבל בקשר הטלפון והטלגרף מעבר לגבול.

בליל עלטה מצא עצמו צועד לבדו לעבר נקודה שצויינה על הכביש השומם. הוא טיפס על עמוד חשמל והתחיל לנתק חוטים. לפתע הבליח אור קלוש בחשיכה. אסף נצמד לעמוד הקר. סיור צרפתי ממונע התקדם לקראתו. לרדת כבר לא יספיק. כאשר חלף הסיור על פניו, בלי שיתגלה, המשיך בניתוק החוטים. בסיימו, נזכר כי חברים טובים שלו בחוליית החדירה הם בני חולתא, הסמוכה לגבול. אולי יזדקק המשק שלהם לחוטים? הוא שב על עקבותיו, גילגל את חוטי הטלפון ונשא אותם אל מעבר לגבול

אלוף (מיל.) יצחק חופי היה באותם ימים מפקד פלוגה ג' בגדוד הראשון של הפלמ"ח. הוא זוכר את אסף כבחור מסור, ישר בדבריו, צנוע ופשוט בהליכותיו. „אני זוכר אותו מהקרבות במשמר־העמק, שבהם ביצעה פלוגתו את החלק העיקרי בלחימה. בזמן הקרב של הגדוד הראשון, הוא היה הרוח החיה בפלוגה. הלך תמיד בראש והוביל את כולם. אפיינו אותו שקט נפשי וחיוך תמידי.

„קרב מלכיה, הקרב השני, היה קרב קשה ואכזרי. היו לנו נפגעים רבים. הלוחמים חדלו לירות במטרה. אסף השתיק את כולם והראה להם כיצד יורים במטרה. הלוחמים הביטו בו ועשו כמוהו. בתקופה שישבנו במלכיה, התקופה הקריטית של התחלת פלישת צבאות ערב, שררה אווירה קשה. אסף היה האופטימיסט בין מפקדי הגדוד.

„אחר כך ירדנו לסרפנד. אסף נתמנה לסגן מפקד הגדוד. מבחינתנו, מפקדי הפלוגות. הוא היה האיש שצריך היה לקבל את הפיקוד". אחר כך קיבל אותו. „את שרשרת הקרבות בנגב ניהל למעשה אסף. הוא ביצע את כל הפשיטות. יזם פעילות מתמדת".

חרף ההוקרה הרבה שרחשו לו בפלמ"ח, התהלך אסף בהרגשה כי מקפחים אותו, שקידומו נעצר בגלל היותו מפא"יניק. מספר נחמן רז: „בכמה הזדמנויות פגשתי את אסף והוא קבל באוזני שמקפחים אותו".

במלחמת השחרור השתתף בקרבות טירת צבי, משמר העמק, באיזור חיפה, שיחרור הגליל המערבי, טיהור הגליל מחילות קאוקג'י, כיבוש צפת, מלכיה, עמק בית־שאן, לוד ורמלה, פריצת הדרך לשערי הנגב. עד שערי עזה הגיע. בסוף מלחמת השחרור הועלה לדרגת סגן־אלוף. ב־1950 הועלה לאלוף משנה. עד לשנת '54 מילא שורה של תפקידים כמפקד חטיבות במרכז ובצפון הארץ וכממלא מקום אלוף פיקוד צפון.

ב־1954, קיבל חופשה מהצבא להשתלמות באוניברסיטה העברית בירושלים. כעבור זמן מה הועבר למטכ"ל בתפקיד סגן ראש אגף מבצעים. אחר כך יצא ללימודים באנגליה. לימודיו הופסקו, כאשר קרא לו דיין.

אסף התמנה לאלוף פיקוד דרום, מוכה טרור הפידאיון. היה הסיר פעולות התגמול. באחד הימים, כשנודע לו שסיור של צה"ל נתקל במארב והיסס להשיב באש, זימן אליו את מפקד הסיור והדיחו בו במקום.

אריאל שרון: „בן־גוריון אמר לי פעם שהוא רואה באסף מועמד טבעי לרמטכ"ל ■ לוא היה, יתכן שצה"ל היה מתפתח אחרת ■ במותו, נחלש מקומה של התחבולה והתחזקה הנטיה לפתור בעיות בכוח"

לא עבר זמן רב ומצא עצמו בהכנות למבצע קדש – מלחמתו האחרונה.

באותם ימים כתב לבנו יואב: „אתה מגיע השבוע לגיל 12. ילד בגיל הזה הוא כבר לא ילד. אני שומע מדי פעם עליך כשאני פוגש חברים מתל־יוסף. כולם מציינים שאתה עושה רושם טוב, נבון וכמעט בן־אדם. אצלי הכל בסדר. עובדים בימים ובלילות. מצב הבטחון לא הכי יציב. אתה ודאי קורא על כך בעתונים. ואם אתה מבין מה שאתה קורא, בוודאי אתה מרגיש שמצבה של המדינה הוא לא כל כך פשוט. אני מקווה שבשתגדל, העניינים יהיו יותר מסודרים. על כל פנים אני עושה כל מאמץ שזה כך יהיה. אם לא, גם לך נכונו חיים שאתה בעצמך לא יכול לדמיין אותם".

האלוף (מיל.) רחבעם זאבי, שימש כראש מטה בפיקוד הדרום בזמן ההכנות למבצע ובמהלכו. הוא מספר: „אסף מעולם לא החשיב את הדרגות. הוא דיבר עם הטבחים והנהגים באותה שפה שבה דיבר עם מפקדים בכירים. הוא היה ילד אמיתי של הקיבוץ שדיבר אל האדם. היה לו הגיון בריא וחיוך [illegible]. אסף לא היה קצין מטה אידיאלי. אבל היה לו הכשרון לקרוא את השטח, במישור הטופוגראפי הטקטי, כי הוא גדל כל ימיו בשדה ולא במשרד.

„הוא ניהל את הפיקוד בצורה הבריית. נתן סמכויות רחבות לכפופים לו, בלי לרדת לחייהם. הוא לימד אותי לראות את הדברים, את מהלכי הקרבות, מעבר לרמה הטקטית. בכל מהלך שעשה, הוא לקח בחשבון את ההיבטים המדיניים, במישור של יחסי ישראל־ערב. כיצד זה יתקבל בממשלה. אסף היה גורם שקול ומאוזן. פקודיו, כמוסי מלחמה צעירים, באו לא פעם בהצעות שונות ומשונות".

כבר בתחילת המלחמה התגלעו חילוקי דיעות חריפים בין אסף לבין הרמטכ"ל משה דיין, על רקע החלטתו של אלוף הפיקוד להטיל למערכה את חטיבה 7, בניגוד לתכנית המקורית, שקבעה כי העוצבה תשמש כעתודה בעור. בציר סבחה־קסיימה, תפעל חטיבה 4. לימים התברר כי הטלת עוצבת השריון למלחמה היתה ההחלטה החשובה ביותר שהכריעה את המלחמה.

האלוף ישעיהו גביש, אז רמ"ח מבצעים במטכ"ל: „לפיקוד דרום היו אז שתי אוגדות. האוגדה של חיים לסקוב, שלחמה בציר הצפוני והאוגדה של יהודה וולך, שלחמה בציר ניצנה. אבו־עגילה. כאשר את עיקר הנטל נשא הכוח המשוריין של גלינקה. המהלך הצבאי כלל בין היתר את חטיבה 4 בקסיימה וחטיבת הצנחנים שתנוע לכיוון המיתלה עם הצנחנים, וחטיבה 9 לשארם.

„כיוון שלא היינו בטוחים שהצרפתים והאנגלים ייכנסו למלחמה, תכננו להצניח את הצנחנים קרוב לתעלה ולהתחבר איתם דרך כונתילה. כאן עשה אסף מהלך בלתי רגיל בתיתו אישור לחטיבה 7 בפיקודו של אורי בן־ארי להיזז לכיוון אבו עגילה, מוקדם יותר מהמתוכנן. דיין כעס כי זה שיבש לו את תפיסת השלבים. הכוונה היתה לחכות ולראות מה יעשו הגויים. אבל אסף רצה לנצל את גורם ההפתעה לכיבוש אבו־עגילה – וזה הצליח".

רחבעם זאבי: „דיין לא היה מאושר מהמהלך הזה של אסף. יתר על כן, תוך כדי הלחימה דיווח אסף ישירות לבן־גוריון, שהיה אז רתוק למיטתו בביתו בתל־אביב. כאשר נפגשו בשדה, היה ביניהם ויכוח קשה מאד. הקשר הישיר עם בן־גוריון לא נעשה בגלל תככנות, אלא מתוך נאיביות. בן־גוריון אהב את אסף ונוצר ביניהם קשר אמיץ" („אהוב נפשי, אסף שמחוני, אלוף הנצחון", דברי דוד בן־גוריון ליד קברו של אסף).

ישעיהו גביש: „בן־גוריון קירב אליו את אסף מעבר למעמדו בצבא. כשנתמנה לאלוף הפיקוד, זה ניקר את העיניים לרבים".

השר אריאל שרון, מפקד חטיבת הצנחנים במבצע קדש: „אסף היה לוחם עז־נפש. לא אחד שטיפס דרך העסקנות בפלמ"ח. בן־גוריון אמר לי פעם שהוא רואה באסף מועמד טבעי לרמטכ"ל. לאו היה יוצא הדבר לפועל, ייתכן שצה"ל היה מתפתח בצורה שונה. לאסף היה תפקיד מכריע במלחמה ובנצחון, בהטילו את חטיבה 7 למערכה. היו כאלה שעשו מאמצים נואשים להמעיט מחלקו בנצחון. כר־פלוגתא עיקרי שלו היה משה דיין. היתה לאסף תרומה מכרעת בהכנסת הכוחות למערכה, מתכנון ועד להפעלה בלחץ של זמן, בנסיבות לא רגילות.

„פגשתי אותו אחרי המלחמה בביתו של בן־גוריון. לאסף היתה אז תקווה גדולה לשחרר את יהודה ושומרון. כאיש צבא הוא היה מעוז של תחבולה ועוצמה. במותו, נחלש מקומה של התחבולה בצה"ל, התחזקה ההליכה לכיוון של פתרון בעיות בכוח, בעוצמה. אילו נשאר בחיים, היה נותן משקל רב לדרכי פעולה מתוחכמות ונבונות".

אחרי קרב אבו־עגילה, מיהר אסף לרצועת עזה כדי לפקח על הלחימה של חטיבת מילואים. אחרי כיבוש המצרים חזר לפיקוד. שם פגש באחיו מנחם והסביר לו את מהלכי הקרבות. הם נפרדו, מאחלים לעצמם להתראות בבית בקרוב.

אלוף הפיקוד מיהר לתל אביב, לפגישה עם ראש הממשלה. אחר כך חזר לסיני. חטיבה 9 עשתה באותה עת את דרך התלאות לשארם א־שייח. בתום הקרבות המריא אסף עם אנשי פיקוד אחרים למיסדר הניצחון בשארם א־שייח. זה היה ב־6 בנובמבר 1956. אחרי המיסדר שב לתל־אביב במטוס פייפר קטן. הוא לא הגיע. הקשר עם המטוס נותק.

אחר כך פירסמה ירדן הודעה כי חיליה הפילו מטוס ישראלי שטס ליד עזון באיזור קלקיליה. דובר צה"ל הודיע אז כי מניחים שבגלל מזג האוויר הקשה וסערת החול, סטה המטוס מדרכו ונפל בשטח ירדן. כעבור יומיים החזירו הירדנים את גופותיהם של אסף שמחוני ושל סגן־אלוף אשר דרומי שטס איתו דרך מעבר מנדלבאום. אסף שמחוני נטמן בחלקה הצבאית בהר הרצל בירושלים.

אריאל שרון: „משה דיין לא הזמין את אסף למיסדר הסיום בשארם. אסף נפגע מאד, אבל הוא יצא לשם בכל זאת. כשהסתיים המיסדר, הוא לא רצה לחזור לתל־אביב במטוס של הרמטכ"ל, ובחר לטוס בפייפר שהביאו אל המוות".

„היתה שמחה גדולה, מדוע נעדר אסף?"

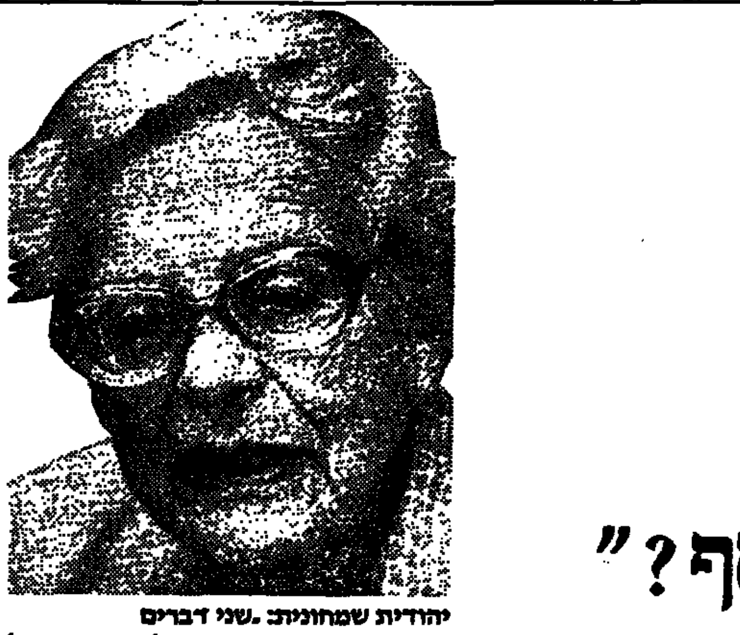
יהודית שמחונית: „שני דברים אינני רוצה לדעת"... (צילום: אורי קובה)

אחרי שאסף חזר מאנגליה, הוא ביקר אותנו, בפעם הראשונה האחרונה. ביום האחרון של חג הסוכות. חג שבו נולד ולכן נקרא שמו אסף. זמן לא רב לאחר מכן, נפלה עלינו הידיעה על מבצע קדש", מספרת יהודית, אמו של אסף.

את קולו שמענו לראשונה בשבת. כשעזה נכבשה. כתבי קול ישראל ראיינו אותו. קולו היה צרוד, הוא נשמע עייף. המערכה הסתיימה, המשימות הושגו – אמר. אחרי השידור הוצפנו בברכות ממכרים וידידים. הראיון שודר פעמים אין ספור. היתה שמחה גדולה. כבר ראינו את עצמנו נכנסים למסלול חיים נורמאלי.

אני נסעתי לישיבה בתל־אביב. שימשתי אז כחברת מזכירות מועצת הפועלות. בלילה סערה רוח רעה. היה מזג אוויר כתוי חם. אביכות כיסתה את השמיים ועל הפנים הצליפה רוח רוויית חול. למרות האווירה החגיגית ששררה סביבי, הייתי מדוכאה מאד. מאסף טרם שמענו דבר. התקשרתי עם מטה פיקוד הדרום. נאמר לי שאסף איננו ושאינם יכולים להתקשר עמו. נתקפתי דאגה, כי לאותו יום נקבעה ישיבת הכנסת לסיכום מבצע קדש, על ידי שר הבטחון. היה טבעי שצמרת צה"ל תהיה נוכחת בישיבה. מדוע נעדר אסף?

יצאתי את בניין הוועד הפועל והלכתי למרכז מפא"י ברחוב הירקון 110. חנה למרן הבחינה בדאגתי והקימה קשר עם הפיקוד. הפעם ענתה לי חיילת בקול מרגיע: הקמנו קשר עם אסף, הוא יגיע בקרוב למטה. נסעתי הביתה בהרגשת רווחה. סיפרתי למרדכי. בעלי, בנימה של ביקורת: הנה, אסף כבר גנרל גדול ובכל זאת יצא מהמטה בלי להבטיח קשר. בערבו של אותו יום באו אלי בבה אידלסון וחנה למרן, כדי לבשר לי. הן לא היו צריכות לדבר. כשראיתי אותן, כבר ידעתי.

לא יכול להיות דבר נורא יותר, מאשר כשנפתחת הדלת ומודיעים לך שאין לך יותר בן. אבל לגבי, הידיעה המרה לא היתה פתאומית. מאותו יום שיצא לפלישה לסוריה, והוא בן 19, היו חייו תלויים לו מנגד. כל השנים הכנתי את עצמי ליום שתיפתח הדלת. זכור לי. בהיותי בשליחות בארצות־הברית, שראיתי לפתע בדמיוני את אסף מוטל על צלע הר. בשובי נודע לי שאסף התנגש עם אופנועו על צלע הר ושכב שם פצוע. מצד אחד זה בלתי ניתן לתפיסה: אסף איננו. מצד שני, ידעתי: זהו, הגיעה שעתו.

אסף כאב במיוחד את נושא הנופלים. הוא העלה את הנושא בכל שיחה שלי איתו. באחד הימים סיפר לי כי הורי נער שנפל באו אליו למשק כדי לשאול על נפילת בנם. אסף התחמק מהמשק. הוא לא היה יכול להביט בעיניהם. כמו נשא את האשמה על כתפיו.

לפני שנים הייתי עסקנית ציבור. חברת הוועדה המרכזת של ההסתדרות, ראש המחלקה לקשרים בינלאומיים, ראש משלחת ההסתדרות בוינה, חברה בכנסת הראשונה ועוד. לפני כל הופעה שלי אהבתי לעשות שיחת הכנה עם אסף. הוא אהב את הצבא, ראה בו דבר יצירתי ומחנך.

שני דברים אינני רוצה לדעת עד היום: על מלחמת הגנרלים של אז ועל נסיבות המוות של אסף. מעולם לא התעניינתי. את אשר קרה אין להשיב. אילו נשאר בחיים, היה צפוי לו עתיד גדול. בן־גוריון אהב אותו מאד. באחת מישיבות מזכירות מפא"י הוא כתב לי: בנך הולך מחיל אל חיל. מנין לו כשרונות כאלה!

כזה היה אסף. העם גמל לו ביד נדיבה. ביטויים רבים ניתנו לכך במברקים, מכתבים, שירים ומפעלי הנצחה. ובעיקר – ילדים רבים, מכל שכבות הציבור, נקראו בשמו. הם העתיד. אילו רק ידענו שהם יחיו בעולם שאין בו מלחמות.

החודש ב״ספרי״

מבצעי נובמבר

מבצע ״מסדה״
30% ו־60% הנחה על ספרים של הוצאת מסדה.

רחוב ״סומסום״
אנו ממשיכים במבצע סומסום—35% הנחה על הספרים מסדרה זו.

״ריח של דפוס״
הנחה של 25% על 5 ספרים חדשים שהופיעו זה עתה!

מבצעים מקומיים
בכל סניף של רשת ״ספרי״ (למעט המרכז בר״ג) מתקיים מבצע הנחות מקומי בו ניתנות הנחות של 25% על מבחר ספרים מסוים.

בונאל־ריניאל

ל״ספרי״ תמיד כדאי לבוא!

מבחר ספרים חדשים שהופיעו באוקטובר

אדם

י	ג׳ינג׳י או חוליה ללא סיסמא	ג. רון פדר	7,510 ש׳
י	ג׳ינג׳י או המרגל מדירת הגג	ג. רון פדר	7,510 ש׳
י	ג׳ינג׳י או כולם מחפשים את גילי	ג. רון פדר	7,510 ש׳
י	ג׳ינג׳י או צער בעלי חיים	ג. רון פדר	7,510 ש׳
י	ג׳ינג׳י או המלשינים מכתה ב׳	ג. רון פדר	7,510 ש׳
י	ג׳ינג׳י או גונבי הצעצועים	ג. רון פדר	7,510 ש׳
י	ג׳ינג׳י או מפקד גיבור בבית	ג. רון פדר	7,510 ש׳
י	ג׳ינג׳י או אחד אפס לטובת מושיק	ג. רון פדר	7,510 ש׳
י	ג׳ינג׳י או לאן נעלמו ארגזי התפוזים	ג. רון פדר	7,510 ש׳
י	ג׳ינג׳י או מי מפחד מדודו	ג. רון פדר	7,510 ש׳
ע	התעמלות נשית	א. האריס	16,600 ש׳
ל	ספקטרום	א. גרייהם	19,420 ש׳

אור עם

ס	אדם וצילו	י. חנני	6,000 ש׳
מ	העלמה יוליה	א. סטרינברג	4,800 ש׳
מ	חשמלית ששמה תשוקה	ט. ויליאמס	4,800 ש׳
מ	פירוד זמני	ה. מיטלפונקט	4,800 ש׳
ל	תולדות עם ישראל בדורות האחרונים התנועה הלאומית חלק ב׳	מ. לפשיץ	11,100 ש׳

הקיבוץ המאוחד

ס	הנני, שלחני	עורך: י. מרגלית	13,120 ש׳
ש	רוח קטנה	ד. מינסטר	4,030 ש׳
ש	צורות	י. וולך	11,610 ש׳

זמורה ביתן מו״ל

ס	המובס	ג. קונראד	15,000 ש׳
ע	ילדי הגן בחצר	מ. האס	10,110 ש׳

כתר

י	אנשים עסוקים מאוד	ר. סקרי	21,890 ש׳
י	גומת החן של זהר	מ. שלו	11,440 ש׳
ע	הישראלים (אלבום — אנגלית)		64,000 ש׳
ס	חיים כרותים	א. הולסום	14,070 ש׳
י	יומנו של מוני העכבר	ת. ברדוד	10,420 ש׳

מאגנס

ע	איטליה (כרך הי חוב׳ 12)		14,490 ש׳
ע	דיוקן מצרי	ר. ידלין	17,600 ש׳
ע	מחקרי ירושלים במחשבת ישראל (כרך ד׳ א־ב)		10,177 ש׳

* בקרוב תפתח החנות החדשה שלנו בבית ליסין המחודש ברח׳ ויצמן בת״א

מעלות

ל	הדייג והדייגים ועוד סיפורים	4,787 ש׳
ל	פרקי תנועה	4,984 ש׳
ל	שיח סיפורים	6,138 ש׳

מרכז טכנולוגיה חינוכית

ל	לקרוא עוד ועוד טסה 3	6,578 ש׳
ל	לקרוא עתון... ועוד איך	6,900 ש׳

משרד הבטחון

ע	ויסות האנרגיה בגוף (אוני משודרת)	פ. קרייצר	4,840 ש׳
ע	מדוע איננו לומדים מן ההיסטוריה	ב. ה. לידל־הארט	9,100 ש׳
ס	על גחלים	ר. רגיואן	3,270 ש׳

מודן

ס	אלמנה	לין	12,290 ש׳
ס	הבנקאי	ד. פרנסיס	14,370 ש׳
ס	החוזה	ג׳. פרייר	14,370 ש׳
ס	יונה כנגד המוות	כ. ווד	12,290 ש׳
ע	מין ורגש	ד״ר מ. קארדה	38,400 ש׳
ס	סכנה	ד. פרנסיס	14,370 ש׳
ע	צאו מזה	ד״ר א. קאסורלה	16,600 ש׳

פועלים

י	ארבעה ימים של מתח	ז. ורדי	8,280 ש׳
ש	בשמים הגבוהים	ע. אברמובסקי	5,160 ש׳
ע	גננות משוחררות	ג. לוין	10,320 ש׳
ע	בדרכי היהודי הנצחי	י.ד. אברמסקי	16,560 ש׳
י	הפינגוין גוגו	ב. הרטלי	8,280 ש׳
ע	כנגד כולם	א. א. ריבלין	14,400 ש׳
ס	זליג מייקן ועגועיו אל המוות	א. לוי	5,160 ש׳
ע	ראשית הסכסוך ישראל־ערב	א. בארי	12,360 ש׳

צ׳ריקובר

ל	הנגב, ים המלח והערב — מדריך למורה	א. פטקין	2,000 ש׳
ל	השימוש במילון כמכשיר לימוד (אנגלית)	מ. בלוך	13,000 ש׳

* בקרוב יפתח מרתף ספרי ארץ ישראל בחנות ספרי שברחוב דיזנגוף בת״א

רשפים

ע	האהבה והתקוה	א. כהן	10,500 ש׳
ס	סוד המרתף	ש. יהודאי	7,370 ש׳
ס	פנים מכוערות במראה	א. כהן	11,750 ש׳

שלגי

ס	זכרונות העבר	ק. אוהרה	13,500 ש׳
ס	חשכת הלב האוהב	ש. לאמב	13,500 ש׳
ס	שלך באמנות	ק. ג׳יימסון	13,500 ש׳
ס	תן סיכוי לאהבה	א. תירון	13,500 ש׳

הוצאות שונות

ל	עברית בקלות (אחיאסף)	א. טירקל	18,000 ש׳
ע	דוד בן־גוריון — לקראת מדינה יהודית (אוני בן־גוריון)	א. גל	23,575 ש׳
ע	הודו, אמונות ודעות (הדר)	ח. שפילברג	25,000 ש׳
ל	תליים (יבנה)	ע. ישי	9,660 ש׳
ע	קרפ עם כל דבר (כנרת)		18,500 ש׳
ע	משפט פראג (מלוא)	ד״ר מ. קוטיק	21,100 ש׳
ס	נועה כבר גרה כאן (מעריב)	ת. אדמון	19,100 ש׳
ע	מורשת (סטימצקי)	א. אבן	51,040 ש׳
י	מסע הפלאים של נילס (2 כרי) (עם עובד)	ס. לגרלף	22,940 ש׳

״ספרי״
רמת־גן דרך ז׳בוטינסקי 31. ירושלים רח׳ שלומציון 4 (פינת שמאי), רח׳ הלל 16. תל־אביב רח׳ גאולה בניין 30, רח׳ דיזנגוף 72, שכונת התקוה - דרך ההגנה 67, רמת־אביב - מרכז מסחרי, רח׳ אחימאיר 27. נתניה רח׳ הרצל 34. באר שבע רח׳ ההסתדרות 38. רח׳ הרצל 42. חיפה רח׳ החלוץ 16. עפולה רח׳ ארלוזורוב 11. רחובות רח׳ הרצל 168. חולון רח׳ סוקולוב 79.

מפתח:
ס — ספרות · י — ילדים · ע — עיון, הגות
מ — מחזות · ש — שירה · ל — לימוד ועזר

22

האיש שחיפש את המוות

קטעים מספרו החדש של ד"ר אבנר פלק, „משה דיין האיש והאגדה" — ביוגראפיה פסיכואנאליטית של המנהיג, שהיה כמעט כל ימיו סמלה של ישראל הלוחמת, שיצא בהוצאת „כנה" — „ספריית מעריב" ■ ד"ר פלק מנסה להבין מדוע נמשך דיין כל חייו אל המוות ומדוע התגרה בו ■ הקטעים שמפרסם „מעריב" עוסקים בשתי תקופות בחיי דיין: איבוד עינו בקרב בסוריה והשיחות על השלום עם מצרים

מאת אבנר פלק

ביוני 1941, זמן קצר לאחר האסון של כ"ג יורדי הסירה, יצאו משה דיין ואנשיו לפעולה בסוריה שבה איבד את עינו השמאלית. כפי שכבר ראינו במקרים אחרים בחייו של משה, לא היתה הטראגדיה הזאת מקרית.

לאחר שיצא בראש יחידה קטנה (חמישה יהודים, עשרה אוסטראלים וערבי אחד) לסיור מעבר לקווי האויב, הם כבשו תחנת משטרה של הצרפתים. מספר דיין:

הצרפתים הרימו ידיהם, בכמה מהם היו פצועים. את שבויינו ריכזנו בקומה התחתונה ואת מכונת־היריה, שלא נפגעה, העלינו לגג. זו היתה עמדה רעה, אך נקודת־תצפית מצויינת...

הבניין שכבשנו היה מפקדה של הכוחות הצרפתיים שבאיזור זה. יחידותיהם נמצאו בקימה(?) על גבול ארץ ישראל, ערוכות להגנה נגד הפלישה הבריטית. הכביש (מראש הנקרה אל ביירות) כוסה חיילים צרפתיים ערוכים בעמדות הגנה על המתרסים.

(זלמן) מרט (אחד מחייליו של דיין) לקח אופנוע שחנה ליד הבניין ונסע צפונה, בכיוון הגבול, כדי להתקשר עם האנגלים. הוא נאלץ לחזור לאחר שנתקבל בגלגלי האופנוע ביריות. נוכחנו לדעת, שלא יעלה בידינו לפרוץ את מחסום הכביש. עלינו להחזיק במקומנו עד שיגיעו האנגלים.

הצרפתים הקיפו את הבניין והחלו מתקרבים אליו. המעלתי נגדם את מכונת היריה. נעמדתי באשנב חזקה. הסתכלתי במשקפת וחיפשתי את מקור האש. קלע רובה פגע במשקפת, והרסיסים של זכוכית ומתכת ריסקו את עיני השמאלית. לרגע שקעתי בערפל אך מיד שבתי להכרתי. שכבתי על הגג השטוח ומרט חבש, בתחבושות אישיות ובכביסה שמצא אתי, את פני, את עיני ואת אצבעות ידי...(משה דיין, 1976, עמ' 51).

אבל יש כמה אירוניות בסיפור הזה. למשל, לא מיוזמתו עלה מרט על האופנוע ורכב עליו; דיין הוא שפקד עליו לעשות זאת (טבת, 1971, עמ' 214). הוא יצא לדרך, כשקצין אוסטראלי רכוב על האופנוע מאחוריו. כמו כן, עצם כיבוש תחנת המשטרה לא היה מתפקידם: משימתם היתה לתפוס את הגשרים של איסקנדרונה, כ־10 קילומטרים צפונית לראש־הנקרה על כביש ראש־הנקרה־ביירות (ספר תולדות ההגנה, כרך ג', חלק ראשון, עמ' 366). הקרב על תחנת המשטרה, שהיתה על שפת הים סמוך לאיסקנדרונה, היה פרי יוזמתו של משה, שנטל את הפיקוד מן הקצין האוסטראלי, הסגן קיפין. הגשרים עצמם היו נטושים, כי הצרפתים שינו את תכניותיהם קודם לכן ופוצצו את הכביש בנקודה דרומית יותר, קרוב לראש־הנקרה; לכן הם סברו שאין להם צורך לשמור על הגשרים.

מדוע איפוא החליט משה לכבוש את תחנת המשטרה ולסכן את חייו ואת חיי אנשיו? מדוע התמקם על הגג, לאחר כיבוש התחנה, ובכך חשף את עצמו לאש כבדה של הכוחות הצרפתיים? מדוע השתמש במשקפת על מנת לאתר את מקור האש, כאשר יכול היה להיוועץ בחבריו שהיו ממוקמים בקומה התחתונה בבטחון יחסי? הוא שהציע את כיבוש התחנה, ואף כבש אותה כמעט במו ידיו, על־ידי כך שהטיל רימון־יד לתוך אשנב עליון של דלת אחד החדרים. שבתי טבת הבין שכל הפרשה היתה מעין כמעט־התאבדות של משה:

אם גבורה ביזמת משה, הרק משום שאץ לפעולה. „לעשות משהו". נער (משה חבריו) לעבור תחנת־המשטרה, הרי אז כמעט ושילם בגלל כך בחייו, ובכל מקום הטים על עצמו מה שבמשך שנים אחרות נחשב לו אומץ כבד. (טבת, 1971, עמ' 211)

נראה איפוא כי לאחר שהגיעו לגשרים ומצאום נטושים, הרגיש משה חסר אונים והיה לו צורך עז „לעשות משהו" — הוא מנגנון ההגנה הפנימי נגד הרגשה של חוסר־אונים. לכן הציע לכבוש את תחנת המשטרה. מכאן ואילך היתה התנהגותו התאבדותית.

זלמן מרט סיפר שהכל נעשה ביוזמתו של משה. הוא יצא לפעולה בבוקר ה־8 ביוני 1941 „בהרגשה שאנחנו מעצמות הברית הפולשות לסוריה" (משה דיין, 1976, עמ' 58). זו היתה ללא ספק הרגשת גדלות. עתה היה חייב לקיים במציאות את הדימיון הזה. גג הבניין היה בעל מעקה נמוך מאוד (כ־30 סנטימטרים). היה ברור שאי־אפשר למצוא מסתור מאחריו. גם אם שוכבים (משה עמד). משה טען כי היה חשוב לו לראות מה קורה מסביבו, וזאת היה יכול לעשות רק מן הגג.

מעניין שבקטע המצוטט לעיל כתב משה שמרט „לקח אופנוע... ונסע צפונה, בכיוון הגבול". למעשה היה הגבול 10 קילומטרים דרומה (בנוסח האנגלי לא מצויין הכיוון — ולא במקרה: נראה שהמתרגם הבין שזו היתה פליטת קולמוס). טעות זו יכלה לנבוע אך ורק מרגשי־אשם קשים (אך לא מודעים) על שפקד על מרט לנסוע דרך מחסומים צרפתיים, והוא כמעט נהרג בשל כך. בסיפורו לשבתי טבת על המקרה אמר דיין:

טיפלתי זמן־מה במכונת־היריה (מקלע מסוג הוצ'קיס) כדי ללמוד איך להשתמש בה ואיך להכניס את המחסנית. ובמשך רגעים מספר [illegible] את דרך הפעולה. כאשר התחלתי לירות [illegible] לא היה. ובהסתכלי [illegible] כדי למצוא את מקום [illegible] של החיילים (הצרפתיים) קיבלתי כדור בעין. לא איבדתי את ההכרה... (טבת, 1971, עמ' 214).

היה חשוב לדיין להדגיש כי לא איבד את הכרתו, שהוא נשאר [illegible]. כך עשה גם כשתאר [illegible] „התאונה הארכיאולוגית" שבה כמעט נהרג ב־1968.

אובדן עינו השמאלית של משה דיין היה מקרה מובהק של [illegible]. משה קיבל [illegible] של ההחלטה לטפס [illegible] תחנת המשטרה [illegible] על הגג שהיה [illegible] ההחלטה להסתכל [illegible] של מן הקצין הצרפתי [illegible].

בסיפורו לטבת נתן דיין רציונאליזציות לכל ההחלטות האלה, ולצופה הרציונאלי נראה כאילו הן היו מבוססות על הערכה מציאותית של המצב. אבל אומץ־ליבו [illegible] המוגזם של משה, התעלמותו מסכנת המוות שארבה לו על הגג, [illegible] העצמית לצלפים הצרפתיים שניצבו מולו — כל אלה ביטאו הרגשה של בן־אלמוות, של מי שמזלזל בסכנה ומרגיש שהוא כל־כך מיוחד ועליון עד שאין למוות שליטה עליו. הרגשת הגדלות והכל־יכולות והיותו בן־אלמוות היו חלק מרכזי מאישיותו הנרקיסיסטית. הן נבעו מהכחשה של הרגשות עמוקות ביותר של חוסר־אונים ופגיעות בילדותו הרכה.

המשיכה אל המוות והכחשתו (Becker 1973) נהפכה לאחד המאפיינים הבולטים של משה דיין במשך כל חייו. הוא היה ידוע בעוז רוחו ובאומץ לבו. היה זה כאילו הוא שהתרגש כלפי המוות ולא איכפת לו שייהרג. ב„אבני דרך" כתב כי פעמיים בחייו בלבד הרגיש שהוא עומד למות: ב־1941 בסוריה, ובתאונה בחפירה הארכיאולוגית ב־1968 (משה דיין, 1976, עמ' 532).

למעשה היתה התאונה הזאת עוד ניסיון התאבדות לא מודע, שנעשה חודשים ספורים לאחר התאבדותה של אחותו אביבה. בתאונה ב־1968, הודה הוא עצמו עד כמה היתה ערימת החול שבה חפר באזור רעועה ומטה־ליפול, אך „לא הבחנתי בכך". גם גם הכיבוש של תחנת המשטרה בסוריה ב־8 ביוני 1941 היה ניסיון התאבדות לא־מודע.

אבל מדוע רצה משה דיין להרוג את עצמו? במודע, כמובן, לא רצה בכך בשום פנים(?) וכלל. אבל בלא־מודע היתה זו חזרה (כפייתית) על המצב הנורא של מוות־בחיים שממנו סבל בינקותו ובילדותו עם אמו (אם ילודתית, נכרכת, סימביוטית, שאותה יכולה לחוות [illegible]) ושמשה היה צריך לנהל עמה מאבק „לחיים ולמוות" כדי להיפרד ממנה, לזכות בעצמאותו ו„להישאר בחיים".

עוד יותר מזה היה זה ביטוי של הרגשת כל־יכול ובן־אלמוות, שרק בעזרתה התגבר על הרגשת חוסר־האונים שמשחר חייו. כאשר נתקל בגשרים הנטושים של איסקנדרונה, בשעה שבהרגשתו הוא היה „מעצמות הברית הפולשות לסוריה", נתקף משה ברגש של ריקנות וחוסר־אונים. אז הציע את כיבוש תחנת המשטרה, שבו איבד את עינו. בנוסף לכך פעלו בו רגשי־אשם לא־מודעים על מותו של צבי [illegible] (ספק הגיע), [illegible] הקודם של אשתו (רות), שבלא־מודע בוודאי רצה משה במותו.

כך ניתן להבין את מעשה ההרס העצמי של משה דיין, שבו איבד את עינו השמאלית, כצירוף של גורמים נפשיים: הרגשת אלמוות, הרגשת כל־יכול, רגשי־אשם, כמיהה למוות, וחזרה על מצב ינקותי. משה הוכיח לעצמו כי הוא לא ימות: אפילו במצב הנואש שבו היה לאחר איבוד עינו נשאר בחיים. במלחמות, בחפירות ארכיאולוגיות, בפעילות מדינית, בחיי־המין שלו — תמיד חזר על עצמו המוטיב של הכמיהה למוות והצורך להוכיח שהוא בן אלמוות.

למחרת היום (ב־ז במאי 1978, בשובו [illegible] משיחות מתמשכות בוושינגטון), נסעו משה ואשתו רחל לנהלל, כפר ילדותו, על מנת לבקר את אודי בנו, אשתו ובתו ואת המשק שלו, שמשה הוריש לו עוד בחייו. רגשותיו של משה כלפי בנו אודי היו מעורבים (במקרה הטוב). אודי היה ילד בעייתי. כאשר גדל בירושלים פתח את שובכי היונים היקר של ראובן שילוח (זסלני) וקרא דרור לציפורים. הוא קבר שלד אדם בערוגות הפרחים של השכנה, הגברת קפלן, אשת השר אליעזר קפלן. היו לו מריבות אלימות קשות עם אחיו הקטן אסי, עד כדי כך שאמו רות פחדה שאודי יהרוג את אסי.

כל זאת בגלל זעם קשה שהותק, שבמקורו היה מכוון כלפי הוריו. בצה"ל הגיע אודי רק לדרגת רב־סמל, בעוד אחותו יעל היתה קצינה. הוא שירת ביחידת קומנדו ימית ומסוכנת [illegible]. בוודאי [illegible] שאביו לא יאהב אותו. אבל משה לא [illegible].

למעשה, לא ראה משה בבנו אודי כלל. כאשר נודע לו [illegible] (עמ' 109). [illegible] שאודי [illegible] שירות ביחידה צבאית מסוכנת, כדי לזכות באהבתו של אביו. ב־1968, כאשר שוחרר משה מבית החולים לאחר „התאונה הארכיאולוגית" שלו, אודי הוא שהביאו הביתה.

נישואיו של אודי היו סוערים וקשים, ונסתיימו בגירושין. הוא התחתן והתגרש פעמיים. ב־1978, מייד לאחר חזרתו מארצות־הברית, לא נסע משה בעצמו לנהלל כדי לבקר את אודי. הוא רצה לבקר בבית הקברות שם, שבו היו קבורים הוריו, אחיו ואחותו. הביקור אצל אודי היה תירוץ בלבד. משה רצה לעמוד מול המוות, אולי אפילו התגעגע אל המוות. רגשי־האשם הלא־מודעים שלו על מותם של יקיריו תקפו אותו עתה. הוא נמשך בעל כורחו אל בית הקברות. הנה סיפורו של משה על הביקור בנהלל:

רחל נסעה איתי (לנהלל). אמרתי לה שברצוני לעלות לבית־הקברות לפני שניכנס לכפר. שמה הוא יום השנה (השלושים) למותו של אחי זוהר, שנהרג במלחמות הקומביות, בקרב על רמת יוחנן...

בשנים הראשונות הייתי עולה אל קברו של זוהר בכל שנה. אחר־כך הרלתי. הורי הלכו לעולמם. אחר־כך גם אחותי נפטרה, וביקורי בנהלל ובבית הקברות פחתו והלכו. כאשר מצפוני מייסר אותי על שאינני פוקד את קברי משפחתי לעתים יותר קרובות, אני מתנחם בכך שבסופו של דבר אסמכין לידם קבען (משה דיין, 1981, עמ' 116).

מלחמת יום הכיפורים וכל המלחמות שקדמו לה.

הסופר עמוס עוז, חבר קיבוץ חולדה שגדל בשכונה דתית בירושלים, שאמו פניה התאבדה (בתו קרויה על שמה) והוא עצמו כמעט נהרג בתאונת דרכים קשה, כתב על דימויי־המוות של משה דיין:

... יש גם לשון דיין. והיא, אולי, המרתקת שבניבין. פעם ערכתי, עם כמה תלמידים, מה שקוראים „בדיקה סגנונית" של אחדים מנאומי דיין. איש מופלא. בתי הקברות הם הנותנים לו את ההשראה למיטב נאומיו, והוא מתעלה למדרגת משורר, במעט. דווקא בהספדים, מהלוויית רועי רוטנברג ז"ל בנחל־עוז לפני מבצע סיני ועד הלוויית אריק רגב ז"ל לפני זמן לא רב (כדאי לזכור שרועי רוטנברג נהרג כאשר אמו של משה גססה, מסרטן, ושאריק רגב נהרג סמוך למותו של שמואל דיין, אביו של משה).

[illegible]

אולי אבד בדיין משורר מתנבא של הוויית בני־הארץ [illegible] במלחמות [illegible] שבין מלחמות. [illegible] ליד [illegible] של השלטון. את [illegible]. את [illegible]. אני עצמי מכיר קצת. ולא מרחוק. אלה הנוגעים בה [illegible].

כאשר כתב עמוס עוז את הדברים הללו לראשונה, בנובמבר 1974, כבר עברו יותר משש שנים מאז מותו של אריק רגב. בכל זאת, כתב עמוס עוז „עד הלוויית אריק רגב ז"ל לפני זמן לא רב". נראה כי גם אצל עמוס עוז התחברו כל המיתות וכל ההלוויות למסכת אחת: בלא־מודע, עקרון הזמן אינו פועל. מכל מקום, תפס הסופר היטב את ביטויי־המוות של משה.

מה שלא היה עמוס עוז מסוגל להבין הוא מקורם העמוק של אותם ביטויים בחייו של משה דיין. עניין המוות (והלידה־מחדש) העסיק את משה דיין ביודעין ושלא־ביודעין כל ימיו. בשנת חייו השנייה כבר נתקל משה במצב של מוות־בחיים, כאשר אמו הסימביוטית לא יכלה לתת לו להיפרד ממנה ולהיות קיים בזכות עצמו. הוא סבל מרגשות נוראים של חוסר־אונים, ריקנות, זעם, ודכאון ויאוש „עד מוות". שנה, ב־ז במאי 1978, בעת ביקורו בבית־הקברות בנהלל, חזר אל אותה אמא.

לאחר שביקרו בבית־הקברות פגשו משה ורחל רועה ערבי ושוחחו איתו. משה ואשתו ישבו על סלע והשקיפו על העמק. שוב חשב על אמו:

חזרתי אל ימי נהלל הראשונים. המגורים באוהלים ובצריפים. הנטיעה בעגלות התודיש בפרדות. אמא היתה צעירה ויפה. עד יומה האחרון לא הלבינה שערה בראשה. בערבי שבתות היתה תופסת את ראשה, פורעת את צמותיה הכבדות ומניחה לשערה לגלוש על כתפיה. העמק שבמסגרת ניטשטש, שערותיה המוזהבות של אמא הסתירו אותו...(משה דיין, 1981, עמ' 117).

כך העלתה בתוכו הפגישה עם המוות (בבית הקברות), מחשבות על מותו שלו המתקרב ובא, ואלו הביאו לגעגועים אל אמו היפה, הצעירה, והאידאלית — שהיתה קיימת בדמיונו בלבד (די להיזכר בדבריו של ישראל גפן, נכדו של משה, על דבורה שהתהלכה בבית כרעות ויגון והסבל עלי אדמות).

אותו ערב חלם משה חלום על חזרה לרחמה של אמו. הוא סיפר עליו באותו ספר, „הלנצח תאכל חרב", בתוך דבריו על ניתוח שעבר להוצאת גידול סרטני במעי־הגס שלו בחודש מאי 1979. הוא כתב שם שהחלום הזה חוזר ופוקד אותו זה כשנה (משה דיין, 1981, עמ' 237). מכאן שהוא חלם אותו לראשונה בתחילת מאי 1978 — וקרוב לוודאי שהיה זה באותו ערב של ה־ז במאי שבו חזר מבית הקברות בנהלל, משום שהתוכן קשור ישירות אל אותו בית קברות. הנה דיווחו של משה על החלום המרתק הזה:

... כשהתחלתי ללכת חשכו עיני וחששתי שאתמוטט. חזרתי, כשאני גורר את רגלי, אל המכונית... התכרבלתי על המושב האחורי ועצמתי את עיני.

טלטולי המכונית בנסיעה ללא דרך לא הפריעו לי. בעצם אינני בטוח אם אמנם נרדמתי מיד כאשר עצמתי את עיני או שבתחילה שכבתי והזיתי. בדרך כלל אני מרבה לחלום חלומות של ממש, והם בכל ההלוכות: קטועים, משתנים, קשורים במשהו באירועי היום שחלף ונשכחים מיד עם היקיצה.

אולם בשנה האחרונה יש חלום אחד שחוזר ופוקד ללא הרף. לרוב אני שוקע בו בימים שעייפותי רבה ואני מצפה לרגע שאניח את ראשי על הכר ואתנתק בגוף ובנפש ממעמסות היום המותחות והמייגעות.

בחלומי אני צועד במעלה הר. משתדל להתרחק ולהימלט ממשהו שרודף אחרי ושואף להגיע אל ראש ההר, אשר שם, אני יודע, אמצא את מבטחי. אני יגע ותשוש וההליכה קשה עלי אבל אני צועד ונבעה(?), עולה ומטפס על צלע ההר ללא הפוגה. הדרך שאני הולך בה ידועה לי. גם המקום שעלי להגיע אליו ידוע לי. אני עולה לגבעת בית הקברות של נהלל, המתנשאת צפונית לכפר מעבר לכביש חיפה־נצרת. משמאלי גבעת שימרון ומימיני כפר־יהושע.

הדרך שאני הולך בה היא הדרך המובילה אל בית הקברות. אבל לא אליו אני מועדות. מטרתי היא הגבעה המתנשאת מעל לבית הקברות, צפונית לו, זו שילדי נהלל קוראים לה „היער". גבעה המכוסה צמחיה עשירה, שיחי אלה ועצי אלון, בחורף פורחות בין סלעיה רקפות, כלניות, [illegible] בין החלב וגם בקיץ, כאשר בעמקי הירק קמלים, עוד נותר בה מזון למרעה לעדרי הבקר [illegible] של הבדווים משבט המזריב, החונים באוהלים שמעבר לגבעה.

לבסוף אני מגיע אל ראש הגבעה, [illegible], ליד השביל [illegible] מערה [illegible] בסלע מקרה. פתחה מסתור בשיח אלה עבה. אולם אני מכיר אותה ואני זוחל לתוכה. זו מערה לא גדולה אך מרווחת דיה, ואני יכול לשכב בה בנוחיות. גם רצפתה אינה קשה. [illegible] שהתפורר מקירותיה ומתקרתה העלים ועשבים שרוחות הגשם הובילו אל תוכה, מרפדים את קרקעיתה. אני שוכב על צדי הימני, מכווץ את גופי, [illegible] ליבי [illegible]. עוצם את עיני ושוקע בדליקה ובשלווה [illegible] לגמ.

כאשר מיספתי על הגבעה כדי להגיע הנה חיפשתי מסתור ומחבוא, אך לא מפחד. רציתי להימלט מהמקום שממנו באתי אך לא מפני שברחתי ממישהו הרודף אחרי על מנת לפגוע בי. וגם עכשיו, כאשר אני שוכב רגוע, נושם לאט את האוויר הצלול ושומע ממרחק את אוושת העלים ברוח, לא המסתור המבטיח שלא יגלוני הוא המשרה עלי מנוחה ושלווה, אלא הרגיעה שאליה הגעתי והשכיבה על יצוע האדמה הרכה והקבורית העלים, במערה חבויה בין השיחים, אי־שם על הגבעה הצופה אל פני העמק. לשכב בשקט, לנוח — ולשכוח את הכל. לא לזוע ולא לחשוב על כלום. רק לחוש את רכות האדמה ולהאזין לרחש הקליל שמגיע מן הרוח (משה דיין, 1981, עמ' 257־258).

החלום הזה התקשר יפה אל ביקורו של משה בבית הקברות באותו יום. הביקור בקברות־יקיריו (ובעיקר של אמו) העלה בו בתחילה זכרונות נוסטלגיים, אידאליים, על אמו הצעירה והיפה כאשר היה ילד קטן. אחר־כך בלילה, בשנתו, התעוררה בו המשאלה לחזור ולהתאחד איתה, אם על־ידי כך שימות וייקבר לידה או על־ידי כך שיחזור אל תוך רחמה.

החלום שופע סמלים: „הגבעה המתנשאת" מסמלת את התנשאותו של משה עצמו על בני־אדם אחרים. הדרך שהוא הולך בה מסמלת את דרך חייו. המערה החצובה בסלע על ראש הגבעה מסמלת את הרחם של אמו הקשה כסלע. שיח האלה העבה המסתיר את פתח המערה מסמל את השיער שבפתח הנרתיק של האם (תעלת הלידה) המוביל אל הרחם. הרכות של ריצפת המערה והריפוד שלה מסמלים את הרכות והנוחיות שחש העובר בתוך הרחם. רק שם יכול היה משה למצוא רגיעה ושלווה.

> **„במלחמות, בחפירות ארכיאולוגיות, בפעילות מדינית, בחיי־המין שלו — תמיד חזר אצל דיין המוטיב של הכמיהה למוות, עם הצורך להוכיח שהוא בן אלמוות"**

ממה הוא נמלט בחלום? המפתח לתשובה טמון בדבריו הוא: „רציתי להימלט מהמקום שממנו באתי". המקום שממנו בא היה הרחם של אמו. אותה אמא רדפה אותו, וממנה רצה לברוח. הסתירה הפנימית שבסיפורו — הוא נמלט מ„משהו" ולא מ„מישהו" — מעידה שמשה הכחיש את פחדו ממי שרדף אחריו ואת הכוונות הרעות שהיו לאותו אדם. המשהו הזה היה הסימביוזה של אמו איתו. אפשרות אחרת היא שה„משהו" הזה היה רגשי־האשם שלו על מות יקיריו ועל מות כל החיילים שנפלו תחת פיקודו: הוא הקדיש את הספר „לחיילי צה"ל החיים והמתים". אם כך היה, כי אז רק ברחם אמו ימצא משה מנוחה מפחדו הרודף אותו. רק בתוך הרחם לא ירדפוהו ההאשמות על כך כי הוא גרם למות יקיריו. הוא השיג את מטרתו, הוא התנתק מן העולם, וכך מצא רגיעה ושלווה.

היתה זו הטראגדיה של חייו של משה דיין בזעיר־אנפין: רק על־ידי כך שיחזור לרחם אמו ויתמזג איתה מחדש יוכל להימלט מעינוייו הפנימיים. כמיהתו אל המוות שעליה דיבר עמוס עוז היתה גם היא חלק מאותו סיפור: הוא ימות וייקבר ליד אמו ויתאחד איתה מחדש. [illegible] מרדכי בראון, שהיה ראש לשכתו של דיין בצה"ל אמר לי כי לדעתו משה כן פחד מן המוות: אומץ־הלב האגדי שלו, כאילו חסר לו עצב הפחד, היה למעשה ביטוי של אי־היכולת לעמוד בפחד. משה היה מסתער קדימה כדי להתגבר על חרדה בלתי־נסבלת. מנגנון־הגנה זה מפני הפחד נקרא Counterphobic defense: האדם מפחית את פחדו על־ידי כך שהוא עושה בדיוק ההפך ממה שצפוי — במקום לברוח הוא מסתער על הגורם המפחיד. כך היתה כמיהתו של משה אל המוות הצד השני של מטבע הפחד מפני המוות.

שבוע של תיאטרון בלונדון

★ 7 ימים (6 לילות) של חגיגה תרבותית, הכוללת 5 הצגות מעולות ★ ביניהן „אפור עשן" ★ [illegible] ★ היציאה: 12.11 ★ פרטים: „מועדון מטיילי מעריב", משרד „מעריב", קרליבך 2, ת"א (טל. 03-439287)

מועדון מטיילי מעריב

[illegible]

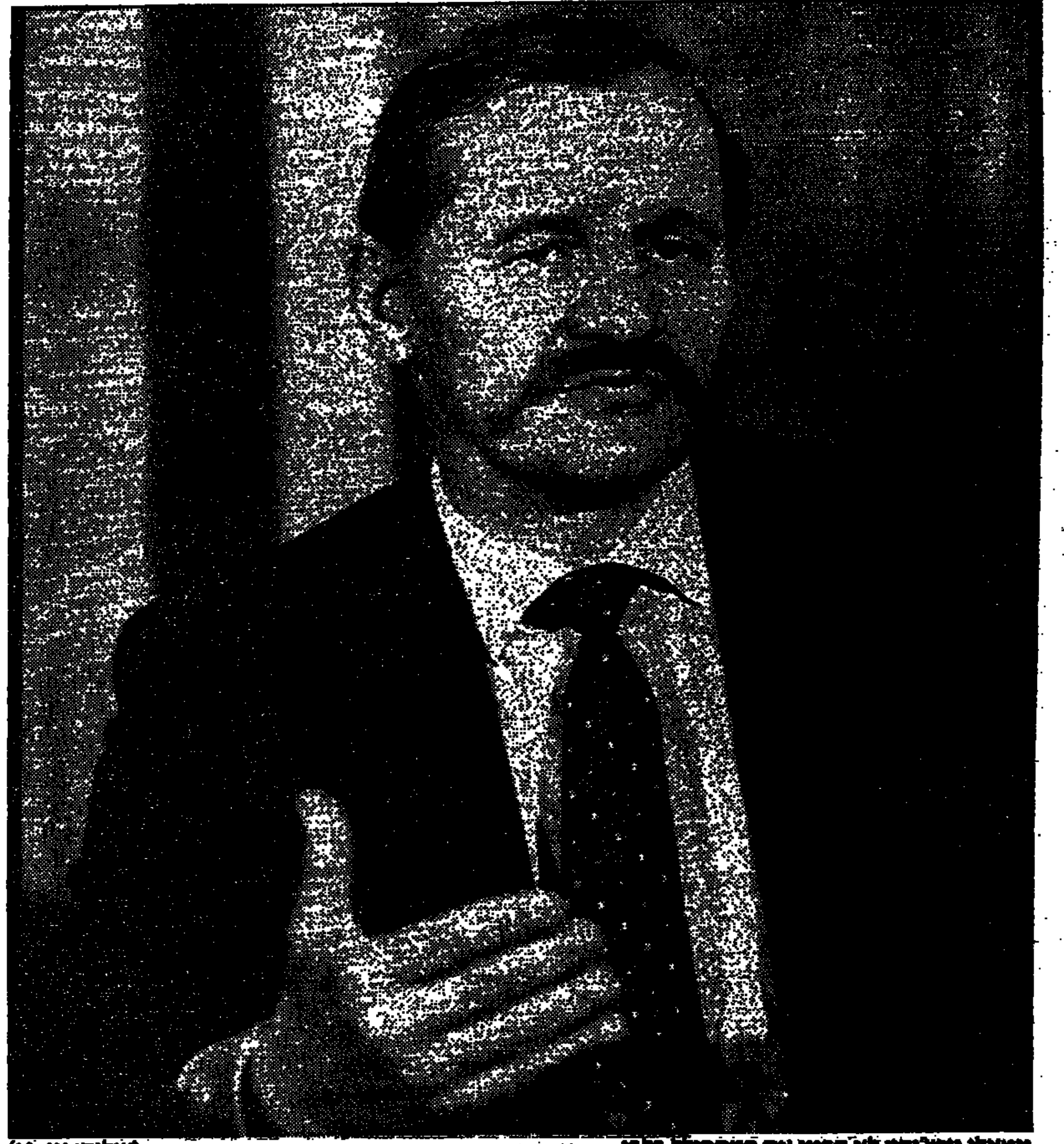

ויטאלי יורצ'נקו: לא הבינו את המתחולל בלבו (צילום: אי. פי)

האשה ששברה את לבו של יורצ'נקו

סירובה של אהובתו, אשת הדיפלומט הסובייטי בקנדה שהתאבדה שלשום, ללכת אחריו, מוטט כנראה את סוכן הק. ג. ב. הבכיר שערק לארה"ב ■ מומחי ביון סבורים כי ערק מרצונו, לא בשליחות הק. ג. ב. וכי החליט לחזור ולשלם את המחיר בגלל מצוקה נפשית ■ איש ביון אמריקני: „היא אהבה את האיש החשוב בק. ג. ב., לא את העריק שנותר בלא־כלום"

מאת עודד גרנות,
סופר „מעריב" בוושינגטון

שתי נשים רוסיות היו יכולות, אולי, להוות סיום שונה לגמרי לסיפורו של ויטאלי יורצ'נקו, סיפור שאפילו גדולי המקצוענים שבין סופרי הריגול היו מתקשים לחבר במותו.

שתי נשים היו יכולות, אולי, למנוע את שובו של יורצ'נקו, גבה הקומה והמשופם, לברית המועצות. אתמול יצא חזרה אל הכפור. אולי בדרך אל מותו.

האחת היא סוטלנה דדקובה, אשתו של נספח הסתר הסובייטי בקנדה. סוטלנה, לפי הגירסה המקובלת, היתה אהובתו של יורצ'נקו, מבכירי שרות (?) הביון הסובייטי. הוא קיווה שבבואו אל ארצות הברית להסגיר את סודות הק.ג.ב. יוכל להיות לא רק קרוב אליה, אלא גם לשכנע אותה לנטוש את בעלה ולערוק כמותו. לפחות, לצידו. דף חדש במערב.

לסוטלנה לא היה האומץ ואולי גם לא הרצון ללכת בעקבותיו של אהבה. „היא אהבה את יורצ'נקו, איש חשוב בק.ג.ב." ניחש איש מודיעין אמריקני. „אבל לא אהבה את יורצ'נקו שנותר בלא־כלום".

ויטאלי לא ויתר. הוא שכנע את חוקריו בסוכנות הביון המרכזית, להביאו לקנדה כדי לדבר על לבה של אשת הדיפלומאט עד שתתרצה.

סירובה של סוטלנה ללכת אחרי אהובה מוטט, כנראה, את עולמו של יורצ'נקו. שוב לא ראה טעם להשליך מאחוריו את הכל, לנטוש את משפחתו בברית־המועצות, את אשתו וילדיו ולחיות בגפו בעולם זר בלא ידיד ובלא משענת. הפרידה מסוטלנה היתה אולי אחד הגורמים העיקריים שעוררו בויטאלי ייסורי חרטה (?) והחזירו אותו, בסופו של דבר, אל בניין השגרירות הסובייטית בוושינגטון.

את גירסתה של סוטלנה יתכן שלא נדע לעולם. שלשום התאבדה אשת הדיפלומאט הסובייטי בקפיצה מן הקומה ה־27 של בית מגורים בטורונטו.

בוושינגטון, שבפרבריה בילה יורצ'נקו כשלושה חודשים בחברת חוקריו, אנשי הסי.איי.אי., יש אשה אחרת, גם היא רוסיה, הטוענת שבכוחה היה לחלץ את יורצ'נקו ממצוקות ההסתגלות שלו ולמנוע ממנו לעשות את הצעד שאין ממנו חזרה.

שמה ילינה מטריקינה, אשת דיפלומאט סובייטי בשגרירות הסובייטית בוושינגטון, שערקה למערב ב־1977. ילינה, הנושאת כעת את השם הבדוי אלכסנדרה קוסטה, הכירה לראשונה את יורצ'נקו בעת ששירת בשגרירות הסובייטית בוושינגטון, מאז 1975 ועד לעריקתה באוגוסט 1977. אז פיקח, בין השאר, על תנועותיהם של 700 אנשי השגרירות כדי למנוע את עריקתם.

הוא טרח – היא נזכרת – לטעת בקרב סגל השגרירות את ההרגשה כי בשורות הסי.איי.אי. יש „חפרפרות" של המודיעין הסובייטי, המסוגלות להתריע על כל כוונת עריקה של פקיד סובייטי.

מטבע הדברים, חששה ילינה להתקרב אל יורצ'נקו בתקופה שקדמה לעריקתה. אבל בשלושת השבועות האחרונים – היא מגלה כעת – אחרי ששמעה על עריקתו של יורצ'נקו למערב, התחננה לפני מכריה לשעבר בבולשת הפדראלית לאפשר לה להיפגש עמו.

היא לא ידעה על המשבר שפקד אותו בגלל סירובה של סוטלנה להצטרף אליו. אבל היא בטוחה כי גם הוא, כפי שהיתה היא בשעתה, התגלגל לידיהם של חוקרי סי.איי.אי. קהי־חושים וחסרי־רגישות, שלא הבינו את המתחולל בנפשו ושעצם נוכחותם הגבירה בו את הרצון לחזור הביתה.

עריקה סובייטית: „התחננתי שיתנו לי להיפגש אתו, לשוחח אתו ברוסית ולהסביר לו שיש חיים אחרי התיחקור ושצריך רק להחזיק עוד קצת מעמד" ■ האף. בי. איי. הסכים, הסי. אי. איי. סירב

לילינה יש כמה האשמות כבדות כלפי חוקריה לשעבר בסוכנות הביון המרכזית. היא טוענת שלא זו בלבד שלא עשו כדי להקל עליה את הימים והשבועות הראשונים של העריקה, הקשים מכל, אלא אף שיקרו לה פעמים תכופות, ניסו להעמידה במבחנים פסיכולוגיים בלי שתדע על כך, ולא ניסו להתחשב במשבר הנפשי שלה.

היא משערת שכך קרה גם ליורצ'נקו. על פי כמה עדויות, הנכרה (?), למשל, לדבר אנגלית, לא רוסית, בחקירתו הממושכת. היא מאמינה – כך אמרה – שלוא היתה נפגשת עמו ומשוחחת עמו ברוסית ומסבירה לו כי „יש חיים אחרי התיחקור" ושצריך רק להחזיק מעמד עוד תקופה קצרה, הכל היה מסתיים אחרת.

היא הצליחה לשכנע את חוקרי האף.בי.איי. כי טוב יהיה אם תיפגש עם יורצ'נקו. אנשי הסי.איי.אי. התנגדו. גם היריבות המסורתית בין מוסדות הביון האמריקניים תרמה את חלקה לטרגדיה.

את טענותיה של ילינה מחזק עריק אחר של הק.ג.ב., סוכן צ'כי לשעבר, לאדיסלאו בימן, שערק למערב וכעת הוא מרצה לעתונות באוניברסיטה בבוסטון. הוא אומר כי שום דבר אינו קשה יותר מיסוריו של עריק בחודשים הראשונים. אפילו בשלוש ארבע השנים הראשונות לעריקתו. הוא מוותר למעשה על כל מה שיש לו – על ארצו, משפחתו, רכושו, זהותו, ומפקיד את גורלו בידי מדינה זרה.

אנשי סוכנות הביון המרכזית דוחים את טענות העריקים על חוסר רגישות של החוקרים. הם טוענים שנהגו ביורצ'נקו יפה. השתדלו להקל עליו.

האמת נמצאת בוודאי אי־שם באמצע. אבל בסוכנות הביון המרכזית של ארצות־הברית נערכת כעת בדיקה עצמית קפדנית. לא רק לגבי היחס לעריקים וההכרח לעשות הכל כדי לוודאי תחילה שאין הם סוכנים כפולים – אלא גם לגבי הנסיבות שבהן הצליח יורצ'נקו לחמוק ממלוויו ולעשות את דרכו באין מפריע אל השגרירות הסובייטית בוושינגטון.

ואחרי ככלות הכל – חרף הדיווחים על התאבדותה של סוטלנה וההשערות על מצוקתו הנפשית של יורצ'נקו, שדחפה אותו לשוב הביתה – אף שידע מן הסתם כי יועמד לדין ואולי גם יאבד את חייו – לא הכל מוכנים לחתום על הגירסה הזו.

הנשיא רייגן נטה השבוע לחזק את הגירסה ההפוכה, שיורצ'נקו היה שליח שתול של הק.ג.ב. שבא לארצות־הברית כדי להביך את ממשלת ארה"ב ואת קהילת המודיעין שלה. כמו רבים אחרים, תמה רייגן בפומבי אם רק צירוף מקרים מקשר בין עריקתו של יורצ'נקו לבין המלח הסובייטי, שניסה לערוק מספינתו על הנהר מיסיסיפי, ובין החייל הסובייטי שדילג מעל גדר השגרירות האמריקנית באפגניסטן. גם הם הוליכו לחזור הביתה. האם אין קשר ומזימה אחת של הק.ג.ב. נגד ארצות־הברית?

מומחי ביון אמריקניים אינם שותפים לגירסה הזו של העריק המדומה. להערכתם היה יורצ'נקו עריק אמיתי, שלא יכול היה לעמוד בלחצים פסיכולוגיים ונפשיים.

מה שמשותף לשתי הגירסאות על עריקתו של יורצ'נקו, הוא הבטחון כי הסובייטים ינצלו את שובו הביתה למלחמת תעמולה נגד ארצות־הברית. בין היתר, כדי להוכיח לעם הסובייטי כי לא שפר חלקם של עריקים במערב. לפחות בטווח הקצר, יעשו הסובייטים שימוש ביורצ'נקו. אחר כך יעמידוהו לדין צבאי – העריך העריק הצ'כי לאדיסלאו ביטמן.

יש סבורים כי הסובייטים יבליטו את ההאשמות על חטיפתו כביכול של יורצ'נקו בידי הביון האמריקני והזרקת סמים לעורקיו – כמשקל נגד לטענות שיעלו האמריקנים בפגישת הפיסגה של רייגן וגורבאצ'וב בז'נבה על דיכוי זכויות האדם בברית־המועצות.

ואף על פי כן, קשה להניח שפרשת יורצ'נקו תחבל בסיכויי הפיסגה בין רייגן וגורבאצ'וב בעוד עשרה ימים. למרות התחזית הפסימית שהביא עמו שולץ ממוסקווה – ממשיכות שתי המעצמות לטעון כי הן מעוניינות בהצלחת הפיסגה.

משום כך, יתכן כי ויטאלי יורצ'נקו הוא רק אפיזודה טראגית, נשורת בדרך לרגעה (?).

גב' הפרנאן כועסת על ביקור פרס

שולץ מארח את פרס: „אני פאטריוטית כמו כל אחד אחר..."

מאת מולי סינקלייר,
סופרת „וושינגטון פוסט",
מיוחד ל„מעריב"

פלמות' רוד היא בדרך כלל שכונת מגורים שקטה ואלגנטית, עם גינות מטופחות, מן הסוג שמופיע לרוב בירחונים לעיצוב דיור וגננות.

אך יש לפעמים שאזור שלו זה בפרבר בת'זדה במרילנד עובר תמורה מפליאה והופך למקום־מפגש תוסס וסואן של מנהיגי־עולם, שוטים ונגדים (?).

זה מתחיל בנקישות על כל דלת וההוראה לסלק את כל המכוניות מהרחוב – להכניסן למוסך או להחנותן ברחובות אחרים, מרוחקים.

לאחר מכן סוגרים את הרחוב משני צדדיו. הולכי רגל, המנסים להגיע לביתם שבתוך השטח המפורז, צריכים להראות מסמכים מזהים, ותיקיהם נבדקים – מחשש שהם נושאים עמם כלי נשק.

בינתיים הג למעלה מסוק, שבודק את השטח. מכוניות משטרה מגיעות. אורותיהן האדומים מבזיקים וצופריהן מיללים. לבסוף מגיעה לימוזינה גדולה ושחורה, המביאה עמה אורח מיוחד – נשיא ארצות הברית, ראש ממשלת ישראל, ראש ממשלת הודו או שר החוץ הסובייטי.

ברוכים הבאים לשכונה בה מתגוררים שר החוץ האמריקני ג'ורג' שולץ ורעייתו, הלנה.

התושבים אומרים, כי אמצעי־הבטחות הכבדים מפריעים להם. אך באופן כללי, דומה שהשכונה מתמודדת יפה עם החיים במחיצתו של אורח.

אן האגנבוכר, המתגוררת במרחק שלוש דלתות משולץ, אומרת: „לא היו בעיות ממשיות, ואם הם מתגוררים פה, אני שמחה שיש אמצעי בטחון".

אך לפחות דיירת אחת כועסת מאוד בגלל התמורה שעברה על השכונה מאז עקרה לשם משפחת שולץ, לפני שלוש שנים. וירג'יניה הפרנאן אומרת, כי אנשי הבטחון הפכו את פלמות' רוד ל„קרקס". המפריע לחייהם של התושבים.

גב' הפרנאן, המתגוררת בשכונה כבר 23 שנה, אומרת שאי אפשר אפילו לצאת לריצת־בוקר בשקט. מפני שאנשי הבטחון המסיירים ברחוב עוצרים את הרצים ומבקשים מהם להזדהות.

„אני פאטריוטית כמו כל אחד אחר", היא אומרת. „המשפחה שלי באה לכאן לפני 200 שנה, ואנו מעריכים את חירויות הפרט ואת הזכות לצאת ולבוא כרצוננו. זו אינה מדינה בה מחוייבים לשאת דרכון".

נוקשים על כל דלת ומצווים לסלק את כל המכוניות מהרחוב ■ אחר כך עוצרים את כל הולכי הרגל הרוצים להגיע הביתה ובודקים את מסמכיהם

היא מספרת: „בוקר אחד התעוררתי בשבע וחצי ושמעתי אופנועים ברחוב. הסתכלתי מהחלון וראיתי ששה אופנועים בחצר הקדמית שלי ומכונית משטרה חוסמת את הכניסה לחניה".

התברר, כי הארוע היה ארוחת בוקר במחיצתו של ראש ממשלת ישראל, שמעון פרס.

גברת הפרנאן קבלה באוזני חבר־הקונגרס המייצג אותה, מייקל בארנס. הוא שיגר מכתב לשולץ, שבו נאמר כי אף שמובן הצורך באמצעי־בטחון כבדים, יש לטפל במצב ב„יתר רגישות".

דובר מטעם משרד החוץ, צ'ארלס רדמן, אמר כי שולץ מקבל אורחים בביתו לעתים רחוקות – פחות מתריסר פעמים מאז נתמנה לתפקידו, ביולי 1982.

שפר ביצועיך האישיים בעבודה ובלימודים!
למד קריאה מהירה!
* הגברת הריכוז המחשבתי * שיפור הזכרון * למידה יעילה
במכון מיל"ה

הקורסים מתקיימים במקומות שונים בארץ:
● בתל אביב: בית ציוני אמריקה, אבן גבירול 26, ביום א' 10.11 וביום ד' 13.11 בשעה 7 בערב ● בתל אביב: סמינר הקיבוצים, דרך חיפה 149, ביום ב' 11.11 וביום ה' 14.11 בשעה 5 בערב ● בירושלים: בית מיטשל, סוקולוב 15 (מאחורי מלון „הנשיא") ביום א' 10.11 וביום ד' 13.11 בשעה 5 בערב ● בחיפה: בית ארדשטיין, י.ל. פרץ 20, ביום א' 10.11 ביום ד' 13.11 בשעה 5 בערב ● בקרית חיים (מזרחית): בית ההסתדרות, שדרות 75, ביום א' 10.11 וביום ד' 13.11 בשעה 7 בערב ● בכפר סבא: תכ"ב ע"ש אלון, רח' זאב גלר, ביום א' 10.11 וביום ד' 13.11 בשעה 7 בערב ● ברמת גן: בית התרבות, קריניצי 6, ביום א' 10.11 וביום ד' 13.11 בשעה 7 בערב ● בהרצליה: בי"ס התיכון, הרב קוק 30 ביום א' 10.11 וביום ד' 13.11 בשעה 5 בערב ● ברחובות: בית החמישה, גולדברג 6 (ע"י הרבנות) ביום א' 10.11 וביום ד' 13.11 בשעה 7 בערב.
רצונך להצטרף לקורס, הקדם ובוא 30 דקות לפני פתיחת הקורס, על מנת לעשות את כל סידורי ההרשמה. שכר לימוד למשתתף 112 שקלים חדשים.

פאסבינדר מאחורי גבו של „דני האדום"

הוא היה אדום, עכשיו הוא ירוק ■ בן 40, נראה בן 30, מתעקש לחיות כבן 20 ■ לפני 17 שנים, בפאריס, כמעט הפיל את דה־גול ■ תומך בהצגת המחזה של פאסבינדר „האשפה, העיר והמוות", אך גם בזכות יהודי העיר לפרוץ את ההצגה ■ „עליהם לפעול כפי שרגשותיהם מכתיבים להם"

מאת עפרה ישועה־ליית,
שליחת „מעריב" בפרנקפורט

הוא היה אדום. עכשיו הוא ירוק. הוא בן ארבעים. לא נראה אפילו בן שלושים. מתעקש להיות כבן עשרים. הוא נולד בצרפת, גדל בה כאזרח חסר נתינות. גורש ממנה בשנת 1968. את האזרחות הגרמנית קיבל כשהיה בן שש־עשרה. כשנשאל באותה הזדמנות אם יסכים לשרת ב„בונדסוור" (צבא גרמניה המערבית), ענה: לא, בכוונתי לשרת בצבאה של מדינת ישראל.

אך הוא מעולם לא התכוון לשרת בצבא כלשהו. הוא פציפיסט. המלחמות היהודיות שהוא אוהב לנהל הן נגד הממסד לסוגיו השונים. לפני שבע־עשרה שנה הצליח להקפיץ את אירופה כולה על רגליה. דה־גול כמעט שהתמוטט בלחצו הקצוף של הג'ינג'י קטן־הקומה. בן לעם שהגנראל כינה אותו שנה קודם לכן „גאה ושתלטן".

ישבנו במסעדה הנראית כבית־אוכל לפועלים, „מטרופוליס". מקום מיפגש לשוחרי המהפכה והאלטרנאטיווה בפראנקפורט. בקומה השניה של הבנין המרופט שוכנת מערכת השבועון השמאלני־מהפכני „פפלאסטרשטראנד". תפוצה של 12 אלף עותקים. העסק נושא את עצמו. „דני האדום" הוא למעשה עורכו הראשי. אך מסרב לשאת בתואר: „אנחנו קולקטיב".

מהלך שני גושי בתים מכאן, מתנוססים גורדי השחקים הראשונים של רובע „ווסטאנד" של פרנקפורט. איזור מגורים ישן ואהוב שנהפך בהחלטת העיריה לחלק מ„הסיטי". הצעירים הזועמים לא סלחו עד היום לסוחרי המקרקעין והקבלנים שגרפו זהב משינוי פני העיר. בין הבונים, ההורסים וגורפי הזהב, היו גם יהודים. הם נהפכו אוטומאטית לסמל הספסרות.

לדני כהן־בנדיט היה חלק פעיל ומרכזי במלחמה ההיא. בראשית שנות השבעים. הג'ינג'י שכמעט הפיל את דה־גול היה הפעם בצד שהפסיד. הפלישות המאורגנות לבתים שנועדו להריסה הסתיימו בדרך כלל בפינוי משטרתי. כיום הוא מסרב להתגרש ממחזה שנכתב אז על ידי ריינר וורנר פאסבינדר, המתאר דמות הקרויה „היהודי העשיר" כאחראית להרס העיר ולאומללותם של צעיריה.

„ככה זה היה", הוא אומר. „לא נעים, אבל רוב המלאכה המלוכלכת הזאת נעשתה בידי יהודים". הוא עצמו התגורר בדירה שאליה פלש עם חבריו, ברחוב נידנאו. השכם בבוקר קר אחד הגיע הקבלן היהודי אדון פרל עם המשטרה לפנות את החבורה כולה. „עם ילדים והכל. והוא עוד אמר לשוטרים: מהר, מהר, אחרת יהיה מאוחר. הקמנו מהומה והצלחתי לשכנע את השוטרים לחכות שעה אחת. בתוך השעה הזאת כבר היה לי צו מניעה נגדם".

אך הנתונים מראים שחלקם של היהודים בהרס היה קטן יחסית לרעש שהתחולל סביבם. כהן־בנדיט מעיד שהוא מכיר את הפרשה מקרוב. שוב ושוב חוזרים לוויכוח שאין לו סוף על „האשפה, העיר והמוות".

– המחזה מציג בצורה מרושעת וכוזבת גרמנים מסכנים כקרבנותיהם של יהודים.

דני: „פאסבינדר תמיד כתב על מיעוטים... הוא טען שהמיעוט תמיד מתחבר עם הכת השלטת כדי להשיג כוח. זו עובדה. לא רק היהודים עושים זאת – גם ההומוסכסואלים, למשל, שהם מיעוט סובל בהצגה הזאת".

– רק שההומוסכסואלים נענשים והיהודי רב־זכות מנצח.

„טוב, זאת רק אלגוריה, לא צריך להסיק מזה מסקנות כל כך מרחיקות לכת". החברים מחוגי התרבות הירוקים והאדומים מכירים ביתרונו היהודי ומשאירים אותו לבד בראש החץ של המאבק שלהם בעד ההצגה.

– הם מתחבאים מאחורי הגב היהודי שלך.

זה לא מפריע לו. אך דני מדגיש שעמדתו אינה מתיישרת עם ה„קו" של שאר תומכי פאסבינדר המנוח. הוא אמנם סבור שהמחזה „אינו אנטישמי" ושכדאי להציג אותו. אך הוא תומך גם בזכותם של היהודים בפראנקפורט לפרוץ ולחזור ולפרוץ את ההצגה. „עליהם לפעול כפי שרגשותיהם מכתיבים להם", הוא מתלהב. „רק כך יהיה אפשר לברר את הדברים לעומקם".

דני אומר שעמדתה הבלתי מתפשרת של קהילת יהודי פרנקפורט די הפתיעה אותו. הוא סבור שהיא מבטאת נקודת מיפנה ומשבר בחייהם הפוליטיים של יהודי גרמניה. המשבר אירע בביטבורג. עלייתם של רייגן וקול לקברות אנשי הס.ס. אילצה את העסקנים שהביאו לשיא את כושר ההסתגלות לחיים בגרמניה, להרים לראשונה את קולם נגד ממשלתם. „הם התיישרו לפי הקו של היהודים האמריקנים", הוא מהרהר. „אבל להם תמיד היתה הבעיה עם יהודים אחרים ששואלים אותם מה בעצם הם בכלל עושים בגרמניה".

הוא עצמו, מצהיר, מעולם לא התלבט בשאלה זו. גרמניה שממנה ברחו הוריו לצרפת בשנת 1933 היא כיום ביתו. אך רגשות לאומיים הם ממילא הדבר הרחוק ביותר מלבו. „אני קוסמופוליטן", הוא מצהיר על אמונה יהודית ישנה־נושנה.

תולדותיו מגלים שממש נוצר לתפקיד. כשנולד בשנת 1945 בדרום צרפת, אף לא טרחו הוריו להשיג בשבילו אזרחות צרפתית. הם התכוונו ממילא להגר לאמריקה. אבל הם נשארו בצרפת ודניאל גדל כאדם בלי נתינות. האב, אריק כהן־בנדיט, חזר לגרמניה ב־1949. עורך־הדין בעל הנטיות השמאליות, הרבה לפני רדיפת היהודים. התמחה בפרנקפורט בתחום הפיצויים והבניה מחדש של הקהילה היהודית („אבל הוא לא נרשם כחבר בקהילה", מדגיש הבן).

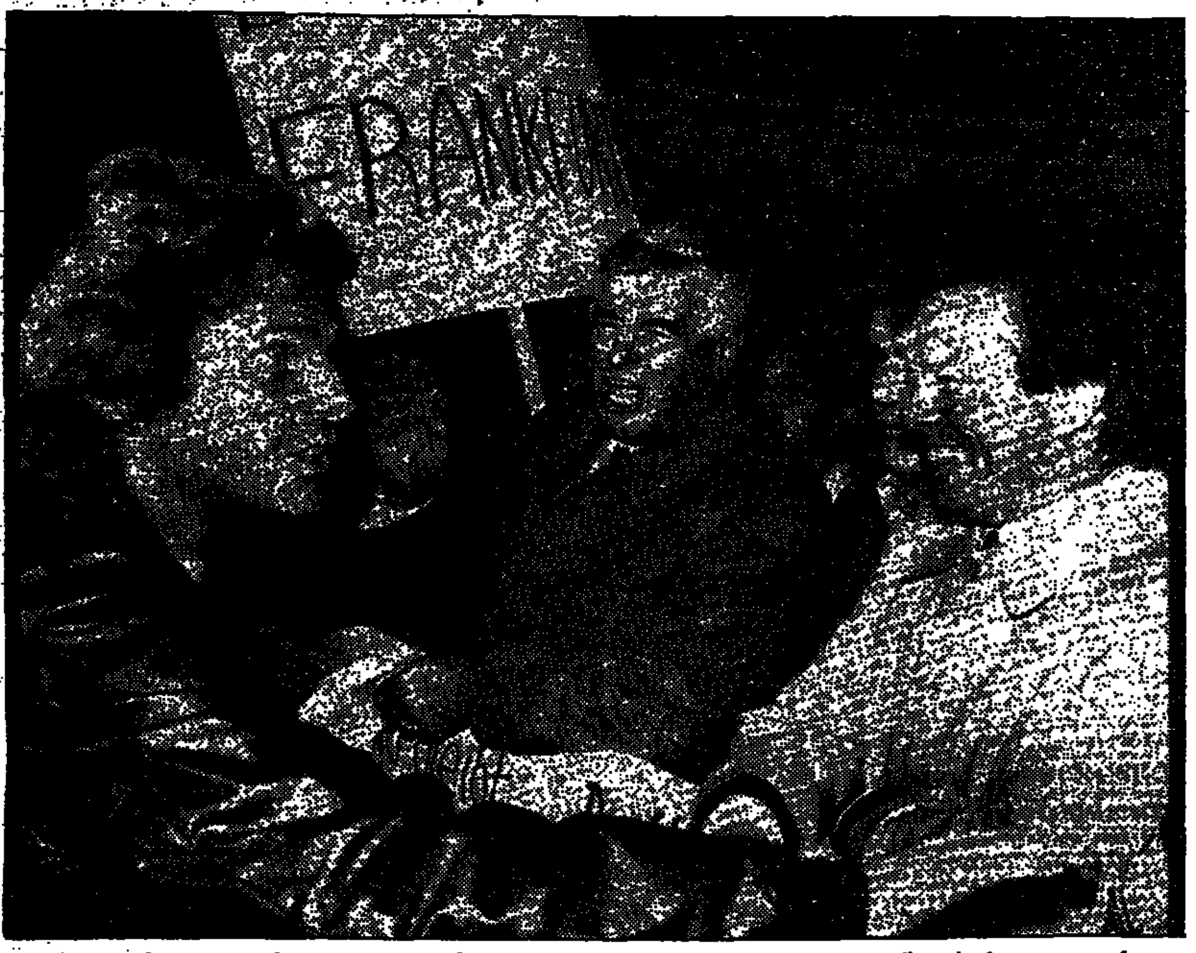
דניאל כהן־בנדיט (משמאל) מתווכח עם המפגינים נגד הצגת מחזהו של פאסבינדר: „זה לא נעים, אבל את המלאכה המלוכלכת עשו יהודים" (צילום: אי.פי)

בסוף שנות החמישים חזרה גם האם לפרנקפורט. הבן דניאל נרשם לפנימיה גרמנית. אביו מת בהיותו בן 14. אך עוד קודם לכן המליץ לפני בנו שכאשר ימלאו לו 16 יבקש דרכון ממשלת גרמניה ולא מצרפת. הסיבה: בצרפת יש גיוס חובה לצבא. הגרמנים פטרו יהודים משירות (הגירסה הרשמית היתה שמותר להם לשרת בצה"ל).

„נשות ויצ"ו הזמינו אותי לשיחה ודאגו לי ■ הן רמזו לי להתקשר עם בחורה יהודיה ■ מה לעשות, כל האהבות הגדולות שלי היו גויות"

הפוליטיקה היא ברמו. כבר בפנימיה הגרמנית אירגן את חבריו לפעולות. כאשר נרשם, בשנות השישים, ללימודי סוציולוגיה באוניברסיטה בפאריס, נהפך בימי „מרד הסטודנטים" למנהיגם הטבעי של ההמונים ולאליל הנוער מספר אחד בעולם המערבי כולו.

הוא טוען שאין לו סודות מקצועיים בעניין הזה. „אני לא סחפתי אנשים – פשוט הייתי שם ברגע הנכון, לבטא מה שהם ממילא חשו. זה הכישרון שלי, להגיע ברגע הנכון".

„שנת 68" נהפכה למושג בהיסטוריה של הדור הזה. מסן פראנסיסקו ועד מינכן. אבל בעוד הצרפתים מדברים, ועושים סרטים, בגרמניה המערבית ממשיכים שנתונים של צעירים להצטרף ל„היפיס" המזדקנים ולחזור על אותן הסיסמאות.

„כן", הוא מסכים. „זה מפני שבגרמניה הלחץ של המוסכמות קשה יותר מאשר בארצות אחרות".

הוא עצמו חזר לגרמניה נגד רצונו. הצרפתים פשוט גירשו אותו. את הלימודים לא סיים, למרות שמסיבות מעשיות היה רשום כסטודנט עד 1972. „עשיתי דוקטוראט באוניברסיטה של הרחובות", הוא מכתיב.

הוא גאה במיוחד לדווח על שנים של עבודה בגנון „אלטרנאטיבי" שבו חינוך שונה מהשיטה הגרמנית המסורתית, המבוססת על ציות ומשמעת. הוא אוהב ילדים ובכל הנראה מבין אותם, אך אומר שאינו משתוקק לילדים משלו.

„נשות ויצ"ו כאן הזמינו אותי לשיחה ומאוד דאגו לי בעניין הזה. הן רמזו לי בצורה די גלויה שכדאי לי ליצור קשר עם בחורה יהודיה. מה לעשות, כל האהבות הגדולות שלי (שלוש) היו דווקא גויות".

דני מתגורר בבית שבו חיים מלבדו עוד תשעה אנשים, מהם שלושה בגיל־נוער. „מתחלקים בכל, קונים אוכל מקופה משותפת".

– דירות סטודנטים לבני ארבעים? הוא מוכן להמשיך כבר עד זיקנה ושיבה.

את ביקורו בארץ בשנת 1972 הוא זוכר ברגשות מעורבים. „אגודת הסטודנטים בירושלים שהיתה אז בשלטון הימין הודיעה שהיא מארגנת כנס אינטלקטואלים לדיון על השלום, ושמי נזכר בין המוזמנים. לא קיבלתי הזמנה. אבל חברים ממצפן התקשרו והציעו לי להודיע בפומבי שאני מקבל את ההזמנה. המארגנים נאלצו או לאשר את בואי. ביום שבו הגעתי אירע פיגוע מחבלים באוטובוס מלא ילדים. המארגנים תבעו שאתלווה לסיור במקום. סירבתי. אמרתי גם שלא אבקר בשטחים המוחזקים. בתגובה הודיעו לי שלא יחזירו לי את דמי הנסיעה".

הוא הופיע בכנס, לקול מחאות קולניות. אך התרשם עמוקות מקריאה נרגשת של קצין צה"ל בעל עבר קרבי מפואר לחדול ממלחמה. מה שלא אהב בישראל זה „שכל מי שדיבר איתי היה מוכרח לשכנע אותי שהוא צודק. היה לאנשים כל כך חשוב שאודה אתם".

הוא איננו ציוני אך רחוק מאנטי־ציונות. „אני אישית לא הרגשתי אף פעם צורך במולדת לאומית. אבל אני מכיר בצורך של היהודים במדינה, אחרי השואה. אילו הייתי אז בן 18 ודאי הייתי מצטרף ונלחם".

ותיקי „מרד הסטודנטים של 68" וממשיכיהם בגרמניה הקימו בראשית שנות השמונים את תנועת „הירוקים". „דני האדום" נהפך „ירוק" רק לפני שנתיים. הוא וחבריו בשבועון שייכים במוצהר לאגף „הימני" של המפלגה הירוקה, זה המאמין בעשיה פוליטית מציאותית ונלחם באגף השמאלי הפונדמנטליסטי.

שערורית נסיעת „הירוקים" המפורסמת לישראל היתה הזדמנות נאותה ל„ימין" הירוק להלום קשה ב„פונדי'ס". „אנטי־ציונות היא לעתים קרובות מסווה לאנטישמיות", הוא אומר. מסכים „שיש בתנועה שלנו גם לא מעט יסודות פאשיסטיים, תנועת 'דם ואדמה' המעוניינת בסביבה נקיה, למשל. גם הנאצים בסופו של דבר היו בעד שימור הטבע".

– וזה לא מפריע לך להיות בתוך הדייסה הזאת?

„ככה זה בחיים, בחינם לא מקבלים שום דבר. הבציונות אין לכם הרב כהנא? אז זה צריך להיות הסוף של התנועה הציונית"?

הקרב האחרון במפלגה הירוקה ניטש בשבועות אלה ממש על כוונתו של ה„ריאליסט הימני" יושקה פישר, אף הוא „פולש" ותיק לבנייני מגורים נטושים בפראנקפורט, להצטרף לממשלה המקומית ולהיות לשר במדינת הסן. פישר, כהן־בנדיט וחבריהם ניצחו בהפרש גדול. יושקה יהיה מיניסטר „ירוק" ראשון בעולם, ויקבל את תיק איכות הסביבה.

„כן, גם אני אולי אהיה שר", עונה דני האדום־ירוק על השאלה מה הוא רוצה להיות כשיהיה גדול. „שר החוץ, אני חושב, זה יתאים לי".

יוצאים במוצ"ש

לערוך קניות בשקם
ב 9.11.85 בשעות 19.15-21.15
בחנויות „שקם" אשדוד • אשקלון • באר שבע • בית שאן • גבעתיים • דימונה • טבריה • ירושלים
נהריה • נצרת עלית • נתניה • עפולה • פתח תקוה • קרית מוצקין • קרית שמונה • ראשון לציון
רמת גן (קניון) • תל אביב צפון (אבן גבירול)
שקם רשות מגיני העם
פרסום שקם

מן המגירה ומן המדף

שלום רוזנפלד

כך „פוצצו" ד"ר מגנס ובירם הצגה אנטישמית בברלין

יש, כמסתבר, בגרמניה מסורת של הצגות אנטישמיות – ולא רק בתקופה הנאצית.

והיו גם היו בעבר צעירים יהודים ש„פוצצו" הצגות מסוג זה.

ביניהם – מי שאחר־כך עשו היסטוריה גם בארץ־ישראל: ד"ר יהודה־לייב מגנס נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים וד"ר ארתור בירם, מייסד ביה"ס הריאלי בחיפה.

הנה סיפורה של הצגה אחת כזאת וביטולה שפורסם בראשית המאה:

היה זה תיאטרון חדש, שנפתח ב־1903 ברחוב המכובד ביותר בברלין, שבו שכן ארמון המלך. מייסד התיאטרון – במאי יהודי נודע – שאף לספק בימה מקורית, שעליה יוצגו חזיונות קלים וביקורות שמנונות. גם שם התיאטרון Schall und Rauch (קול ועשן) – העיד על משהו חדיש, ומיטב החברה הגרמנית, עשירי היהודים והנוצרים גם יחד, באו לשם מדי ערב בערב.

באחד הערבים נודע לתיאטרון אחד מחברי האגודה הלאומית של תלמידי „מכון לחכמת ישראל". לתמהונו הוצגה בו הצגה אנטישמית מעליבה. שחקן יהודי ממוצא גליצאי עלה על הבמה בלבוש יהודי מזרח־אירופי ובגרמנית קלוקלת מנסה לספר משהו תוך העוויות ותנועות מרושלות. בגדיו המרופטים, שפתו העילגת ודמותו העלובה גרמו לקהל הצופים עונג רב והם הריעו מרוב שמחה בצעקות ובמחיאות כפים סוערות. זה היה הקטע המושך ביותר בתוכנית, והקהל תבע ערב ערב את ההתהלה הזאת.

כשנודע הדבר לפעילי האגודה, החליטו לשים קץ לשערוריה. הם קנו שמונה כרטיסים, ומצויידים בתעודות־זהות נכרי סו שמונה מהם לתיאטרון. הם נחלקו לשתי קבוצות בנות ארבעה חברים כל אחת, כדי שיוכלו לשבת בשני צידי האולם ולעורר רושם שהם רבים.

כשעלה על הבמה הרוכל הגליצאי העלוב, החלו שריקות להישמע באולם, פעם מצד ימין ופעם מצד שמאל. הקהל היה להוט אחרי ההתהלה ולא שם לב תחילה להפרעה. איש לא העלה על דעתו שלקטע המשעשע ביותר יימצאו מתנגדים. אך הצעירים המשיכו לשרוק הפעם משני צדי האולם. השחקן הפסיק לרגע והחל מחדש. שוב פרצו שריקות, הפעם ביתר שאת והן נתערבו בצעקות של הקהל שביקש מן השחקן להמשיך. כשהתחיל השחקן בשלישית גברו השריקות עוד יותר. השחקן הוריד מעליו את הפיאות ואת הציצית ונסוג מן הבמה אל מאחורי הקלעים. הקהל געש. בחמת זעם התנפל על הצעירים. הוזעקו שוטרים, שכרגיל נמצאו בכל תיאטרון, והם עצרו ארבעה מהם.

ההצגה לא חודשה עוד.

ארבעת הצעירים שנעצרו והארבעה האחרים, ביניהם י.ל. מגנס וארתור בירם שהצטרפו אליהם שוחררו.

בימים ההם המשטרה הגרמנית היתה מנומסת מאד והעובדה שכל שמונה הצעירים היו סטודנטים מכובדים, ואחד אפילו בעל תואר דוקטור עשתה רושם רב על המשטרה. רק בעתון אחד הופיע למחרת ידיעה קצרה: „קבוצת צעירים בלתי־בשלים הפריעה אתמול להצגה".

פרטים מלאים על סיפור־מעשה זה מצויים בספרה של ד"ר שרה פרידמן „ד"ר בירם וביה"ס הריאלי", שפורסם בשנת 1970, בהוצאת ראובן מס.

מלות השיר החדשות

כאשר פרסם יבטושנקו בספטמבר 1961 ב„ליטרטורניה גאזיטה" את שירו „באבי יאר", החלטנו ב„מעריב" לעשות מן השיר כותרת ראשית ואברהם שלונסקי אילתר עבורנו את התרגום באותו בוקר, שבו סוכנות A.P. הביאה את הנוסח המקורי (ברוסית, באותיות לאטיניות).

כששמעתי וקראתי בימים אלה את המלים החדשות שהחליף בהן חיים חפר את הימנון הפועלים הבינלאומי – לקראת ועידת ה„הסתדרות" השבוע – נזכרתי שבמגירתי מצוי דף מכתב־ידו של שלונסקי, שורות הסיום משירו של יבטושנקו המתייחסות ל„אינטרנציונל".

הרי כתב־ידו (בהקטנה כפי שמתחייב מרוחב הטור):

בקריה. / אף לא אחד משס"ה ורמ"ח שלי יוכל לשכוח זאתו / תריע בא שירת „האינטרנאציונאל", / לעת יקבר לעדי־עד / אחרון האנטישמים עלי האדמות. / אין בדמי מדמם של יהודים. / אך שנאת־זדון קישחת שנוא אני / על כל שונאי־ישראל, ממש כיהודי. / על כן – אני הוא הרוסי האמיתי!

לימים, הרוסי האמיתי הזה, שינה אף הוא כמה מלים בשיר. לא ב„אינטרנציונל" כי אם בשירו שלו – „באבי יאר". וכדי לסגור את המעגל: את הנוסח העברי המקורי של „האינטרנציונל" (עד לתיקון) התקין כידוע אברהם שלונסקי.

בילין עמודי שיטנה

בעל־הטור צ'ארלס קראוטהאמר מנסה לסכם את פעילות האו"ם, לרגל יובל ה־40 של הארגון.

הסך־הכל: הדמוקרטיות המערביות, וארצות־הברית בראשן, יוזן על התחתונה מול הגוש הקומוניסטי־ערבי־עולם שלישי. מחלקת העתונות והאינפורמציה של האו"ם מנפיקה מדי שנה ביליון(!) דפי־מידע מכל הסוגים, רובם ככולם חוזרים על התעמולה האנטי־מערבית כפי שהיא נשמעת בעצרת הכללית, בוועדות ובסוכנויות השונות של האו"ם.

וויליאם באקלי תיאר בשעתו את האו"ם כ„ריכוז הגדול ביותר של האנטישמיות מאז גרמניה ההיטלראית" („הראלד טריביון").

יינגליש – שמינגליש ב„טיימס"

קוראים לכך: yinglish. יידיש מאנגלת או אנגלית מיוהדת. במלים אחרות: העגה שרבים מיהודי אמריקה – ותאמינו או לא: גם לא־יהודים – סיגלו לעצמם במרוצת השנים.

אט־אט מקבלת ה־yinglish גם לגיטימציה בספרות ובעתונות בארצות־הברית.

זוכרים עוד „האוריסטמוטי" של בן־גוריון? זוכרים את „מאורוקי־שמאורוקי" שמנחם בגין השתמש בו מעל דוכן־הכנסת בלגלגו על הידיעות ששמעון פרס עמד להיפגש עם מלך־מארוקו?

הנה פותח אני את ה„הראלד טריביון" מה־25 באוקטובר ומה רואות עיני?

Forget the World Series. Superbowl, schmuperbowl. The big tension in the sports world today is the match being played at Tchaikovsky Hall in Moscow between Anatoli Karpov, 34, world chess champ, and his challenger, Gary Kasparov, 22.

לא אחר אלא וויליאם ספייר (Safire) ה„מומחה" בה"א הידיעה ובעל־טור ב„ניו יורק טיימס" בענייני לשון מפרסם פליטון שנון על הדו־קרב בין אנאטולי קארפוב וגארי קאספרוב ומשתמש שם בבטוי „סופרבול־שמופרבול". ה„סופרבול" (משחק הגמר ב„פוטבול" האמריקני) זאת לדעת הוא הארוע הגדול ביותר בספורט האמריקני – ממש כמו הגרלת ה„לוטו" אצלנו בשבוע שעבר או ה„דרבי" בכדורסל בין מכבי ת"א והפועל ת"א.

באותו קטע, שאנו נדרשים אליו אומר ספייר: „'סופרבול־שמופרבול'. המתח הגבוה ביותר בספורט בימים אלה הוא במשחק באולם צ'ייקובסקי במוסקווה בין אנאטולי קארפוב, בן ה־34 אלוף העולם בשחמט לבין גארי קאספרוב, בן ה־22".

בספרו הידוע The Joys of Yiddish, מקדיש ליאו רוסטן פרק שלם לקידומת „שמ" שבאה לבטא יחס של שלילה, לגלוג או זלזול נוסח ויירוס־שמירוס, דוקטור־שמוקטור, צ'ארליי־שמארליי וכיו"ב. ה־SH הוא אות־פתיחה, לדברי רוסטן, לסימפתיה עשירה של זלזול או הקלה־בכבוד. שורה ארוכה של מלות־לעג והשמצה מתחילות ב„ש" כגון: שלומיאל, שלימזל, שלומפר, שמגגה, שמוק, שנורר וכיו"ב.

וכך הגיע ה„שמ" גם ל„ניו־יורק טיימס".

בטרם יבשה הדיו על הכתוב כאן מה עשה לנו שוב אותו ויליאם ספייר? הרי לפניכם כותרת מאמר מה־1 בנובמבר (הפעם – מאמר פוליטי חריף, לקראת פיסגת רייגן גורבצ'וב):

Defensive Chutzpah In Moscow

By William Safire

WASHINGTON — The Soviet Union, which wants to block American space-based missile defense, has been caught red-handed with an illegal ground-based missile defense — but refuses to give it up.

כמובן שצריך לקרוא „חוצפה" במלעיל כיאה ל„יינגליש".

ההגדה לבית חיה סלוצקי

בחודש שעבר חגגה חיה סלוצקי־לויטין את יום הולדתה התשעים.

„חגגה" – אולי אינה המלה המתאימה לכאן. חיה סלוצקי ידועה כמתנדבת וכפעילה למען הכלל ולא כ„חוגגת". אבל הפעם בני־משפחתה – ובראשם בנה מאיר עמית, – הם היו החוגגים וה„מתגגים". לכבוד הארוע ערך והוציא לאור מאיר עמית עתון מהודר על נייר כרומו במתכונת „דבר" (עתון שאמו קוראת זה חמשים שנה). בארבעה עמודי העתון מסופרת הסאגה של בית לויטין וההגדה לבית חיה סלוצקי, בלווית עשרות צילומים משפחתיים מכל התקופות ומסמכים מעניינים.

הנה אחד מהם: „מכתב גלוי" (היינו „גלויה" בשפת ימינו) שבו מבקש שמעון יצחק סלוצקי את ידה של חיה. התאריך 16 במארס 1912.

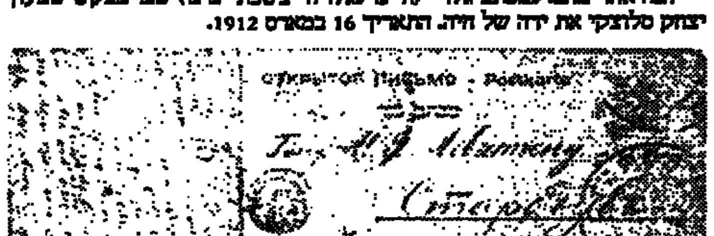

למי שיתקשה לקרוא באותיות הקטנות, הרי נוסח הצעת־הנשואין:

אחותי הנעימה חי' שלום!

שלשום קיבלתי מכתב מביתי בו שאלוני אם לא אתנגד ביום שידובר בך...

שאלו אדותיך, אם מותר לשדך אותך והשיבו כי ישאלו את פי הנערה וגם את פי.

מה היה עלי להשיב?

את היי נכונה ליום הדין, חפשי את דרכיך ודעי מי לפניך.

ברם, לא קשרתי את החבל ואין לי מה להתיר...

מביתי יכתבו לך.

חפצתי לנסוע לימי החג הביתה אך לעבד נמכר יצחק... הודיעני דבר.

שלום לאביך, לאמך, לאחיך ואחותך שלום לכל קרובי ומכרי.

מברך אני את כולכם בחג שמח וכשר.

אחיך אוהבך

שמעון יצחק

„המכתב הגלוי" הלך מן העיירה פטורניצה לעיירה סטרדוב (שתיהן באוקראינה) בסך־הכל שלושה ימים, כפי שמעידות חותמות הדואר. החתונה נערכה כעבור שבע שנים.

קיבתה של ניו־יורק

שגשוג בלתי רגיל עובר עתה על מסעדותיה ופונדקיה של ניו יורק. אשתקד הנפיקה מחלקת־הבריאות של העיריה 13 אלף רשיונות למסעדות. השנה יסתכם מספר הרשיונות הנרשים ב־15 אלף.

רבים מהם יהיו במנהטן, שבה הוציאו תושביה בשנה שעברה כ־2 ביליון דולר בבתי־אוכל לסוגיהם. במנהטן יש כבר היום מסעדה אחת לכל 200 תושבים.

מ. גרילק

פרשה ופשרה

„חיי־שרה"

בעיות שידוך

אברהם מודאג. עתה, בערוב ימיו, עליו לחשוב על ההמשך. על המשך ביתו המיוחד, האברהמי. הוא פונה כה וכה ומחפש שידוך הגון לבנו, ליצחק.

וכאן צצות הבעיות. מנין יקח אשה הראויה לו? אשה המסוגלת לשאת את משא ביתו של אברהם ואת יעודו? הלא בה, באישיותה ובתכונותיה, תלוי הכל. לא רק אושרו הפרטי של הבן האהוב וממשיך הדרך, כי אם גם גורל העם העתיד לצאת מרחמה, גורלו עד סוף כל הדורות.

בנות כנען לא באות בחשבון. הן לא יסכנו לתפקיד. אברהם אינו יכול להרשות ליצחק לתור אחר רעיתו בקרב בנות הארץ, אשר הוא יושב בקרבו. הוא מכיר אותן היטב ומקרוב. הללו מושחתות הן – מנקודת ההשקפה האברהמית – מן המסד ועד הטפחות. עובדות אלילים הן ואף מתירניות, בקיצוניות המודרנית־מודרנית של המלה ואולי אף יותר.

גם לשלוח את החתן המיועד לחפש את זיווגו בארץ אחרת – אי־אפשר. מי יודע, אולי ימצא שם את אשר תבקש נפשו, ילך שבי אחר לבו וישתקע במדינת אשתו. בכך הלא יהיה היורד הראשון לבית ישראל, עוד לפני שנוצר העם עצמו.

אברהם מודאג. שתי הבעיות הגורליות המעיקות על עמנו מאז – ההתבוללות וההירידה – הטרידו אותו ביום בו פנה לעצב את הנוא הראשון של עם ישראל. אז פנה אל עבדו, נאמן ביתו, במלים הבאות: „ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ, אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו. כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק" (בראשית כד, ג־ד).

השאלה המתבקשת מאליה, נוסחה היטב בדברי האברבנאל. נצטטה בלשונה:

„למה ציווה אברהם שלא יקח אשה מבנות הכנעני? האם מפני שהיו עובדי עבודה זרה? גם בעבר הנהר היו כן ומה הועיל בתקנתו? ומדוע הרחיק בנות כנען ולא הרחיק בנות בתואל ונחור, שהיו רשעים וחטאים מצד אמונתיהם כאנשי כנען?".

שאלה במקומה. מה ההבדל בין ארץ לארץ? הלא כל ארצות תבל, בימי קדם, עבדו אלילים בשווה. האם בימינו – מזווית ראייתה של היהדות – קיים הבדל כשבחור יהודי נושא לאשה נוצריה אמריקאית או קומוניסטית סובייטית? הלא בשני המקרים הניח את היסוד להתבוללות משפחתו העתידית. מדוע הבחין, איפוא, אברהם בין בנות כנען לבנות עבר הנהר?

אכן זו היתה הבעיה הקשה אתה התמודד אברהם. התרבות האלילית שעבדה את העמים והארצות כולם. אברהם היה חייב לחפש אחר נוסחה שתבחין בין אלילות לאלילות, כדי לפתור את בעית ביתו, כדי שיוכל למצוא נערה לבנו, כרע במיעוטו. מתברר שקיימת הבחנה מהותית ובסיסית. ההבדל משמעותי בין בנות כנען לבנות ארם נהרים.

וכתואל. עם היותם עובדי כוכבים, לא היה מחוייב שיעבור רישומם לבניהם ולכן בחר אברהם בהם והרחיק בנות הכנענים" (דרשות הר"ן).

ביאור הדברים:

ההבחנה היא בין דעות למעשים. בין מעשים רעים לבין סתם דעות מוטעות. בין התנהגות פרועה בפועל לבין פילוסופיה משובשת במוחו של האדם בלבד. המעשים הרעים – כמעשי ארץ כנען – הם המעצבים בפועל את אישיותו השלילית של האדם ולא התיאוריה שבראשו. רישמם ההרסני מוטבע לא רק בנשמת האדם החוטא, כי אם גם בגופו. אנו מבחינים בעובדה זו בנקל. אם נזדמן בחברת אדם רשע, אכזר, צר־עין, נואף, מגושם בכל המובנים, נחוש בכך גם אם לא יפצה את פיו. גופו „משדר" אלינו ברורים נסתרות את מהותו „הרוחנית" ואת אישיותו „המעודנת". כך הוא גם, כבוכבן, כשנסוב בחברת הצדיק ואציל־הנפש.

חקר המוח בימינו הוביל אותנו עוד צעד קדימה בנדון. מבמחקריו של ד"ר אקלס, מגדולי הנוירולוגים בעולם, עולה שמעשי האדם – אם טובים ואם רעים – יוצרים בהתאם שינויים כימיים בתאי המוח. (כאן טמון סוד מעשה המצוות היהודי, שאינו מסתפק באמונה כי רק המעשים בכוחם לעדן את האישיות ולהעלותה).

אנו יודעים: כשם שקיימים גנים של תורשה המעבירים את תכונות הגוף מאב לבן, כך קיימים גם גנים רוחניים הפועלים באותה צורה וקובעים את טיב הדורות הבאים.

על כן פחד אברהם מבנות כנען, המושחתות בהתנהגותן המעשית.

שונה היה המצב בארם נהרים. אור היה סגדו לאלילים. זו היתה תרבות אותם הימים. אבל הם לא היו מושחתים מבחינה מוסרית כבני ארץ כנען. הם לא פרצו את גדר הצניעות וההתנהגות האנושית המינימלית, ההכרחית לקיומה של חברה בריאה. כלומר, טעותם היתה בגישה לחיים ולעולם, בהשקפה ולא במוסר. האמינו באלילות, אך אמונה זו לא הובילתם לשחיתות מידות טוטאלית. קל יותר להיאבק נגד השקפת עולם מוטעית. חזקה על אברהם ובנו יצחק שהתמחו כל שנות חייהם בוויכוחים דתיים, שיצליחו לעקור את הנטיה לאלילות מלב כלתם לעתיד.

ועל כן, לך אליעזר לארם נהרים ומשם הבא אשה לבני, אשה לעם ישראל. והעבד הביא אשה. את רבקה. אשה רבת חסד, שעמדה בצורה יוצאת מן הכלל ב„טסט" השקיית האיש וגמליו (והרחבנו נושא זה באחת הרשימות בעבר).

ועוד נידרש אל הפרשנות הקלאסית שפתחה בפנינו את צוהר הבעיה:

„המצוות והעברות שבתורה הם על שתי פנים. מהם שיעשו רושם בגוף ובנפש כמידות ובמעשים, מהם שיעשו רושם בנפש בלבד באמונות. והנה אותם שיעשו רושם בגוף ובנפש, הם אשר יעשו רישומם על הבנים המשתלשלים מהם: כקנאה ובקנאה ואכזריות, הזימה, והבילות (הקמצנות ורוע העין) הדומיהן, שהם יעשו רושם בנפש מהצד שהן עבירות, ובגוף לפי שהמזגה יפעלו בליחות כמו שבליחות יעשו תכונה במידות ... וזה רוע אנשי כנען.

אמנם דברים שעושים רושם בנפש בלבד הם האמונות. עם היותן כוזבות ורעות לא יתפשטו בבנים. ולזה לבן

כל האמור עד בפרשת שידוכו של יצחק, הבה נתמקד היום בפסוק אחד ויחיד, פסוק המתאר את נישואי הזוג הזה, על המשמעות העכשווית הטמונה בכל מלה ומלה המופיעה בו:

„ויביאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו". (שם כד, סז).

שימו לב באיזה מקום בפסוק הודשה המלה „אהבה". אף זו תכונה אחר. ברוך ה', לא ניטשטשה בזרע אברהם ושרה, יצחק ורבקה בכל שהוסיפה להיות אשתו, כן גדלה אהבתו: כדוגמת נישואין אלה של הבן היהודי הראשון, כן נוסדים הנישואין, רוב הנישואין בישראל, לא על יסוד התשוקה, אלא על פי שיקול התבונה. הורים וקרובים נמלכים בעצמם, אם הצעירים מתאימים זה לזה; משום כך גוברת האהבה ככל שהם מרבים להתוודע זה לזה.

אך רוב הנישואין בעולם הלא יהודי נגמרים על פי מה שהם קוראים „אהבה". ואין לו לאדם אלא להציץ בתיאורי הנובילות הלקוחות מן החיים, כדי להיווכח מיד, מה רבה שם התהום בין ה„אהבה" שלפני הנשואין לבין זו שלאחריהם. איך הכל אחר כך תפל וחסר טעם. ומה שונה הכל מתיאור הדימיון וכו'. „אהבה" זו היתה עיוורת ועל כן על כל שעל בעתיד – אכזבה. לא כן הנישואין בישראל שעליהם הוא אומר: ותהי לו לאשה ויאהבה. שם יום הנישואין איננו שיא הפריחה אלא השורש לאהבה" (רבי שמשון רפאל הירש).

מכתבות ומן الأرشيف

בנהר, בים ובאקווריום

על קפה הפוך
ג. בנימין

הלויתן התועה, המשיב לשם „האמפרי", חזר על עקבותיו, יפני יותר מיפני – דג, משמע, יותר מדג – וזוק את ארבעים הטונות של גוו האפור לתוך הסקרמנטו, כאצבע לפי־כסייה. במקום לנוע לעבר הדלתא, ממנה למפרץ, משם לאוקינוס הפתוח ולשוט עם זרם המים, הקרים או החמים, השׂחה עצמו נגדם, לעבר ההרים. אינו רוצה, כביכול, לדעת לאן הולכים מי־הנהר, רוצה לדעת מניין באו.

ביולוגים אינם מוצאים, לפי־שעה, הסבר לדבר. קרוב לוודאי שאיבד איזה חוש־מנחה – אינסטינקט, אינטואיציה – הטבוע בו מלידה. מוקדם לאמר איך – או היכן, בעצם – יסיים את מסעו לארץ־ההיפך. ברגע האחרון ניסו המתחקים על עקבותיו לשכנעו כי טוב שבעוכרי־הדייגים לא ימלט את עורו, את מיפותיו, מעונש בזיון סרדי־הבריאה. מה שאסור, בעולמו של הקדוש־ברוך־הוא, על דגים אסור אף על יונקים הדומים לדגים – ולו גם בים.

שמונים־אלף מיל ודאי שלא יעשה עתה מתחת למים. אם לא יחזור ראשו לאחוריו בעוד מועד – ימצא את מיפותיו, המשמשות לייצור מזוכים, מעטרות את מדפי גדול בתי־המסחר של סן־פרנציסקו.

אובדן הרגש האקולוגי, או האינסטינקט המנחה, מצוי כנראה אף בדגים מיובשים, כגון שמאלנים, או מסריחים־מראשם, כיוצא באינטלקטואלים יפי־נפש. איני תובע לעצמי תואר דוקטור־לשם־כבוד – לא על שמו כ„תסמונת האמפרי" ולא על שימושו בדיאגנוזה – אך מוצא אני כי יש בו משום הסבר לסטיות פתולוגיות של גוש־היהודי. מה, לבד מאובדן האינסטינקט המנחה, האימננטי, עשוי להניע, דרך־משל, אדם כג'ורדן גולוב? במקום לקדש עצמו, נאמר, למאבק באפלייה־גזעית, הגיע למעלת „דרקון גדול" במסדר הקו־קלוקס־קלן שבווירג'יניה וכשעשה הריצ'מונד־טיימס־דיספאץ' פומבי לדבר יהדותו – החזיר את סדיני מסדר הצלב־הבוער־באש לממונים עליו לא משום שהרהר חרטה בלבו, אלא כדי שלא להביכם. לבד מאובדן החוש־המנחה, יש למעשה הישראלי בן העשרים־ושמונה, מאיר עוזיאל, שבמקום להפיל את גורלו עם גורל בני־עמו, סיפח עצמו לחבורא טרוריסטית, אנטישמית, אנטי־ישראלית, ששמה „אקסיון־דירקט"?

„תסמונת האמפרי" היא מחלת הנרחקים לאפיק מנוגד לזה שנבראו לשחות בו.

ללמוד כי במעשה „האשפה, העיר והמוות" של הר־מפלי־השמן, הקרוי ריינר וורנר פאסבינדר, אין כל־הפרעה. בפרסומי הטאגס־צייטונג, עתון השמאל־הקיצוני של מערב־גרמניה, על „המוות, הצוואה והגבורה", אין הפרעה. בדברי ה„ירוקים", הלוחמים בזיהום אקולוגי, ביהוד ציוני, והתובעים מידינו את עלבון האמת, אין הפרעה. ימה של שנאת־ישראל מלא שפכי אלף ביבים, שזרימתם אליו אינה נוגדת את חוקי הפיסיקה.

לא שגאה אני, אגב־אורחא, במעשה אלף היהודים ש„יצאו לרחוב". או עשרים המישה ראשי־הקהילה, שחצצו בין הבמה לקהל־הצופים. מעיקר של דבר מה להם בפרנקפורט, על המיין? כבודם היה רב בעינינו יותר אלמלא חזרו לגרמניה, אם חזרו – לא מישראל ואם מישראל – לא כדי לפתוח בה בתי־הימורים ומועדוני־פורנו, תחנות סחר־סמים או מטחנות בשר־לבן בשוק הימה השחור. בסך־הכל זוכרים אנו יפה מה עוללו לנו, בצל התליין המוזהב שעל צוארם, כל־אימת שנתבעו לדין וטענו כי שנאת־ישראל היא הזרזבת מגרון שופטיהם.

אך בצד „תסמונת האמפרי", או „בשל האבחנה הטבעית", מצווים אנו שלא להעלים עין מתסמונת כשל־החיסון־מפני־המזוכים, או הכשל־היהודי־הנרכש.

חוקרי המים־שמתחת־למים מספרים לנו כי אם נמלא מכל ענק דגים ממין זכר בלבד ונמתין לבוא עונת־האביב, שהיא גם עונת הזיווג בעולמות הדגים – יתכנסו אחדים מהם כתמים מכתמים שונים. קצתם יחקו אפילו את פרכוסי המין־שכנגד ברגעים של דחף־אהבה, מוכנים להטיל כביכול ביצים. כדגים־בשמלה. במכל מלא דגים שמינם נקבה בלבד יתחילו אחרים מהם לנהג כזכרים לכל־דבר. קצתם יתחילו לתור, ברוב נעוריהם, אפילו אחר מקום להטלה – חובה שאינה מוטלת, כידוע, אלא על דגים־במכנסיים.

מדינת־ישראל היא אקווריום, לטוב או לרע אין בה גויים. אך כשם ש„תסמונת האמפרי" ביהודים היא שגגה שיצאה מלפני הבורא בימה־של־גלות, כך תסמונת כשל־החיסון־מפני־המזוכים היא שגגה שיצאה מלפניו בין מחיצות האקווריום שלנו. באין גויים, הופך חלק מן היהודים. חלק מן הישראלים – רובם, כאמור, אינטלקטואלים, יפי־נפש – לשונאי־ציון, שונאי־עמם, שונאי־עצמם ומחקה בכך את הגרועים שבאויבינו.

הרבה לפני שהובילו את גוויתו המסוקסקת, אכולת־הרקב, השטופה במשכבי־זכור וממוכרת לסמים, של מחבר „האשפה, העיר והמוות" לקבורות בעיר – זכה לראות את יצירתו ברמות פרס הקרוי „בצל המלאכים", שהוצג אצלנו בסינמטק, אך לא היה אלא גירסת־בר שקדמה למחזה־השבוע בפרנקפורט. אצלנו – משמע בירושלים ולא עוד אלא שבפסטיבאל סרטי־המופת.

לידידי, אהרן דולב, ריאקציונר נודע, שמחה על הכבוד לחזות גם בו, גם במראה בשר־החזיר הנגוע של מחבר הבא בשערינו, הסביר מה שמסביר היום גנטנר רולהא, מנהל השאושפיל של פרנקפורט – כי ראוי ליישם את עקרון חופש התרבות, אפילו אינה נעימה כל־כך ליהודים.

אך הדין, בעצם, עמו. מה צורך היה להביא את הסרט – מחר, אולי, אף את ההצגה – לסינמטק שלנו בגיא־בן־הנום, אם חזקה על יפי־הנפש שבתוכנו כי יביאו את בשורת היהודי הנשלן, הנצלן, העצלן, המוקצה תמיד מחמת מיאוס, סוחר הקרקעות, משפיל החלשים, יורש הגיהנם שמתחת לגיא־בן־הנום, לפרנקפורט? חוסיין, שהכריז השבוע כי לא היה עוד בהיסטוריה כיבוש אכזרי יותר משלנו – ודאי לא מיום שהחרים בו המתגוללים את בגדד – יכול לבטוח בנו. מה רע ב„גיטו", „בפשי־יהודי", „מאחורי־הסורגים"?

הרזוני, פרנקפורט, מסכייך ונרקיד עליהם אנחנו יהודונים כלבבך!

המטריד האלמוני

פגישה מקרית
יגאל לב

המטריד האלמוני הפך את ספורט הטלפונים שלו מתחביב למקצוע ובכך בעצם עבר את הגבול. כל זמן שהיה מצלצל פעם בשבוע אל ביתה של שוש כדי לספר לה כמה הוא חושק בה, התקבל הדבר במסגרת הני־מוס המותר. בסופו של דבר הוא גבר. אם זה גורם לו הנאה, שיחה טלפונית אחת בשבוע, שיהיה לו לבריאות.

מה עוד, שאוצר המלים של הארון בעבר השני של הקו היה דל. הוא עסק לרוב בתיאור אנטומי של גופה בתוכניות שהוא רוקם לגבי גוף המרדזת זה. משוגע, מה לעשות?

אבל כשהרג האלמוני משיגרת „הפעם בשבוע" ומסיבות השמורות עמו בלבד צילצל אליה ב־2 בלילה, מאותו רגע חשה שוש, שהברנש הזה הגריש את הסאה ושיש צורך לערב את החוק בעניין.

בעלה של שוש הוא גבר מעשי. כמנכ"ל חברה גדולה הוא יודע את הקושי העצום הכרוך בהאזנה רצופה לקו טלפון, בעיקר בנסיון לאתר מטלפן אלמוני. לכן החליט להניח לו, למטורף, להשתעשע עד שישתעמם.

הברנש היה מרותק למשחק. שוש כמעט מצאה את עצמה ממתינה לטלפונים הללו. צילצול חד. והתך את אוירתו השלווה של הבית. הטלפון, שהיה תמיד ידיד, נהפך לה לאוייב. הקשר הנעים הזה עם בני־אדם, ההפתעה מי מצלצל, השמחה לקולו של מכר ותיק, כל אלה התחלפו בזוועה.

ואז באה הגאולה. הקול שבקע מה־טלפון בא כנראה הישר ממטה המשטרה. האיש, שהציג את עצמו כקצין משטרה, אמר לה כי התקבלו תלונות על גבר אלמוני, המטריד אותה והמשטרה מתכוונת לשחרר אותה מהסיוט.

קצין המשטרה היה אדיב. מנומס. הוא ביקש ממנה לענות על שאלון ארוך שהציג לה. מקום מגוריה. מספר הילדים. עיסוקו של הבעל. עיסוקיה הפרטיים שלה. השעות המדוייקות, שבהן היא נמצאת בבית. ואחר־כך עבר למטריד. מתי הוא מצלצל. איך היא מתייחסת לשיחות הללו. קצין המשטרה היה אדיב ונכון היה, שהוא מבקש לעזור. „זה תפקידה של המשטרה, גברתי".

כמעט בסוף השיחה שאל הקצין את שוש אם ייתכן, שהטורדן הוא ידיד שלה. אולי למד איתה יחד באוניברסיטה. אחד מחוג מכריה.

שוש התאמצה רגע לחשוב ולבסוף פסקה: „לא, בשום אופן לא. בשיחות הטלפון הוא קורא לי תמיד שושנה וכל ידידי הטובים מכירים אותי רק בכינוי שוש".

הקצין הרגיע את הגברת המבוהלת ואמר, שעכשיו, לאחר שהחוק לקח את העניין לידיו, שוב אין לה מה לדאוג. „אנחנו נתקין האזנה מיוחדת ונתפוס את הממזר. את יכולה לישון בשקט".

אותו ערב סיפרה לבעלה בהתרגשות על כך, שהחוק התחיל סוף־סוף לדאוג לאזרח הקטן. עובדה. המשטרה צילצלה.

היא הלכה לישון בלי להבין אפילו מדוע בעלה מחייך, חיוך כמעט עצוב, נוכח התרגשותה.

אותו לילה בחצות צילצל הטלפון. המטריד האלמוני היה הפעם ידידותי. הוא פתח במלים „הלו, שוש".

חד גדיא - נוסח מוסקווה

דוד מרקיש

כאשר חפצים הרוסים לתאר מצב כלשהו, המוכר להם ואשר אינו אמת במאת אחוזים, הם אומרים: „הרי זה הסיפור על הפר הקטן הלבן". מטבע־לשון זה עלה בזכרוני למקרא רשימתו של יורי גאמאיונוב „תפוחים נפולים" באחד הטורים המרכזיים בעתון „ליטראטורנאיה גאזטה". טור שהוכתר בכותרת המישנה „מה אילץ אנשים נכבדים לשעבר לעבור על החוק?"

הכותרת העוקצנית המזמינה עוררה עניינה אותי, ואני נחפזתי להיוודע מהו, באמת, הדבר שגרם שאנשים אלה ישתגרו אל מאחורי הסורגים. מסתבר כי הסיבות היו כאלה: יושב־ראש הקולחוז היה קונה בשר „מן הצד" ואחר־כך היה מוכרו למרכזי העיבוד הממלכתיים (מעין „תנובה"...) ברווח, שהיה משלשל לכיסו. ועל כך זכה בעשר שנות מחבוש. לאדם שלא בא בסוד העניינים האלה נשמע הדבר מוזר.

איני יכול לכלול את עצמי במניין אלה, שלא באו בסוד הדברים. בפרשה, שאינה נבדלת במאום מזו שתיאר איגור גאמאיונוב, נתקלתי כבר לפני עשרים שנה בליטא. ושם לא הפליאה אותה פרשה שום איש: „הכל נוהגים כך". ומעשה שהיה כך היה:

מרחק קילומטרים אחדים מן העיר קאונוס (הלא היא קובנה), שוכן הקולחוז „גינטאראס". יושב־ראשו היה אדם רב־פעלים ונשוא־פנים, ליבדבאס שמו – חקלאי לתפארת. שחרושצ'וב עצמו ציינו פעמים אחדות לטובה. אל ליבדבאס ואל הקולחוז נשאתני לא אהבתי את החקלאות, חלילה. כי אם סיבה פרוזאית לגמרי: שעה שנסעתי בקו הרכבת מוסקווה–וילנה כייסו את ארנקי ונותרתי ללא פרוטה בכיסי והייתי זקוק עד מאוד למימון כלשהו.

עמיתי העיתונאים מן העיתון „ליטא הסובייטית" נכנסו בעובי הקורה של מצבי הדחוק ושיגרוני לנסיעה בתפקיד לקאונוס: שכר־הסופרים בעד הרשימה על חביבו של חרושצ'וב ועל שיטותיו החקלאיות המתקדמות אמור היה להסתכם בכמחצית משכרו החודשי של מהנדס. זה היה אמור להספיק לי לכמה ימים של חיים טובים ולכרטיס נסיעה חזרה למוסקווה. כמאמר העם – „היה חסר מאה רובלים ובלבד שתהיה בעל מאה ידידים". בעולם החופשי אין לו לפתגם זה מהלכים, למרבה העוגמה. שם נהוג פתגם אחר: „היה חסר מאה רובלים ובלבד שתהיה בעל עשרה רובלים"...

בקיצור, תיארתי ביד־רחבה את יפעת הנוף החקלאי, את הפרות העגמומיות ואת הכפריים העגמומיים לא פחות של הקולחוז „גינטאראס". תרומתו של ליבדבאס למפעל העמל הסתכמה בכך, שבתוך שנתיים וחצי עלה בידו למלא את מיכסת אספקת הבשר למדינה. מיכסה שנקבעה במקורה לשבע שנים. כיצד הצליח לממש הישג מבריק כזה – זאת לא יכולתי להבין כלל, בתוקף בורותי החקלאית הגמורה. אפס, את העובדה שאין הפרות מתרבות על־ידי התחלקות, כסגרליות – זאת ידעתי היטב. כשם שידעתי שבשום פנים ואופן אין ליבדבאס יכול להביא תועלת למולדת בתורת מגדל־בקר. מלבד זאת, משך כל שיחותיי עם היושב־ראש המהולל סבב הלך לו במוחי המשיר עממי, שהיה מקובל באותם ימים:

במירוץ תפוקת חלב,
כבר השגנו את ארה"ב,
אך נכשלנו בבשר,
כי לפר ה... נשבר...

ברשימתי נכללו כל הפרטים, מלבד אותו המשיר אנטי־סובייטי ומלבד סיפורו של ליבדבאס – אחרי כוס הוודקה השנייה – על אודות המכונות להובלת הגללים. „לו אך הישגתי שלוש מכונות כאלה", אמר ליבדבאס, „כי אז הייתי מעלה את רמת הייצור לדרגה כזאת, שכבימי האדונים הקודמים היה נעשה כאן. והרי קאונוס, אפשר לומר, כולה על תריונים היא ניצבת. למי תריונים, ולי – זהב: השתרעה במקום שהיה הקולחוז „גינטאראס" אחוזה משל „האדונים הקודמים". שאצלם שימש ליבדבאס זה מנהל־עבודה.

את רשימתי הדפיסו, אני שבתי למוסקווה וכעבור שנה שוב הזדמנתי למחוזות הללו. לשאלתי לשלומו של ליבדבאס והאם השיג לו סוף־סוף את מכונותיו הנכספות להובלת־גללים, השיבו לי עמיתי מ„ליטא הסובייטית" בלחש, כי היושב־ראש המפורסם הושב מאחורי סורג ובריח לתשע שנים. „הלה היה קונה ראשי בקר ברחבי בריה"מ כולה והיה מוסרם למדינה כאילו שלו הם, מן הקולחוז". הסבירו לי. „ומניין תיקח עוד ועוד ראשי בקר? כלום בעצמך תוליד לך?"

מאליו מובן שלכתוב על כך אסור היה: תחבו את ליבדבאס למחבוש בהשקט, וסוף פסוק. יישב לו ויהרהר כיצד מוליכים שולל את מדינת האיכרים. אפס, העניין הסתבך במקצת בגלל העובדה, שכמעט כל מנהלי הקולחוזים נקטו אותה שיטה עצמה. אלא שבקנה־מידה זעירים יותר: את תוכנית שבע השנים לא היו ממהרים למלא טרם הזמן, בעישורים לא היו זוכים ובכינוסי המפלגה לא היו מופיעים לפני חרושצ'וב.

הנה נזכרתי בפרשה עגומה זאת של עלייתו ונפילתו של חובב המכונות להובלת גללים ליבדבאס למקרא הרשימה „תפוחים נפולים" ב„ליטראטורנאיה גאזטה". על סופו של סיפורי חזר בעל המאמר מלה במלה – אלא שבמקום היושב־ראש ליבדבאס הגיבור כאן הוא היושב־ראש קורוליק, וסיפור המעשה לא בליטא אירע, כי אם במולדאוויה. משמע, כעבור עשרים שנה לא השתנה מאומה במשק החקלאי הסובייטי. לעומת־זאת, השתנה מה בפוליטיקה: עכשיו מותר לכתוב על כך בעיתון מרכזי. שתרפס בו מסתמך על כך, שהעיתון נקרא בתשומת־לב בחוץ־לארץ.

מחבר המאמר „תפוחים נפולים" כותב כי על יושב־ראש הקולחוז קורוליק הוטל „לספק למדינה 750 טונות בשר, ואילו אצלו לא היה בשר – גם אם לקחת בחשבון את הבקר עם העופות כולם – אלא כ־70 טונות". לולא מילא קורוליק את מיכסת האספקה – היו מעבירים אותו בקלון מתפקידו ומורידים אותו למעמד הקולחוזאים שמן השורה. ומיהו זה שהטיל על קורוליק המסכן צו מטופש שכזה? לשם התשובה על קושיה זאת נכתבה הרשימה ב„ליטראטורנאיה גאזטה". הצו בא „מגבוה" – מוועד המפלגה האזורי. ועד המפלגה האזורי קיבל את הצו בדבר הכנת הבשר מן הוועד המרכזי של הפלך. ואלה, בתורם – ממוסקווה. שיטה זו כולה קרויה בשם „הניהול המרכזי של משק החקלאות". אבל לשבת בכלא נדון קורוליק המסכן.

„קורוליק נדון לעשר שנות מאסר", כותב מחבר המאמר מתוך הזדהות מופגנת עם סבלותיו של האומלל. ולהחרמת רכושו. למעשה, לא היה כלל מה להחרים: לא נמצאו אצלו לא מכוניות, לא דברי־ערך כלשהם ואפילו לא בית משלו (שכן התגורר בבית השייך לקולחוז). לא היו לו אלא רעיה וילד, בן שש שנים. לדברי חבריו לקולחוז חי קורוליק חיים צנועים. נהג לעבוד, כמקובל במשקים המולדאוויים, משחר עד ערב, בלי חופשות".

בעיתונים הסובייטיים אין כותבים דבר „סתם כך". כדי לשעשע את הקורא במעשיות פיקאנטיות. במאמר „תפוחים נפולים" (דרך אגב, בתפוחים אלה היה קורוליק משלם בעד ראשי הבקר שרכש בארבע כנפות הארץ) מואשם לא בישהגדא קורוליק: מואשם כאן – ברשות השלטונות, ללא ספק – „קודש הקודשים" של הכלכלה הסוציאליסטית – מערכת הניהול הריכוזית של המשק. לפיכך, תיערך ריפורמה בשיטת הניהול הריכוזית לטובת ניהול מקומי – תקדים שלא היה עוד כמותו בתולדות ברית־המועצות.

אם לדון לפי צעדיו הפעלתניים והנמרצים הראשונים של גורבאצ'וב, הרי ריפורמה זו, שלא היה דוגמתה, הנוטלת מן הפקידים המוסקואים את שוט הניהול, כבר יצאה לדרכה.

קוסמטיקה בהמנון

פתחון פה
ארז ביטון

ממשלת האחדות בין המערך והליכוד וההסתדרות השיגה, בלי ספק, מיתון באווירה, שהיתה בעבר מקוטעת עד כדי סכנת התפוררות חברתית. ממשלת האחדות הזאת יצרה גם התחלה נכונה להבראת המשק, שגם הוא איים להתבקע. אבל ההישגים הללו, שאין לזלזל בהם, עומדים אל מול כישלון חרוץ מן הבחינה החברתית. יגידו מה שיגידו ואולי גם בצדק, ששבע שנות הליכוד העניקו שפע מדומה על חשבון אוצר המדינה, הנה בכל זאת היתה ערנה וסיכוי לעשרות אלפי אנשים בעיירות פיתוח ושכונות, אשר סוף־סוף חשו עצמם נהנים גם הם מן העוגה הלאומית. חבל שלא נמצאה בשלטון הליכוד נוסחה הולמת יותר לסינתזה מתאימה בין קידום הפרט לבין צורכי המשק, אבל ביסודו של דבר אי־אפשר להתכחש לשינוי חיובי, לתחושה של שייכות וזקיפות־קומה, שהחלו מבצבצים בעיניהם ובליבותיהם של אנשים, שהרגישו עצמם עד כה בשולי הארץ. לא רק מהבחינה הגיאוגרפית אלא גם מהבחינה הכלכלית והחברתית.

הבדיחות שנפוצו בשעתו על מכשירי הווידיאו, שהלכו והתרבו דווקא בקרב תושבי שכונות מצוקה, נבעו גם הן מבורות מוחלטת ומניתוק מכל מה שנוגע לאורח חייהם של תושבי השכונות. למי שאינו יודע, מכשיר הווידיאו נהפך לכמעט תמצן תרבותי עבור אלה, שהטלוויזיה הישראלית אינה אומרת להם דבר וחצי דבר ולא קשה להיווכח יום־יום בעובדה, שהווידיאו מהווה מוקד של בידור וחינוך למשפחות רבות, דווקא בשכונות ובעיירות הפיתוח. אותה הפריזה של הליכוד בהענקת קרן השפע ללא אבחנה בין עשירים לעניים ובריקון קופת המדינה, יצרה עמדה הפוכה מצד ממשלת האחדות, והיינו. הבראה משקית במחיר של אבטלה בהיקף שטרם ידענו. כלומר, גם ממשלת האחדות מחמיצה את הפורמולה הנחוצה לסינתזה בין שמירה על הישגיו של הפרט החלש, תוך כדי בלימת האינפלציה ושיפור מאזן התשלומים.

בקצה נפשנו כנראה מנבואות זעם חברתיות, שאלמלא כן לא ברורה תגובת שיוויון־הנפש מצד הממשלה וגם מצד הציבור כלפי צעקות יום־יום של משרד־העבודה, הצופה אבטלה של 150,000 איש בתוך זמן קצר, או זעקתן של ערי הפיתוח, שגם היא נשארת עירית וכלי מענה. אפילו אזהרותיו של חבר־כנסת אחד, שאין מה לדבר על בלימת הכהניזם אם המצוקה החברתית תלך ותחמיר, גם אזהרה זו נותרה יתומה בחלל הכנסת.

הסטאטיסטיקה מטבעה כנראה אינה מפחידה אנשים והנתון האומר, שלמעלה מ־40% מן המובטלים נמצאים בערי פיתוח (במלים אחרות, ישנם ישובים ששיעור האבטלה בהם מגיע ליותר מ־60%־50%), הנתון הזה גם הוא אינו מזיז מערכות.

המשבר בחריפותו פוקד עובדים ממעמד הביניים. אנשים שחילצו את עצמם בכדי עמל ממעגל הסעד, מתרפקים עתה על דלתות הביטוח הלאומי והלשכות הסוציאליות. נמסר לי כי הפניות לבקשת סעד גדלו פי שלושה בתוך חודשים אחדים. שכבה שלמה של בעלי משכורות נמוכות גם מקבלת השלמת הכנסה מהביטוח הלאומי. פירושו של דבר כי הולך ומעמיק המשבר, שאחריתו תסכול, ניכור, וזעם ויאוש. לכן יש הכרח מיידי בחוק שכר מינימום, שיבטיח תשלום נאות ומתקבל על הדעת לעובד, המעדיף עבודה מפרכת על מענק אבטלה. משפיל לראות קבוצה רחבה של עובדים, שמשכורתם אינה עולה על 200,000־250,000 שקל לחודש. במציאות של היום זהו ממש ניצול.

ועידת ההסתדרות גם היא מתבכנת ברוב תג ובזיקוקי דינור סמנטיים. הרבה רצון טוב, הרבה תקווה בלב ובראש מזכ"ל, היודע להתמודד עם הדיאלקטיקה המיוחדת להסתדרות, שהיא מצד אחד זעקה רמה לטובת השכיר ומצד שני ביטוי של אחריות לגורל כלל המשק. נדמה הפעם כי בתוך הדיאלקטיקה הזאת העדיפה ההסתדרות את האינטרס המשקי. שינוי קוסמטי בהמנון האינטרנציונל הסוציאליסטי יכול להיות ולהאנסי ובלתי־מגוחך, בתנאי, שהוא בא יחד עם שינויים ממשיים בשטח, הן בכל מה שנוגע לשידוד מערכות בתוך ההסתדרות עצמה, במיוחד בחברת העובדים, הן במאבק של ההסתדרות על תחיקה סוציאלית עבור כלל השכירים.

אחריות כפולה ומכופלת מוטלת כיום על מזכ"ל ההסתדרות, מפני שהוא מהווה מוקד של תקווה ואמונה עבור השכבות החלשות. השפעתו עליהן רבה ודווקא משום כך מוטלת עליו אחריות מוסרית כבדה לקיים את תקוותיהם. הבעיה כיום אינה בהגדרות ערכיות סוציאליסטיות רעננות. נדמה כי דווקא בתחום זה העמיקה התודעה בהסתדרות, הן במה שנוגע לשיתוף עובדים בהנהלת המפעלים והן במה שנוגע לרוטציה בתפקידים. הבעיה היום היא במימוש הערכים ובהדיפת קבוצות האינטרסים בתוך מחנה ההסתדרות. אחרת יוותרו הערכים כדגל מרוט.

דוחקי הקץ

יובל אליצור

"לחמור אין מראים חצי עבודה" – כך היינו רגילים לומר בימי הילדות. הפעם, כך נראה, יאה המימרה לאלה, שכינה אותם לשם הנימוס "חסרי סבלנות". אלה הקימו השבוע קול זעקה בתביעה להכניס "תיקונים" בתוכנית הכלכלית, הן כדי לתקן עיוותים והן כדי להביא לחידוש מיידי של הצמיחה במשק.

המדובר בשרים מתוסכלים, החשים כאילו נדחקו משום־מה לידיהם הצלחתה היחסית של התוכנית הכלכלית, ביבואנים המתקוממים נגד הקפאת המחירים, ביזמים של ממש ו"יזמים" מפוקפקים, הרוצים בחידוש ההזרמה של תקציבים לעידוד מפעליהם, בסוחרים הרוצים באשראי זול ואף בכלכלנים, המצביעים על הנזק העצום שיש בהאטה הכלכלית, הגוררת אבטלה.

בין דוחקי הקץ תמצאו, כאמור, כאלה הרוצים בלב שלם לגורל המשק וטוענים, ובצדק, שללא צמיחה והרחבת הייצור לא תיתכן הבראה כלכלית של ממש. תמצאו ביניהם גם כאלה, שהקפאת המחירים, הקיצוץ בתקציבים וההאטה בביקושים פגעה בהם אישית והם נאבקים בסיסמאות הערבות לאומית, בתקווה לפתור את בעיותיהם האישיות.

בעבר היו דוחקי הקץ חסרי־הסבלנות מצביעים על כשלונותיה של המדיניות הכלכלית הנוכחית ודורשים להפסיק את מאמצי ההאטה והקיצוץ בתקציבים בטענה, שאין בהם תועלת והם מביאים לתוצאות הפוכות מאלה שיועדו להם. כיום הגישה היא שונה: משבחים בדרך כלל את התוכנית הכלכלית ואת תוצאותיה, מציינים לחיוב את ההאטה המהירה באינפלאציה, אך טוענים: די, הגיע הזמן לחזור למצב של "עסקים כרגיל".

יש בפיהם גם אזהרה חמורה: אם לא יקבלו את דעתם, חס וחלילה, עלול המשק לאבד את היכולת לעבור בכוחות עצמו מהאטה לצמיחה והוא יתדרדר לתהום המשבר הכלכלי, שממנו לא יוכל עוד לצאת. מפעלים יתמוטטו, הישגי העבר ייעלמו ומאות אלפי פועלים ימצאו את עצמם ללא תעסוקה.

מצביעים בעיקר על הנזק הכלכלי והחברתי הכבד שגורמת האבטלה וטוענים כי במקום להקצות משאבים נכבדים לעבודות יזומות, מוטב להשקיע את תקציבי הממשלה בסיוע להקמתם של מפעלי ייצור. במקום למכור מוצרים במחירים מוקפאים, יש לאפשר העלאות מחירים.

מה בדיוק דורשים דוחקי הקץ? לתעשיינים וליבואנים יש הפעם שתי דרישות זהות: לאפשר להם להעלות מחירים, לפחות במקרים שתימצא לכך הצדקה עניינית, וכן להקטין את שיעורי ריבית החובה הקטלניים, שאינם מותירים כיום למפעלי הייצור אפילו קיום מינימלי.

כמה יזמים, ואלה המדברים בשמם, רוצים שהממשלה "תפשיר" תקציבים למפעלים כושלים, לתעשייה בכלל, ואף לשירותים שונים, בדומה לסיוע בסך 90 מיליון דולר, שעליו החליטה השבוע הממשלה כדי להקל את מצוקתם של ישובים חקלאיים בכמה מאזורי הארץ.

לאחרים, ובכללם שר־הכלכלה והתכנון, גד יעקבי, יש הצעות דומות, אך בלבוש קצת יותר "אלגנטי". הם דורשים הקלות־מס למפעלי תעשייה, בעיקר באזורי הפיתוח. להגדיל את העידוד ליצוא, להקים מיד "מטה לצמיחת המשק", שיוכל לסייע במישרין למפעלים ולענפים במצוקה.

אין ספק, כי יש בין התביעות, שהושמעו השבוע, כאלה המצדיקות טיפול מיידי. אסור, גם בימי חירום למשק, להתעלם מקשיים מיוחדים של ענף זה או אחר, או ממצוקת האבטלה החריפה במיוחד של עיירה או של אזור. אך ניתן לומר בוודאות ובלא היסוס, שהמיבחן העיקרי של התוכנית הכלכלית הוא עוד לפניה. מי שיתיר את הרצועה עתה, כאשר מורגשים כבר ניצני רגיעה של ממש במחירים, בביקושים של הציבור וההוצאה הציבורית – יהיה אחראי להרס ודאי של המשק.

אנו נמצאים כרגע בעידן של "חצי עבודה". החצי הראשון, הכואב והדרמטי בביצוע התוכנית להבראת המשק, הולך ומתקרב לסיומו. בחודשים הראשונים, כלומר בין יולי לאוקטובר, היו אלה בעיקר השכירים שחשו כיצד העול, שהם נתבקשו לשאת, הולך ונעשה כבד מיום ליום. בימים אלה חשים גם ענפים אחרים במשק, גם השירותים וגם הענפים היצרניים, באופיה הכואב של התוכנית להבראת המשק.

היה אולי מי שהאמין, שאפשר לרפא את המשק בשיטה של "חבוש והגרש" וכי ארבעה חודשים דים כדי לתקן את העיוותים, שנגרמו במרוצת השנים. האמת היא, שרק תוך כדי לחצים בלתי־פוסקים, לעתים תוך "הליכה על הסף", כאשר החרב הזו מונחת על הצוואר, הולכות ומתגלות האפשרויות לשידוד מערכות של ממש ומה שנחשב בעבר כ"לא בא בחשבון" נראה לפתע כסביר ובר־ביצוע.

כך במפעל העסקי הבודד וכך גם במערכת שירותים מסורבלת כמערכת הבריאות. למשל, כאשר בתי־חולים ומרפאות נמצאות בלחץ תקציבי, הנטיה הראשונה היא לפגוע בחולים: לא להגיש להם שירותים ואפילו לצמצם את מנות המזון שהם מקבלים. בשלב השני עוברים לסגירת מחלקות ולפתרונות קיצוניים דומים. רק בשלב השלישי מגיעים לצעדים ההכרחיים של קיצוץ בשירותים שוליים, בהקטנת צוותים ובביטול מסגרות מיותרות.

אם נרים ידיים אחרי השלב הראשון, או אפילו השני, כפי שנהגנו פעמים מספר בעבר, אזי נמצא את עצמנו במצבו של אותו אדם, בבדיחה המפורסמת, שגם בלע צפרדע וגם הפסיד את ממונו. הבחינה האמיתית, הן של יוזמי התוכנית הכלכלית והן של מבצעיה, מתחילה עתה. כשמוטל עליה להגן על התוכנית מפני דוחקי הקץ ה... שאסור להראות להם "חצי עבודה".

מכל האמור לעיל אסור בשום פנים להסיק, שעל יוזמי התוכנית ומבצעיה לנקוט מדיניות של "שב ואל תעשה". מה שצריך לעשות בשלב זה הוא לתכנן בפרטי־פרטים את שלב חידוש הצמיחה, שלב שיש לפתוח בו כאשר ימוצו כל היתרונות שניתן להפיק מן השלב הנוכחי, כואב ככל שיהיה. מתי בדיוק יש לפתוח בתהליך הצמיחה המחודשת – זאת אין לקבוע, בוודאי שלא בשלב זה. הדבר יהיה תלוי בקצב האטת האינפלאציה ובאינדיקטורים אחרים, שעלינו לעקוב אחריהם בחודשים הקרובים. ייתכן, שהמועד הנכון להרפיית הרצועה יבוא באביב הבא או אולי רק מאוחר יותר. מה שברור הוא, שאסור שמועד זה יהיה מחר או בחודש הבא.

ייתכן, שבעוד חודש או חודשיים יהיה צורך בעידכונים מסויימים, הן במערך המחירים במשק והן בשער החליפין. כן ייתכן, שכדאי יהיה לזרז את קצב הפחתתם של שיעורי הריבית. אך המיבחן האמיתי יהיה ביכולת לעמוד מול דרישות מרחיקות־לכת יותר של דוחקי הקץ.

הטעות הגדולה, שעשו האחראים למדיניות הכלכלית, טעות פסיכולוגית ועניינית, היתה בכך שלא הבהירו מראש, ובפירוט רב ככל האפשר, כיצד הם רואים את תהליך חידוש הצמיחה. הסברים אלה היו מעודדים את כל הכואבים את עולה של התוכנית הכלכלית ומציגים להם באופן ברור את הסיכויים של שכר לפעולתם.

מה שהיה אולי ברור לפרופ' מיכאל ברונו, או לראשי משרד־האוצר, אינו ברור כלל לאזרח מן השורה: הוא רוצה לדעת כיצד מתכוונת הממשלה לחדש את הצמיחה במשק. הוא רוצה, שתהיה בפיה תשובה אמינה לדוחקי הקץ למיניהם.

אל אחינו היהודים!

אנחנו, חברי הוועד הפועל של אש"ף, ידענו מאז ומתמיד, כי בעלי־בריתנו האמיתיים נמצאים בקרב אחינו היהודים.

לא בקרב קבוצת השמאלנים הקטנה והצעקנית, הנקרעת בין נאמנותה למדינת ישראל לבין הכרתה בצדקת העניין הפלסטיני. השפעתה אפסית ונזקה גדול מתועלתה – לשני הצדדים. מוקיונים יש גם לנו.

ציפינו תמיד להתעוררות אצל יהודים בעלי תודעה דתית ולאומית. הבינונו כי רק ברית עם יהודים אמיתיים תקרב את הגאולה. ידענו כי רק האמונה הצרופה, הבוערת בלבם לשחוט ולהשחית, תביא את הישועה לכולנו. זה לקח להם זמן רב ועדיין לא הכל רואים את המנהרה שבקצה האור. אך השבוע היינו עדים לתזוזה הראשונה בכיוון הנכון.

הודעתם של מתנחלים כי יסרבו לשרת בצבא הכיבוש הציוני היא התפתחות מעודדת לכשעצמה. היענות זו לקריאת אש"ף המצומצמת עד כה לקבוצות שוליות, כמו ישיבת האגודה ואגודת "יש גבול". עתה מתברר כי לא רק גיבורי המחתרת הפלסטינית אלא גם היורשים הרוחניים של המחתרת היהודית רואים בצה"ל אויב.

אך לא די בכך. חשובה הרבה יותר היא הנכונות להעמיד מחוץ לחוק את ממשלת תל־אביב. מבינים אנחנו כי לא על נקלה הכירו חברים של "גוש אמונים" בטענת האמנה הפלסטינית, שהשלטון הציוני פסול מעיקרו והממשלה הציונית משוללת בסיס חוקי.

עכשיו אנחנו מגיעים לעיקר: יבורכו אלה הקוראים למרד מזוין נגד השלטון היהודי בפלסטינה הכבושה. מנהיגנו הדגול יאסר ערפאת, ואתו כל הנהגת אש"ף, קיבלו בשורה זו, שהגיעה אלינו בשעתנו הקשה ביותר, בהתרוממות נפש. סוף־סוף נמצא לנו בעל־ברית, המוכן לירות בכלבים הציונים. ולא סתם בעל־ברית, אלא גברים חמושים היטב, למודי־קרבות, היושבים במבני בטון בכל הנקודות האסטרטגיות של הארץ הכבושה. אנחנו נוטים להם יד. וביחד נשפוך נחלי דם יהודי.

בשם אללא ובשם אלהי ישראל, נגד ממשלת ישראל הבוגדנית!

מטעם הוועד־הפועל של אש"ף,
יוסוף לביד

מה נשתנה

משה ז"ק

מה נשתנה בין דצמבר 1973, כאשר ישראל הלכה בנפש חפצה לוועידת ז'נבה, שבה ישבו שרי־החוץ של ארצות־הברית וברית־המועצות לצד של מזכיר או"ם, לבין נובמבר 1985, כאשר רבים בישראל מתנגדים לחסות זו?

את התמורה מאפיינת ההחלטה 3379 שביום א' הבא תמלאנה עשר שנים לקבלתה בעצרת או"ם (10 בנובמבר 1975). זו ההחלטה המשווה את הציונות לגזענות.

או"ם, שפסל את תנועת השחרור הלאומית של העם היהודי ברשמו לפניו כי "הציונות מהווה איום על השלום ועל הבטחון בעולם" ואימצו את הקריאה של מדינות העולם השלישי "להתנגד לתורה גזענית ואימפריאליסטית זו (הציונות)", פסל את עצמו מלהיות מתווך בלי משוא־פנים ליישוב המחלוקת בין התנועה הלאומית היהודית לבין התנועה הלאומית הערבית. לכן, כל דיבור על חסות של חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון של או"ם פירושה חסות של עיוות־דין ושל משוא־פנים. החלטת או"ם נגד הציונות, שנועדה לשלול את הלגיטימיות של ישראל, שהיא מדינה ציונית, לא היתה קיימת בשנת 1973. וכן עדיין לא נבראה החלטה 3236 של עצרת או"ם, שהדגישה את זכות אש"ף, כנציג העם הפלשתיני, לנקוט את כל האמצעים שברשותו על־פי עקרונות מגילת או"ם, כדי לממש את זכויותיו, בכללן זכות ההגדרה העצמית.

החלטות אלה של הארגון הבינלאומי שינו מעיקרה את יכולתה של ישראל להשתתף בחסותו או בחסות כל חמש המעצמות, המכוונות את דרכו, כדרך להשגת שלום עם השכנים.

בטינו קראקסי, ראש־ממשלת איטליה, הרגיז והדהים השבוע את ממשלת ישראל בהכרזתו על חוקיות המאבק המזויין של אש"ף. ראש־ממשלת איטליה דיווח את הציבור בישראל בסיועו, כי או"ם מכיר בזכותה של תנועה לאומית למאבק מזויין להשגת מטרתה. אך ראש־ממשלת איטליה לא אמר את כל האמת, שאו"ם הוא בעצם הקובע מי מייצג תנועה לאומית, והוא שהעניק לאש"ף את זכות ייצוגו של העם הפלשתיני. והוא שהחליט "על זכותו של אש"ף לנקוט את כל האמצעים שברשותו", דבר שנתפרש כהיתר למאבק מזויין בתור "זכות הגנה עצמית", כדי לממש את ההגדרה העצמית של הפלשתינים.

החלטה זו של עצרת או"ם, בדבר מתן לגיטימיות למאבק המזויין, כמו ההחלטה נגד הציונות, שפירושה שלילת הלגיטימיות של המדינה הציונית, היו אמורות לבטא את המגמה נגד ההסכמים, שהשיג ד"ר הנרי קיסינג'ר בין ישראל לבין מצרים וסוריה, כביכול "בחסותה של ועידת ז'נווה".

אש"ף, ברית־המועצות ותומכיהם באו"ם לא שבעו נחת מן ההסכמים הנפרדים שבין ישראל למצרים וסוריה, אשר הסובייטים למעשה לא שותפו בעיצובם. את מורת־רוחם הביעו תחילה במתן סיוע דיפלומאטי לאש"ף ובהשגת ההחלטה באו"ם על הלגיטימיות של המאבק המזויין שלו. לאחר־מכן, כאשר הגיע קיסינג'ר בספטמבר 1975 להסכם השני בין ישראל למצרים, הסכם־סיני, תוך התעלמות מן הסובייטים, הבריז גרומיקו בוושינגטון כי "ברית־המועצות לא תוותר על מקומה בתהליך עשיית השלום במזרח־התיכון ולא תרשה לארה"ב לגרום את הוצאתה ממנו".

פעולת־הגמול הסובייטית מצאה את ביטויה בסיוע המידי לערבים לגייס רוב בעצרת או"ם להוקעת הציונות. אומנם, רק שתי מדינות קומוניסטיות היו השושבינות להצעת־ההחלטה. אבל הרעיון להוקיע את הציונות נולד בבית־מדרשם של הקומוניסטים. כעדות לכך יכול לשמש הדו"ח מן השיחות בין בוריס פונומארב, ראש המחלקה הבינלאומית במפלגה הסובייטית, לבין ראשי המפלגה הקומוניסטית בסוריה. פונומארב וחבריו ניסו לשכנע את חאלד בכדאש וחבריו, שלא ישתמשו בסיסמה "שחרור המולדת" לגבי פלשתין, שכן זה מתפרש במערב כתביעה לחיסול ישראל וגירוש מיליון וחצי יהודים, אלא לנסח מטרה סופית זו בצורה של התנגדות לציונות ובעד זכות השיבה של הפלשתינים לבתיהם. עצה סובייטית זו נתקבלה על דעת הערבים והיא גולמה בהחלטתה של עצרת או"ם בשנת 1975, בדיוק לפני עשר שנים.

החלטה זו, שהסעירה את העם היהודי, היתה אמורה להוות אזהרה לארה"ב ולישראל, כי יש בידי בריה"מ היכולת להציב מכשולים על דרך ההסדרים באיזור, אם היא לא תשותף בהם.

לא ייאמן כי יסופר: או"ם גינה למעשה את חוזה־השלום בין ישראל למצרים. בעצרת או"ם ב־1979 נתקבלה החלטה נגד הסכם קמפ־דייוויד, על שהתעלם מאש"ף. או"ם יצא חוצץ נגד כל הסכם נפרד או חלקי, המהווה "פגיעה חמורה בזכויות הבלתי־ניתנות לערעור של העם הפלשתיני".

אם כי חוזה־השלום הישראלי־מצרי לא נזכר מפורשות, היה ברור, שאליו הכוונה. שכן בגלל ההתנגדות הסובייטית והאיום להשתמש בווטו לא שיגר או"ם כוח לסיני. ברז'נייב אף אמר במפורש לקארטר, ביוני 1979, בפגישת־הפיסגה בווינה, כי "תמיכה סובייטית בכוח או"ם יכולה להתפרש כהסכמה סובייטית לחוזה בין ישראל למצרים, שהסובייטים אינם מסכימים לו". ואילו מזכיר או"ם, ד"ר קורט ואלדהיים, אף לא ציין בדו"ח השנתי שלו על ההתרחשויות בעולם את דבר חתימתו של חוזה השלום בין ישראל למצרים. מזכיר או"ם התיישר לפי הקו הסובייטי, שמאורע שאינו עולה בקנה אחד עם התפיסה הסובייטית, כאילו לא התרחש כלל.

גישה סובייטית זו לא הפתיעה את ארה"ב, שכן כבר בדצמבר 1977 סירבה בריה"מ להשתתף בוועידה שזימן סאדאת בעקבות ביקורו בירושלים. סאדאת ביקש לפרוס על ועידת מינה־האוס, שהוא כינס, את חסותה של ועידת ז'נווה, כלומר, של שתי מעצמות־העל ושל או"ם. אולם בריה"מ החרימה את הוועידה: ליאוניד ברז'נייב אף מתח ביקורת פומבית על שיחות בגין־סאדאת והזהיר "מפני שימוש בשלט של ועידת ז'נווה להסכמים נפרדים", כפי שאמר בראיון ל"פראבדה".

חוזה השלום עם מצרים לא הושג הודות לחסות האמריקנית־סובייטית־או"מית, אלא בניגוד לרצון הסובייטים ואו"ם. מאז נכבלו ידיו של מזכיר או"ם בהחלטות אנטי־ישראליות נוקשות רבות, אשר גם אם אינן מחייבות את ישראל, הן מחייבות את פקידי או"ם. ואילו בריה"מ למדה בינתיים את הלקח שלימד אותה קיסינג'ר: היא לא תעניק חסות לוועידה, שבה היא לא תמלא תפקיד־משנה.

סאדאת הבין כי ועידה בינלאומית יכולה לדחות עד אין־סוף את ההסדר, שאליו נכסף. לכן, כאשר הגיע הנשיא קארטר (אוקטובר 1977) להסכם עם גרומיקו על כינוסה של ועידה כזו, שיגר נשיא מצרים שדר חריף לקארטר וביקש ממנו לא לקבוע מהלכים, העלולים להפריע למו"מ בין ישראל למצרים. זה היה ב־4 באוקטובר 1977, חודש וחצי לפני מסעו לירושלים.

לא כן המלך חוסיין. מלך ירדן מסבך את המו"מ בהצעתו שאו"ם יכנס ועידה בינלאומית בהשתתפות חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון. הצעה זו מביעה את דעתו של אש"ף, היא מספקת את רצון הסובייטים, אך היא מסכלת את הסיכויים למשא־ומתן.

נוח לאש"ף להציע מסגרת למו"מ, שבה ישראל תימצא מלכתחילה בעמדה נחותה. לפני ועידת ז'נווה בשנת 1973 קיבל או"ם עשרות החלטות, שנועדו לשלול את זכויותיה של ישראל. אחרי אותה החלטה בנובמבר 1975 הצליחו אויבי ישראל לעייל בעצרת או"ם החלטה, שקראה לכל חברות הארגון לנתק את היחסים הדיפלומאטיים אתה ולהפסיק כל שיתוף כלכלי עמה (17 בדצמבר 1981), ובמקביל קרא או"ם לכל הגורמים הבינלאומיים לסייע לאש"ף במאבקו.

גם מנימוקים אלה אין נראית דרך החסות הבינלאומית כמתאימה למו"מ עם ירדן. לא לממשלה צרה בישראל ולא לממשלת אחדות לאומית.

מכתב גלוי לפרס ושמיר

זבולון המר

אני פונה אליכם, מר שמעון פרס ומר יצחק שמיר, הנושאים במשותף באחריות ובעול העשייה הלאומית המדינית, תוך שיתוף־פעולה. אך גם מתוך יריבות ברורה. ייתכן, כי בלהט השותפות והיריבות משתכחת לעיתים אותה הבנה יסודית, שבהשראתה ייסדנו יחדיו את ממשלת האחדות.

יש פרשנים, המגדירים את ממשלת האחדות הגדרה צרה ושלילית: ממשלת "תיקו" קוראים לה – המכוונת כביכול לבלום כל יוזמה מדינית ולהקפיא את המצב הקיים. אבל אני כותב לכם כדי להבהיר ולהזכיר כי המפד"ל לא רוצה לממשלת אחדות ברוח שלילית כזאת. תבעתי – ולשמחתי, גם השגנו – הקמתה של ממשלת אחדות מתוך סיבות חיוביות, למען שיפור המצב הלאומי. מסתבר, כי כדאי – בשעה זאת, שבה מושמעים דיבורים מפוקפקים על "ממשלה צרה" כזאת או אחרת – להבהיר מחדש את עמדתנו, המחייבת ברצינות ממשלת אחדות. ירשה לי להזכירכם, כי בשעת המגעים להרכבת הממשלה היו רבים שהטילו ספק בכוונתה של המפד"ל בנקודה יסודית זאת. היו שראו בעמדתנו מהלך טקטי, המכוון לסחוט הישגים אלה או אחרים. נא לזכור: כשם שדבקנו ברצינות בעמדתנו אז – כך תובעים אנו ברצינות המשך פעולתה של ממשלת האחדות היום.

לא אתעכב כאן על ההיבט הכלכלי, שהיה לכל הדעות מניע חשוב לכינונה של ממשלה רחבה. בהנהגתם של ראש־הממשלה מן המערך ושר־האוצר מן הליכוד הושגו הישגים חשובים. אך המלאכה עדיין בעיצומה. הצורך באחדות לאומית לא נעלם. כאשר לפנינו מאבק עם בעיות אבטלה ומיתון, קיצוץ ריאלי בתקציב תוך קבלת החלטות נכונות על סדר עדיפות לאומי וחידוש הצמיחה במשק. גם היציאה המסודרת מלבנון הושגה ומומשה בהסכמה המשותפת והכוללת בין המפלגות הגדולות.

אולם מעבר לכל זה עלי להדגיש את ההיבט המדיני. את המאבק על השלום ועל ארץ־ישראל. רבים מסתכלים ללא הרף החוצה, אל מעבר לגבול, כדי לבדוק אם מתכוננת שם הסכמה לשלום אמיתי. אך רבים מדי – בישראל ובמדינות אחרות – שוכחים להתבונן פנימה, אל העם בישראל. לא רק הערבים צריכים להסכים לשלום ולתנאיו. הבה נזכור כי תוכנית שלום, שלא תהיה מקובלת על רוב נרחב בציבור הישראלי ושלא תתבסס על הסכמה לאומית רחבה – לא תוכל להצליח.

המערך והליכוד רחוקים זה מזה אולי פחות מכפי שמצטייר בלהט הוויכוח הפוליטי. אך בכל־זאת מייצגים ומסמלים הם יחד שתי נטיות־לב מרכזיות בציבור הישראלי. מצד אחד, הכמיהה האמיתית לשלום, לחיים של כבוד הדדי ואחווה עם שכנינו הערבים ובתוכם גם הפלסטינים. ומצד שני, ההתנגדות להקמת מדינה פלסטינית־אש"פית ביהודה ובשומרון, והדבקות בזכותם של יהודים להתיישב ישיבת־קבע ולהכות שורשים בכל רחבי ארץ־ישראל והדאגה לבטחון ישראל.

בעקבות מלחמת לבנון היו שהתריעו מפני מלחמה, שאינה נשענת על הסכמה לאומית. מר פרס ומר שמיר, הרשו נא לי להתריע כאן באוזני שניכם – ובאוזני הקיצונים במחנותיכם ומחוצה להם – כי גם שלום לא ייתכן בלי הסכמה לאומית. במדינה דמוקרטית כישראל מוכרחה יוזמה מדינית קריטית להבטיח את רחשי ליבם של השואפים לשלום ולבטחון גיאוגרפי גם יחד, של מכבדי זכויותיהם של הערבים והיהודים גם יחד.

בעיני (וזאת תהיה, אני מקווה, עמדת התנועה הציונית־הדתית כולה) קמה ממשלת האחדות כדי לקדם תנועה לשלום שאינה חד־צדדית, שאינה מתעלמת ממגזר מרכזי זה או אחר בעם ישראל. תוכנית האוטונומיה, עם כל הוויכוחים על פירושיה, מייצגת את הכיוון, שעלינו לדבוק בו. עם כל הקשיים והמתחים אני קורא לכם בשעה זו להאזר בעוז סבלנות ולהדבק באחריות הלאומית ולהעדיפה על פני שיקולים מפלגתיים אלה או אחרים. אתם המנהיגים, הובילו נא אחריכם את שכבות הציבור הרחבות שתמכו בכם, להסכמה לאומית על שלום בארץ־ישראל כולה.

(הכותב הוא מנהיג המפד"ל)

هكذا من الاصل

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאקסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

משרד העבודה והרווחה

אם אתה חושב על מחשבים בוא לאורט.

קורס מעולה ואמין תכניתן מחשבים סוג 1 בפיקוח משרד העבודה והרווחה שמעניק לך מקצוע מבוקש, משתלם ורב־יוקרה.

בקורס המתקיים במכון להשתלמות מקצועית משולבת ברשת "אורט" תוכל לרכוש את מקצוע תכנות המחשבים בצורה יסודית, במסגרת ציבורית אמינה ומוכרת.
בקורס נלמדים הנושאים הבאים: מבוא, שפות הבייסיק, הקובול, ופורטרן.
במהלך הקורס מתרגל כל תלמיד באופן מעשי הרצת תכניות במחשב, שימוש במחשב באמצעות מסופים של ביה"ס.
הקורס מקנה תעודת סיווג מיקצועי לעומדים בבחינות הסיום.

הקורסים מיועדים לבעלי השכלה של 12 שנות לימוד. המועמדים יעברו מבחני התאמה שיבוצעו ע"י מכון מדעי לאבחון, ייעוץ והכוונת כח־אדם.

פרטים והרשמה: כל יום משעה 8.00-19.00, ביום ו' עד 13.00.
תל־אביב: שד' דוד המלך 39, מיקוד 64954 טל: 234507, 233231/293 התבור 32 טל: 657065. חולון: כפר ויצמן 5 טל: 660086. רמת־גן: רח' אורה 6 בי"ס אורה טל: 843256. ירושלים: 722109. רחובות ראשונים 8 טל: 223033, 226455. אשדוד: רוגוזין 32 טל: 22261 • נתניה: ירושלים 1 טל: 32727. חיפה: שמריהו לוין 30 טל: 666182. קרית ביאליק: הטיבת הבניינים רח' דפנה 54 טל: 714605.

המכון להשתלמות מקצועית משולבת

אורט ישראל

מישלב ערב להצלחתך

מישלב מכון ישראלי להשכלה בפיקוח משרד החינוך והתרבות

בי"ס למבוגרים ללימודי בגרות כיתות ערב

נמשכת ההרשמה ללימודים לבחינות במועד יוני - יולי 86

מיוחד למישלב: אפשרות שימוש במחשב אישי עם תכנה מיוחדת שהוכנה עבור תלמידי מישלב בלבד

כיתות מיוחדות למתמטיקה מורחבת
פיסיקה מורחבת
ביולוגיה: 17.11.85
לקראת בחינות הקיץ

מישלב - המוסד הלימודי שלך!
במישלב לומדים לבגרות

פרטים והרשמה: 08.00-14.00 לפנה"צ: 16.30-20.30 אחה"צ
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל - מפעלי תרבות וחינוך בע"מ
מישלב, מכון ישראלי להשכלה, רח' ויצמן 53, תל־אביב, מיקוד 62091, ת.ד. 21373,
טל: 03-263186-9

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה להנדסה

מועמדים לפקולטה להנדסה לשנת תשמ"ו

מתוך מגמה להקדים את תהליכי הקבלה מומלץ לכל המועמדים לשנת הלימודים תשמ"ז להשתתף בבחינות פסיכומטריות הנערכות ע"י המרכז הארצי לבחינות ולהערכה במועדים דצמבר ופברואר 1985/1986 (הרישום לבחינה פסיכומטרית במועד פברואר מתקיים ביום 16.1.86).

טפסי הרשמה לבחינות ניתן לרכוש ב"דיונון", בקרית האוניברסיטה רמת־אביב.

* הרישום לאוניברסיטה לשנת תשמ"ז יתקיים בחודשים ינואר פברואר 1986.

האוניברסיטה הפתוחה

יום עיון בנושא
"שארית הפליטה"
במסגרת הקורס "בימי שואה ופקודה"

- 9.00 – התכנסות
- 9.15 – דברי פתיחה – ד"ר דן מכמן – ראש צוות פיתוח הקורס
- 9.30 – התכניות של מפא"י בנוגע לשארית הפליטה – מר יחיעם וייץ.
- 10.00 – בעיית יתומי המלחמה היהודיים בהולנד – ד"ר יוסף מכמן.
- 10.30 – היועץ לענייני יהודים – פיליפ ברנשטיין – פרופ' חיים גנזי.
- 11.00 – סרט "השחרור"

יום העיון יתקיים ביום ד', כ"א בכסלו תשמ"ו, 4 בדצמבר 1985, באולם הרב תבליתי באוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת־אביב.

אוניברסיטת תל-אביב

מרכז דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה
מכון שילוח

מרכז דיין ללימודי המזה"ת ואפריקה תוכנית עמיתי דיין לשנה"ל תשמ"ז מוצעות:

1. מילגת מחקר בתר־דוקטורית
2. מילגת קיום לתלמיד לתואר שלישי באוניברסיטת ת"א.

המילגות תוענקנה על פי תחרות למחקרים בתחומים הבאים: המזה"ת במאה ה־20, יחסי ישראל–ערב בהקשרם המדיני הרחב, סוגיות ביחסי ישראל–ערב בהן פעל משה דיין ז"ל.

לקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות למרכז דיין, טלפון 420100(03) עד ה־1 במרץ 1986.

א.ס.א. יעוץ ללימודים בחו"ל — A.S.A. College Consultants

לימודים בארה"ב

ASA ACADEMIC STUDIES ABROAD — 6 שנות נסיון

*יעוץ אישי מקיף *נקודות זכות מירביות *מבדקי אנגלית
סיוע בהליכי ההרשמה. אחריות א.ס.א להתקבלותך לאוניברסיטה. • מדריך א.ס.א. לאוניברסיטאות ארה"ב (504 עמ', בעברית), 29,000 ש' + מע"מ.
המחאה בדואר: א.ס.א. ת"ד 10171 ת"א 61101, בו לצרף שיק ע"ס 35,300 ש' (כולל משלוח).
פרטים: א.ס.א. בית אמריקה, חדר 1111, שד' שאול המלך 35, ת"א.
קבלת קהל: ימים א', ב', ד', בשעות 16.00—19.00.
פרטים גם בטלפון 03-472787 בימים א'—ה' אחה"צ ובערב.

קחי ביומט. עכשיו.

ביומט — אבקת איכות לפעולה מושלמת. בעלת כושר ניקוי מעולה, חסכונית ונותנת לך יותר כביסות. היא מכבסת גם במים פושרים וחוסכת חשמל. ...וביומט עכשיו גם באריזה חדשה!

שי לקוראות מעריב

מידי שבוע יוגרלו בין קוראות מעריב 5 אריזות ביומט באריזת מזודה — 3 ק"ג. השלימי את הסיסמה, מלאי את הפרטים ושלחי לת.ד. 861 חיפה 31008 עבור ביומט.

קחי ______ עכשיו.
שם מלא ______
כתובת ______
טלפון ______

קשר באלאגשה

מדריך להנהלת חשבונות

חשוב למתחילים בלימודי הנהח"ש כולל תכניות לימודים ומערכי בחינות. פרטים על אפשרויות לימוד בכל הארץ

חינם 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 228545, 03-373089, 02-221833, 04-665501 וגם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון וקבל לביתך מדריך להנהח"ש – חינם.

גזור ושלח
לכבוד מכון ישראלי למינהל
ת.ד. 24 לסנ' 15 ת"א
מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי
חינם – מדריך ללימודי הנהח"ש
כתובת ______
שם ______
טל' ______

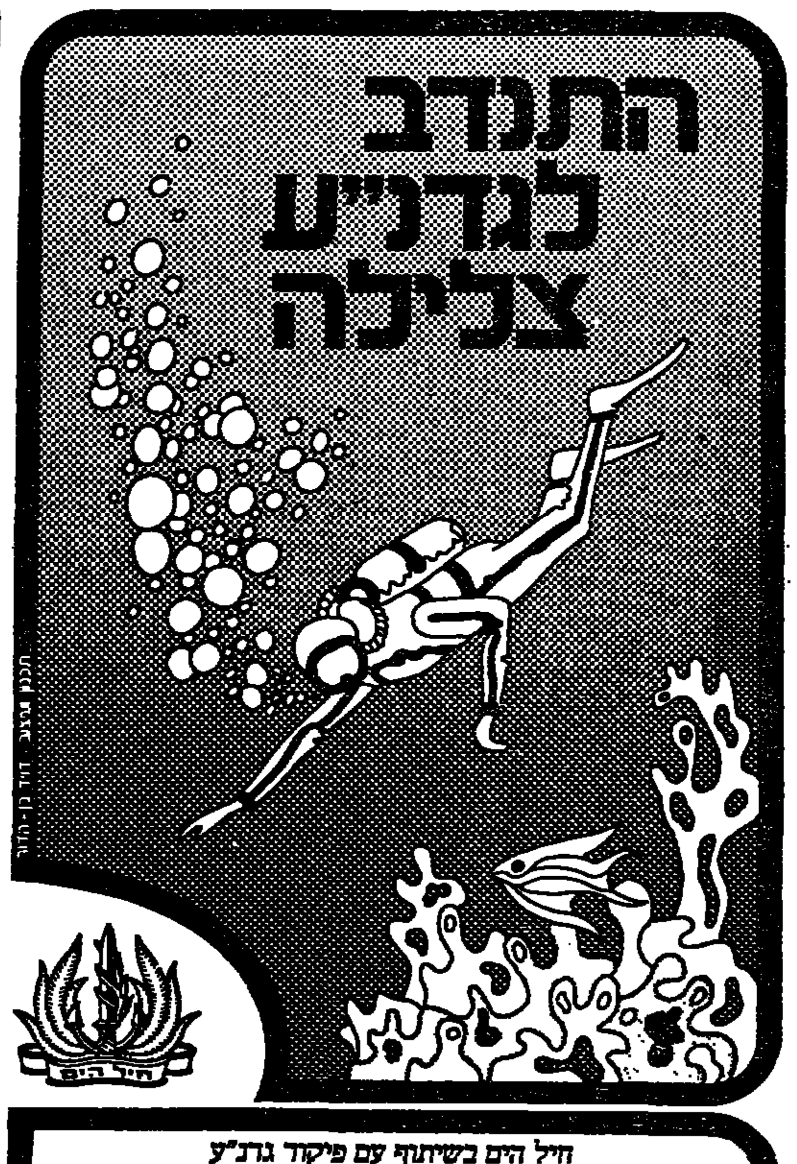

חיל הים בשיתוף עם פיקוד גדנ"ע
פותחים בקיץ 1986
קורס גדנ"ע צלילה

נתוני קבלה: 1. נערים (בנים) בוגרי כתות י"א
2. סוג בריאות גבוה ללא מגבלות ראיה.
פרטים והרשמה בד.צ. 01010 – גדנ"ע צלילה

אל: ד.צ. 01010 צה"ל — מע. 8.11
נא לשלוח לי פרטים נוספים בקשר לקורס גדנ"ע צלילה.
שמי ______
כתובתי ______
מיקוד ______
גזור ושלח

אוניברסיטת תל-אביב

בית־הספר לחינוך
היחידה לפעולות נוער

ההרשמה לחוגי נוער שוחר מדע נמשכת עד סוף חודש נובמבר

מוצע מס' מקומות לחוגים בתחומי: מדעים מדוייקים, מדעי החיים, הנדסה, מדעי החברה והרוח, אמנויות.

מידע נוסף במשרד היחידה – קרית האוניברסיטה, בנין שרת, חדר 318, טלפון: 03-420469; 420380.

משרד החינוך והתרבות — משרד העבודה והרווחה
רשת "עמל"
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
נשארו מספר מקומות לשנת הלימודים תשמ"ו

לקורס מורים — הנדסאים לאלקטרוניקה

במכללת "עמל" ב' פתח־תקווה
רח' אמסטרדם, טל. 03-9223875

תנאי קבלה – תעודת מסמ"ת מלאה או תעודת בגרות משלמת, זיקה לחינוך ולהדרכה.
תעודות – למסיימים תוענק דיפלומת הנדסאי + תעודת הוראה.
שכר לימוד – פטור משכר לימוד + מילגות תדשיות.
פרטים נוספים והרשמה במזכירות המכללה.

כתיבה במכונה בשיטה עיוורת

תלמדו ב־12 שעות בבי"ס למסחר

"רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85, ☎ 281985

ספרית מעריב

"אצלי או אצלך" שירים מרוב אהבה
מאת אילן גולדהירש

המהדורה הראשונה נחטפה במהירות ולכל השואלים – הופיעה מהדורה שניה
אל תחמיצו גם הפעם!

מהדורה שניה

להשיג בחנויות הספרים או בלבנה, "מעריב", דרך פ"ת 72 א', תל־אביב.

מכון שי
נפתחים קורסים
הנהלת חשבונות
סוגים 2+1, 3 הנדי"ש ממוחשבת * קורס חשבי שכר חיים * פתיחה: 14.11.85
חשבי שכר — פתיחה: 12.11.85
פרטים והרשמה: דיזנגוף 105 ת"א (בבנין גימנסיה הרצליה) טל. 03-263114 בשעות 16.00-19.00

מועדון מטיילי מעריב

בואו עם עודד תאומי בחופשת חנוכה ל:
שבוע של תיאטרון בלונדון

9 ימים (8 לילות) כולל: 5 הצגות מעולות, מלון מדרגה א', סיור בלונדון וביקור בסטרטפורד ★ ביצוע: "אופיר טורס" ★ היציאה: 6.12.
פרטים: "מועדון מטיילי מעריב", מערכת "מעריב", טל. 03-439207.

מחשבות

שמואל שניצר

האשפה, הגזענות והחסינות האמנותית

אילו אמר פוליטיקאי גרמני מעל דוכנה של אספה פוליטית, מקצת מן הדברים ששם ריינר ורנר פאסבינדר בפי אחת הנפשות במחזה „האשפה, העיר והמוות", קרוב לוודאי שהיה מוצא את עצמו בצרה רצינית.

„הוא מוצץ את לשדנו, היהודי. הוא שותה את דמנו... היהודי אשם בכל כי הוא תלה את הקולר בנו, בעצם נוכחותו. אילו נשאר במקום שממנו בא או אילו הנקוהו בתא הגזים, הייתי ישן יותר טוב היום. הם שכחו להנוק אותו. אינני מתלוצץ. אני משפשף את ידי כשאני רואה בדמיוני איך היה נחנק בתא הגזים".

בגרמניה של 1985 נטוש ויכוח סוער בשאלה אם מחזה שיש בו „צימוקים" כאלה, שבין נפשותיו בולט ספסר יהודי אנונימי (ולפיכך סטריאוטיפי) העושק את ההמונים הגרמניים אבל בא ידידם ובן חסותם של אנשי הרשות, אם מחזה כזה הוא אכן אנטישמי. אבל הוויכוח מבוסס אך ורק על העובדה שהדברים נאמרים מעל בימתו של תיאטרון. אילו נאמרו באספה פוליטית, לא היה איש מהסס להגדירם כהסתה גזענית. החוק הגרמני אינו מקל ראש בסכנתה של דמגוגיה אנטישמית מוצהרת.

ב־1948 הוסרה חסינותו הפרלמנטרית של חבר הפרלמנט הלשבאק הדלר מאנשי הימין, כדי להעמידו לדין על התבטאות אנטי־יהודית באספה פוליטית. הוא אמר, לדברי התביעה, שאפשר היה למצוא פתרונות אחרים לבעיית היהודים בצד תאי הגזים. הוא זוכה מפני שבית המשפט קבע שעד התביעה הראשי שיחזר את הדברים על פי רישומיו במקום ועל פי הזכרון, אך לא הצליח לבטא את ההתבטאות האנטישמית בצורה מדוייקת. ואולם כאשר האיש חזר להופיע, הוא הושלך מכל מדינותיה, באותה פרשה, על ידי צירים סוציאל־דמוקרטיים. מפלגתו שלו הוציאה אותו משורותיה.

החוק הגרמני נהג בחומרה רבה בד"ר ורנר נאומן, שניסה ב־1953 לחדש את המפלגה הנאצית ולאחד את כל שרידיה ומקורביה. זכותו להבחר ולבחור נשללה ממנו ואספות שבהן עמד לנאום נאסרו על ידי השלטונות אחר שהוכח שהוא עושה כל אשר ביכלתו לחדש את הגזענות של ימי השלטון הנאצי.

מורה גרמני, לודוויג צינד, הביע ב־1957 את סיפוקו מהשמדת היהודים בתאי הגזים והוסיף „לא די יהודים נחנקו בגזים". הוא נדון ל־12 חודשי מאסר, אך הצליח להמלט למצרים.

השלטונות הגרמניים לא היססו לפזר מפלגות ולאסור את פעילותן, כאשר נחשדו בהפצת עקרונות הנאציזם. בראשית שנת 1900 פורקו שני ארגוני נוער לאומניים במערב־ברלין. הפעולה התבססה על סעיף IX, פיסקה 2 של החוקה האוסרת ארגונים ששאיפותיהם נוגדות את החוק הפלילי או את המשטר החוקתי.

ב־1961 נאסרה תנועת לידנדורף בגרמניה אחר שהוכח כי היא גזענית ואנטישמית.

באופן בלתי־נמנע היו גם מקרים שבהם בתי משפט סירבו לפעול נגד מפיצי דיבה אנטישמית בכתב או בעל פה. אבל היו מקרים רבים די הצורך כדי לקבוע הלכה שלפיה המפיץ רעיונות אנטישמיים אינו יכול להסתמך על חופש הדיבור, והוא צפוי לעונשים ולשלילת זכויותיו הפוליטיות.

מאידך דחה בית משפט בפראנקפורט את התביעה שהוגשה על ידי אנשי הקהילה היהודית לאסור את הצגת המחזה „האשפה, העיר והמוות", שיש בו התבטאויות אנטישמיות בדומה לאלה שעליהן נדונו גרמנים אחרים לעונשי מאסר. בית המשפט לא קיבל את ההשוואה והתיר את הצגת המחזה.

★

דומה שההבחנה ברורה. יש תחום פוליטי שעליו חלות הגבלות: יש חופש דיבור, אבל קיים גם ניצול־לרעה של חופש הדיבור שמפניו צריך להזהר. עקרונית יש התמודדות חפשית של דעות בזירה הפוליטית, אבל בשוליה של זירה זו יש דעות שהשמעתן מסכנת את שלום הציבור ואת המשטר הדמוקרטי.

כנגד זה ישנו תחום העשיה האמנותית. התובע לעצמו חופש ביטוי גמור, ללא הגבלות כלשהן. אם יש בחוק הגבלות החלות על הסתה לאלימות, על הפצת שנאה, על תועבה ופורנוגרפיה, על פגיעה בכבודם של שליטים ונציגי מדינות ידידותיות, על פגיעה בקדשי דת, האמנות והאמנים סבורים שהם צריכים להיות פטורים גם מהגבלות אלה. מה שהם תובעים לעצמם הוא חסינות מוחלטת של יצירות אמנות מפני כל פיקוח, כל הגבלה, כל צנזורה.

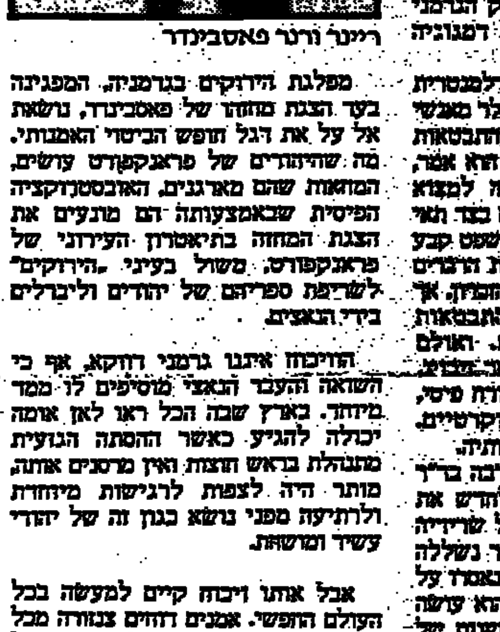

ריינר ורנר פאסבינדר

מפלגת הירוקים בגרמניה, המפגינה בעד הצגת מחזהו של פאסבינדר, נושאת אל על את דגל חופש הביטוי האמנותי. מה שהיהודים של פראנקפורט עושים, המחאות שהם מארגנים, האובסטרוקציה הפיסית שבאמצעותה הם מונעים את הצגת המחזה בתיאטרון העירוני של פראנקפורט, משול בעיני „הירוקים" לשריפת ספריהם של יהודים וליברלים בידי הנאצים.

הוויכוח איננו גרמני דווקא, אף כי השואה והעבר הנאצי מוסיפים לו ממד מיוחד. בארץ שבה הכל ראו לאן אומה יכולה להגיע כאשר ההסתה הגזענית מתנהלת בראש חוצות ואין מרסנים אותה, מותר היה לצפות לרגישות מיוחדת ולרתיעה מפני נושא כגון זה של יהודי עשיר ומרושע.

אבל אותו ויכוח קיים למעשה בכל העולם החופשי. אמנים דוחים צנזורה מכל סוג שהוא ומערערים על זכותה של קבוצת בני אדם לפסוק מטעם הרשות מה מותר לציבור לראות ולשמוע ומה לא. ההנחה היא שאין רעיונות פסולים, אין רגישויות שצריך להתחשב בהן, ובכלל אין מקום לשום התערבות בענייני אמנות.

במדינת ישראל מתנהל זה שנים מאבק נגד המועצה לבקורת מחזות וסרטים. הוא מושתת על הטיעון שמעשי אמנות אינם צריכים להיות כפופים לשום שיפוט ציבורי או פוליטי. העקרון של חופש היצירה האמנותית נתפס כזכות טבעית של האורח האמן; הצנזורה היא כרפרסיה מתמרדת ובעצם גם כנסיגה מתמדת מול לחצה של דעת קהל מיליטנטית.

כמה החלטות פסילה של הצנזורה אמנם נתמכו וקויימו על ידי בית המשפט העליון, ואולם חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה, שפורסמה לפני כשלוש שנים, הנחיתה על הצנזורה את מכת המוות. פרופ' זמיר קבע שהעקרון של חופש הביטוי הוא המכריע, והצנזורה זכאית לפעול רק במקום שם ההצגה מהווה הפרה גלויה של החוק. אך גם במקרים אלה עליה לנהוג התאפקות, שכן מוטב אולי להעניש את המבצעים לאחר מעשה מלמנוע את ההצגה. ואילו קבוצות הרואות את עצמן נפגעות ממה שנאמר מעל בימת התיאטרון אין להן אלא לקבל את דין חופש היצירה האמנותית.

הבעיה היא בעליל אוניוורסאלית, ואותו ויכוח הנטוש היום בגרמניה, על מחזה המציג את היהודי כמוצץ דם, ספסר, נוכל ורוצח שטוף זימה, עלול להתלקח מחר גם אצלנו (אגב, סרט המבוסס של המחזה „האשפה, העיר והמוות" הוקרן בישראל והקרנתו לא עוררה התרגשות ציבורית מרובה).

★

השאלה שצריך להשיב עליה, כאן ובכל המקומות שבהם מקובל עקרון החסינות הגמורה של היצירה האמנותית היא זו: האם באמת אין סייגים כל עיקר, וכל דבר המוגש כיצירה אמנותית כשר, ויהא המסר אשר עמו אשר יהא? האם הצנזורה אינה מוסמכת להגביל ולאסור, האם פירוש הדבר שישרור חופש אבסולוטי, לרבות הזכות לפגוע בשמו הטוב של יחיד וציבור, להתקיף כל אמונה ואפילו להשמיע דברי גידוף כלפי שמים (ואגב, כבר היו גם דברים כאלה), להראות תמונות מישגל על הבימה, להמחיז את „מיין קאמפף" או את „הפרוטוקולים של זקני ציון"? היועץ המשפטי לממשלה אמנם דיבר על האפשרות של העמדה לדין לאחר מעשה, אבל התביעה הישראלית אינה מגלה להיטות רבה לבחון בבתי המשפט את הפירוש המדויק של החוקים האוסרים תועבה, המרדה, הסתה לשנאה וכל כיוצא בהם. כל החוקים הללו נהפכו זה כבר לאות מתה. השאלה הבלתי־נמנעת המתעוררת כאן היא זו: האם אנחנו, או לפחות אנשי הרוח שבתוכנו, נוקטים עמדה נגד היהודים של פראנקפורט המפגינים נגד הצגת מחזהו האנטישמי של פאסבינדר? האם אנחנו סבורים שהם מגלים רגישות מרובה מדי, ושבעצם אין שום פגם במחזה שבו יהודי עשיר (אין צורך לקרוא לו בשם, שהרי כל צופה נבון יורד לסוף דעתו של המחבר ומבין שאין הכוונה כאן לפרט מסוים אלא לדמות המייצגת גזע שלם) מרושש את ההמונים, רוצח פרוצה ומתעשר, וכל אלה בחסות הפוליטיקאים המושחתים? האם לדעתנו ההפגנות הללו של שארית יהודי גרמניה הן פגיעה בחופש היצירה האמנותית? והצדק עם „הירוקים" האומרים שהכל מותר, ביחס ליהודים וביחס לכל קבוצה אחרת, דתית או אתנית או פוליטית?

אני סבור שהגיע הזמן להעמיד לוויכוח את השאלה אם באמת המסגרת היא היוצרת את כל ההבדל, ובשעה שמקובל על הכל שיש צורך להציב סייגים לחופש הביטוי הפוליטי (כדי למנוע, למשל, הסתה לאלימות או להפליה דתית ולשנאה גזענית), אין מקום להציב גדרות דומות גם סביב היצירה האמנותית, כאשר זו באה להביע אותן דעות שמעל גבי דוכן פוליטי איננו מוכנים לשמען.

האמנות — יש לזכור זאת — איננה עוסקת בערכים אסתטיים בלבד, והתיאטרון ודאי שאיננו נאיווי מבחינה פוליטית. הוא מפיץ אידיאות והוא עושה כן בעוצמה מרובה. אם לא כל האידיאות ראויות לבוא בקהל, ואם הדוכן הפוליטי טעון השגחה והגבלה, אין כל הגיון בקביעה שבימת התיאטרון, המעבירה אותן אידיאות בצורה שהיא לפעמים הרבה יותר יעילה (וממילא הרבה יותר מסוכנת) אסור שיוטל עליה פיקוח דומה.

התיאטרון של הזמן החדש שרשיו במחזות המסתוריין וה„פאסיון" שהוצגו ברחבי העולם הנוצרי מראשית ימי הביניים, ושהיו גורם ראשון במעלה בהפצת שנאת ישראל בערי אירופה. בכל המחזות האלה על חיי ישו ועל מותו היהודים הם הנבלים: הם דוחים את תורתו של ישו, הם מסגירים אותו לידי הרומאים, הם בוגדים בו ומלשינים עליו, הם תובעים את מותו והם צוהלים בראותם אותו מוקע על הצלב.

בעולם של בערות כמעט מוחלטת, ללא דפוס, עתון וספר וללא דרכי בידור אחרות בצד הצגות הראווה הגדולות שנערכו בחסות הכנסיה, היתה לתיאטרון ההוא השפעה מעמיקה ביותר: אולי הוא שיצר את האנטישמיות האינסטינקטיווית, הקשורה קשר הדוק עם האמונה הנוצרית וכה עמוק רישומה, שדורות של השכלה אוניוורסאלית וחינוך ליברליזם לא הצליחו לעקור אותה מנבכי הנשמות.

הכנסיה הנוצרית גייסה לצרכי תעמולתה לא רק את אמנות התיאטרון, אלא גם את האמנות הפלאסטית: הציור והפיסול. מעל גבי חזיתות בתי היראה ניהלו הסינאגוגה העיוורת והכנסיה המנצחת את ויכוחן הגדול. ובתוך הכנסיות הפיצו ציירים דתיים את העלילות הקלאסיות נגד היהודים בכרזים שכשרון הזהן שימשו בהם בערבוביה.

ניצול ציני זה של האמנות לצורך הפצתה של שנאה דתית רבתית יצר תקדימים שנוצלו היטב. לא היה משטר אוטוקראטי באירופה שלא למד מן הכנסיה איך לגייס את האמנות והאמנים במאמץ להלהיב את ההמונים ולהבאיש את רוח יריביו. בידי המשטרים הטוטאליטאריים של הזמן החדש נהפכה האמנות לנשק עיקרי במלחמת התעמולה שנלוותה אל המאבק נגד יריבים מבית ומחוץ.

★

השליטה המוחלטת על התיאטרון והפיקוח הצמוד על הרפרטואר שלו ועל הצגותיו, שהם אופייניים למשטרים טוטאליטאריים נהפכו לדוגמה מרתיעה ולנימוק עיקרי בפי המתנגדים לכל צורה של פיקוח על מופעים אמנותיים. „ז'דאנוב" ו„גבלס" הם עד היום ארגומנטים כבדי משקל בוויכוח על צנזורה אמנותית.

ואולם האמת היא שהאמנות היא במדה רבה מסווה, ואולי גם מגן, שמאחוריו נעשים מעשים אשר בהם ממלאה הפוליטיקה תפקיד לא פחות גדול מן האמנות. התיאטרון של היום הוא אמצעי ביטוי פוליטי. הוא דוקומנטארי, אבל כיוון שהוא מעשה אמנות, הוא פטור מן החובה לשמור על אמת הדיוק. הוא סבור שאת המסרים הפוליטיים שלו הוא רשאי להשמיע בלי כל אותן הגבלות החלות על אמצעי ביטוי פוליטיים אחרים. עתון המשבח טרור פוליטי, מסתכן בצעדים משפטיים לפי פקודת הטרור. לתיאטרון מותר להצדיק טרור, שכן הכל מותר לו. עתון אסור לו לפגוע בשמם הטוב של יחידים ושל מוסדות שכן הוא עלול להתבע לדין. התיאטרון, הפועל באמצעות סטריאוטיפים, אינו חייב להזהר בכגון אלה. הוא יוצר דמות סמלית שבאמצעותה הוא פוגע בציבור שלם או במוסד שלם. בכל מדיום אחר של התבטאות פוליטית קיימת התמודדות של דעות. בתיאטרון שולטת בדרך כלל מגמה אחת. היא אנטי־ממסדית. התיאטרון איננו בנוי להתמודדות רעיונית. איש אינו קם עכשיו ומחבר מחזה המוקיע את הסטריאוטיפ האנטישמי של פאסבינדר ומוכיח ש„היהודי העשיר" איננו טיפוסי ואיננו מייצג דבר זולת הנסיון המפוקפק להצדיק בדיעבד את תאי הגזים ואת זרם הסרטים והמחזות האנטישמיים ששימשו ל„חינוך־מחדש" של העם הגרמני בימי גבלס.

ארגון האומות המאוחדות הוקיע זה כבר את הציונות כצורה של גזענות. הדבר נאמר לא אחת באמצעים תיאטרוניים בישראל. אלא שבאו"ם אפשר להצביע נגד. אפשר להתווכח. אפשר לפעול כדי להוכיח שהארגון ביזה את עצמו בקביעתו החד־צדדית והאנטישמית. התיאטרון, לעומת זאת, אינו מאפשר אלא דבר אחד: תגובה נרגזת של צופים וקריאות מחאה.

★

לפאסבינדר יש מערכת שלמה של נימוקים להצדקת מחזהו. הוא טוען שברצונו להסתער על ה„טאבו" הקיים בגרמניה לגבי הצגת יהודים כטיפוסים שליליים. הוא מבקש למחות נגד האהבה המזוייפת והצבועה שהגרמנים מפגינים כלפי היהודים מתוך רגשי אשמה. לדבריו ה„טאבו" הזה הוא היוצר אנטישמיות ודווקא שבידתו היא שתתרום להבנה בין יהודים ולא־יהודים. „אינני אנטישמי", טען פאסבינדר. „אני פשוט רציתי להראות מציאות הקיימת בפראנקפורט שבה יזמי פיתוח משתמשים ביהודים לעשות את מלאכתם המלוכלכת מפני שכיהודים הם נעלים מכל בקורת. וכלום לא הגיע הזמן בגרמניה של היום להודות שגם יהודי יכול להיות רע?"

כן, יהודי יכול להיות רע. אפילו רע מאד. אבל „יהודי עשיר", שאין לו שם, שהוא ספסר ונוכל וחסר כל לבטים מצפוניים, איננו יחיד שחטא. הוא סמל לעם שלם. הוא מצטרף אל שורה ארוכה של דמויות יהודיות שליליות — אלה שבמחזות הנוצרית של ימי הביניים, אלה שבסיפורי העם הגרמניים שעסקו בדמונולוגיה של דמות היהודי, ואלה שבתעשיות הסרטים הנאצית. והעובדה שפאסבינדר היה איש השמאל, איננו משנה כאן דבר. גם העובדה שהוא מבטא את רעיונו באמצעות התיאטרון איננו מטהר אותו.

הוא מסית נגד עם. הוא מצדיק את השמדתו של עם. הגיע הזמן לומר בצורה חד־משמעית שסמה שנאמר מעל בימתו של תיאטרון, איננו שונה ביסודו ממה שנאמר באספת המונים. גזענות של תיאטרון, שקר של תיאטרון. דיבה של תיאטרון. ניבול פה של תיאטרון אינם ראויים לשום חסינות.

דינם כדין גזענות של רחוב ושל עתון, כדין שקר של פוליטיקה, דינם כדין כל דיבה, כל ניבול פה, כל הצדקה של אלימות, כל הסתה להפרת חוק.

★

גלויות

משה בן־שאול

על החרטה

ביום ה' ה־31.1 נערך בצוותא תל־אביב ערב מיוחד. אירוע, ערב שירה, ערב זכרון, ערב הוקרה במלאות שלושים לפטירתה של המשוררת יונה וולך ז"ל. אמור הייתי להשתתף במסיבה בערב זה ולקרוא שיר משיריה של יונה. אני מעריך כהולם את היום ומנחה ערב זה, המבקר ירון גולן, ונתתי הסכמתי לכך. ברגע זה, אני סבור, שלא היה זה למרות הכל פרי חולשה. לא הלכתי.

חלק זה של שירת יונה וולך שאני מעריך ואוהב אני שומר לעצמי. אני קורא בשיריה. מתווכח עם השורות, מתווכח עם עצמי. אישית, הכרתיה למדיי בשנים קודמות. פגישות אחדות, משפטים יפים, מלים שנזרקות באוויר.

מותה, כמה כואב הדבר, הפך את שירתה, את חייה הפרטיים, את התבטאויותיה — למיתוס. באתי ושוני כקורא, בכותב שירה, כאיש העתון, גם כידיד בלב. אם כי מעט מרוחק מן העין — לא יכולתי, לא אוכל גם להבא, לקחת חלק במיתוס זה.

דמותה של יונה, כך גם שירתה, לבשו בחודש האחרון מעטה של „מונסטר־סקרה", של „מפלצת מקודשת". ואין מדובר כאן בבימה שלילית חלילה. היא הפכה, כמה כואב הדבר, למקדש תיקשורתי מטורף הדדה, כדי כך ששוב אי־ניתן היה להבדיל היכן השירים הנפלאים שלה, היכן השירים הרעים שלה (ובמובן, היו גם כאלה), מה דמותה האמיתית היתה, מה הבדויה.

המפליגים — הפליגו בקונסנס ביקורתי. בלא חוש מידה, בלי חוש אסתטי, בהפלגות בלתי אנושיות. בהן לוקחים חלק מבינים וחסרי־הבנה, הנורא מכל, המכאיב מכל — „תופסי הטרמפ" על חייה, על שירתה, כמו על חוליה ומותה.

צר לי, איפוא, שהתחרטתי ברגע אחרון. לאחר מכן, הסתבר לי שלא הייתי היחיד. מסתבר, שגם אחרים חשו כמוני. ואומנם אין לכך ולציבור הקוראים ולא כלום. אבל, אם נרחיק־לכת מאירוע חד־פעמי, מן המצב הזה, נוכל להסיק משהו על העולם החברתי, הרישגי, הבלתי־רישגי שמסביב לספרות.

ולבסוף, לא נותר לי אלא לצטט משהו־שורות מתוך שירה של יונה ז"ל „פין הגמר", אותו אולי צריך היה לקרוא: „בשהאישיות בתגמורת/ יוצא הפתח סודי/ פין הגמר ומסביר איך/ גמירויות בקול של גמר/ ובלשון של גמר קרה/ לא מתוק ומתור ומיוחד/ מסתורי מבלא חסר/ בגובה ובעומק/ מים נמוכים רדודים..." וכו'וכו'.

שְׁלֹמֹה אַבִיו

בִּקּוּר הַנּוֹדְדִים

סִפּוּרוֹ לֹא חָדָשׁ. יֵשׁ לוֹמַר.
אֲפִלּוּ חָזַר עַל עַצְמוֹ. לֹא צָרִיךְ
הָיָה לְטַלְטֵל. בְּוַדַּאי לֹא אוֹתוֹ,
אֶת הַכְּנֶסֶת, אִישׁ שֶׁחָכְמָתוֹ עֻבְּשָׁה
תּוֹךְ שַׂק תּוֹסְסִים תַּפּוּחֵי־מַרְתֵּף.

כִּמְעַט יָכוֹל הָיָה אָבִיהָ לִהְיוֹת –
הַבַּת־שָׁחֹר, זָרָה מֵרָחוֹק, פִּתְאֹם
מִפּוּף נְעוּרִים הִיא נַפְשָׁהּ יָצְאָה
לְנַעֲרֵי חוּץ. קַלֵּי גּוּף וְדַעַת.
לְיַחֵד הַגִּיטָרָה, הַבִּירָה וְהֶעָשָׁן
בְּהֶסֵּךְ דֶּשֶׁא, לְתַחֲנוֹת הַדְּרָכִים.

נִדְבַּת־אוֹר הָשַׁב בְּאֵפֶר עֶרֶב
יוֹמוֹ חָשַׁךְ, יָד שֶׁל כֹּבֶד שָׁלַח
אִישׁ שׁוֹקֵעַ בְּחוֹל אֱמֶר הַצִּילָה.
בּוֹשָׁה לוֹמַר, תַּר יֶשַׁע, יָתֵר.
צִיר יִבְרֹר עָלָיו כָּל שֶׁהֶחְמִיץ.

בָּרוּר שֶׁנִּבְהֲלָה, כֻּלָּהּ מִתְנַגֶּדֶת,
מִקּוֹל נְפִילָה גַּלְגַּלִּית. לֹא יָפָה.
הָיוּ הֵן. צִפִּיּוֹת. נֶפֶשׁ פּוֹעֶלֶת
בְּהַצָּגַת־שְׂחוֹק־לַעַג זוֹ שְׂרוּפָה.
כִּכְלוֹת הַכֹּל שָׁב הֶעֱמִיד פָּנִים
שֶׁל בְּרֵאשִׁית אֶפְשָׁרִית, שֶׁל שַׁעַר.

סבינה מסג

שני שירים

מים מועדים

עִם הַשְּׂכִירוּת הַזֹּאת שֶׁל שָׁמֵי הַבּוּגֶנְוִילְיאָה
וְהַשְּׁכֵנוּת הַמְּשׁוֹטֶטֶת שֶׁל הַיָּם –
אֲנַחְנוּ בַּקּוֹמָה הַנְּכוֹנָה שֶׁל הָעוֹלָם.

עוֹמְלִים עַל יְחָסִים עִם הַדַּיָּר מִלְּמַעְלָה:
גְּדוֹל הַמְּאַדִּים,
וְעִם דָּגִים מִן הַבְּרֵכָה הַמִּתְיַבֶּשֶׁת

כַּמָּה פְּרָסִי, כַּמָּה אִטִּי, מַיִם מוּעָדִים לְהַחְלָפָה
נֶאֱמָנִים לְסֶלַע הַמִּבְצָע
נוֹאֲפִים עִם הַחַמָּה הַמַּחְלִיטָה.

נושכת חיים מן הכנרת

נוֹשֶׁכֶת חַיִּים מִן הַכִּנֶּרֶת:
גַּרְגִּירֵי הַפַּחַד נִסְגָּרִים בְּתוֹךְ פִּי.
וּבְאֵר־מִרְיָם פּוֹעֶרֶת נְקֵבֶיהָ:
מִבְּתֹךְ־רוֹשֵׁשׁ חֲשָׂאֵי שֶׁל רָאשִׁי
חוֹדֵי הָרֶשֶׁת אוֹ תִּקְוָה
חוֹשֵׁי הָרֶשֶׁת אוֹ תוֹדָה
הַמְּזִימָה רַבַּת הַתֹּם שֶׁל דָּג טָרוּף

וְרָחֵל... עוֹרֶפֶת אוֹתִי בְּשִׁירָהּ.
אֶל אֲשֶׁר הַגּוּף.

עריכת המוסף: משה בן־שאול

ספרות·אמנות·ביקורת

נח זכרין: תפילה

ברוך האיש, שבו
משם אחר. ברוך
צמאי המרחק
האוספו בחיקו, שמים
בהירים מריעים לסערה.
ברוך האיש השוקע במועד
עושה פרצופו המבוהל
של שעון נצמד. אמלה עודנה
רובצת על פני אבריו הגבולות
ארץ ציים. מלא
משאולותי כי יערות־הכביש החמה שנית
תומכים למטנו, למטעו. זכרה
נגעך בודד במספר הראשון
מכף נביא. ברך
את שידעת לאן פניו
מועדות
ונעצר,
לקול את מעל
ההתעלמות האטי, הקול
הנבוב של עצם שמו.

נח זכרין הוא משורר צעיר, יליד קאנאדה. הוא גם רופא־שיניים, שבעצם הימים האלה עושה בקרב האינדיאנים משבט קרי שבצפון קוויבק, מטעם משרד הבריאות והסעד הפדראלי, במסגרת עבודתו המקצועית.

אבל נח זכרין הוא גם יהודי, ששהה עד לפני כמחצית השנה בישראל כרופא מתנדב בעיירת פיתוח בנגב, שם שקד על תקנת שיניהם של התושבים. והנה, בשובו לקאנאדה נוכח לדעת, כי ישראל השאירה בו רושם בל־יימחה. הדבר מוצא, בדרך הטבע, את ביטויו בשיריו של נח זכרין. "תפילה" הוא דוגמה טובה לכך, במזגו למיקשה אחת את האישי והכללי שביחסו של המחבר אל נופי החומר והאדם של הארץ.

"...אשר לישראל, אין ספק בלבי שעוד אחזור אליה", כותב לי המשורר־הרופא. "אכן, אוהב אני את הארץ, את בני־האדם ואת ההיסטוריה ומה שהיא מבטאת." טוב ויפה. ועד שיחזור – הרי לכם השיר שתרגמתי לעברית מן האנגלית המקורית שלו. הוא מדבר בעד עצמו.

בית ליוצרים?

בשיראו שורות אלו אור כבר תהיה הוועידה ה־15 של ההסתדרות העובדים הכללית מאחורי כותלנו. אבל גם בהסתייגות "כרונולוגית" זאת רשאי אני, מן הסתם, להניח – עכשיו, כשאני כותב את המלים הללו – כי אף בוועידה הזאת, 65 שנה לאחר יסוד ההסתדרות, יתקבלו החלטות יפות בדבר הקשר שבין ארגון־העובדים הגדול ביותר במדינה לבין הסופרים, האמנים ואנשי־הרוח. לכל הפחות תאשר הוועידה ה־15 את ההחלטות הנוגעות־בדבר שנתקבלו בוועידה ה־14.

למען הזכרון והסדר הטוב נביא כאן את ההחלטות "הרוחניות" של הוועידה הקודמת:

"ההסתדרות רואה מראשית הקמתה בית לכוחות היוצרים בכל התחומים. אנשי הרוח והספרות, החינוך האמנות, היצירה והמדע חברו לאנשי הסדנה והשדה בתנועה הוולונטארית של העובדים והיוצרים, שערכי חברה, אנוש ולאום משולבים בה ללא הפרד.

"הוועידה קוראת ליוצרים בישראל בכל התחומים להיות שותפים בזכויות ובחובות, תוך הטלת מלוא משקלם, למפעלה של ההסתדרות לבנין יצירת עם עובד, למען עיצוב דמותה של ישראל כמדינה מתקדמת ולעיצוב אדם בונה חברה ומולדת ונאבק לקיומו".

דברים נאים. השאלה, שאי אפשר בלעדיה, היא באיזו מידה יש כיסוי למישאלה ולקריאה. מעולם, כך נדמה, לא היו ימים בה "לוחצים" בנחיצות מציאותה של הבנה בין היוצרים וההסתדרות. בשעתו כתבנו על כורח היותה של ההסתדרות בית אמיתי לאותם כוחות יוצרים שההחלטה מתכוונת אליהם – ועל ההכרח שההסתדרות תהווה אופוזיציה מוסרית־רעיונית להווייה החברתית והרוחנית השלילית, הסובבת את הותמה בחיינו ומסלפת את מהותנו האנושית. איני בטוח שנתחולל אותו שינוי ביחול.

כך או כך, חובת ההוכחה מוטלת על הנהגת ההסתדרות. בבורון של החלטות במקומן מונח, אך כבוד ההגשמה גדול אפילו יותר.

יובל פאונד

בשבוע שעבר צויין – במעמד רשמי בעיר־הולדתו בארה"ב – יובל המאה להולדתו של עזרא פאונד. מה שעושה הזמן לא יעשה השכל הישר ביותר. חגיגה כזאת לא היתה, אל נכון, עולה על הדעת סמוך לסיומה של מלחמת־העולם השנייה. אז ניצל פאונד ברוחק רב ממשפט־בגידה, מפני שפסיכיאטורים קבעו, כי המשורר ששידר בימי המלחמה בראדיו רומא של מוסוליני שידורי תעמולה לחיילי בעלות־הברית, "הוא...בלתי שפוי ובלתי מסוגל מבחינה נפשית לעמוד לדין וזקוק לטיפול בבית־חולים לחולי־נפש".

אבל אותו פאונד האנטישמי, שצידד במעצמות "הציר" בימים האפלים ביותר של המלחמה, הוא גם פאונד הפייטן וההוגה, שפילס מסילות חדשות לספרות האנגלו־אמריקנית. לא ייתכן להתעלם מן ההיבט הזה ממש כשם שאי אפשר, ואסור, להתכחש להיבט האחר. זאת ועוד: השקפותיו הגזעניות, החברתיות והפוליטיות של פאונד ארוגות ביצירתו האמנותית. האתיקה והאסתטיקה הן מיקשה אחת. "לדעת המשורר", כתב על פאונד המבקר החשוב ג'.מ. כהן, "נשלט העולם על־ידי 'נשך' – מדיניות כספית מוטעית – ששורשיה נעוצים עוד בימי הרנסאנס...ממוקד מוזר זה מתפרשת כל הרשת כולה של הרמזיו ודעותיו של פאונד. מכאן צומחת האנטישמיות שלו, הערצתו את מוסוליני, עניינו במלחמת־האזרחים האמריקנית, שבה נחל לדעתו נצחון הצד הלא־נכון, התיאוריות החברתיות והמונטאריות שלו, וזעמו נגד בעלי־ההון, עושי־הרווחים ומייצרי־התחמושת, תגר 'כמשלות מלאות חזירי־נשק, עורבי־בנקים ותוכים פטפטנים'...כמעט אין 'קאנטו' (הכוונה לגוף מרכזי ביצירתו הפיוטית של פאונד – מ"ד) שיהיה משוחרר מגידופים פרוזודיים. אפילו 'קאנטו 49' השואב, בלי ספק, השראה מאיזה ציור על משי, נפגם על־ידי הידרשות נוזמת לנושא האובססיווי של פאונד".

כהן הוא, כמובן, יהודי. אבל גם חוקר פאונד – ואליוט – הידוע וויליאם צ'ייז, שאינו מבני־דת, הגיע לידי מסקנה, כי השקפותיו האנטישמיות של פאונד לא היו סתם דעה קדומה שהובעה בגלוי, כמו אצל אליוט. בכל שלב משלבי חייו של פאונד היתה האנטישמיות שלו כנגד תורה היסטורית שנהפכה למעין דיבוק והגיעה לשיאה באיטליה בתקופת מלחמת־העולם השנייה, כאשר עבר את הדרצ'ה והמליץ על פתרון סופי של הבעייה – כלומר חיסול היהודים – במונחים חד־משמעיים יותר ויותר.

"אמנים שוגים, ואמנים גדולים שוגים שגיאות גדולות", כותב פרופ' צ'ייז במחקרו. השגיאות של פאונד היו נוראות כל־כך – בלי להכנס לבירור יציבותו או אי־יציבותו הנפשית – שהן מטילות את צילן הכבד על כל בירור הוגן של סוגייתו. לנסות להתחמק מאותו צל, כדרך שעושים אי־אילו מיבלי פאונד מעבר לאוקיינוס – הרי זה מופרך ומסוכן אפילו בימינו, 40 שנה לאחר שנתפס פאונד בכף ו־13 שנה אחר מותו.

לצערנו, נוספו למדור של מ.דור בשבוע שעבר שורות שלא היו שייכות למקום. עם הקוראים הסליחה.

תל־אביב/רחל אנגל

לאחר שהופרה פתאום שתיקתו הממושכת של הצייר הוותיק ליאון פיין, בתערוכה־יחיד שהביא לפנינו זה לא כבר בבית לייוויק, הנה צייר ישראלי ותיק אחר, החוזר אל במת התערוכות לאחר העדרות ארוכת־ימים – אפרים ליפשיץ. בגלריה גבעון פתח עכשיו את תערוכתו "ציורים מן השנים האחרונות" – שבהם הוא כמו מציג את עצמו לפנינו מחדש, לאחר כמעט שש עשרה שנה של המנעות מתערוכת־יחיד.

לאחר הפסקה כה ארוכה מן הראוי להזכיר כמה פרטים עליו. יליד 1909 (פולין), עלה לארץ ב־1935, למד בסטודיו של אבני, פנה עורף לסטודיו, יחד עם כמה ציירים אחרים, שפתחו אחר כך את מה שכונה "הסטודיו של שטרייכמן־סטימצקי" אליהם הצטרפו בין השנים 1945/48 גם א. קולב ומרסל ינקו. ב־1951 יצא להשתלמות בפאריס (שם שהה גם שנתיים לפני שעלה לארץ). נמנה עם מייסדי קבוצת "העשרה" ועם ראשוני כפר האמנים עין־הוד. השתתף בתערוכות קבוצה שונות, בהן "אפקים חדשים", ב־1952. אחת מתערוכות־היחיד שלו נערכה במוזיאון תל־אביב, אז "בית דיזנגוף" (1958). היא זיכתה אותו בפרס דיזנגוף.

חמשה עשר שמנים בתערוכתו עכשיו. עיקרם "ההרשמויות מניו־יורק". בדים גדולי מימד, עד 205:160 ס"מ. בניו־יורק שהה אפרים ליפשיץ לאחרונה ב־1980, ומשם הביא את ה"התרשמויות" שלו. ממה התרשם? "...הבניינים הגדולים, העצומים", אומר ליפשיץ, "המרחבים העצומים... הבנאדם נעלם שם. האנשים הם נקודות קטנות. האדם עשה דבר יפה מאד, אבל הוא עצמו הולך לאיבוד..."

בדים גדולים, בהירים, אבסטרקטיים, בעלי צבעים קלים, אופטימיים. מלאי חיות. צהובים חרורי־שמש. תכולים. ירוקים. כתום ואדום בהיר־מאד.

בציורים של מישטחי־צבע גדולים מלאים הבדים גם כתמים קטנים, צבעוניים, נקודות, "נגיעות" כמו־תפורות. קלילות. כמו פרחים קטנים. סריים, הפזורים על פני נופים מופשטים. (אולי הם זכר ל"אנשים הקטנים... כמו נקודות" שליפשיץ מרגיש, כי הם "הולכים לאיבוד").

מישטחי־כחול רחבים וגבוהים יוצרים צורות, המעלות על הדעת בניינים גבוהים מאד, גורדי־שחקים. פסים אופקיים קטנים, זה מעל לזה, כמו גרם־מדרגות אינסופי, יוצרים תחושה של רום. של עליה־לגבהים. מין שאיפה אל על. אל מרום. עליה־למרום לא במובן הרוחני. אלא הפיסי. המכני. בכבעלית.

הוותיקים חוזרים

כמה בדים קטני־מידה נראים כמו דגמים לציורים הגדולים. כמו עבודות־הכנה. עם זאת יש להם קיום משל עצמם. קומפוזיציות מעניינות בעיבוד הצבעים והצורות שלהן.

רחל הלר בגלריה נווה צדק

גלריה חדשה בנווה צדק

בתנופה רבה ובמגמה גדולה של רצון טוב ויוזמה נפתחה בנווה צדק "גלריה שלוש". הקרויה גם "מרכז נווה צדק" (שני השמות מתנוססים על פני כרטיס ההזמנה. ואולי מתכוון המקום לשמש בשני תפקידים). הרבה שאיפות ותכניות יפות מביאים עמם שני השותפים הצעירים למפעל הזה, נירה יצחקי (לומדת לתואר שני באמנות) וחזני המעגל (הצייר); שניהם גדלו בשכונה, ועכשיו גמרו אומר לעזור בשיקומה. "כאן יהיו תערוכות. נזמין אוצרים־אורחים לתערוכות. יהיו מיפגשים, הרצאות. משוררים וסופרים יקראו מיצירותיהם. קבוצת 'אקלים' ובראשה אליהו גם ורחל שביט, תחדש את עבודתה – בקיצור פעילות אמנותית תרבותית נרחבת".

תערוכת הבכורה שנפתחה כאן מארחת מעבודותיהם של שמונה אמנים, שאין הרבה משותף ביניהם. גם לא הרמה האמנותית. יש כאן הדרון מטעשע (ותו לא, למרבה הצער) שעוצב בידי אלי דורכהן, בעין סביבה פיסולית ושמה "הסבתא שלי כבריאה אל החלל החיצון".

בעצם רק שניים מבין אמני הקבוצה המציגה כאן מעוררים ענין ביצירותיהם: שורת הרישומים הצבעוניים של עודד פיינגרש ושלושת ההדפסים בשחור־לבן המעודנים מאוד של עופר ללוש. כדי להצליח בתכניותיה היפות יהיה על הגלריה לגלות מידה רבה יותר של מקוריות.

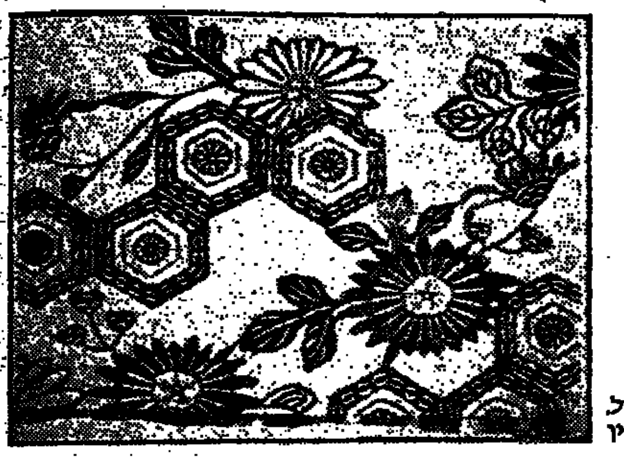

משמאל: נייר מעוטר בדגמי פרחים. הדפסת סטנסיל. מוזיאון טיקוטין

חיפה/ רחל אנגל

אמנות הנייר היפני

את פני הבאים אל המוזיאון היפני בחיפה מקדמים מיני בעלי־חיים קטנים, עשויים נייר מקופל קיפולים שונים ומתוחכמים – שפנים וארנבות בלבן ובוורוד, עכבר אפור – סלם בתוך ויטרינה אחת מיוחדת לעצמה. פינגווינים בשחור־לבן, ברווז בעל גוף מוארך ולבן, אפרוחים בכתום ודובים חומים מאכלסים את הויטרינה השכנה. ובשלישית: שלושה קופים, אנושיים במידה זו או אחרת. בארון זכוכית גדול־יותר ערוכים מוצגים תלת־ממדיים נוספים: בובות מסוגנות של עיסת־נייר. חיות וחפצים למיניהם, עשויים בטכניקות הנייר השונות, צבועים בצבעים מרכיבים. מקושטים באורנמנטים. ארבע ויטרינות־שולחן גדולות מראות פריטים אחרים שובי־לב: גלויות־ברכה ואיגרות־ברכה בשלל דגמים וצבעים, ארנקי־נייר וכלים קטנים שונים, צלחות וצלוחיות של עיסת־נייר, מקושטות לרוב. נייר מצוייר, ואפילו אינו אלא נייר־עטיפה, הריהו כמעט חדל להיות חפץ שימושי. כמעט נהפך כאן ליצירה של אמנות. נייר מכתבים, פנקס־כתיבה קטן לילדים שצורתו קימונו; דגמים של ניירות צבעוניים, מהם מקושטים בהידור לא־יאמן.

ואולם לב התערוכה אינו באותם ארגזי תצוגה של זכוכית, אלא על פני הקירות: דוגמאות נייר מעוטר בטכניקות של הדפסת סטנסיל, ששימשו לדגמי הבדים לקימונו, בסגנון קיוטו. הדוגמאות נייר ששימשו לכריכת ספרים. גם כאן אתה מוצא בין העיטורים, שהם ממש בבחינת ציור, ציורים של נוף ותוארים שונים של דמויות אדם והיה ברצף, על־פי "מ' כך". שורה של מסיכות עליזות בשמחתן ועליזות בדכאתן.

יש בדגמים העשויים בטכניקה של הדפס־עץ, כפי שנהוגה היתה בידי המעצבים את בדי הקימונו.

מחיצות זכוכית שהוקמו בתוך האולם מציגות דגמים שקופים, בעלי צורות שונות. דגם הקרוי "דמוי התצץ", עיטור בדמותו של הדרקון; עיטורי עלים שיובשו בין שתי שכבות נייר שקוף; סטנסיל נייר להדפסה על בד; דגם ענפי ערבה: פסים וריבועים בדוגמת קורי עכביש, או ענפי עצים ועלים, שריגי גפן על רקע צורות גיאומטריות – משבצות ומעויינים וכד'.

הדף המלווה את התערוכה מזכיר לנו, כי הנייר הוא תגלית סינית עתיקה – מקורה במאה השנייה לספירה. באיחור של אלף שנה הגיעה הבשורה גם לאירופה. ליפן יובאה הטכניקה של ציור הנייר בידי נזיר בודהיסטי בשנת 610 לספירה. כיום מיוצר הנייר בחלקו הגדול בתהליכים מכניים, גם ביפן, ואולם הנייר מלאכת־יד, הקרוי ביפנית וואשי, עודנו תופס מקום חשוב בפולקלור היפני. הנייר העשוי ביד מצטיין בתכונות מיוחדות (שקיפות וחוזק למשל), שאין הנייר התעשייתי יכול להתחרות בהן. טכניקת יצור הנייר הידני כמעט לא נשתנתה במרוצת מאות שנים. התערוכה במוזיאון מוקדשת לאותו נייר מלאכת־יד, "וואשי", ולדרכי העיצוב הדקורטיביים שלו. אוסף של כאלף דוגמאות נייר וואשי נתרם למוזיאון מידי "קרן יפן" באמצעותה של שגרירות יפן בישראל. מיבחר מתוך האוסף המוצג בתערוכה.

הענקת פרס ראש הממשלה

טקס חלוקת פרס ראש הממשלה ע"ש לוי אשכול, ייערך ביום ה' 14.11, בשעה 17.00 בבית הסופר בתל־אביב. ישתתפו: ראש הממשלה מר שמעון פרס, סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות מר יצחק נבון, הגב' מרים אשכול. מקבלי הפרס הם: ישראל המאירי, יהודה הראובני, דוד אבידן, שמעון אבי־רת ויוסף מונדי.

יום עיון: בין ספרות ילדים למוסיקה

יום עיון בנושא ספרות ילדים ומוסיקה ייערך ביום ג' 12.11 באולם האודיטוריום של המכללה ע"ש לוינסקי בתל־אביב. בטקס פרס לוין קיפניס לספרות ילדים. פתיחה ב־9.45. משתתפים: בני נגרי, רחל בן־דור, שרה לוי תנאי ומורי המדרשה שבגבעת המכללה הגוף רוח.

האנשים המנודים של אוטס

ב"ימים אחרונים", קובץ סיפוריה החדש והשנים־עשר במספר, מתייחסת ג'ויס קארול אוטס לעולם החרוש בתודעה המערבית. מערי שדה אמריקאניות היא עוברת בסיפוריה לארצות שונות בגוש הקומוניסטי ואף מגיעה לארצות דמיוניות במערב־אפריקה. הקובץ מחולק אמנם לשני חלקים אך יש ביניהם אחידות רעיונית בולטת: החלק הראשון עוסק, בקווים כלליים בחוסר יכולתם של בני אדם ליצור קשר על רקע אישי, שעה שהחלק השני מתמקד בכישלונות דומים על רקע פערים תרבותיים בין המזרח למערב. רבים מן ההבדלים ואי ההבנות הגלובאליים, אותם בוחנת אוטס בחלק השני, מרומזים כבר בחלק הראשון על ידי התמוטטויות של מערכות יחסים וצביעות בתוך קשרי משפחה.

הגיבורים, שהם לרוב אנשים מנודים מן החברה בדרך זו או אחרת, נסחפים לתוך פאנטאסיות מטורפות הלובשות פעמים רבות צורה של מאניה דתית. גיבור הסיפור "ימים אחרונים", למשל, הוא סטודנט יהודי מבריק ההולך ומשתגע, רוצח ומתאבד תוך אמונה שהוא המשיח. גם בסיפורים אחרים בולטת האמונה באחרית הימים, למשל בסיפור "העד", בו מפרים אדם אסונות שונים שפוקדים את משפחתו בעוברה שרוח הקודש נטשה אותו. הוא מסתגר וממשיך את הדיאלוג שלו עם אלוהים ואילו בתו בת ה־11 משתגעת, כשהיא מקפצת מעל גגות בתי העיר ובהדיעה שהיא בלתי פגיעה ותחיה חיי נצח. בסיפורים רבים ניתן לפגוש ילדים המואשמים על ידי הוריהם הצבועים בשקרים, ילדים "ריסידנטים" המרמזים על הענין העיקרי של אוטס בחלקו השני של הספר. כאן היא בוחנת את הפאנטסיה המערבית של מתנגדי השלטון על רקע המציאות הבלתי הרואית בדרך כלל במזרח. "דטאנט", סיפור המתרחש על רקע כנס ספרותי סובייטי־אמריקאני, מתאר את הערצתה של אקדמאית אמריקאית למורדן סובייטי קטן, שגבורתו מסתכמת ב"בריחה" מגוחכת עמה על מימי האגם בסירה דולפת. בסיפור "בודפסט העתיקה" מתהפכות היוצרות – האידיאליזציה של המערב בעיני אנשי המזרח מסתבר כדבר מכזיב, שמריון ביצ'ר, אישה יפה המרבה לבקר בגוש הקומוניסטי מרשה לאחר ממאהביה לגנוב ממנה כתב־יד מפליל שהפקיד בידיה עיתונאי מקומי על מנת שתפרסם אותו עם שובה למערב.

Joyce Carol Oates. Last Days. Cape. 241 pages.

קשרים ופרידות

גם הרומאן החדש של נאטאליה גינצבורג האיטלקיה, "העיר והבית", מתאר מצבים של חוסר תיקשורת בין בני אדם. הגיבורים המרכזיים בספר הם ג'יוספה, אלמן, ולוקרציה, אשה נשואה ואם לחמישה. הרומאן בין השניים מגיע לקצו בפתח העלילה. ג'יוספה נוסע אל אחיו באמריקה ואילו לוקרציה הנעלבת מוצאת לה מאהב חדש. תוצאות הקשר עם האחרון הרסניות, ולפני שהיא תופסת שעשתה טעות עוזב אותה בעלה. ואילו באמריקה נושא ג'יוספה לאישה את אלמנת אחיו שנפטר בינתיים ומתאהב בבתה של אישתו החדשה מנישואים קודמים.

קשרים בין־אישיים אחרים המתוארים בספר, היוצרים את הרקע להתנצחויות הנמשכות בין ג'יוספה ולוקרציה, בהתכתבות, על הסיבות לכישלון אהבתם, אומללים ואנוכיים באותה מידה: הקשר של ג'יוספה עם בנו ההומוסכסואל אלבריקו וקשריו של זה עם נערה, שאת ילדה הלא חוקי הוא מאמץ ברגע של נדיבות אימפולסיבית. הספר שופע ילדים שאיש אינו מתייחס אליהם ונסיונות כושלים מצד הורים ליצור קשר עם ילדים של אחרים. כפי שמרמזת הכותרת, עוברים הגיבורים מן האידיליה הכפרית של הבית, בו היו תמיד רצויים, לאלמוניות ולחוסר השייכות של העיר. "העיר", במיקרה זה, היא רומא על סימטאותיה האחוריות האלימות ואילו "הבית" הוא בראש ובראשונה ביתם הכפרי של לוקרציה ובעלה, בית ששימש כמקום מפגש כמעט לכל הדמויות בספר ושנמכר כשנפרדים בני הזוג. ביתם היפה הופך למלון אנונימי וכל מה שהיה לפנים אישי, מעוגן, יחודי והם הופך לעניין של זרים אלמונים וחסרי משמעות המגיעים למלון ועוזבים אותו מבלי להטביע בו חותם כלשהו.

Natalia Ginzburg. La Citta e La Casa. Einaudi. 236 pages.

אורסון וולס: ביוגראפיות

זמן קצר לפני מותו של אורסון וולס ראו אור בארה"ב שלושה ספרים הקשורים בחייו וביצירתו:

"אורסון וולס: ביוגראפיה" מאת ברברה לימינג, "אורסון וולס: עלייתו ונפילתו של גאון אמריקאי" מאת צ'ארלס הייהאם (שחיבר ביוגראפיות הוליבודיות רבות וכן את המחקר "הסרטים של אורסון וולס" שראה אור לפני כ־15 שנה), ו"עשייתו של האזרח קיין", מאת רוברט ל. קארינגר.

אין ספק שלאורסון וולס היה מה לומר ולספר על הידרדרותו, שנמשכה חמישים שנה בקרוב, אך הוא נהג בדרך כלל איפוק בכל הקשור בכשלונות. ברברה לימינג, פרופיסור לתיאטרון וקולנוע ב"האנטר קולג'", הצליחה בשנת 1983 לקבוע עמו פגישה במסעדה בלוס אנג'לס ולפרוץ את חומת השתיקה. נראה שהערצתה אליו ובקיאותה המדהימה בפרטי חייו שיכנעו את וולס להמשיך ולשוחח עמה ואת כל מה שסיפר לה היא מפרסמת, כמעט מילה במילה, בביוגראפיה שלה.

על ילדותו סיפר, שאביו היה ממציא כושל שהיה לאלכוהוליסט, אימו היתה פסנתרנית כושלת שמתה כשהיה בן תשע ואילו אחיו הבכור היה סכיזופרן. בגיל שנה וחצי "גילה" ידיד משפחה את אורסון הקטן והודיע שהילד גאון; הוא הביא לו כינור, צבעים ותיאטרון בובות, הנך חיזורים נמרצים אחר אם הגאון. הזכרונות של אורסון וולס, כפי שלימינג מתעדת אותם, מתובלים ברכילויות עסיסיות מחייהם הפרטיים של רבים מגדולי השו־ביזנס. להלקם קשה להאמין לעתים, יתכן שוולס פשוט חמד לצון, אך בת שיחו מתעדת את הסיפורים בהערצה ניכרת ואף מגוננת עליו לאורך כל הדרך. כך, למשל, סיפר לה כיצד ספג מכות מגבר אלמוני בבית ידידים, כשעלה בחברת מרילין מונרו לחדר המיטות של הבית. לאותו גבר היה נדמה שוולס לוקח את רעייתו לקומה השנייה; ומשעשע לא פחות הוא סיפורו על מה שקרה לצ'ארלי צ'פלין כששיכנע את איימי סמפל־מקפירסון, אוואנגליסטית שנהגה להטיף כשהיא מרכיבה זוג כנפיים על גבה, ללבוש את הכנפיים במיטה. בכל מאבקיו המקצועיים לוקחת לימינג את הצד של גיבורה – אחרים אשמים בכל הפרוייקטים שלו שניכשלו, הן בקולנוע הן בחייו האישיים.

Barbara Leaming. Orson Welles: A Biography. Viking. 562 pages.

יצירות נבחרות בספרות העברית

שיעור פתוח לקהל הרחב ייערך כדי יום שלישי בשעה 16.15 בבניין גילמן, אולם 496 באוניברסיטת תל־אביב. השיעור יעסוק ביצירות נבחרות בספרות העברית לדורותיה ומרכזת השיעור היא חיה הופמן. בהרצאות יקחו חלק המרצים הבאים, על פי סדר הופעתם: פרופ' נורית גוברין, פרופ' רות קרטון־בלום, ד"ר טובה כהן, ד"ר זיוה שמיר, ד"ר דן לאור, ד"ר מרים דרור, פרופ' הלל ברזל, גב' אסתר מורדוך, ד"ר יפה בנימיני, מר אבנר הולצמן, המשורר אריה סיון.

מועדון הספר

במסגרת מועדון הספר הדן בספרים הכותרות, ייערך דיון על הספר "הוצאת אשקלון" של נתן שחם, מנחה יוסף אורן, יום ד' 13.11 שעה 19.30, בית אריאלה, חדר 301. המשתתפים מתבקשים לקרוא את הספר בטרם בואם לפגישה, שתהא הראשונה משלוש לעיסוק ביצירה זו. פרטים נוספים. טל: 210141. מדור פעולות תרבות.

שעת סיפור עם שלמה אבס

"שעת סיפור" יוצאת שוב לדרך עם המספר שלמה אבס. ילדים בני גיל 9–5 מוזמנים בכל יום שלישי בשעה 17.00 לבית אריאלה. בדבר פרטים נוספים יש לפנות לטל. 210141. מדור פעולות תרבות.

ספרות·אמנות·ביקורת

עדות חקר עיון

■ **לך אל המצרי, ראה דרכיו**
רבקה ידלין/ דיוקן מצרי – מבחר דברי הגות, ספרות והומור/ הוצ' ספרים ע"ש מאגנס, האוני' העברית י-ם, תשמ"ה. 198 עמ'.

„לבושן של תלמידות אוניברסיטה בסיני נון מערבי הוקע בכתבה ארוכה בעיתון מצרי ליבראלי כתערובת אופנה מגונה ומזיקה: תמונות פירסומת המציגות דמויות נשים, סדרות טלוויזיה ודראמטיות, אמריקאיות בעיקר, אך גם ערביות – עודדו תגובות של תיעוב ומחאה בחוגים מסורתיים שונים".

„אותה שעה, עצר המונה שהיה קורא בהרהר בקוראו את דברי אלה יתעלה ואכל לו מהטוב שהבאנו לכם, עצם את עיניו ודמעה זלגה מעיניו. אותה שעה, היה הבן הקטן, חסונה, נושא את הטרנזיסטור הקטן שממנו בקע השיר 'עבירת האהובות, הו אהובתי', אך תה שעה, התייהדה אשתו של הגבר הנר, בתם של הסונה וגמאלאת, בהרהר מרוחק, לאחר שסגרה את דלתות היטב וספרה את הכסף שהצליחה לשים ידה עליו מאחורי גבו של בעלה...".

„דיוקן מצרי" הוא ספר לא שיגרתי, המציג לפנינו את הארץ השכנה, על היבטי חייה הרבים (מסורת, הווייה, התנהגות, פערים חברתיים וכו') כפי שהם משתקפים בעיתונות, בקריקטורה החברתית, בספרות, בהומור.

זו לא הצגה בפני תייר המבקש לראות את החיצוני, היפה, הגדול המרשים – אלא להיפך. אנו לומדים את הדיוקן המצרי בכיוון בשר־ודמי. לא משהו אבנימי.

המעניין ביותר: עמדתיו של האיש הקטן, כלומר אותו אזרח מן השורה – לגבי השלטונות, הכלכלה, הוויית האוכל, הילודה, יחסו לזרים ועוד ועוד.

ספר מבחר שבו מובאות כתבות, מובאים ראיונות חושפים למגיי ומאמריהם של אינטלקטואלים מצריים, כמו מאמרו המאלף של סעד אל־דין אבראהים על „התנאים החברתיים־כלכליים של הדמוקראטיה", או כמו זה של יוסף אדריס על סופרים וניטראליות.

■ **החומר הלימודי של חז"ל**
אשר אי רינלין/ „בנוי סלם", פידאגוגיה של חז"ל/ בהשתתפות מנוחה אילון והניה הירצברגר/ ספריית פועלים, 1985, 166 עמ'.

המטבע „חז"ל" מוחק מאות חכמים בתקופה של כמעט אלף שנה. האין בהגיגם, גם לא מחוייבים, לפרט את השם, התאריך, המקום. זו התורה שבעל־פה. ומהי הפדאגוגיה של חז"ל? – זו אינה מדע במובן המודרני. דברי חז"ל בנושאי חינוך ובנושאי־לימוד הם בעלי אופי אקלקטי. החומר מפוזר ברחבי המסכתות התלמודים ובספרי מדרש ואגדה.

המחבר מביא לפנינו ספר לימוד, שהוא גם ספר למבקש להשכיל בתחום החינוך בתקופה מסויימת: מה אמרו אותם חז"ל על חינוך ועל לימוד. בספר המבחר הזה מוצגים כ־120 חכמים שהביאו דעתם בענייני חינוך ולימוד. דעות אלו מובאות ונבחנות בהחזרתן על בסיס הערך הפלוסופי־האידיאי ועל הערך התרבותי־סוציולוגי, על הערך הפסיכולוגי־דידאקטי ועל הערך הספרותי־הלשוני שלהן.

כלומר: דברי חז"ל עם עקרונות בני ימינו. מעניין.

סיפורת

■ **ג'ימסון נפל מן השמים**
ג'ויס קארי / מפי הסוס / עברית: אופירה רהט / פתודרמה: נתן זך / בית הוצאה כתר י־ם, 1985, 308 עמ'.

שתי טרילוגיות כתב הסופר האירי ג'ויס קארי (1888־1957), שראשית פרסומיו דווקא ברומאנים על חיי הילידים באפריקה הקולוניאלית ופירסם ב־1941 רומאן אוטוביוגראפי בשם „בית עם ילדים". הטרילוגיה הראשונה עוסקת באמנות. השניה עוסקת בפוליטיקה. „מפי הסוס" הוא הספר המסיים את הטרילוגיה הראשונה שספריה האחרים הם „HERSELF SURPRISED" ו־„TO BE A PILGRIM".

גיבורו של „מפי הסוס", שהוא רומאן העומד בפני עצמו ומצחיק מאוד, הוא גאלי ג'ימסון, אמן מדוקן ועני, שכל תשוקתו מתמקדת בהתמסרות לציור הבכן. וכדי לצייר נכון יש לחיות חיי מחסור והסתגפות. אין פלא שהסיפור מתחיל בשנת 1938 כאשר ג'ימסון בן ה־68 משוחרר מבית הכלא בלי פרוטה (בשל חוב שהיה חייב) ומסתיים כעבור שנה, כשהוא מובל לבית־החולים לאחר שנפל מפיגום במבנה קאפלה נטוש בו עבד.

בתוך שנה זו מתמקדים נסיונותיו לצייר שלושה ציורי־קיר גדולים על נושאים דתיים: המבול הקדמון, תחיית לזרוס מן הקבר והנושא הגדול ביותר מעשה הבריאה.

רומאן מלא־הומור השוזר בפסוקי שירתו של ויליאם בלייק האהוב על ג'ימסון הגיבור. רומאן שהוא רצון לגילוי, רצון בחיפוש אחר האמת.

המשורר נתן זך הוסיף לספר פתודרמה בשם „העולם הקשה והדרך לציור גנים", השופך אור על יצירתו של קארי ומלמד על דרך כתיבתו.

שירה

■ **עמיחי, כמו קלאסיקה**
יהודה עמיחי/ מאדם אתה ואל אדם תשוב/ הוצאת שוקן, 1985, 104 עמ'.

רק משורר בוגר, וכם ובשל מאוד, רק משורר שהוא מעבר לכל התחכמויות שיריות,

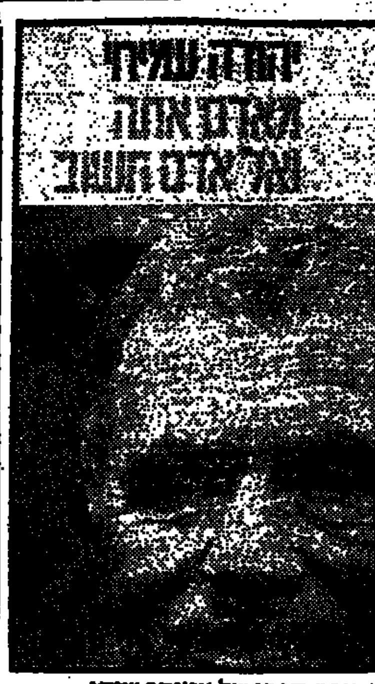
עטיפת ספרו של עמיחי/שוקן

מעבר למלחמות על מקומו בשירה העברית וכו' יכול להגיד שורות פשוטות לכאורה חזקות כמו בשיר „הצגה הגדולה שנקראת עתיד": „האנשים שלא אראה אותם שוב לעולם/ יושבים אתי ואוכלים אתי" או באחר תו שירה „אשה בחרושת הרדיו אומרת/ בקול מתוק הדק/ את מה שגברים עושים זה לזה במלחמה".

אני יכול לצטט את מלאותו. את יפי שיריו של עמיחי – יופי במובן נעלה יותר מברק חיצוני (וגם ברק חיצוני אינו חסר) בשירים רבים.

אם מותרת לי התוודות קטנטנה: לשיריו של עמיחי אני מתקרב יותר, עוד ועוד, דווקא בספריו המאוחרים. לא „בגינה הציבורית" שלו דיברה אל לבי – אבל עתה, בקובץ שירים חדש זה שלפניי, בעל השם האופטימי, למרות הכל: „מאדם אתה ואל אדם תשוב", בשירים אלה, כמו השירים על מות האם, בשלוש השורות האלה „אמי לבנה על מיטתה בעולם/ כמו הכתם השחור/ של מנורה שחיתה בשדה", עם אותה מטאפורה עמיחיית טיפוסית, אני חש תום והדרות. לא תמושה שהשירים הללו הם שירים „בעליבתיים", להיפך: שירים חיים, רוחשים, כואבים, שמחים – ובכל זאת, נוסחים בי מרגוע והדר זה, הנאה והשתתפות, כבשירה קלאסית אמיתית. משהו יסודי, בנוי היטב, יציב.

אני מקווה שהסברתי את עצמי כהלכה.

■ **השירים לא יותר ממשיים**
דן מינסטר / רוח קטנה / שירים / הוצ' הקיבוץ המאוחד תשמ"ה, 31 עמ'.

ב־1980 זכה דן מינסטר בפרס לוריא לספר ביכורים בהוצ' עם עובד. הייתי אחד מן השופטים שזיכו את דן מינסטר בפרס זה בעבור „תמורת ערב" שלו ואני שמח על כך. חמש שנים עברו ולפנינו שוב קובץ שירים, דק מאוד וצנוע מאוד. 31 עמודים בסך הכל. יבול קטן, ואולי הסלקציה היתה גדולה.

מעט, המכיל, בין השאר אמיתות אישיות כנות, כמו בשיר הפותח האומר: „השירים לא יותר ממשיים. / אותם מעצורים פועלים הר פילו ביותר שאת / ומי שסוגר סוגר גם בשיריו. // „אבל, בבואה של העונות, / הם משקפים את הלך הרוח הנכון...".

האם, באמת, שירים הם בבואה, והם משקפים את „הלך הרוח הנכון"?

אצל מינסטר – כן. הוא כותב „לתפוס במלים את מה שעובר. / מה שיקר בל יאבד". השירים הם בבואה של זכירה. של שמירה. של אושר קטן. המבט של מינסטר הוא מבט מתבונן ומשתהה, ובעיקר בודק: „אני מצייר את פסי המסילה. / רוח קטנה מזיזה עלה ממקום / למקום. זה אינו נכון. אינו מתאים". מה שדי הפתיע אותי, היא פתאום תחושת המרשפטות שהשפיעה על שירים אלה שירת נתן זך. לא, לא בדיוק, אבל... כמו בשיר: „זה בהברה מעורר בי התרגשות" וגם רוחו של השיר „שיבת לילה". ואולי אני טועה?

כתב־עת

■ **עתון 77**
ירחון לספרות ותרבות, מס' 69. עורך: יעקב בסר. עורכת עוזרת: עמלה עינת

עתון 77 החתיק (לפניי גליון 69, חשוון תשמ"ו, בשנתו התשיעית של הירחון) סיגה לאצירנה את מבנהו, הפך להיות דינאמי יותר, עוקב יותר אחר המתרחש בספרות; באמנות הבמה בחינת „מעשים של יום־יום".

הרבה ביקורות שוטפות על ספרים, הרבה על אירועי אמנות בנוסף על דברי שירה וסיפור וביקורת, וכתמיד המדור המרכזי. שהוא הב־שיח. הפעם: לא על הכסף לבדו. על אינטליגנציה ועובדים, שכר וקיפוח, וקיקה ביחסי עבודה ועוד.

בחוברת זו שירים אחרונים של יונה וולך ז"ל, מרור וחיש: מפגשים בסרבא (הפעם, יאירה גינוסר על העם שיר של אמיר גלבע).

כאמור, חוברת דינאמית מאוד, תוספת רבת־עניין.

■ **קתדרה**
"קתדרה לתולדות ארץ ישראל ויישובה/ תשרי תשמ"ו, חוב' 37/ עורכים: ד"ר י. ברטל, פרופ' א. כהן, פרו' י. צפריר, הוצ' יד יצחק בן־צבי ירושלים.

חוברת 37 של תשרי תשמ"ו – ומרכזה מוסד הרבנות „שעבר תמורות מפליגות עם שקיעת ההווייה היהודית המסורתית וצמיחת החברה היהודית החדשה, שהלכה ותתגבשה במאות ה־19־20".

נמצא כאן מאמר על דפוסי הארגון המיוחדים שנתקיימו בכלל הפרושים הירושלמי בשנות ה־30 של המאה הקודמת.

עוד בחוברת על הרב א.י. הכהן קוק בשנות כהונתו ביפו בשנים 1904־1914, מחקר על תחיית הלשון העברית בסוף המאה ה־19, על מפעל עליית הנוער בשנים שקדמו למלחמת העולם השניה.

כתמיד, רבעון מרתק, מאויר כהלכה.

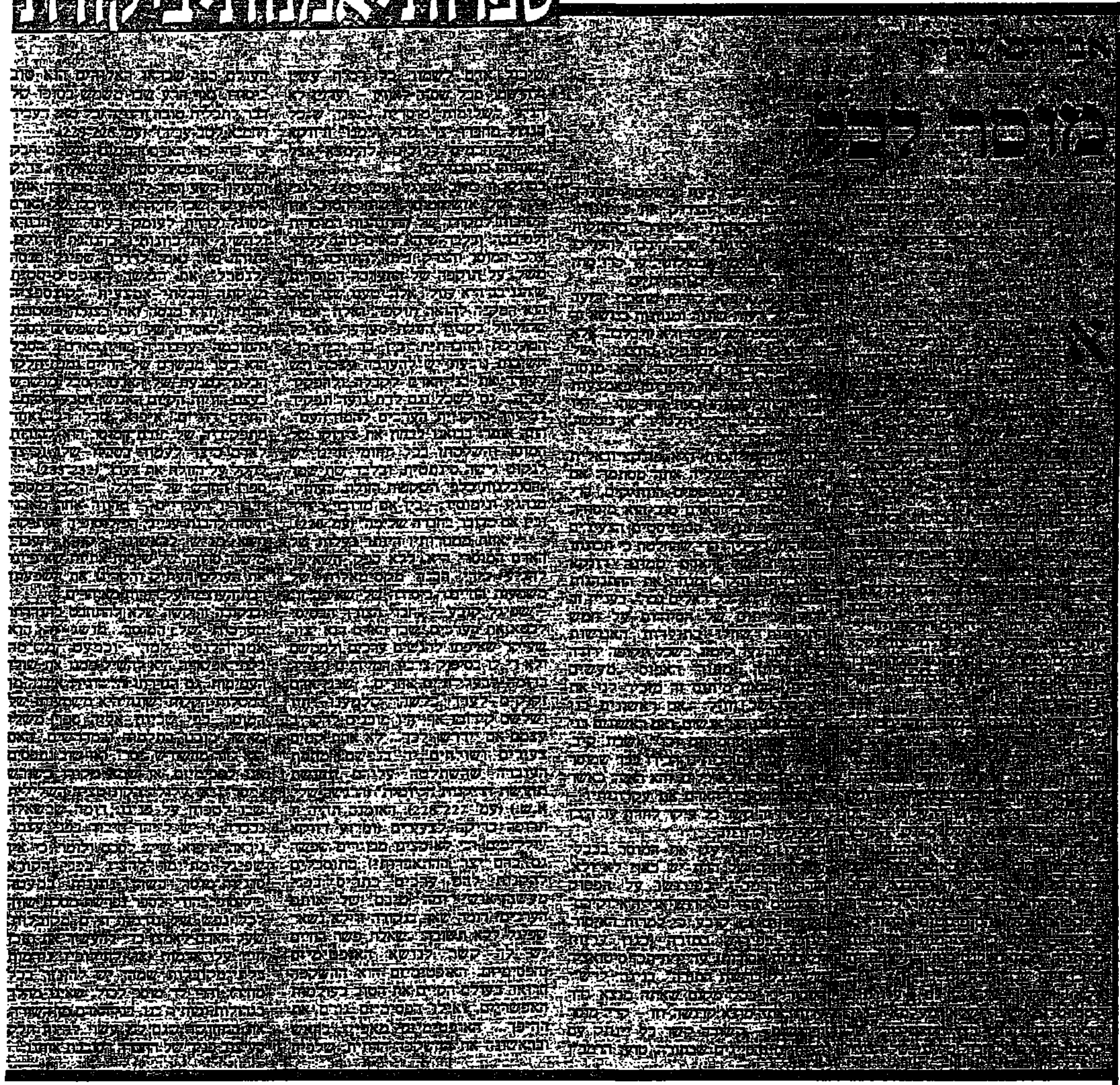

[illegible]

נעמי מרגלית־גל

נדודי סיפורים

נדודי שינה/אבנר רוטנברג/ הוצאת צ'ריקובר, 1984, 161 עמודים.

„נדודי שינה" הוא קובץ סיפורים שזכה בפרס ביכורי יצירה ע"ש רחל ומרדכי ניומן, ובצדק. סיפורי ביכורים, אך הם מגלים יכולת ראיה, כישרון הבעה, ולטוב ולרע, הם אף שייכים לזמנם. כוונתי לטכניקת הכתיבה, שעל פי הנטיות העכשוויות (ולא רק בספרות) מאפיין אותה כפל של פנים: מחד, לשון כתיבה נמוכה כלשון דיבור ועל כן הכיוון הוא אל פחות ספרותיות; מאידך, שימוש בחומרים לא ריאליסטיים וקישורים בדרך מופשטת מוגבהת ועל כן הכיוון הוא אל ספרותיות יתר.

טכניקה זו של עירוב קטבים מנוגדים, למן תיאורים נטורליסטיים קיצוניים ועד לעיצוב סצינות סמליות מופשטות, מקובלת היום גם בסרטי וידיאו של זמרי פופ וגם בקולנוע (ראה, למשל, את הסרט „ראסטי ג'יימס"). מבחינה זו אין אבנר רוטנברג מחדש, אבל גם אינו נמצא מחוץ לתהליך הספרותי המחייב התחדשות מתמדת. אותות הזמן ניכרים בסיפורים גם במובן אחר. מאחר וכל סיפור תחום בתאריך כתיבתו, ניתן גם לעקוב אחרי שינויי הזמן. הסיפורים נכתבו על פני תקופה של יותר מעשור וביניהם דווקא המוקדמים יותר הם הדבקים יותר בנטיות החדשניות. המאוחרים שבסיפורים עדיין שומרים על לשון כתיבה נמוכה, אבל חומרי הסיפור ודרך קישורים הם הרבה יותר ריאליסטיים. האם לכן הם גם יותר מוצלחים? יתכן. ב„מוצלחים" כוונתי לסיפורים בהם המיכלול יוצר אחדות, ולסיפורים בהם האחדות, כשהיא קיימת, אינה רק שכלונה תחרות.

במסקנות אלה עוזר לי המחבר עצמו. אם כי שלא בידיעתו. בפיסקה מוסגרת המסיימת את הסיפור „אקוורל". הוא אומר: „(גם בסיפור הזה לא יקרה שום דבר מיוחד. ומי שמפתח ציפיות לשינויים דראסטיים ויקרא עד הסוף, סופו שיתאכזב)." כביכול אמירה מהוסה. אך כבר צ'כוב ולא רק הוא, הצהירו ואף קיימו את השאיפה לשינויי עלילה מינימליים. יחד עם זאת היו מודעים לעובדה שגם שינוי מזערי בהתרחשות יכול להיות שינוי משמעותי בסיפור. הכל תלוי בטיב השינוי. אבל רוטנברג מערב באמירתו שני דברים שונים. ראשית, הוא מזהה „דבר מיוחד" עם „שינויים דראסטיים"; בעוד שאין צורך באחרונים, יש הכרח בשינוי כלשהו כדי שאחד התנאים ההכרחיים לקיומו של סיפור אכן יתממש. שנית, הוא גורס: „גם בסיפור זה...", כלומר, מצהיר שכל סיפוריו דומים. אמנם לא נשפוט יצירה על פי עדות מחברה. אך במקרה זה, לגבי חלק מהסיפורים, הצדק עמו. הרבה סיפורים חוזרים על עצמם. מן הסתם לא לכך התכוון המחבר ובדבריו על דמיון בוודאי חשב על ההיבט המשותף, האוניברסלי, שניתן להפיק מסיפורים אנושיים ולו המגוונים ביותר. ושוב, אמירות לחוד ותוצאות לחוד. ברבים מהסיפורים, ובעיקר באלה המשתמשים בחומרים לא ריאליסטיים, ניכר דמיון עד כדי זהות. לדוגמא, הקטעים העוסקים בנושא הבגידה. בכל הסיפורים המכילים קטעים כאלה, כל הגברים הבוגדים בנשותיהם או רק חולמים על כך, אוהבים את נשותיהם פחות או יותר, והמניע לבגידה הוא החשש שמא הם מחמיצים הנאות נוספות. באותה עת הם חוששים שהאשה תגלה ואז מסקנתה תהיה שגם לה הזכות להנאות נוספות. זו תכונת הבגידה כולה בכל הסיפורים בהם היא מופיעה. צביונה כה זהה עד שניתן לבצע נדידה של קטעים כאלה מסיפור לסיפור, ומבלי שנבחין. קלות הנדידה גם תעיד בעובדה שבסיפורים אלה אין לדמויות תכונות מיוחדות אחרות.

חומרי סיפור אחרים המתגלים כברי נדידה בקובץ הם החלומות. וחלומות הרי מטבעם נוחים לחילופים. אמנם מתכונתם פה אינה זהה כמו זו של הבגידה. אך מאחר שאין הם חייבים בהגיון, ניתן לשלוף גם אותם מסיפור אחד ולהציבם בסיפור אחר. נשכח מהמחבר (ואולי דווקא בכוון), שחלומות בסיפור נדרשים להגיון אחר, הגיונו של הסיפור.

בשל חולשות כאלה סיפורים רבים אינם מצטרפים לכלל סיפורים אחדותיים. סיפור אחדותי אינו חייב להיות ריאליסטי; גם כשמגמת הסיפור אינה שיקוף המציאות אלא שיקוף תגובות הדמויות עליה, הדרישה למיכלול משמעותי עדיין במקומה. הסיפור „נדודי שינה", למשל, הוא כזה המשופע בחלומות והרהורי בגידה שאינם מצטרפים אלא לשמו. „נדודי שינה". יש להניח שהמחבר כיוון כך את הסיפור רק בדרך אירונית ובאנדרסטייטמנט המקובלים בספרות כדי שלא לחשוף מראש את המשמעות הסמויה. אבל בעיני, כל החלומות, ההרהורים והגשמים הסמליים לא יצרו מיכלול משמעותי מלבד היותם סתם חלק מנדודי שנתו של הגיבור.

אפשרות הנדידה של חלקי הסיפור היא הגורמת לחוסר עניין. אך כפי שנאמר לעיל, בסיפורים גם איכויות אחרות. גם ב„נדודי שינה" נמצא חלקים רבים המצטיינים ברעננות ההתבוננות, בתימצות ואף בהומור. כאלה הם, למשל, תיאור יציאת מימיה של השכנה מדי בוקר, או תיאור רציצת החיילים בעת בישולי המרק בסיני. אך כאמור, בין הפרטים למיכלול קיים, לעתים קרובות, פער איכותי.

כך, בסיפור „אקוורל" התערובת האופיינית של חומרים נטורליסטיים עם מופשטים היא בתחילה חריפה ומבטיחה. בקטע מסוים מנסה הגיבור את כוחו בלהיטות רומנטיות של „אני אוהב אותך" כאשר הוא יושב על אסלת בית השימוש ואשתו מסעפת אותו בקריאה: „שמיל אתה עוד שם?.. כל כך הרבה זמן?". תיאור משכנע אחר נמצא בקטע המנסה ליצור השוואה בין הרהורי האשה על הרהורי הבגידה של בעלה לבין ציור האקוורל שלה. תהליך הציור מרמז על היותו מטאפורה מורכבת על יחסי בני הזוג כאשר כל משיכת מכחול מסמלת מסכת פרשה צעיף שקוף על סוד חברו. המספר מרבה לרמוז על כוונתו המטאפורית ואומר שאשתו „מציירת נמשל. לכוכב־פרח" (עמוד 150). המשל אומנם מסוגנן בדקות אבל הנמשל חסר. כשם שהפרח אינו נמשל לשום כוכב, כך לטיפות המכחול אינן מכסות על שום משמעות נסתרת.

לא נסיים בלי דוגמה מסיפור מאוחר יותר. „המחסנאי". פה מוטיב היחסים הבין־מיניים אינו במתכונת הרגילה. בתיאור מערך הכוחות שבמשרד כל פקיד חדש מזעזע אותו מחדש ואת בעיקר עקב ערעורו את מאזן היחסים שבין בני המינים. בעט מתומצתת וכהצגה בפועל נפרשים לעינינו זעזועים היררכיים ורומנטיים. כשלגיבור המסכן, הנפלט מהמשחק, לא נותר אלא להטביע זעמו בקטילת מקקים. בסיפור זה אי־אפשר לבצע נדידה של קטעים. הדמויות, האירועים, שייכים לו בלבד. והיוצא, הרי הוא המעניין.

תגובה ■ בעקבות רשימתו של טובי סופר

שלום על ישראל

במקרה קראתי על השיר העלום של רבי נחמן זצ"ל, כביכול וכו'. דעתי היא שלא שולחים מכתבים גשמיים מן השמיים. אלא הרב י"ד אודסר במצוקתו כתב בעצמו מכתב זה ושכח מזה.

ברצתי להעיד על שני דברים: א. במכתב המצולם נראות ברור המלים: מיין פייערדיל ורעב גליצן (או: פליצן) וכו', ולא כמו שכתבתם בשירות. 2) כל ילד יודע שעשר האותיות כשיר מרובע הוי' הן בגימטריה ע"ב כבנין מלוא הוי' ביוד"ין (ע"ב) שהוא חסד (ס.הכבה) וכולל בתוכו כל שאר מלואי הוי', כלומר: כל הקו, מן הקצה לקצה, והכוונה: לקו־אור־הוי' שנכנס עד אמצעי החלל אחרי הצמצום. כידוע לכל נער ונערה. גם מלאך סבבכיה (355) בבנין ספירה ואת [illegible] מלמד זכות על ישראל בעונות קלאם, שאין עליהם לא בתורה (צום תמוז וכו') בבי"ד של מטה במלכות. השיר המרובע של ביאת המשיח כוונתו לשם אהי"ה למי שיודע, ואין בכל העניין שום סודות (כתוב הכל בפרשת בא). כל העניין מביא נזק למאמינים כי לועגים לסיפורים מעין אלה והגזמות. יזכר הרב הקדוש שליטא שהוא או תלמידו שמו את המכתב הזה המקום, ושלום על ישראל. אמן.

אני הקטן העיבה בישראל
יוסף שורש

נ.ב. דרך אגב, הכותב כתב כל אות מ' בצורת כ"ד (רומז ת"ת) ומדוע לא את ה־א' (כ'), הרי מדברים על כל הקו?

גדולים כותבים לקטנים

סידרה המיועדת „לנוער, מורים, הורים ואוהבי ספרות תתקיים בבית אריאלה בנושא ספרות הילדים. תחת הכותרת „גדולים כותבים לקוראים קטנים". סידרת ההרצאות תכלול 15 מפגשים, שבתוכם אפשר יהיה לפגוש חלק מן היוצרים. יום חמישי אחת לשבועיים. שעה 12.00. חדר 301. פרטים והרשמה בחדר 310. טל' 210141.

[illegible] גדעון עפרה, יעקב אבגמן, [illegible] דויד גרוסמן, עטליה כהנא־כרמון, תומאס מאן, איסאק באבל, [illegible] ואחרים.

הגשת יצירות לפרס ע"ש חומסקי

משוררים [illegible] המעוניינים שספריהם יובאו לעיון ועדת השופטים לפרס חומסקי, מתבקשים לשלוח ארבעה עותקים מכל ספר לפי הכתובת: אגודת הסופרים העבריים, ת.ד. 7111 תל־אביב, מיקוד 61070. המועד האחרון להגשת הספרים – 19.12. הפרס ניתן למשורר עברי החי בארץ, על ספר שירה שיכיל לא פחות משני גליונות דפוס, שהופיע בשלוש השנים האחרונות ובתנאי שלא זכה בפרס ספרותי אחר.

גליון חדש ל„מאזנים"

בגליון החדש של כתב „מאזנים" תמצאו [illegible] „בימה" [illegible] של יעקב שבתאי. [illegible]

דירות שאנשים אוהבים בצפון תל־אביב

ערבות בנקאית או פוליסת ביטוח לכל דורש.

תן וקח — TRADE-IN

בשיטת ה־TRADE-IN של אברהם גינדי, דירתך הנוכחית מתקבלת כחלק מהתשלום.

זוגות צעירים, עולים חדשים, זכאי משרד השיכון!

בנוסף לסיוע המוגדל של משרד השיכון, תעמודנה לרשותכם הלוואות משלימות מכספי החברה.

ברח' קליי פינת זלוציסטי בונה אברהם גינדי בניין יוקרתי בן 12 דירות בלבד + פנטהאוז.

- 3 חדרים — ~~$ 58,000~~
- 4 חדרים — ~~$ 90,000~~

פנטהאוז בקומה חמישית.

מול נוה אמירים, בניין יוקרתי עם מעלית, בן 3 דירות מדורגות. דירה יפהפיה בכל קומה.

- 5 חדרים — ~~$ 69,000~~
- דירת קוטג', בקומות ג'-ד', בת 6 חדרים — ~~$ 99,000~~

בבית "אברהם גינדי", רחוב שרת, הרוא"ה.

- 4 חדרים — ~~$ 72,000~~
- 4½ חדרים — ~~$ 80,000~~
- 5 חדרים — ~~$ 90,000~~

פנטהאוז יפהפה יחיד על הגג במחיר מבצע 160,000 $.

ברחוב מולכו, עם מגרש טניס צמוד

- 3 חדרים — ~~$ 34,000~~

בשכונת אברמוביץ

- 5 חדרים — ~~$ 70,000~~
- פנטהאוז בשלבי גמר מחיר מבצע — ~~$ 110,000~~

ב"גני איתי" באזור הירוק של ראשון, בלב שכונת קוטג'ים קיימת.

- קוטג' חלומי מבצע — ~~$ 99,000~~

ב"גני מרום", שכונת קוטג'ים חדשה בקרבת צומת סירקין.

- קוטג' חלומי מבצע — ~~$ 69,000~~

בנתניה

צמרת נתניה

- פנטהאוזים יוקרתיים במבצע — ~~$ 69,000~~
- 3 חדרים — ~~$ 35,000~~
- 4 חדרים — ~~$ 47,000~~

לב נתניה

- 4 חדרים — ~~$ 47,000~~
- 5 חדרים — ~~$ 54,000~~

גני ניצה

דירות עם גג מול הים - מחירי מבצע.

דירות יד שניה

	מחיר סופי
בתל־אביב	
* ברח' לסל 22, בבניין חדש ויוקרתי, 3½ —	~~$ 110,000~~
בבת־ים	
* ברח' ששת הימים, 3 + גג + חדרון —	~~$ 47,000~~
בראשון לציון	
* בשכונת היוקרה אברמוביץ, 4, ק"ג + מעלית —	~~$ 55,000~~
* במרכז השקט ברח' מוהליבר, 4½, ק"ה + מעלית —	~~$ 59,000~~
* ברח' מזרחי, 4 —	~~$ 47,000~~
* ברח' ההדרים, 3½ —	~~$ 55,000~~
* בשכונת ליינסון, פנטהאוז חד־פעמי לכניסה מיידית —	~~$ 149,000~~
בנתניה	
* ברח' פתח תקוה, 3 + ½ —	~~$ 37,000~~
בפתח תקוה	
* ברח' ברוידה, 4 + גג —	~~$ 58,000~~
* ברח' יהושע בדנון, 3 —	~~$ 32,000~~
* בכפר־גנים, ברח' כץ, 4, חדשה ומפוארת	~~$ 68,000~~

גלובס 31.8.84

מיהו הקבלן הטוב ביותר

לראשונה בתולדות ענף הבניה בארץ, התבקשו קבלנים וחברות בנייה להצביע על השאלה, מיהו הקבלן הטוב ביותר מביניהם. תוצאות ההצבעה, שנערכה בפיקוח השבועון, נתנו מקום ראשון לחברת הבנייה אברהם גינדי, שמניותיה רשומות ונסחרות בבורסה בתל־אביב.

הסקר נערך מטעם המכון לחקר עסקים, שבפקולטה להנדסת תעשייה וניהול בטכניון. הוא הקיף 158 קבלנים ומנהלי חברות בנייה בשלוש הערים הגדולות ובערים הסמוכות להן. בסקר נכללו כל החברות הידועות בארץ. במסגרת השאלון התבקשו הקבלנים ומנהלי החברות לציין מיהו הקבלן המצטיין על־פי בנושאי איכות המוצר, מחיר הוגן ורמת השירות. מובן, שעל הקבלן הנשאל היה אסור לציין את שם עצמו כתשובה, אלא היה עליו להצביע על כמה מתחריו.

בסיכום הסקר נמצא, כי חברת אברהם גינדי קיבלה 28.9% מכלל הקולות, וכך זכתה במקום הראשון.

הסקר נערך בפיקוח המחלקה לסטטיסטיקה של הפקולטה להנדסת תעשייה, והוא הראשון בארץ מסוגו.

חברת אברהם גינדי נוסדה ב־1972 והיום היא אחת מחברות הבנייה הגדולות בארץ. החברה בונה כיום, בו־זמנית, כ־800 דירות ב־40 אתרים במקומות שונים, בעיקר בתל־אביב ובנתניה, וכן בראשון־לציון, רחובות, רמת־השרון, בני־ברק וערים אחרות. באחרונה גייסה החברה כ־3 מיליון דולר בהנפקת מניות בבורסה, שזכתה לחתימת יתר של פי 1.4.

בימים אלו מונה תת־אלוף (מיל.) יואל צור למנכ"ל החברה. אברהם גינדי הוא יו"ר מועצת המנהלים ובמקביל הוא מכהן כיו"ר מועצת המנהלים של המי"ם וחבר מועצת המנהלים של ??.

הארץ 24.9.84

סקר: גינדי במקום הראשון

חברת הבניה אברהם גינדי זכתה בימים אלה במקום ראשון בסקר שנערך בראשונה בתולדות ענף הבניה בארץ. בסקר התבקשו קבלנים ומנהלי חברות בניה להצביע על הקבלן הטוב ביותר מביניהם. הסקר נערך מטעם המכון לחקר עסקים מקצועיים...

פנים חדשות בבורסה לניירות ערך...

"אברהם גינדי בע"מ חברה ציבורית עם מגבן פרטי..."

מן העתונות

★ דירות גדולות ומתוכננות להפליא ★ טלויזיה במעגל סגור לזיהוי הנכנסים לבנין, בכל דירה ★ מרצפות אבן־שיש בסלון (3 דוגמאות לבחירה) ★ פינת אוכל יפהפיה ★ שטיחים מקיר לקיר בחדרי השינה ★ חדר ארונות ★ חדר רחצה צמוד לחדר הורים ★ 2 חדרי שירותים ★ ריצוף קרמיקה בחדרי הרחצה והשירותים ועוד שכלולים רבים אחרים כמיטב מסורת הבניה של אברהם גינדי, הכל כפוף לתכנית הדירה.

משרדינו פתוחים גם במוצאי שבת!!

המחירים אינם כוללים מע"מ. כל המחירים מבוססים על תשלום בפועל עד 21.11.85 המפרט כפוף לתכנית הדירה.

אברהם גינדי

נתניה הרצל 18

ראשון־לציון הרצל 62

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים